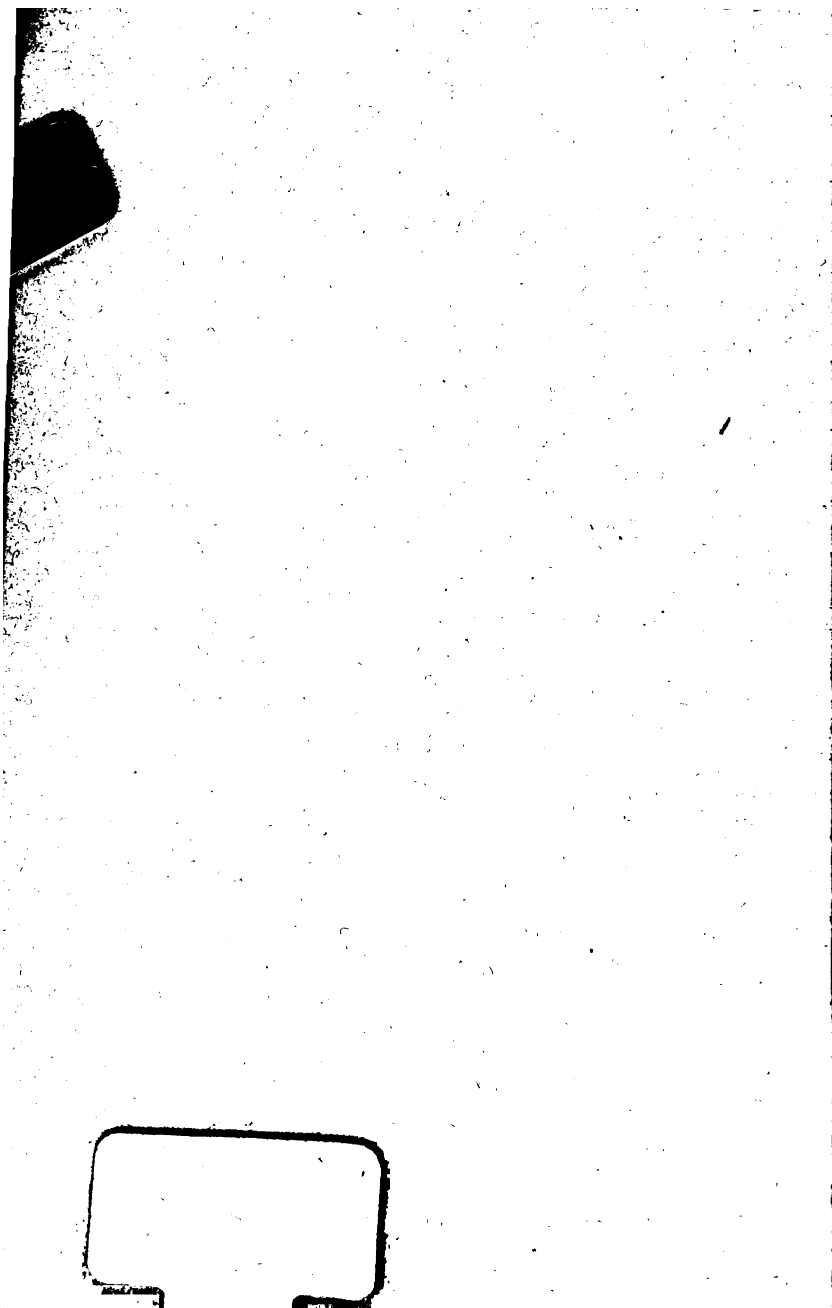

Herluf Nordal.

En Fortælling fra det forrige Aarhundrede

af

Magdalene Thoresen.

Kjøbenhavn.
Gyldendalske Boghandels Forlag.
Trykt hos J. Jørgensen & Co.
1879.

Herluf Nordal.

Nærværende Fortælling støtter sig til en sandferdig Begivenhed; jeg har saaledes ved at vælge dette Stof ikke selv bestemt Heltens Skjebne, men kun søgt at fremdrage dens skjulte Aarsager. Jeg har ikke villet idealisere Udgangen, men Kampen.

Forfatterinden.

Herluf Nordal.

En Fortælling fra det forrige Aarhundrede

af

Magdalene Thoresen.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Trykt hos J. Jørgensen & Comp.

1879.

I.

Der laa en Sommermorgens milde Dæmring over Bergens By. En lys Taage hang lig et Flor omkring Fjeldene, og hen over Lunggaardsvandet drev den som svævende Skyer, der briste for Morgenens Aande. Hist og her hørtes en enkelt Lyd i Natstilheden. Den kom brat og ligesom uforvarende, men forkyndte dog Livets Opvaagnen. Da slog Klokken tre paa den nærliggende Domkirke, og forunderligt, som et Varsel fra Evigheden, gik den sittrende Klang udover den sovende By.

Tæt op til Stadsporten, hvorigjennem den offentlige Postvej dengang førte, fra Isdalen og ned over Kalfaret, laa en anselig Gaard med en Have bagved, der sænkede sig i en lav Skraaning ned til Lunggaardsvandet. Bygningen bestod kun af en eneste Længe med en bred Kvist, og det Hele bares op af tykke Mure; det var en af de Vaaninger, som vidne om grundfaste Forhold saavel i Slægten som i Forretningslivet. Dens Ejer, Kjøbmand Ehrenreich Nordal, havde imidlertid for et

Par Aar siden ombyttet denne faste Borg med en endnu fastere i den nordalske Familjebegravelse i Koret af den førnævnte Domkirke, og efter de Tiders fornemme Skik betegnedes dette ved en i Muren indsat Marmorsten, hvorpaa Slægtens Register var indgravet med saa kunstigt snirklede Skrifttegn, at det næsten saa ud som det ene Bogstav dansede Springdans med det andet.

I denne grundfaste Gaard boede nu for Tiden Hr. Ehrenreich Nordals Enke med sine to Sønner, Herluf og Andreas, den Første fjorten Aar gammel, den Sidste syv; men ogsaa hende forestod den samme Omflytning, og i denne mildt fremdæmrende Morgenstund, hvor Tusinder opvaagnede til nyt Liv, styrkede af Nattens Hvile, laa hun henfalden paa Sygelejet, opgivende Livet i hvert Aandedrag.

Ved Sengen sad Husets gamle Tjenestepige, Ingeborg, tung af Nattevaagen og som det syntes træt af det Hele. Alligevel rejste hun sig pludselig, tog Lampen og lyste hen over den Syges Ansigt. Der var foregaaet en Forandring, som hun ikke skjønnede, og efter endnu en Gang at have spejdet i de stivnede Træk, satte hun Lampen fra sig og gik mod Døren. I Nærheden af denne stod den yngste Søns Seng; et Øjeblik standsede hun med den Tanke at vække det sovende Barn, men hurtigt betænkende sig, ilede hun ud af Døren og op over den knirkende Trappe til det Kvistværelse, hvor Herluf sov Ungdommens Søvn, uanfægtet af det

Tab, som Skjebnen stod færdig til at indskrive i hans Livs Bog — som et Slags Titelblad — med Ordene „fader- og moderløs“.

„Mojø! Mojø!“ raabte hun, ruskende ham dygtigt i Armen. Det var aabenbart, at hun ingen videre Respekt havde for ham, og at hun paa denne Maade gav det første Varsel til Skjebnens Forandring.

Herluf var dog ikke af dem, som føjede sig godvilligt i noget, og med en ophidset Gebærde viste han hende brat fra sig. Dog gamle Ingeborg var bleven for meget Herskerinde under Madmoderens Sygdom til at lade sig afvise af en Gut, om han ogsaa var ældste Mojø i Huset, og efter et Par fintende Bemærkninger: at han laa her og sov som Ingenting var, medens Moderen laa nedenunder og droges med Døden, kom hun frem med det hun egentlig havde at sige, nemlig, at hun fik skynde sig efter Lægen, og imens maatte han være hos den Syge. Efter denne Forklaring var hun hastigt ude af Døren igjen, overladende til ham at gjøre som han vilde, og med hvert knirkende Trappetrin som et vredt Ord kastet efter sig, ilede hun nedover til Svalgangen og ud paa den mennesketomme Gade.

Imidlertid havde Herluf rejst sig op i Sengen og sad en Stund overvælder af denne frygtelige Underretning. At Moderen havde været hvad man kalder hængesyg i længere Tid, det vidste han; men at dette kunde ende med Døden, det havde

han ikke tænkt sig. Dog Smerten, som havde givet ham det døvende Slag, vækkede ham atter op deraf, og nu hengik ikke mange Minuter før han tren ind i Moderens Sovestue.

Her var Alting ligesom helliget af Dødens Nærhed. Det matgule Lys af Lampen blandede sig forsagende med det stigende Dagskjær gjennem Vindusforhængene, og paa Lejet laa den blege Kvinde, saa mildt hensunken, at der vistes ikke paa hendes hele Skikkelse et Aandepust af Modstand. Der var i hendes stille Liv overhovedet aldrig bleven kæmpet. Den verdslige Anordning havde hendes Ægtefælle behersket, over Skjebnen herskede Gud i Himlen, hun havde bøjet sig i ydmyg Hengivelse under begge og sagt Amen.

Ved Herlufs Indtrædelse i Rummet var imidlertid Broderen vaagnet; seende sig forskrækket omkring, fik hans barnlige Sjæl en Anelse om hvad der forestod, og hurtigt skyndte han sig den gammelkjendte Vej hen til Moderens Seng, krøb op i den, og lagde sit Hoved paa hendes Bryst, dog saa lempeligt og varsomt som om han forstod, at her var en Stilhed, der ikke turde forstyrres. Men som om Moderen i den dybe Aandsfraværelse endnu vækkedes til Bevidsthed af Barnets livsvarme Tryk, løftede hun sine Arme og omslyngede ham med dem, — og saa laa de der forenede som Knop til Blad! henblegnende i en Bevidsthed: Kjærligheden til hinanden.

Der hengik en god Stund, og endnu kom ingen Læge. Herluf var dybt ængstet og uvis med sig selv. Det var for ham som Noget forsømtes; men hvad skulde der gjøres? Ak, saa gjerne havde han talt til Moderen, vækket hende til Forstaaelse af, at ogsaa han var der med sorgfuldt Barnehjerte. Men det han i hele sit unge Liv ikke endnu havde ævnet, at bøje sig blødt og ømt imod et Kjærtegn, det kunde han heller ikke nu. Derfor tog Broderen i denne Stund Højsædet ved Moderens Bryst som hidtil, medens Herluf sad udenfor Naadebordet med sin Hunger og sin Tørst.

Da hivede den Syge tungt op efter et Aandepust, og i det samme rev Herluf Broderen væk, for at lette hendes Bryst. Men Barnet, som i sin Forvæntheð altid havde været bange for den mørke Broder, udstødte et Skrig og søgte at løsne sig fra hans umilde Tag. Dette Skrig fløj som et Nødraab efter den døende Moders Sjæl og kaldte den endnu engang tilbage til Livets Kyst for at beskjerme den Forurettede; hun løftede de tunge Øjenlaage og saa med stirrende Blik paa sin ældste Søn, der endnu holdt Broderen fast. Herluf gøs i sit Hjerte og slap Barnets Arm. Der var i dette slukńende Syn, som ufravigeligt stirrede paa ham — ingen Trusel, ingen Bøn, men hin gyselige Manen, hvormed Bevidstheden ser ind paa den skjulte Synd og ligesom forkynder Mennesket, at han aldrig skal

blive alene, men altid overvaages af denne mægtige Seer.

Endnu en Gang forsøgte hun paa at favne Barnet, der paany havde smyget sig ind til hende, men Legemet var magtesløst, og Sjælen fløj fra Jordens kolde Ler til de evige Boliger for at iføre sig det nye Legeme i Gud.

Endelig nærmede sig raske Trin mod Huset, og Stunden efter tren Lægen ind i Værelset med den forstyrrede Nattehviles pirrelige Miner i sit bestemte, fornemme Ansigt. Et Par Sekunder stod han stille og saa med et prøvende Blik paa sin Overmand, tog da det grædende Barn fra Moderens Bryst, gav sin Dom over den Døde og sit Raad til de Levende — og gik, som han var kommen.

Herluf havde under dette trukket sig tilside, men nu, da Ingen uden han var tilstede, indtog han atter sin Plads, og støttet ind til Stolpen af den med hvide Gardiner behængte Himmelseng, sank han atter hen i Beskuelse af den Døde. Der var en uhyggelig Sorg i hans Hjerte. Han saa bestandig hint manende Blik, hvori Jordens Ild var slukket og Evighedens Stjerne endnu ikke tændt, og han følte, at Moderen havde vist ham fra sig — lige ind i Døden, medens hun udaandede Livet i Angst og Kjærlighed for sit yngste Barn. Hvad havde han da gjort? Hvad kunde han for, at han var saa, og Broderen anderledes, at hans tunge, frastødende Væsen kastede Skygge,

hvor han gik og stod, medens Broderens milde, føjelige Sind drog Alles Kjærlighed til sig? Havde han ikke saa mangen Gang ønsket at være med i hans Leg, havde listet sig nærmere til, at det ikke skulde se ud, som han søgte det med Forsæt, men kun af en Hændelse, og havde da ikke det forkjælede Barn ved hans mindste Bevægelse skreget op i sin Egenraadighed, som om der blev øvet Vold imod ham, og havde han ikke Gang efter Gang maattet lide straffende Tilrettevisning af Forældrene, hvilket kun havde gjort ham mere og mere studs i Ord og Adfærd, medens han i sit Hjerte savnede bitterligt den kjærlige Hengivelse, der gjorde Broderen til Alles Yndling?

Alle disse Spørgsmaal kom og gik, og gik og kom i hans unge Sjæl, og intet Svar fulgte. Om han end med hele sin Sjæl raabte dem efter den døde Moder, vilde hun høre dem, vilde hun give ham Ret, — hun, som var gaaet bort i Vrede til ham? Hans Hjerte led grueligt, thi Sorgen var blandet med den bitre Harme af en Uret, som ingen Retfærdiggjørelse blev forundt.

Da begyndte det at røre sig i Huset. Gamle Ingeborg havde hastigt iført sig Husmoderværdigheden, og nu gjenløb de stille Stuer af hin uhyggelige Rumsteren, der altid høres som den Dødes sidste Greb i Livet. Dette vækkede Herluf af de tunge Tanker, og hastigt vendte han sig fra det sørgelige Syn. Solen var nu steget saa højt,

at dens fulde Straaler skinnede hen over Ulrikkens mørke Kam og fyldte hele Dalen og Vigen, hvorom Byen slyngede sig, med sin livsalige Glans. Han traadte hen til Vinduet og trak Forhænget tilside, og Dagen laa herlig for hans tungsindige Blik. Da aabnede gamle Ingeborg Døren med Myndighed, og Herluf skyndte sig til sit Værelse; han havde en Følelse, som om han flygtede for Døden, og at han først, naar Døren var lukket, kunde være sikker for dens Greb.

En Stund stod han her, som En, der er undsluppen en Fare; da gik han til Vinduet og aabnede det, og bøjet ud over Karmen lod han Solens varme Lys omskinne sig, medens han i dybe Drag indaandede Duften fra det friske Birkehang paa Fjeldet og den blomsterfulde Kirkegaard ligeoverfor. Der bares et helt Jubelkor af Spurvekvidren imod ham fra de ældgamle Lindetræer, som stod i fyldige Rækker langs med Kjørevejen, og bestandig højere steg Suset af Dagens Virke op over Byen. Alt dette berørte vækkende hans unge af Rædselen døvede Livsmod. Han rejste sin kraftige Skikkelse med en Slags Trods: Trods mod den kolde, rædselvækkende Tilintetgjørelse, han nylig havde været Vidne til, og Trods imod den Uret, hans Hjerte havde lidt. Livet var hans! I alle disse sammenklingende Lyd af Dagens Gjerning skulde han ogsaa tone ind med sin. Fra nu af skulde han være en anden; han var sin Faders

ældste Søn, og ligesom denne havde bøjet Alt med sin myndige Vilje, saaledes vilde og han herske.

Men Dagene til Gravfæstelsen gik hen med saa megen forskjelligartet Virksomhed, at der blev slet ingen Tid til at agte paa Herlufs myndige Person; der maatte desuden foregaa en hel Del Ting under fremmed Raadighed; thi efter hin Tids Brug krævede en Begravelseshøjtid et stort Husstel sat i Bevægelse fra Morgen til Aften, ja stundom Natten med, i de fire Døgn, hvori Liget stod over Jorden. Der bagtes, kogtes og stegtes som til en Glædesfest, og uagtet Skikken bød, at dette foregik med dæmpede Lyd, hørtes dog den hele Rumsteren saa sælsomt gjennemtrængende i den øvrige Gravstilhed, at det holdt Herlufs Sjæl i en uafbrudt Spænding, og naar han om Natten hørte de listende Fodtrin af Agtekonen, der holdt sin Vagt ved den Døde, da kom Rædselen for Døden paany over ham, og han stred for Livets Ret, indtil Søvnen tog Kampen fra hans Hjerte og gav ham Sejrens Hvile.

Den sidste Morgen vare Alle tidligt paa Benene og i dæmpet, men desuagtet sprængende Virksomhed. Til Gaden var Dødens højtidelige Stilhed, de tunge Sørgegardiner hang i dybe Folder for Vinduerne, og foran Huset var der strøet rigeligen med Enerlyng og Sand, saa selv den Forbigaaende holdt sig paa den anden Side af Vejen og keg med en vis Skyhed over mod Lighuset. Bagtil derimod

flammede et stort Baal paa Ildstedet, dér var kogende Kjedler og vaskende Fruentimmer med rødglinsende, velnærede Ansigter; kun gamle Ingeborg holdt sig nogenlunde i Begravelsesstilen, og da hun omsider i rette Tid bragte Herluf den Sørgedragt, som hørte til Dagen, skete det med de til Anledningen passende Ord og Miner. At Herluf modtog hendes Tjeneste med kold Værdighed, bemærkede hun slet ikke, og den spottende Mine, hvormed han hørte hendes understregede Bemærkning, at nu skulde hun ned og sørge for Andreas, gik hendes Syn forbi. Hun virkede Stort og Smaat i Kraft af *sin* Myndighed; at der stod rejst en Overmagt i hendes Nærhed, var himmelvidt fra hendes Tanker.

Saa begyndte nu Herluf sin Paaklædning, og da han endelig stod iført Dragten med den tunge, fodside Kappe og den trekantede Hat med langt Sørgeflor nedhængende fra hver af Hattens tre Tuter, da maatte der Sorgens Alvor til for at betage Latteren sin Ret. Men Herluf var dybt gjennemtrængt af den Værdighed, som Sørgedragten udkrævede, og da omsider Klokkerne løstes i de nærliggende Kirker, der efter fornem Skik ringede en halv Time før Gravfæstelsen og en halv Time efter, og da Følget begyndte at forsamle sig under den dumpe summende Lyd af mange sammentrængte Mennesker, da steg Herluf langsomt, som om hvert Trin hørte med til Ceremonien, ned over Kvisttrappen ind i Ligstuen, hvor allerede Husets

faste Tjenerskab stod iført baade Sørgeminer og Sørgeklæder og efter god Skik istemte et Graadhyl ved hans Indtrædelse.

Men Herluf agtede det ikke. Dødbleg og ligesom mandigt fremvoksen i den store Sørgeklædning, skred han afmaalt gjennem Stuen, tog uden Omstændigheder den forskræmte Broders Haand og tren med ham hen til Kistens Hovedsted, hvor de indtog den Plads, der tilkom dem som nærmeste Slægtninge efter den Døde.

Andreas, der i disse Dage havde skjult sig under Ingeborgs brede Vinger, fulgte ham ræd, men vovede dog ingen Modstand og stod nu ved den strenge Herlufs Side, ligesaa nedkuet af sit kunstige Sørgeskaberak, som hin var ophøjet deraf; thi den tunge Kaabe hang ham over de spæde Skuldre som et vandtrukkent Klædningsstykke over en spædgrenet Busk, og under den brede, florbehængte Hat keg hans forskræmte Barneansigt frem som om han søgte en Redning fra denne Skjebnens Overlast.

Endelig blev der taget fat, og den med forfirede Messingplader rigeligt beslaaede Kiste bares ud af Huset. Bedemanden opraabte Følget, der i dette Tilfælde blev ordnet efter Rang og Myndighed, saasom ingen Slægtninge fandtes paa Stedet, hvorfor ogsaa de saakaldte „Tonnemænd“, det vil sige dem, der regnede sine Formuer i en eller flere Tønder Guld, selvfølgelig gik nærmest Kisten, hvor de da skred frem med sine store guldknappede Stokke,

der sattes imod Stenbroen, saa det sang gjennem det kostbare Beslag og ligesom udringede Formuens Vægt. Da nu det prægtige Optog omsider var naaet ind i Kirken, hvor Brøderne vare optagne i Gulvet og Alt ordnet til Bisættelsen, holdt Herluf sig værdigt til det Sidste og bar ved sit faste Haandtryk Broderen, saa den Jammersakt, som her ellers hørte til, faldt ganske væk, til Undren for Mange og Forargelse for Fler! Men Herluf gik idag for første Gang frem i Verden efter sin egen Viljes Lov, og hvordan end Hjertets Tilstand var — om der var Strid eller Fred, Armod eller Rigdom — det udvortes Mærke, Væsenets Klædning og Udstyr, skulde Ingenting forraade.

Derefter gik Følget tilbage til Sørgehuset i samme højtidelige Orden under Klokkernes Ringning og den nysgjerrige Mængdes Ledsagelse, Herluf fremdeles med Broderens Haand i sin, rolig og stolt i langsom Sørgegang, medens Barnet sjokkede med saa gravitetisk som muligt.

Og nu kom den sidste offentlige Akt, idet Bedemanden stillede sig midt paa Gulvet i den tomme Ligstue og bukkede ceremonielt paa Familjens Vegne for Følget, der ligesaa højtideligt bukkede til Gjengjæld, hvorefter det skiltes ad; de, som vare indbudne til Festen, spredte sig i Husets øvrige Værelser, Resten gik hver til Sit.

Herpaa indtoges efter Skikken den kolde Middag, og at Herluf ved denne tog Værtens Plads ved

Bordet og sad der som om han værgede for de Dødes Værdighed i det forladte Hus, var der Ingen som med god Grund kunde undre sig over; men der blev dog tænkt over det som noget Mærkeligt, og Stemningen holdtes ogsaa uvilkaarligt indenfor en vis Grænse.

Siden ud paa Eftermiddagen forsamlede de indbudne Kvinder sig og nød Kaffen i Forening med Herrerne, og medens disse derpaa gjorde sig det bekvemt i de rigt udstyrede Værelser og røg sine lange Kridtpiber til et Glas Punsch, gik Kvinderne til Kirken for at kaste et sidste Blik paa Kisten, før den dækkedes med et Jordlag og Bræderne paany spigredes til.

Til Slut forsamledes Alle ved det varme Aftensmaaltid, hvor de talløse Retter afløste hinanden, og den afdøde Husfaders kostelige Vin flød i rigelige Strømme til hans og Hustruens Minde. Det kan nok være, hvis Herluf ikke atter havde siddet der paa sin Æresvagt, at den gnistrende Ophidselse, som lyste ud af de livsglade Gjæsters Blikke og Miner, var bleven til et sydende Bacchanal; nu, til Trods for hans barnlige Alder, indjog han dem ved sit faste Væsen og ved sit blege, stolte Aasyn en vis Skyhed og bandt den frembansende Bacchant, saa Springet blev til et Buk og det jublende „Vivat" til et Suk.

Men da omsider Festen var endt og de veltalende Mænd og Kvinder drog i Flok og Følge

ud af det gjæstfri Sørgehus hen gjennem de stille Gader forbi den Kirke, hvor Støvet af det hensovede Ægtepar nu var forenet, var der ikke mange, som sendte de Afdøde en Tanke til Tak for Dagens gode Beværtning; de havde nydt Livet altfor vel til at huske paa Døden.

Men Døden var derfor ikke glemt. I den store stille Selskabsstue sad Herluf alene tilbage, og aandede befriet op efter Anstrengelsen. Han havde næsten ikke talt og lige saa lidt bevæget sig; med ubøjelig Stivhed havde han holdt ud paa sin Post, forbi han uvilkaarligt havde fornummet Tøjlesløsheden ligesom en fjern Torden give sine pludselige Drøn og komme nærmere, og uden at vide hvad eller hvorledes, satte han sig med al sin naturlige Trods imod denne Nedværdigelse af de Dødes Højtid. Dog nu, som sagt, var Sagen slut, det dæmpede Bulder var efterfulgt af dødelig Taushed, og det nylig Oplevede gik frem i smertelige Gjentagelser for hans indre Syn. Kirkens faste Gulv aabnedes, Jorden laa i Houg paa de sammenlagte Bræder, — en Dybning var for hans Fod, og ned saa han paa den kransede Kiste, med Moderens Navnetræk paa den skinnende Plade! — Han maatte med Vold drage sig væk fra dette sorgfulde Syn, men idet han rejste sig for at gaa, faldt hans Blik uvilkaarligt paa Moderens Portræt, der hang i Brystbillede paa Væggen. Det var altid sagt, og med Sandhed, at dette Billede kun

var en vansirende Efterligning af hende, at hendes milde Skjønhed var bleven forvandlet til en livløs Maske; men saaledes som Herluf havde set hende i Døden, var Ligheden gjennemtrængende. Med ubarmhjertig Strenghed i det stirrende Blik mødte hun hans Syn, og paany var det, som om hun viste ham fra sig med en Trusel, hvori hun lagde sin sidste Evne, og hvormed hendes Livslys gik ud. Da kom den samme Urettens Vaande over ham — der var jo dog en Retfærdiggjørelse i hans Sjæl! — og ganske fortumlet af disse Tanker ilede han ud af Stuen og op til sit Værelse. Her var imidlertid efter hans Befaling Broderens Seng flyttet op; det var hans Ret at vaage over ham, og denne Ret hørte med til hans Værdighed, derfor skulde den hævdes til det Yderste. Et Øjeblik stod han stille og saa med smertelig Vrede ned paa den Sovende. Det var dette forkjælede Barn, som havde draget Moderens Hjerte saa helt til sig, at der ikke var blevet andet end en tør Pligtfølelse tilovers for ham!

Brændende Taarer trængte sig frem i hans Øjne, og han syntes han kunde hade det Væsen, som havde taget hele Barndommens Glæde fra ham. At han selv havde sin Del i Skylden, kunde han for Sorg og Harme ikke indse. Imidlertid trættedes han dog af sin egen Kamp, og da det gode Leje bød ind til Hvile, hengav han sig snart til den og sov den Sundes faste Søvn.

Der kunde vel være hengaaet Par Timer, da han pludselig vækkedes op. Der foregik Noget i hans Nærhed — hvad var det? Han havde saalænge beboet dette Værelse alene, at han var bleven lydhør for den mindste Rørelse. Imidlertid fattede han sig snart og forstod at det var Broderen, og da han keg hen til Siden, hvor denne laa, saa han ham ligge hældet ud over Sengestokken og kaldende med sagte Røst paa en liden Hund, der havde hørt Moderen til og var fulgt med ham hidop. Men den var gammel og ikke let at lokke; den huskede maaske ogsaa, at Husets Yndling ikke altid havde behandlet den saa blidt, og der hengik en god Stund, før den bekvemmede sig til at komme. Da han endelig fik den op i sine Arme, trykkede han sit Ansigt tæt ind til dens laadne Pels og græd sagte.

Herluf havde spændt iagttaget dette, og for første Gang i sit Liv følte han Medlidenhed med en Anden end sig selv. Den stakkels Broder, som hidtil havde været saa omhuldet af Moderens Kjærlighed, saa paaagtet af hendes aarvaagne Bekymring, nu laa han der i sin Forladthed og lokkede til sig en modstræbende Hund for at give den det Kjærtegn, han selv længtes efter. Herluf følte sig mere og mere gjennemtrængt af Hjertets Rørelse og fik en forunderlig Trang til at tage imod den Ømhed, som Hunden ikke brød sig om. Han satte sig op i Sengen og var et Øjeblik i Vilderede med

sig selv. — „Kom hid, Andreas!" sagde han saa venligt som han kunde. „Kom!" føjede han bønlig til, da Barnet nølede forskrækket med at følge Ordren. Men da han fremdeles ikke vovede at adlyde, stod Herluf op af Sengen, tog ham i sine Arme og bar ham hen til sig og lagde ham nu saa varsomt ned, som om han skulde kunne gaa istykker mellem Hænderne paa ham, derefter indtog han sin Plads ved hans Side.

Dette var gaaet for sig saa stille og saa godt, at den Lilles Frygt efterhaanden forsvandt, og han undredes over, at en slig barsk og storvoksen Person som Broderen kunde ligge der saa blødt og stille og hverken knuse eller sønderrive ham i sin Vælde! Omsider drog han et let Suk, Søvnen bøjede hans Hoved, og han sov trygt — ved Kæmpens Side.

Indtil nu havde Herluf ligget stille af Frygt for at skræmme ham. Han var desuden undselig og skammede sig over sin egen Følelse. Men da Broderen sov, fik han mere Frimodighed; lempelig listede han Armen hen om ham og lagde hans Hoved nærmere til sig; og snart sov de omkaps, medens Sommernatten skred frem imod den lyse Dagning, og Fuglekvidderet fra de høje Lindetræer fyldte Luften omkring det stille Hus.

Først da Morgensolen skinnede langt ind i Kvistkammeret vaagnede Brødrene ved gamle Ingeborgs Indtrædelse, der bragte Mosjøerne Kaffen

paa Sengen. Hendes Overraskelse ved at se dem ligge Arm i Arm, smilende til hinanden, var imidlertid større end hun i Øjeblikket fandt Ord til at udtrykke; og da hun senere kom tilbage, for efter Sædvane at vaske og paaklæde Barnet, og hun fandt ham fuldferdig gaaende omkring i Værelset med en højst overmodig Mine over at have hjulpet sig selv, og seende hen paa Broderen, som om han vilde opfordre ham til endnu engang — og i Vidners Overværelse — at give sit Bifald, da følte hun sig saa krænket i sin Ret at hun skyndte sig ud af Stuen, og aldrig havde den knirkende Trappe kastet saamange arrige Lyd tilbage, som da hun denne Morgenstund forlod sin Post med Visheden om at være afsat.

Fra denne Dag holdt Andreas sig udelukkende til Herluf og tog ham til Eksempel baade i Tide og Utide; men for dem Begge — hver efter sin Evne — var en ny Livstanke gaaet op. De havde Begge to Sorgens Minde med sig, i hvad de gjorde, men de havde ogsaa Mindet om den lyse, solvarme Morgen, da de vaagnede op Side om Side, og Forladtheden syntes som en bortsovet natlig Skræk, medens Broderkjærligheden stod over den som en sollys Morgenstund.

Det Næste, som nu forestod, var Ordningen af de udvortes Forhold. Der var en stor Formue at arve, hvortil dog knyttede sig den særegne Bestemmelse, at de to Tredjedele deraf tilligemed

Handelshusets Drift skulde gaa over til den ældste Søn, medens den Yngste blev stillet i et stærkt underordnet Forhold til ham. Aarsagen til denne strenge Bestemmelse maatte vistnok søges i Andreas' Svagelighed som Barn, der saalænge Faderen levede, kun gav ringe Haab om Liv og Sundhed. Hovedstyrken blev da henlagt til den, hvis legemlige og aandige Evner syntes skabt til at frembære en stor Sag. Moderen, som i sit Hjerte følte Uretten mod det svage Barn, og som dog Intet vovede at indvende imod sin strenge Husbonds Vilje, gav den Forurettede det kjærlighedsfulde Medhold, som rejste Livet over Døden, men som og samtidigt rejste et Skjel mellem Brødrene.

Der hidførtes nu et Samraad mellem Formynderne og Sønnerne, hvor Herluf, til Trods for sin unge Alder, dog styrede Sagens Gang. Han vilde ikke være Kjøbmand, og da der for Broderens Vedkommende laa en saa lang Aarrække før han som Mand kunde træde styrende ind i Forretningen, toges den Bestemmelse, at alle rørlige Ejendomme skulde sælges, og Kapitalen sættes fast som rentebærende. Dernæst fastholdtes, at Brødrene skulde træde ind i en agtet Familje, og da en Ven af den afdøde Fader, en Hr. Clas Olden, tilbød sin faderlige Vejledning, blev hans Hus fundet godt og passende, og medens det store Efterladenskab sattes under Hammerslaget, og Fremmede

gik hver til sin Kant med Stykkerne af det adsplittede og opløste Barndomshjem, vandrede Brødrene Haand i Haand til den nye Rede, hvor Alt var hyggeligt og godt beredt til deres Modtagelse.

Clas Olden var efter det almindelige Omdømme en velstaaende Kjøbmand. Han havde en af de bedste Handelsstuer paa Bryggen, tilfalden ham baade som Fædrenearv og som Slægtarv; thi den Oldenske Familje havde i Aarrækker siddet fast i deres jævne, hæderlige Virksomhed, og det gode Navn og Rygte var uvægerligen gaaet over fra Fader til Søn. Omsider truede det dog med, at denne gamle Slægt snart skulde dø ud. Clas Olden var nemlig det sidste mandige Led, der endnu var tilbage af den lange Kjede af „Oldner", som efterhaanden havde betalt sin Skyld til Livet, og hvilede under Firmaets Mærke i den nærmeste Kirke. Han havde imod Skik og Brug først giftet sig i en senere Alder, og, som hin Præst i „Wakefield", valgt sig en Hustru „ikke for den fine, skinnende Overflades, men for saadanne Egenskabers Skyld, som kunde holde ud!"

Madame Olden var i Sandhed ogsaa en dygtig Husholderske, og da hun godt og vel havde passeret Ungdommens Grænse, — ikke den, som sættes af Konfirmanden, men den som sættes af den myndige

Kvinde, der veed, hvor hastig hin første Ungdom gaar hen, — saa var hun ogsaa ude over Fantasier, Sværmerier og al den Slags Uorden, og vidste med sikker Haand at stille og fastholde hver Ting paa sin rette Plads — Manden saavelsom Tyendet, og skjønt Ingen egentlig led Ondt ved denne Ordenssans, udbredte den dog en vis Kølighed over Huslivet.

Dette Ægteskab syntes at skulle blive barnløst, og efter at der i den Anledning var bleven sukket, profeteret og haabet i nogle Aar, opgav man Sagen og bøjede sig under Skjebnen. Men Skjebnen har Luner, som man veed; da den havde frataget dem hvert rimeligt Haab, slog den Erfaring som et Lyn ned i Familjens Skjød, at det gamle Stamtræ havde sat Skud til en ny Gren!

Denne Aabenbarelse gik som et friskt Livspust gjennem det ødelignende Hus. Clas Oldens godmodige og noget enfoldige Ansigt skinnede som en Sol, og Madam Lydia gik omkring med en Højtidelighed i de indtørkede Miner, som om der med hende skete et Guds Under. Og medens Clas Olden, der var af en vis aabenmundet Art, højlydt forkyndte Sagen i halve og hele Ytringer, hvilede der en Hemmelighedsfuldhed over hende, som holdt Folk i en respektfuld Afstand — Noget de dog tog sig godt betalt for paa hendes Ryg.

Da omsider Timen kom, hvor Clas Oldens længe forkyndte Søn skulde se Dagens Lys, var

det en Datter, et livskraftigt Barn, der hurtigt forsonede den henrykte Fader med Tabet af Sønnen — ved at sætte Udsigten til en Svigersøn isteden! Clas Olden var nemlig altid forud med sine Planer, derfor var det ikke saa sjeldent hændet ham, at de paa en Maade vare afjaskede før de kom til Nytte.

Fra denne Begivenhed viste sig nu en slaaende Forandring i Familjens hele Leven og Væren under de næstfølgende Aar, dog særlig i dens Forhold til Udenverdenen. Madame Lydia Olden med den tørre, sædeligt koldsindige Mine, med det optaarnede Hovedsæt, den stadselige Kirkegangsklædning, den imponerende Holdning og det stive Nik til Naboer og Kjendinger — det var den barnløse Kvinde, som ikke var dem Noget skyldig, og som ved denne Skjebnens Ugunst paa en Maade var ude af deres Rækkevidde. Den velvillige, venligthilsende og tarvelige Madam Lydia derimod — det var Moderen til et smukt Barn, den af Lykken Begunstigede, som pludselig var kommen i deres Vold, og som nu søgte at dække sig. Forandringen med Clas Olden var langtfra saa paafaldende. Han vedblev egentlig at være den han havde været, kun i en forstærket Grad, hvilket vilde sige saameget som, at han blev en god Del løsere end før.

Imidlertid var Clas Olden en afholdt Mand, Han stod i et gemytligt Forhold til de andre Kjøb-

mænd paa Bryggen, og uden at være i Besiddelse af nogen egentlig Handelskløgt, havde han dog en medfødt Takt for sin Stilling. Tro og redelig var han i høj Grad, og han havde, til Trods for al sin Eftersnakken, mangen Gang en egen beskeden Mening og uagtet sin godmodige Vigen og utrolige Føjelighed dog et vist moralsk Mod. Disse Egenskaber i Forbindelse med en god Tro til alle Mennesker, kunde — selv under hverdagslige Forhold — ikke andet end stille ham paa Lyssiden i Livet; intet Under derfor, at han i denne sin Feststemning gik omkring og overøste Alle, baade Høje og Lave, med sit Hjertes Velsignelse!

Det stive Skillerum mellem det Oldenske Hus og „Folk" var altsaa falden, og Plads var aabnet baade for Ondt og Godt. I denne Aabning var det og at de to Forældreløse lukkedes ind som Medlemmer af det før saa afsluttede Familjeliv. Der var nemlig ingen ringe Fordel ved dette Skridt, og uagtet Olden synlig stod fast, dels paa Grundlaget af en Familjetradition, og dels ved den jevne Skridtgang, som Handelen efter mange Grundstød og Slingringer var kommet over i, kunde han dog ikke være i Tvivl om, hvad han burde gjøre, naar en saadan Udsigt til Forøgelse af Husets Indkomster stilledes til hans fri Valg. Og dog vilde det ikke være falden ham ind, eller maaske det endog var forekommet ham urigtigt, hvis ikke en Anden — en større Myndighed i

Huset — havde klaret Sagen for ham, fornemlig fra den nyttige Side; thi at være en faderlig Beskytter for sin afdøde Vens Børn, det var ingen Betænkning underkastet, men samtidigt at drage Nytte af det, det veg hans redelige Sjæl tilbage for, selv om han kunde gjøre det med en god Samvittighed.

Men som sagt, der var en Myndighed over ham, og hvad den bestemte, underkastede han sig ubetinget. Dette var hans Hustrues eneste Broder, som vistnok ikke boede i Hus med dem, men som alligevel udgjorde Et med Familjen, det vil sige, var dens egentlige Overhoved. Foruden dette var han ogsaa et Slags offentligt Overhoved, thi han var, som en af Byens mest ansete Borgere, allerede i en temmelig ung Alder udnævnt til Stabshauptmand. Denne Værdighed udkrævede en høj Grad af Formalitet. Skikkelsens egentlige Kjerne var af tvivlsomt Mon, det var mest Skallen, hvorpaa det kom an, — den maatte være fejlfri, thi den skulde repræsentere Arten.

Stabshauptmand Rolf Enevoldsen var ogsaa i Et og Alt, hvad han burde være. Ingen havde nogentid set ham skifte Miner eller Takt; enten Forholdene sprængte paa eller sagtnede af, Rolf Enevoldsen gik i samme langsomme, fornemme Skridtgang, løftede Hatten til Hilsen med uforandret sirlig Armbøjning, idet han holdt den svævende over Hovedet et Sekund, og hans høje, smale

Pande fremviste sit handelsaristokratiske Præg, medens et velvilligt Smil gled over Ansigtets nedre Parti. Alle kunde ogsaa rose sig af hans Høflighed, Ingen derimod af hans Venskab; thi Enevoldsen kjendte sine Medmennesker og vidste: at saalænge de endnu havde Noget at opnaa, kunde man stille dem sine Betingelser, — siden gik det mer eller mindre som med Musen og Melet, hvilket som bekjendt blev bittert i Forhold til at hin blev mæt.

Uagtet Stabshauptmanden altsaa henhørte til dem, som reserverede sig, var han dog en søgt Mand. Paa Børsen og de forskjellige Samlingssteder for Kjøbmandsstanden blev han betragtet med overordentlig Respekt, og i tvivlsomme Fald altid taget til Raadgiver og Hjemmelsmand, og denne vanskelige Post forstod han at beherske med en romersk Augurs Snedighed. Han havde aldrig gjort noget dybtgaaende Studium i nogetsomhelst Fag, men han forstod den Kunst at gjøre Indsamlinger paa Andres Ager. Slaaende Sætninger og Domme, hvor han traf paa dem i Skrift eller Tale, bleve ikke undfangede, som den ene Aands Sædekorn til den anden, men tagne som tørrede Frugter til Oplag, og mangen Mand hørte sin egen ubemærkede Vittighed gaa frem til Alles Beundring fra Enevoldsens smidige Tunge.

Dette var de to Sider af Stabshauptmandens Karakter, de, som paa en Maade gjorde ham uangribelig, en tredje, der ikke var mindre udpræget,

var derimod mere farlig, thi den var som en Leg med skarpe Vaaben. Det ser dristigt ud, og det holder Tilskuerne i ængstlig Spænding at se Kastet med alle disse blinkende Ord; men ved et Fejlgreb kan den Legende skære sig, og at se sit eget Blod paa en Kniv er det ikke givet Alle at kunne taale, — med andre Ord: han var Railløsr. Folk kaldte ham rigtignok Satiriker, men uagtet Mandens Tunge var en Svøbe, svang han den dog aldrig med Satirens sædelige Strenghed. Nej, han havde blot en vis dæmonisk Kløgt til at udfinde den latterlige Side og Tungeferdighed til at blotte den med Bravur. Naar han med overlegen Høflighed simpelthen gjorde Nar — paa samme Maade, som en Skoledreng rækker Tunge — var mangengang den, som det gik ud over, den mest højrøstede af hans Beundrere. Men trods denne Overlegenhed, var Enevoldsen dog aldrig ret tryg, han skottede altid bag sig og til Siden for at spejde efter Angrebet, eller rettere, Tilbageslaget af sine egne Vittigheder. Især frygtede han Ungdommen, for hvem slige Folkemonumenter aldrig vare hellige! og mangengang slog han Vaabnet ud af Haanden paa en saadan uvoren Person ved behændigt at vende Sagen; og ved at istemme Latteren over sig selv saa højt, at de Andres ikke hørtes.

Men Manden havde endnu en fjerde Side, uden at man derfor maa tænke sig ham som fir-

kantet, tvertimod! han var temmelig højvoksen og bar sig med Lethed — stundom lidt snoende, eller slyngende paa Ormenes Vis, men altid afrundet, — Enevoldsen var nemlig Selskabsmand, og forstod at angive Tonen i et godt Lag, saasom det nu dengang var Skik og Brug. Synge en Sang med fremhævede Momenter, holde Skaaltaler — ikke i højlydende Trubadurstil, men med en vis snigende Effekt, som holdt Folk i Aande. Dertil kom, at hvad han drak kun vistes paa hans Flaske, aldrig paa hans Person. En Udenforstaaende kunde maaske paa et vist Punkt i Stemningen have bemærket en glødende Dunstkreds om Manden, og et Hang til at tage de snevreste Pladser mellem Kvindegrupperne; men i slige Forsamlinger var ingen Udenforstaaende, Alle tumlede mer eller mindre vildt med i Kredsen.

Dette var Rolf Enevoldsen i sit offentlige Kostume. Han var lidt anderledes klædt til Husbrug, — men det er vi jo Alle.

I Svogerens Hus var han som nævnt den styrende Magt. Det fejlede imidlertid ikke Madame Lydia paa Evne til at styre baade sit Hus og sin Mand alene, hun var i saa Henseende Søster til Bror, skjønt i det Ydre som i det Indre af en snevrere Form; hun var tør baade af Legeme og Sjæl, men hun var fast, og det var Broderen ikke. Forresten besad hun ikke et eneste af hans noble Talenter, men hun var derfor ikke uden Tilbøjelig-

heder: hun nærede en urokkelig Beundring og Hengivenhed for Broderen, han var af hele hendes hæderlige Slægt den eneste Tilbageblevne, og hun tilbad i ham den Rod, hvoraf hun selv var Skud, og ikke af Ætstolthed men af selvgod Indbildskhed. Foruden dette var der endnu en Grund: hendes Ægteskab var paa en Maade en Mesalliance. Lydia Enevoldsen kunde tilfældigvis blive gift, og hun giftede sig — med aabne Arme; men bagefter var det ikke frit, at hun lukkede dem igjen. Clas Oldens godmodige Smaasnakken var hende imod, hans Undskylden af Alt, og hans Hang til at udfinde det Skikkelige ved hvert Menneske, var for hende en stadig Plage. Hun skammede sig i det Hele over sin Mand, og hendes magre Ansigt blev skarpt som Jernflis ved Umagen for at opretholde den Respekt, som hans Godmodighed hver Stund satte paa Spil: i høj Latter uden Grund, mange Ord uden Mening og en uafladelig Bortslængen med Haandtryk.

I denne Kamp stod nu Broderen ved hendes Side som en uvurderlig Støtte; thi mangen Gang havde han værget for Svogeren og hjulpet ham paa Fode igjen efter et aandeligt Nederlag. Intet Under derfor, at han var Herre i Huset. Selv Clas Olden tilkjendte ham af ganske Hjerte denne Ret, og han bøjede sig for ham og hans Ord som for en Lovbog.

Ved dette Forhold var dog en god Side, nemlig den, at Olden aldrig geraadte i Strid med „sin Lydia“, fordi den hele Strøm af Overmagt udgik fra Broderen. Naar Rolf Enevoldsen sad i Kanapeen, iklædt sin raillerende Myndighed, faldt det aldrig den beskedne Husbond ind at sætte sig hen ved Siden af. Det vilde have tyktes ham som at sætte en Bonde op paa en Trone, nej: Ære den, som æres bør! — og saa sad Clas Olden smaaleende med Fadet i Haanden, medens Stadshauptmanden udsøgte sig det ønskeligste Stykke af den solide Ret, som Søster Lydia forstod at tilberede efter hans Smag. Om Clas Oldens Smag var der ikke Tale, — han havde maaske ingen, idetmindste burde han ingen have.

Dette var Husets daglige Forhold, da der, efter Rolf Enevoldsens Mening, blev tilstedet de to forældreløse Børn Adgang til „et hyggeligt Hjem hos bra' Folk“, saaledes lød Beretningen, da Stadshauptmanden præsenterede Sagen paa Børsen, — den store Drøftningsmaskine af Sladder og Bynyt, hvor Enhver vidste med sig selv, at han ligesom alle de Andre skulde under Behandling. Kun føjede han en liden garderende Bemærkning til: „Svoger Olden tænker naturligvis kun paa det Gode han gjør, — jeg siger som saa: ingen Sentimentalitet i Forretninger! Sagen betaler sig, ergo: klogt handlet er vel gjort!“ — Dermed var altsaa Dommen foregrebet og dens Braad afstumpet.

Da nu Herluf for første Gang tren med Broderen ind i dette af tætte Lindetræer omskyggede Hus, hvor Velstanden laa over Alting ligesom en ældgammel, stillestaaende Bevidsthed, der aldrig kunde rokkes, kjendte han et Tryk paa Sjælen som om han var traadt ind i et Fængsel, og uvilkaarlig drog han Broderen tættere ind til sig. Denne var ogsaa paa en Maade bleven overvældet af Stilheden, der snarere forhøjedes end afbrødes af de velvillige Smaaord, med dæmpet Lydfald, som henvendtes til dem fra den sædelige Husmoder.

Men pludselig forandredes den trykkende Scene. En Dør blev lukket op, og et Barn paa fire Aar hoppede ind med en Dukke i hver Arm, leende, lyslokket og rødkindet, med Øjne saa tindrende blaa som en solblank Vaarhimmel.

Det gav et uvilkaarligt Ryk i begge Brødrene, og Andreas tog et Skridt imod Barnet. Men betagen af Skyhed tren han tilbage igjen, medens Madam Lydia lokkede den lille Pige hen til sig og foretog en Slags formel Præsentation ved at henvise hende til de to Brødre hun fra nu af havde faaet sig, og for Brødrene at udnævne hende som „Søster Laura“.

Dette gav Sagen en hurtig Vending. Der var kommet en fritflyvende Fugl ind i Fængslet, og hvad mere var, den havde ladet staa en halvaaben Dør efter sig, hvorigjennem Lyd og Lys

trængte ind fra en Verden udenfor. Det løsnede paa Trangen, det gav lokkende Tilsagn!

Senere kom Olden til med sin Smaalatter, sine hjertelige Haandtryk og sin Snakken op ad Vægge og ned ad Stolper, og endelig som et Punktum Finale, Rolf Enevoldsen med det afpassede Væsen, smilende ironisk til Svogeren, forstaaende til Søsteren og velvilligt til Brødrene, medens han drog Laura til sig og gav hende Slægtens Velsignelse i et Kys paa det lyslokkede Hoved.

Senere — efter et rigeligt Maaltid, hvor Clas Olden havde forsøgt sig i et Par indledende Ord til en Tale, og Stadshauptmanden havde gjort en Ende paa det ved med Anstand at ønske Brødrene velkommen i det nye Hjem — faldt den sidste Rest af Skyhed, og medens hver af Familjens Medlemmer indtog sin vante Plads, og Andreas allerede var midt inde i sin egen afbrudte Barneleg ved Lauras Side, gik Herluf stille, skjønt altid med stolt Holdning, frem og tilbage i den rummelige Dagligstue, hvor Solstrimerne laa langt hen over det blankbonede Gulv og Alting var saa hyggeligt og fredmildt, at Tanken om en Brydning af denne huslige Ro var ligesaa urimelig som et Lynslag fra den skyløse Himmel.

En dyb Fornemmelse af Velvære sitrede gjennem hans tunge Sind, det var som Noget opløste sig derinde og kunde blive til Graad, en Vemods-

graad, hvori han forklagede sin lidte Uret for Gud og fik Trøst og Oprejsning. Men dette holdt han stærkt tilbage; i hans Øje saas ingen Taare, kun en varmere Glans, der lyste stærkere for hver Gang han nærmede sig til de legende Børn. Da hændte det, at Begge saa op til ham paa en Gang, Andreas med Beundringens Glæde over den store Bro'r, og Laura med en Slags Nysgjerrighed, som endte i et straalende Smil; det knækkede Herlufs stolte Hold, og med et Udraab, der kun blev en hæs Lyd, men skulde være en Jubel, tog han Laura og løftede hende højt i Luften, hvor hun svævede i en Sky af guldgule Lokker, leende og skrigende i overgiven Glæde, medens Andreas stod og saa til og tænkte ved sig selv, at saa højt vilde han bære hende, naar bare Armene vokste til!

Da hun Stunden efter stod nede paa Gulvet igjen, jevnsides med sin milde, spædbyggede Legekammerat, maatte hun uvilkaarligt sukke opefter denne Himmelfart, og da spurgte hun pludseligt Andreas: om han ogsaa kunde løfte hende saa hun kunde blive — saa stor. — „Nei," svarede han lidt modløs og saa hen til Broderen, som paany gik sin rolige Gang over Gulvet, og Lauras Blik fulgte hans, og Begge tænkte det Samme: at han var dog noget ganske Andet end de!

Saa holdt nu Andreas og Laura sammen, hvad den Ene vilde, vilde og den Anden, ikke af Føjelighed men af Hang; Begge kjendte sig uvilkaarlig ærede

ved Herluf, og enten han nedlod sig til at godsnakke med dem, eller han lod som de ikke vare til, han var deres Stolthed; hvad han syntes om eller rettede paa, stod for dem som en højere Afgjørelse, den de ubetinget bøjede sig for.

Da nu en Tid var gaaet, kom det Spørgsmaal for i Samtalens Løb, hvad Livsstilling Brødrene skulde vælge. Da blev der gjerne raabt fra en af Legekrogene i Stuen' „Kjøbmand!", thi da stod allerede Andreas som den dyre Handelsmand — uden faste Priser, med Laura til sin eneste Kunde, og den Kjøbmandsforretning fandt han meget fornøjelig. Efter et sligt Udraab af Broderen hændte det sig, at Herluf tren nærmere til og saa ham fast i Ansigtet for at udfinde om han legede med Ordet, eller om det sprang frem af en naturlig Tilbøjelighed. Dette forskende Blik forstod Andreas og gav ham trøstigt det bekræftende Nik. „Ja, ja," sagde Herluf, „Du kan jo blive Kjøbmand," og gik saa videre med Afgjørelsens Ro over sig, medens Børnene lo fornøjet til hinanden og Clas Olden med forstærket Latter gjorde opmærksom paa dem, mumlende Noget hen i Luften om „Ægteper og hans Hustru", hvilket Udbrud fik sin tilbørlige Stopper fra Madam Lydia, der kjendte hans Svagheder og vel vidste, at han i denne Stund — idetmindste — holdt Bryllup med sin fireaarige Datter og den otteaarige Andreas, og derfor satte et Par Øjne

paa ham, som nok kunde gjælde for en Indsigelse „i rette Tid“ ved en saa lustig Ægteskabspagt.

Det stod altsaa fast: Andreas skulde blive Kjøbmand og i den Anledning, straks efter sin Konfirmation, rejse til Holland til en Handelsven af den afdøde Fader, for efter hin Tids Skik, at lære Handelsvidenskaben paa et stort Kontor og, samtidigt med den praktiske Indøvelse, at optages som et Medlem af Familjen for at nyde den selskabelige Dannelse. Hans Fremtidsmaal var da paa den Maade sat. Med Herluf var derimod Intet bestemt, uagtet han næsten havde Broderens Aar to Gange, og ret snart vilde være nødsaget til at gjøre sit Valg.

Han vidste det ogsaa, uagtet han haardnakket taug, hvergang Talen førtes hen paa denne Gjenstand; men der kæmpedes i hans Sjæl som af Kræfterne i et Chaos. Den overlegne Ro, han allerede forstod at iklæde sin Person, holdt vistnok de Udenforstaaende i den Tro, at Alt var hos ham op- og afgjort for længe siden, og at han hvilede sig paa en fuldkommen Overensstemmelse mellem Evner og Vilje. Men i hans Aand laa Evnerne endnu blandede, hver vilde til sin Side, og Viljen fulgte dem Alle. Noget Stort vilde han under alle Omstændigheder blive, Noget af det, som

Mængden i sin Beundring viger sky tilside for; thi viges maatte der for ham! afvejen maatte alt det Menneske-Rusk, som han saa vælte sig gjennem Gader og Smug, hvor den Ene trængte paa den Anden ligesom Silderne i en Stime. Der, hvor han gik, maatte der være frit — ensomt — utilgængeligt!

Dette var imidlertid ikke nogen Naturens Fornemhed, det var kun Følelsen af en iboende Kraft, som paa Grund af sin uprøvede Tilstand rejste sig mod enhver Tillempning af Forholde og Omstændigheder. Han maatte herske, enten det saa skete ved at sætte Handlingens store Drivhjul i Bevægelse eller ved at stille sig udenfor Kampen, som den, der maaler og dømmer med stolt Tilbageholdenhed uden selv at være med ved Prøven.

I denne tvivlende Griben og Forkasten hengik et Aarstid, da krævedes en Afgjørelse, og den kom — ikke uventet for de Andre; thi derhen havde de paa det Nærmeste sigtet Allesammen, kun Stadshauptmanden havde tvivlet lidt —, men fast uventet for Herluf selv. Han vilde være Præst; dermed var der jo god Grund til at være fornøjet, det var efter hine Tiders Fordring en høj Stilling, selv i verdslig Forstand; der var Stigningens Trin for den Begavede, og Bispsværdigheden var en af Statens store Grundpiller. Det kunde nok bære en ærgjerrig Tragten og sætte den herskesyge Tanke et Maal! Alligevel var der i Herlufs Aand en

Higen, som vilde højere op — op til Noget, der kunde lignes med Ørnens Kredsen over Livets uhyre Vidder, i stolt og ensom Flugt.

Men nu var engang Ordet sagt, og omendskjønt det var frarevet ham, som naar et uforvarende Stød løsner den umodne Frugt fra Grenen, blev den dog af de Andre optaget som fuldmoden og med det Samme stillet som Tidsmaalet for de nærmeste Aars Studium — ikke at tale om Endemaalet; thi det havde Clas Olden for længe siden ferdigt. Han sad allerede med foldede Hænder som andægtig Tilhører ved Herlufs Indtrædelsestale i Sognets Kirke. Som han var ferdig med at lægge Fløjelskaaben over Præstekjolen og greb efter det skinnende Bispekors, fik han et af de velkjendte Øjenvink fra sin Lydia, der saa paa ham, hvad det var han havde for sig, mens han sad der og smaalo til sig selv og stirrede paa de tomme Vægge. Han slap ogsaa lydig sit illusoriske Rov i det samme, dog tør det ikke siges med Visshed, at han ikke fandt det igjen i en upaaagtet Stund.

Fra disse Bestemmelser gik Livet paany sin jevne Gang. Herlufs vildt omflagrende Higen fik efterhaanden en trangere Svingkreds, idet han lukkede Øjnene for de stolte Drømmesyner, som Fantasien havde hentet sig af hans klassiske Studium. Han stod ikke længere som den magtkronede Cæsar paa Kapitolium — trodsende baade en Cato og en Brutus — han tordnede ikke med Demosthenes

imod en Philip; han gik med stolt Værdighed op paa en Prædikestol — alligevel et godt Stykke oppe over Massen — og udtalte her det mægtige Ord til Forsamlingen, som fyldte den med Hjertets Bæven, uden at der med en Mine turde knyes imod ham. Dette var trods Alt en Magtstilling; thi vel var han Guds Tjener, men han var dog Menighedens Herre.

At Broderen vilde være Handelsmand, passede godt til Herlufs Fordring. Han elskede Andreas inderligt, vilde være hans Beskytter og Forsvarer til sin sidste Blodsdraabe, men stille ham jevnsides med sig selv i Betydning for Verdens Øjne, det kunde aldrig falde ham ind; Broderen var ham underordnet ligesom alle de Andre.

Paa denne Maade fik Hver sit Ønske opfyldt uden Indvending, og naar Olden henviste til, at han for længe siden havde udtænkt den Plan, samt lagde til, at der nok blev en Mand af Herluf, lod man ham i Fred med sin Visdom; den gjorde nu hverken fra eller til. At Familjelivet var bleven uforstyrret af de fremmede Elementer, var det Vigtigste; thi vel var baade Stabshauptmanden og Madam Lydia herskesyge Naturer, men de ønskede dog Fred, den Sidste for Sømmelighedens Skyld, den Første fordi han altid i et Angreb paa sin Myndighed følte noget Vaklende inden i sig, og det vilde han ikke mindes. Der ytrede sig da en vis tillempende Maade i disse forskjelligartede

Menneskers Samliv, som med andre Grundforhold var bleven Humanitet, og havde givet det Præget af en højere Ordenssans, — nu blev det kun til at den Ene gik af Vejen for den Anden, som man gaar afvejen for den, der fejer et Gulv.

Lykkeligvis var der Barneleg og Uskyld tillige, og det holdt en Stemning oppe, som ellers aldrig skulde være kommen frem i dette Hus. Andreas var delt mellem sin Skolepligt og den straalende Legesøster, og undgik derved det Barnevildskab, som strømmede gjennem Gader og Almindinger, optagende i sig baade Rent og Urent, og ganske vist afsættende hist og her en Frilands dristige Vækst, men og tillige en Forkrøblings kuede Form. Dette stærke Liv var heller ikke for ham, han længtes efter en Leg med Smaating uden Mening; thi over dette smilede og lo jo et Barneaasyn, saa skjønt som en Engels! Herluf stod vistnok udenfor dette Barneliv — eller rettere over det — men bevidst eller ubevidst drog han alligevel Livsaande af det, thi det nærede hans Hjerte med Mildhed, og kom det ikke frem i synlige Tegn, det spirede dog i Sjælen som lyse Ranker omkring det Stenhegn, Egenkjærlighed og Hovmod rejste mellem ham og Andre.

Paa denne Maade hengik fire Aar. Andreas var bleven til en opløben lyshaaret Gut, der saa alle Mennesker ærlig og glad ind i Ansigtet og rettede sig stolt som efter en Lineal, naar han fra Skolen

mødtes med Broderen, og de fulgtes ad til Hjemmet. Herluf stod imidlertid ferdig til at forlade Byen for at begive sig til Universitetsstaden i det fremmede Land, og der vilde selvfølgelig hengaa flere Aar, hvori han maatte overlade til Andre det Værgemaal, han som helligt Arvegods fra Moderen hidtil alene havde skjøttet — rigtignok mere som en aarvaagen Tanke end som en i det Ydre fremtrædende Handling.

Forestillingen om dette gjorde ham paa den ene Side stærk og modig, paa den anden Side ængstelig og beklemt, og for første Gang i disse fire stille Aar, traf han Broderen til sig med en skinsyg Følelse af sin Ret til at være Alt for ham. Denne Styrke i Herluf, som slet ikke spurgte efter Tilbøjelighed eller Frihed hos den Anden, drog Andreas paa en Maade bort fra alt det Smaa, som hidtil havde holdt ham, den gav ham i kort Tid en modnere Tanke, og Legekrogen blev forladt. Han forstod, at Broderen nu gik ud i Verden for at blive noget Andet og Større end det, man i Barnehjemmet kunde opnaa, og han længtes efter at gjøre det Samme. Selv Laura sad paa sin Barnestol med en forknyt Mine, og saa omkring sig i den forladte Krog, hvor hele det lange, dejlige Eventyr laa hen ligesom en udenadlært Bog, og det tyktes hende, at alt det, der nu foregik i Huset, var en uafbrudt Tilsidesættelse af hendes Ret. Men efter i nogen Tid at have pukket hemmeligt og

aabenbart, fik hun dog et vist Skjøn paa, at der var en alvorlig Mening i det, og at det maatte saa være. Det var den begyndende Spirekraft til hin Husfornuft, som i hele den Enevoldsenske Slægt havde afsat sit Kjende — og Laura undgik ikke sin Mødrenearv.

Fra dette Skjøn fik hun tillige Øjnene aabnede for sig selv: hun maatte jo ogsaa blive til noget Større og Vigtigere end det hun hidtil havde været, og da tog hun i Tankerne — thi hun var ogsaa, og fornemmelig, sin Faders Datter — en stor Skolepose paa Armen og vandrede en frygtelig lang Vej til en Skole, hvorfra hun vendte hjem med saa megen Forstand og saa tilsmudsede Klæder, at hun allerede stønnede af Anstrængelse ved den blotte Tanke.

Endelig kom Dagen til Herlufs Afrejse. Andreas var overordentlig forventningsfuld; thi dette var den første Begivenhed, som meldte sig efter deres Optagelse i det Oldenske Hus, og det gav baade Mennesker og Ting et andet Udseende. Stabshauptmanden og Søster Lydia tog Sagen med Ro, og Laura saa til med stor Forundring, medens Clas Olden græd og fremhævede i et væk den afdøde Ehrenreich Nordals Død og Begravelse. Havde Herluf ikke tilsyneladende været udstyret med en stor Levekraft, skulde man let være kommet paa den Tanke, at denne Forberedelse gjaldt hans dødelige

Afgang, istedenfor hans levende, livsfriske Fremgang.

Herluf selv gik med et vist koldt Væsen fra og til; men han var nu engang bleven iklædt denne Strenghedens Dragt, og den passede ham godt. Der kom saaledes ingen rørende Afskedsscener, fraregnet, at Clas Olden græd Taarer som trillende Perler og som sit sidste Ord erklærede Herluf, at komme hvad der vilde i denne syndige Verden, men glemme den Dag, da han i første Sørgepar havde fulgt hans Fader til Jorden, det skulde han ikke! Brødrene stod Haand i Haand en Stund, Andreas ligesom ventende, Herluf stiv og holdningsfast, men med en dyb lidenskabelig Glød i Blikket, og der laa i det sidste jernfaste Tryk af hans Haand et Tilsagn, der til Trods for den Smerte det forvoldte, trængte Andreas ind i Sjælen som en Forsikring, der aldrig vilde svigte. Og dermed skiltes Brødrene. De mente selv, for nogle hurtigt henrindende Aar, men Skjebnen satte dem et større Skjel. Da de atter mødtes — paa det samme Sted — var den Ene Yngling, den Anden Mand.

Efter Herlufs Bortrejse sank Huslivet tilbage i den samme Jevnhed. Andreas fortsatte sin Skolegang og lærte med Agtsomhed og Flid. Laura kom ogsaa paa en Skole, naturligvis den bedste,

som fandtes, dog aldrig til Madam Lydias Tilfredshed; thi medens Barnet udviklede sig vidunderlig skjønt i det Udvortes, syntes hun helt ud at have arvet Faderens milde Natur og svage Evne, Noget Madam Lydia paa det Bestemteste overførte paa Skolens Regning. Hun havde slet ikke tænkt sig den Mulighed, at hendes Barn kunde medtage i sin Natur en Del af det Oldenske Særkjende; den Livsspire hun havde fremfostret med sit Hjerteblod, maatte ogsaa høre hende til i ublandet Efterligning. Derfor, som sagt, fik Skolen sin ufortjente Daddel, hvergang Laura røbede Hjertets Enfoldighed, og Stadshauptmanden fortrak Læberne til det ironiske Smil. Stundom faldt da ogsaa en Finte til Olden selv, der paa det Nærmeste var ligesaa ufortjent som den Dadel, der faldt paa Skolen. Barnet var derimod uden for alt dette. Lykkelig, uskyldig og glad, afholdt af Alle, trivedes hun som kun det Gode og det Skjønne trives her i Verden, fordi det jo har en Glæde i sig selv. Den første Barneleg med sin umiddelbare Tro paa Fantasiens Verden var vistnok forbi, men alligevel blev der leget; Andreas havde til Trods for Slyngelalderens selvkloge Miner, dog en godmodig Barneskjelm i Øjet, og det gik lystigt nok til i Fristunderne mellem ham og Laura.

Clas Olden faldt heller ikke et Øjeblik ud af sin Rolle som „Svigerfader“, uagtet han skjulte det saa godt, det lod sig gjøre, og kun af og til

udbrød i et „Ja, som sagt!“, hvortil hans Lydia gav et Pust fra sine tynde Læber, der blæste hele Hjernespindet væk som et Støvfnug: Andreas kunde være brav nok, men hendes Barn maatte højere op! Det var ikke født til en Handelsstue paa Bryggen, — uagtet det dog paa en Maade var født i den!

Der var i de næst paafølgende tre Aar Intet at bemærke ved den Oldenske Familje uden Livets Vækst og Fremgang for de Unge; de Ældre derimod stod paa et Punkt af Livets Midte, hvor Frem- og Tilbagegang mødes og blandes, og hvor der er en tilsynelabende Stillestaaen, indtil Udskillingens Tid atter kommer, og den gradvise Tilbagegang af Livsemnet sætter sine kjendelige Spor.

Efter disse tre Aars Forløb var Andreas bleven konfirmeret og sendtes da ifølge den lagte Plan til Holland for at indtræde i den afdøde Faders Forbindelser. Det havde paa en Maade været forudsat som noget, der faldt af sig selv, at Herluf var vendt tilbage før Broderens Afrejse, men i denne Forventning blev Huset skuffet. Herluf agtede sig ikke hjem, før Embedsstudiet helt var tilbagelagt, og han følte sig ingenlunde fristet til at afkorte Noget i det bekvemme Tidsmaal. Det Eneste, hvorved han tilkjendegav sin Deltagelse i den skete Forandring, var en hyppigere Brevskriven til Broderen. Disse Skrivelser vare affattede i en Slags højtravende Stil, der lod fremskinne den tilkommende

Magister og gjorde følgelig Andreas sky og kejtet i sine Svar. Men imidlertid, Samholdet frededes, og uagtet der efterhaanden hengik længere Tid mellem disse Breve — thi Herlufs Liv gled ikke altid jevnt som Kildens stille Løb, det sprang ofte som Elven over Højder og bratte Fald — saa vidnede de dog, naar de kom, om Brodersindets uforanderlige Hengivenhed. Til Plejeforældrene meddelte han sig sjeldnere og kun ved bestemte Foranledninger. Det var dog efter den Tids Forhold Alt, hvad de med god Ret kunde forlange; et Brev fra Herluf vakte derfor bestandig en vis Sensation i Familjen, og det berettedes som en ærefuld Begivenhed af Madam Lydia til Naboer og Kjendinger — af Stadshauptmanden, i højere Stil, paa Børsen — og af Clas Olden i gemytlig Smaasnak paa Gadehjørnerne.

Intet Under derfor, at da, efter fulde fire Aars Forløb, et Brev fra Herluf meldte Plejeforældrene hans snarlige Ankomst til Hjemmet, det stille Hus fik et Sæt i sig, og vaagnede op af Hverdagsdøsen til en ny, levende Virksomhed. Madam Lydia havde altid ved spændende Anledninger noget Spillende i Miner og Bevægelser, Noget, som mindede om Firbenet, men aldrig havde hun dog bevæget sig mere i denne Lighed end netop nu, da Husets ældste Plejesøn efter en udmærket Eksamen ventedes hjem. Om han skulde have taget hvert Rum i Huset, fra Kjælder til Loft, i Besiddelse, der kunde

ikke være bleven rumsteret, ordnet og pudset mere end nu, med den Bestemmelse for Øje, at hans gamle Kvistværelse fremdeles skulde være hans Ophold under Besøget.

Det varede heller ikke mange Dage, før det hele Hus stod ferdig til den ventede Gjæsts Modtagelse, — og isandhed saa duftende af Renhed, saa prydfuldt ordnet, at selv den, der ikke forstod sig paa det huslige Maskineris mangfoldige Smaadele, maatte ved Indtrædelsen i det Oldenske Hus faa Indtrykket af, at her var et udmærket Tilsyn i det Enkelte, thi ellers kunde det Hele ikke møde saa vel. Fra dette Punkt af sad Familjen stille hen. Den Eneste, som ikke havde Tid til at være taalmodig, var Laura. Hun sprang til Vinduet ved hver Lyd af et skranglende Vognhjul, og gav sig hvert Øjeblik i Kast med Tiden, forbi den gik saa langsomt og dog ikke bragte nogen Forandring med sig. Naturligvis blev der hysset til hende, det blev der gjort fra Morgen til Aften, samtidigt med at hun havde fuldstændig fri Raadighed, men det hørte nu engang til Husordenen, at der hyssedes. Forresten havde hun nu sin Lærerinde og selvfølgelig sin Skolegang i Hjemmet, til Trods for, at det var et Slags Vovestykke overfor Skik og Brug, ikke at tale om Folk, men efter at der var prøvet flere Skoler, og Fremgangen fundet paa den ene, som paa anden, maatte der gjøres noget Ualmindeligt, den Enevoldsenske Gejst maatte vækkes.

Imidlertid blev der ventet — skjønt med Ro dog i stigende Længsel — paa den kjærkomne Gjæst og al anden Tanke og Omsorg opslugtes af dette.

Det var en trykkende varm Eftermiddag ud over Midten af August. Lavtliggende Skyer drev hen over Fjeldene, og hele Naturen stod ligesom i dump Forventning af et Uvejr, — om det kom snart og med Voldsomhed, saa hele den tunge Indhylling brast i Naturkræfternes vilde Rasen, eller det trak sig frem over Natten og udtømte sig i Smaaudbrud, det kunde Ingen vide, det Ene var lige saa nær som det Andet.

Under dette marcherede tre unge Mennesker muntert frem ad den ujevne Landevej, som dengang var Hovedpostvejen til Bergens By, og som over den stejle Fjeldkløft Borgeskaret førte ned i Lodalen. Her brusede Starfossen frem i langsomt Fald og jog et kølende Luftdrag gjennem Dalen, til den ved et lidet Olderkrat skød ud i det sorte stille Fjeldvand, kaldet Svartediget, og her paa en Gang sank hen i Taushed. Thi Svartediget siger Ingenting af alt det Hemmelighedsfulde det veed, og aldrig har dets Overflade forraadt en Stemning fra Dybet eller et Indtryk fra Skyhvælvets vekslende Spil.

De høje Fjelde, som omgive Søen, staa som Vogtere ved dens tause Bredder, men den har Intet med dem at gjøre, ingen Afspejling, ingen Delagtighed, den hviler tungt og stille i sig selv, giver hverken Bolig eller Næring til noget levende Liv, og selv de Døde skyder den fra sig, naar den sidste Livskval er endt, og Fortvivlelsen bleven mættet. Aldrig har Afgrundens Hemmelighed været dybere bevaret end her.

Ankomne til det nævnte Olderkrat ved Søens Munding, hvor et Bondehus med sine smaa Tilbygninger ligger, kastede de unge Vandrere sig udtømte ned i Græsset og gav sin Trætbed Luft i alskens Udbrud af godt Humør, der vidnede om, at Rejsens Maal nu paa det nærmeste var naaet — og tillige om den akademiske Ungdoms højtflyvende Mod.

Lænet op til Væggen af det noget forfaldne Vaaningshus stod samtidigt en ung Bondegut, som efter at have set dorsk og tankeløst hen over Vandet fik et Glimt af Liv i sine matte Øjne ved de unge Herrers lystige Udbrud, og uagtet han ikke forstod hverken deres Vid eller deres Lune, lo han dog med dem, og nød deres Stemning lige saa fuldt som de selv.

„Hej Du — der borte ved Væggen! raader Du for Baaden, som ligger der?“ udraabte omsider En af dem, idet han rejste sig op paa Albuen og nikkede hen mod den sandige Bred ved Elvens Ud-

løb, hvor der laa en liden fladbundet Baad, halvt optrukken paa Landet.

„Aaja — saapasse", svarte Gutten og lo ved sine egne Ord, som om ogsaa dette var Løjer, men det kunde og tillige gjælde Baaden; thi han saa med et eget fornøjeligt Grin hen paa den, som man ser paa det Usle, der giver sig Mine af at være Noget.

„Hvad mener Du med det Svar?" raabtes der paany fra de Unges Lejr. „Du skal kanske have højhøflig Anmodning, Tak og god Betaling for at skydse os hen over Vandet?"

„Aanej, det er nu ikke det heller", svarede Gutten og saa igjen hen til Baaden med sin fornøjelige Grimace.

„Kanske Du vil ha' den Godhed at gi' en Besked, som Folk forstaar?" sagde En af dem, en høj, sværbygget Person med et stort, mørkt Haar og et barskt Aasyn; han rejste sig op i det Samme og tren hen foran Gutten.

Gutten saa med synligt Velbehag op og ned ad den Spørgende, men derfra atter med den gamle Grimace hen til Baaden.

„Svar!" befalede Hin med en slig Myndighed, at det var som om han paa en Slagmark havde kommanderet: „Fyr!"

Det gav et Ryk i Gutten, saa han idetmindste kom løs af Væggen. „Skal Du være med — Du?" spurgte han.

„Det kan Du vide."

Gutten kløede sig bag Øret og var aabenbart paa Vej til det gamle Langdrag, men et „Naa" af Studenten gav ham et nyt Ryk — og denne Gang i Aanden, og han skyndte sig med at tilføje: „Stakker! den er gammel og laak," og han saa medynksom hen til Baaden.

„Kan den ikke holde Vandet ude?" spurgte Studenten.

„Aajo," svarte Gutten. „Men den er ikke vant med mer end En ad Gangen — skjønner Du."

„Nej, det skjønner jeg slet ikke", gjentog hin. „Den ser ud til at kunne rumme sine fire Mand, godt og vel. — Du skydser altsaa kun En og En ad Gangen, Du?"

„Aaja — det er gjernest bare En — som ligger der og graver i Sandet."

„En, som graver Sand?"

„Aanej — han graver nu ikke Sand heller, for han er jo død, skjønner Du".

„Er det Døde, Du skydser?" udbraabte En af de Andre, idet han kom hen til dem.

„Aaja — Stakkere!" sukkede Gutten. „De kan nok ikke hjælpe sig selv, de. Vi skydser dem saa henover Søen til den hin Siden."

De Unge vendte sig mod hinanden og gjorde halvhøjt den Bemærkning: at han var tullet, og at det kunde ikke føre til Noget at snakke videre

med ham. De fik da hellere gaa. „Hvad er det for et Slags Døde, Du skydser?"

„Det er som det falder," svarede Gutten, og fik en Slags sørgmodig Skjønsomhed i Udtrykket. „Mandsfolk og Kvindsfolk om hinanden, — de Fleste ere nu Unge. Da er det vel, at det bærer haardest paa med Fortred og det som Ondt er. Det hænder og imellem, at der driver op en Gammel — og det er vel En, som heller gaar til Svartediget end til Fattigvæsenet."

„Det er Selvmordere Du mener — fy!" udbrød den Yngste af de Vejfarende. Og han saa isandhed saa livsglad og overmodig ud, at han nok kunde vove et Fy.

Den Første havde imidlertid set hen over det hemmelighedsfulde Vand, der — om muligt -- laa endnu tungere og sørgeligere i den trykkende, uvejrsſvangre Luft. „Nu, hvad blir det til," vendte han sig raskt til Bonden. „Skydser Du eller ikke?"

„Skal Du da være med, Du?" spurgte Gutten og maalte ham paany.

„Det har jeg jo sagt."

„Men det gaar ikke det. — Ja, var Du alene", lagde han til med et eget Øjeblink, som skulde betyde, at der var sagt noget Morsomt.

„Kanske Du gjør Regning paa mig som Sandgraver?" spurgte hin.

Gutten skiftede hastigt Udtryk, og hint sørgmodige Skjøn kom paany frem i hans Miner,

medens han betragtede den Spørgende. „Selv Fjerde i den Baaden — drager ikke frem,“ sagde han, idet han ligesom vendte sig bort fra andre Tanker.

„Saa kan Du være selv Tredje — for jeg gaar,“ afbrød Studenten kort.

„Skal der være nogen Moro i det?“ spurgte den Yngste.

„Kunde hænde!“ sagde hin. „Faar jeg mig en liden Pladsertur der langs med Fjeldet, saa kan det idetmindste holde Jer vaagen.“

„Er Du gal!“ udbrød Kammeraterne samtidigt.

„Der fin's ingen Vejspor,“ hviskede Gutten hemmeligt til ham.

„Godt,“ svarede han, „saa træder jeg mig et — der kommer nok flere efter.“

Og raabende sit „Valete“ til Kammeraterne, gik han rask mod Venstre, hvor Starfosfjeldet rejser sig brat fra Vandet, ligesom skyggende for sig selv, og her begyndte han sin besværlige Vandring, medens de Andre gik i Baaden og Gutten skød fra Land.

Der raadede i Begyndelsen en vis trykkende Taushed i Baaden. De To, som sad der og lod sig føre hen over det uhyggelige Vand, havde en Fornemmelse af, at have drevet Kammeraten ind paa den vovelige Vej dels ved deres ihærdige Paastand at ville roes over Diget, og dels ved at have henkastet Ytringer, som drog Sagen i Tvivl; thi de

vidste jo af Erfaring, at Intet æggede Vedkommende saa stærkt, som en Fare, og uagtet de velnok havde set ham før mangen Gang svinge ud over Rimelighedens Grænse og tumle sig med ubændig Lyst paa Vovets uopmaalte Friland, sad de dog med spændt Opmærksomhed og iagttog hans Færd, medens de gav Gutten Befaling at holde Baaden saa nær ind til som muligt.

Dog efterhaanden som Herluf kom længer frem paa Fjeldet, tabte Ængstelsen sig, det syntes som han slet ikke havde vanskeligt ved at finde et Fodfæste, thi uagtet han af og til standsede som for at betænke sig, gik det dog lystigt springende fremad, ret som Ekornets Sprang over et stavsat Hegn! Og nu kom Rejselystens ubundne Stemning atter op i dem, og syngende bar det fremover det døde Vand, medens Baaden skød snart til den ene Side og snart til den anden, fordi Gutten aabenbart havde sin Opmærksomhed mere henvendt paa Fjeldet end paa Aarerne. Han kjendte og lidt mere til denne lystige Springen end de Andre. Han vidste, at fornemmelig Midtvejs, hvor Fjeldet buede sig indad, var det en nødvendig Betingelse for Ligevægten, at han dristigt sprang paa, fra det ene usikre Fodfæste til det andet for at, medens det nærværende veg under Foden, det næste allerede kunde være grebet.

Men imidlertid — fremad gik det mod Søens anden Side, hvor atter Bredden skraaner let op

mod et Dalføre, der aabner sig lysnende og smukt ind imod Byen til Trods for, at de høje Fjelde ogsaa her sætte sin tunge Ramme og fornemmelig Ulrikken kaster en bred Skygge over Dalen og lukker Solen ude, selv paa Midsommerstide, til langt hen paa Morgenstunden.

Af de syv bekjendte Fjelde, som omslutte Bergens By med Vaagen, er Ulrikken det eneste, som skrækker tilbage med Vildhed. I Solskinsdage staar det prægløst — en tung Stenmasse — udeltagende overfor det spillende Liv, der ellers blinker og straaler fra de andre løvklædte Bjergskraaninger om den lyse, smuktbeliggende By, om det dejlige Lungegaardsvand, og om den med Skibe og Baade myldrende Vaag. Det er kun i Morgenstunden, at denne Kolos giver sit Tegn til Liv, idet Solen stiger op over dens mørke Kam og kysser dens vrede Pande, saa den glatter sig i Stunden og ser ret smilende ud, — og senere i Aftenskumringen, da den staar som den mørke Skyggemasse, hvoraf Natten udvikler sig, og jager sit fugtige Gys indover Byen. Men i Uvejrsstunden skal man se det! Da først antager det sin rette Karakter. Da iklæder det sig Mørkets dæmoniske Majestæt og taler med: Livet og Naturen er ikke blot til Lyst, hvad saa end Solskinnet har indbildt En og Anden. Skræk er der i Menneskelivet, Skræk og Rædsel i Naturen; thi dette skaber de store Udrensningsstunder af alt Giftstoffet, som den fornøjelige Stille-

staaen har fostret. Trusler skal der til — Stormen skal piske de usunde Svampe, saa Roden løsner — Regnen skal skylle, indtil det hængende Løv faar Ungdommens Spænstighed tilbage — Lynet skal slynge sine hvislende Dolke, saa Mageligheden kan fare op, og Tordenen skal følge efter, for at den, som ikke har set, kan høre; at nu skilles der mellem Ondt og Godt, og at Hver faar tage Vare paa Sit.

Saaledes taler Ulrikken, naar den taler med, og det er ikke saa sjeldent. Siden kan en Bjergvandrer med lidt Møje stige op til dens skaldede Isse, og tage sig en fornøjelig Udsigt, Berget har sagt sin Mening og er traadt tilbage i sig selv. Det er da kun en vældig Stenklump, som ikke har det mindste at gjøre hverken med Naturen eller Menneskene.

Omsider var Fjeldvandringen sluttet. Studenten var nu naaet frem til det Punkt, som skiller mellem Starfosfjeldet og Ulrikken, uagtet de selv i Skilningen synes at holde sammen; thi det ser ud, som om den øverste, hensynkende Del af hint Fjeld hviler sig paa den fremspringende Fod af dette. Her skærer et lidet smalt Dalføre ind og skiller de to mørke Kolosser med et Smil, der rigtignok, naar Uvejret gaar løs, ser temmelig graadfuldt ud. Paa dette Sted var der altsaa sikkert Fodfæste, og idet Herluf nu sagtnede sin Gang, aandede han lettet op efter Spændingen og den voldsomme An-

strængelse, nydende det Behag, som følger med selv det ringeste, vel overstaaede, Vove.

I denne Dalsænkning forsvandt han en Stund. Baaden var efterhaanden skudt mere ud fra Klippen, og Farten nærmede sig sin Slut. Skydsgutten havde forklaret dem, at hin nu vilde følge med Sænkningen, og komme ned et Stykke længere borte. Men i denne Beregning havde han ikke taget Mandens æventyrlige Natur med. Der viste sig endnu et Svimlepunkt paa hans Vej, og det skulde ikke forbigaas, om og hver Nerve sitrede i hans Legeme efter den nys overvundne Dyst!

Dette Punkt laa ligesom henkastet, hvor Søen begyndte at runde sig til sin Afslutning. Det var paa en Maade enestaaende, men hang alligevel sammen med Ulrikken, ja det kunde synes som det var en Klumpfod, hvormed denne Titan havde spændt ud efter det koglende Vand, og som var bleven hængende fast i Breddem. — Set fra Vandet var det en Fjeldknude, ikke meget høj, men overordentlig brat. Klungerroser hang ud over Randen, og rødblomstrende Sankt Hansløg skød frem af Ridserne i Stenen; men til Trods for disse Smykker sprang en dæmonisk Vildhed frem af det Hele, og naar en Baad lagde hen under, fik man en Fornemmelse af Svimmel.

„Hvad hedder den Knude der borte?“ spurgte En af dem i Baaden.

„Den?" gjentog Gutten. „Den hedder vel Ingenting, tænker jeg."

Men idetsamme kom Kammeraten frem paa Knuden mellem de sammenslyngede Buske, der dækkede Topfladen, og svingende sin Hue modtog han det Hurra, som de Andre hilste ham med.

„Hvem sin Søn er han?" spurgte Skydsgutten, idet han med vidtopspilede Øjne betragtede Studenten, der rejste sig som en ung Bjergaand op over Tjørnene.

„Han er Søn til Ehrenreich Nordal ved Stadsporten, som er død for mange Aar siden, og hans Navn er Herluf Nordal, candidatus theologiæ et filosofiæ, — veed Du nu Besked!" svarte den Yngste af dem — lidt uvillig over den sædvanlige Bondenysgjerrighed.

„Er han Præst?" spurgte Gutten videre.

„Ja. Og han er mere, for han er Ejer af „Svartebogen"."

„Aaja!" for det ud af Gutten, og han saa med ræd Beundring op til Herluf.

„Styr nærmere hen til Knuden!" befalede nu en af Studenterne, og Gutten var ikke sen med at følge Ordren. Han gjorde et Par brede Slag med de spinkle Aarer, saa det peb i Træværket og hørtes som et Ynk over dette ukjendte Haftværk.

Straks efter laa Baaden under Klippestykket, dog ikke tæt ind til, man vilde da ikke have set ham, som stod paa Højden. Og nu blev der

skreget, spurgt og leet, og med ungdomslystigt Liv vekslet Udtryk og Talemaader, som Skydsgutten uafladelig fulgte med Miner og Tegn uden at forstaa et Ord af dem. Ham var det Altsammen Udtryk for den overtroiske Beundring han selv følte for Ejeren af Svartebogen.

Men med Et fløj en vild Begejstring gjennem Herlufs af Spændingen ophidsede Sjæl — en fortvinget Tankefugl, der fødtes i Stunden og fostredes med det Samme af Lidenskabens Ild. Reden havde vel staaet der beredt i Aarhundreder — af vilde Roser, Fjeldurter og Tjørn — af Ensomhed og Nattens Gys, og af Dødsrædslerne fra det mørke Vand. Men se! Da kom Magen til — og Ungen fødtes!

Herluf var gaaet frem paa den yderste Rand af Fjeldknuden, og truende til det hemmelighedsfulde Vand, der sortnede lig et Afgrundsdyb under hans Fod, og medens Uvejrsskyerne trak sig tættere og tættere sammen over Fjeldaasene, udraabte han begejstret:

„Hør mig Du Afgrundens Hersker dernede,
Pluton, Du Stærke — Usynlige, hør mig!
Her staar jeg sejrende — ej med Din Vilje.
Thi vel jeg saa Dig i Dødsriget vinke,
Række imod mig de langstrakte Fingre,
Som naar Polypen i sugende Tiltag
Lydløst og kvælende griber sit Offer. —

Ha! men jeg narred Dig mægtige Dødsdrot!
Før Du i Samraadet med Rhadamanthus
Fik den uryg'lige Dødsdom beseglet,
Livsmodet bar mig paa mægtige Vinger
Over den svigfulde, løsnende Fodsti. —
Rynk kun Dit Bryn og Din truende Pande,
Kald kun Din Broder, den lynsvangre Drot, —
Her er jeg Konge, — hvad mægter I mod mig?
Livet er mit. — Nu se til, Du kan fatte,
Hersker dernede i Skyggernes Rige:
At mens Du styrer de vefulde Skarer,
Dømt til en Evigheds sukkende Gjerning,
Sidder jeg højt paa min daglyse Trone!
Ser Du de mægtige Piller, som bær den?
Klipperne staa her — Du rokker dem ikke;
Solen gi'r Guld — og de tindrende Stjerner
Fæstes til Sølvblink paa Tronhvælvets Buer.
Selv har Du tilvirket Tronfodens Sprede,
Stolte Kronide! med blomstrende Rigdom,
Duftende Græsmark og korngule Agre. —
Ha! men Du tænker dog: Du er den Største!
Husk, Broder Pluto, hvem var vel den Første?
Vel har Du Stormagt, thi Døden er evig, —
Hav Du den kun, jeg misunder Dig ikke,
Livet er lige saa evigt som Døden! —
Alt, hvad Du fanger paa Ligsøens Strande,
Det, som befolker Dit natsorte Rige,
Det var først mit, forstaar Du, og enten

Raned' Du Ungdom med List og med Vold,
Eller Du gnaved de Knokler, jeg kasted'
Mættet i jublende Festlag med Livet.
Tag Du det kun — jeg har mere tilbage!
Favn kun, i Elskov, Du, Ligstrandens Terne,
Hun var min Brud, før Du fik hendes Kys.
Smyk kun Dit Slot med de henfaldne Blommer,
Mig har de duftet en straalende Sommer!
Tag Du og skrab Du kun Løvfaldet sammen,
Jeg har de Tusinde Knopper paa Stammen! —

Og nu — Vale, Bro'r Pluto! hvis atter
Langfingre kolde Du rækker imod mig
Gjennem Dit Døddiges blytunge Vande,
Se Dig lidt for, Herre Pluton, og mærk Dig
Livsordet indskrevet her paa min Pande:
Stor er Din Magt vel — skjønt Svaghed Dit Yrke,
Større er min dog — thi Livet er Styrke!"

„Hurra! Hurra!" skreg Kammeraterne fra Baaden, idet en fjern Torden langsom trak sig hen over Borgeskaret og enkelte store Regndryp faldt tungt fra Skyerne.

„Ha, ha!" raabte Herluf og slog ud i Luften med truende Næve, medens han lignede en vild Magier i Besværgelsens Stund.

Ha! var i Hades saa usselt et Mod,
At Du blev kaldet til Hjælp fra Olympen,
Mægtige Lynslynger! Vel da: kom an!
Ikke Du altid nedslaar, hvor Du rammer,
Berget staar fast — vel med Tusinde Skrammer.
Blindt er Dit Sigte, og uvist Dit Stinge,
Fuglen kan fly Dig paa skjælvende Vinge.
Skriv kun Dit Magtbud med Ildzifre blanke —
Du har Dit Lynblink — men jeg har min Tanke!

„Hurra for Livet!" satte Kammeraterne i paany og med en Styrke, som skabte et mangedobbelt Ekko, der i samme jublende Tone gjentog Raabet fra Fjeld til Fjeld, indtil langt, langt borte „Livet" hørtes som dets sidste Suk.

Nu blev der givet Gutten et Varsko; thi han havde under hele denne Akt siddet med foldede Hænder, dybt hensunken i Andagt, og af denne Henfalden for han da op som af en Søvn, greb Aarerne fat paany, og Baaden skød raskt henover imod det stenige Landingspunkt, medens Herluf i hurtige Sprang satte ned ad en Skraavej fra Fjeldet og kort efter forenede sig med de Andre.

Et Stykke fra Landingen hævede sig en liden Græsmark op imod Vejen, og her kastede de sig atter ned for ligesom at besinde sig efter den sælsomme Fart. Da lidt efter Gutten kom til for at modtage sin Betaling, lagde han sig ved Siden

af dem og stirrede igjen paa Herluf med et saadant Liv i de blege Øjne, at det uvilkaarligt vakte Latter hos Kammeraterne.

„Hvad ser Du paa?“ spurgte Herluf, der ovenpaa denne Raadhed var falden hen i et mørkt Alvor og ikke kunde fordrage Guttens Stirren.

„Du er noget til Karl! — Jeg saa det straks paa Laget“, sagde denne og tog ikke Øjnene til sig.

„Hvad saa Du?“ spurgte Herluf barskt.

„Jeg skjønnede nok Du var Præst“.

„Jasaa“, brummede han, og vendte Ryggen til.

„Der har aldrig før været en slig Karl paa Stolen, som Du,“ vedblev Gutten.

„Hører Du!“ udbrød den Yngste og gav Herluf et Puf. „Du har holdt Din Indtrædelsesprædiken idag. Det kan man kalde Held! Ved det første Skridt paa Dine Fædres Grund modtages Du af en højærværdig Udnævnelse!“

„Gad nu vide, om de dernede forstod Altsammen?“ sagde Gutten og nikkede mod Vandet.

„De Underjordiske mener Du?“

„Ja.“

„Altsaa Præst — nej Overpræst — i Plutos Rige!“ udraabte Kammeraten lystigt. „Nu — maa Du der præke for døve Øren, skal det ikke regnes Dig til Last.“

„Hys!“ bød Herluf, og der strøg noget Vildt over hans blege Aasyn.

Imidlertid var Gutten staaet op, havde budt Farvel til de andre To, og tren nu med Hatten i Haanden ærbødigt hen foran Herluf. „Ja saa kommer Du vel igjen?“ og han saa lidt polisk paa ham.

„Aa — gaa Fanden i Vold!“ udbrød Herluf vred og sprang op med det Samme.

„Ja — for jeg skal gjerne skydse Dig,“ lagde Gutten til, idet han veg lidt ræd til Siden.

„Du ser kanske ogsaa paa Laget, at han blir Sandgraver?“ spurgte den Yngste leende, medens allerede Herluf var et godt Stykke fremme paa Vejen.

„Han“, sagde Gutten og tog sig op i Rødhuen. „Der hænder Saamangt.“ Og dermed gik han ned til Baaden, medens de tre Studenter marcherede livsmodigt ind til Byen. Her glemte de hurtigt det Skete i Gjensynet med Slægt og Venner og Gjæstfrihedens vekslende Møder, — Gutten derimod glemte det ikke. I hans omtaagede Forestillingskreds havde denne Begivenhed kastet et Lys, at det var et Irlys, det vidste han ikke, men for første Gang fangede han et fast Syn for Øjet istedenfor de underlige Drømmebilleder han hidtil selv havde skabt sig.

Han var født og opdragen i en Slags vild fantastisk Ensomhed, uagtet Byen var saa nær med sin friske, Alt bevægende Handlingskraft. Det lille Hjem, hvori han levede med Faderen, der var

Enkemand og ligesaa tung af Natur som Sønnen, gav nok til Livets Nødtørft, men intet Overmaal til Hyggen. Stedets Beliggenhed var tungsindig. Ret foran laa Svartediget, og bagved det vilde Dalføre med Starfossens evige Sus forbi Huset, indtil hin hørlige Taushed i Mødet med det mørke Vand, — det gav hans uvirksomme Natur en usund Næring, og han blev Grubler, men fandt aldrig Bund i det han grublede over, — og det er jo Vejen til Vanvid. I hans Slægt laa en mørk Saga, fuld af Overtro og Skræk. Den var hundrede Gange fortalt, nedover fra Forældre til Børn, og nu var den ligesom standset ved ham; thi han havde ingen Søskende, som han fra Barndommen af havde kunnet smaasnakke med derom, og derfor laa Sagaen hen i hans Sjæl, som en Baggrunds-skygge, hvorfra sære Billeder og Drømme gik ud.

Denne Slægtsaga var knyttet til Svarte-diget — ja var egentlig dets mørke, sandfærdige Historie. Dette Vand, som paa en Maade viste alt Levende fra sig, havde en hemmeligsfuld Tiltræk-ningskraft for de levende Døde; det vil sige for dem, hvis Livsmaal var knust, og hvis Haab var ud-slukket her i Verden. Disse Ulykkelige søgte herhid som til et Asyl, og fik foreløbig den Lindring de trængte. Naar de da, som i Reglen var Tilfældet, skylledes op af Vandet paa den sandige Bred, som dannedes af Elvefaldet ved Huset, og laa her, som Gutten sagde, og grov i Sandet — under de

sagte Bevægelser af Vandet, der ligesom i Et væk stød dem fra sig, fik de her paa en Maade den sidste Haandsrækning, idet de optoges og førtes i Baaden til den anden Bred, hvor Byen tog dem under sin kristelige Behandling.

Saa blev hvert nyt Tilfælde føjet til Rækken af de gamle, og i den nærmest paafølgende Tid taltes om Kvelden i det lille Hus kun om dette. Der gættedes paa Mangt og Meget, som kunde være Aarsagen til Selvmordet, og der blev hentet frem af det Forbigangne En og Anden, som tyktes dem at være i Lighed med denne, indtil man havde udtømt sig, og ligesom i et smaasnakkende Ligfølge havde fulgt den Ulykkelige ind i Mindernes Katakomber, hvorfra man da uvilkaarligt keg hen til Sandskrænten igjen efter en ny Gjæst.

I denne Verden af Overtro og Skræk var Gutten vokset op, og uagtet han havde lært det Nødvendige for at kunne blive konfirmeret, var han dog ved hin Grublen kommet til den Smule Tænkeevne han havde. Hans Maade at tale paa, som og hans hele Væsen, havde faaet sit Præg heraf. I det Øjeblik han saa ret ud for sig, var det synligt paa ham, at han Ingenting saa; kastede han derimod Blikket til Siden, var det baade kraftigt og klart. Med dette saa han Virkeligheden, med hint Drømmen, og i denne Billederne af den mørke Saga.

Der vankede langs Bredderne en Kvinde. Med et forfærdet Barneaasyn saa hun frem og tilbage, og der var en ældgammel Fortvivlelse i hendes Blik. Det var saa kort Tid siden hun havde vandret paa Roser, men det var endnu kortere Tid siden, at hun kunde sætte sin Fod paa noget Sted, uden at føle Smertens Jag af en Torn! En fræk Haand havde grebet hendes Hjertes Blomst — den visnede i det Tag! Nu kunde hverken Gud eller Mennesker hjælpe. Forspildt — var fortabt! — Ak! saalænge Natten skyggede, stred hun endnu med Dødsfrygten, og Livet syntes at love hende Tilgivelse og Glemsel. Da strøg Daggryet hen over Fjeldene og mødte hende som det kolde Blik af Forfølgelsens mange Øjne, Skrækken for Livet blev større end Skrækken for Døden, som en Forfulgt tog hun Tilløb — og kastede sig med et Skrig i Søen.

Ved Middagstide sagde Faderen, da de sad ved Maaltidet: „Jeg mener der er En" — og spiste saa videre. Men Gutten lagde Skeen og keg ræd til Siden. En Stund efter fulgtes de ad hen til Sandskrænten. Der laa en fin, dejlig Kvinde paa seksten Aar indviklet i et stort lyst Haar. Der blev taget lempeligt fat, og hun blev lagt i Baaden med en vis blufærdig Omhu. „Stakkers Ungdom!" sagde Faderen.

Saa gled dette Billede væk, og et andet lyste frem. Det var ved Søens modsatte Bred. Der

laa en tidlig Morgen mellem en Del sammenhobede Sten en Mand i fremrykket Alder. Han havde havt Mange at sørge for, havde grebet om sig til alle Sider for at fortjene Noget, men det gik ikke. Da sank Livsmodet, og han blev dødelig træt. — Han havde klaget sig Stund imellem. Men de som kunde hjælpe, tænkte som Fuglen, der fløj fra sin hungrende Mage for at søge Føde og fandt et frugtfyldt Kirsebærtræ: først vil jeg mætte mig selv, saa bringer jeg Føde til Magen — men da den kom tilbage var Magen død. Dette Selvmord vakte stor Opmærksomhed: Hvem havde da tænkt, at det var saa slemt fat med ham! o. s. v. Saa holdtes ivrige Venneraad om at faa ham i kristelig Jord! — Havde de „Venneraad" kommet lidt før, var han uden Ansøgning kommet i den rette Jord.

Denne Ulykkelige hørte nu egentlig ikke dem til, han havde jo ikke søgt hen til deres Grund. Men Faderen havde handlet med Manden, og saa blev han for Kjendskabs Skyld indlemmet i Sagaen.

Et tredje Syn standsede Gutten ved med stor Skyhed, som fulgtes af et Gys. Det var i Barndommen, da han saa den første Døbning ligge opkastet paa Skrænten. Han tænkte, det var et levende Menneske, thi Vandet gav uvilkaarlig Bevægelse; men pludselig blev han var det Rette, og satte i fuldt Løb hjemover til Faderen, næsten halvdød af Skræk.

Det var en Udlænding, en fin ung Mand med stor Skjønhed og god Opdragelse. Folk havde set ham Dagen før spadsere ind gjennem Dalføret mod Svartediget, og sagt til hverandre: „Se, det er ham, som blev gift ifjor med den rige Enke, han sidder godt i det. At hun, som alt var saavidt tilaars, vilde ha' en slig Springfyr! —“ Det var nu det, Verden med sit Skjøn havde set; men da hans brustne Blik endnu havde sin Skjønhedsflamme, havde dette rigtignok set noget Andet. Det havde set den brede Kvindemyndighed med det kolde, sædelige Udvortes og den raa Lysternhed i Sjælen, og fra denne Afgrund havde det set ned i hin dybe, natsorte Sø, og kanske — hvem veed! øjnet Stjerner paa Bunden. Hans Eftermæle var det: som man reder til, saa ligger man! Ingen sagde: Gud hjælpe fremfor Alle den, som ligger paa det Torneleje, han selv har redt. — Naturligvis fik han, som Ret var, en ukristelig Begravelse, medens Enken fik en kristelig Medynk.

Men som sagt, Gutten havde idag faaet fast Syn for Øje, og det fulgte med ham paa den langsomme Hjemfart. Af og til vendte han sig og saa paa Fjeldknuden, hvor Herluf havde holdt sin Tale. „Ja, det maatte vel være saa, at den Gutten havde Svartebogen — med de røde Bogstaver! Ikke var han som andre Mennesker.“ Og da hændte det, at for første Gang blev et levende Menneske indlemmet i Sagaen. Der havde været den samme

vilde fantastiske Hemmelighedsfuldhed over ham som over de stirrende Døbninger, og Gutten kunde ikke se sig mæt paa denne levende Sandgraver.

Da han kom hjem stod Faderen ude ved Husvæggen. „Naa — hvordan gik det saa med ham, som sprang afsted paa Fjeldet? Det var en uvoren Karl", sagde han.

„Det var Karl, som kunde præke," udbrød Gutten.

„Hvor prækede han?" spurgte Gamlingen.

„Derinde paa Ruten. Det var Prækestol, som skikkede sig til Præst!"

„Hvem prækede han da for?"

„For dem — under, naturligvis," kastede Gutten selvklog hen.

„Han manede da?"

„Javist manede han, og det, saa det durede i Fjeldet!"

„Saa i Jesu Navn!" sukkede Gamlingen og foldede Hænderne med et Nik, der kunde sige saameget som: Amen!

„Nu faar de kanske Fred, de Stakkerne, som vanke om her!"

„Det gjør de vist," lagde Gutten til, med fuld Tryghed.

Fra denne Dag var der en anden Aand over Beboerne i det gamle Hus. Faderen saa med et friere Syn hen til den frygtede Sandskraaning

med en Slags Forvisning om Ingenting at finde. Sønnen derimod vankede Tid imellem ind til Byen og drev om i Gaderne, vistnok som det syntes uden Maal; men den sløve Tilvanthed var dog brudt. Han droges endnu bestandig mod det, han ikke forstod, men nu var det Livet, og før var det Døden, det giver en Forskjel. Livets Vande kunne være dybe og mudrede, men den, som kaster Lodskud med Forstand kan dog finde Bund; i Dødens Afgrunde derimod gaar Forstanden tabt; thi Evigheden vil beholde sin Hemmelighed for sig selv.

Saa fløj da paa denne Dag — i samme Stund — to Unger ud af den tjørnehængte Klipperede, begge fostrede af Naturen i Mødet med Fantasien — dens mørke, vildtflammende Mage! Og medens den Ene fik Vinger, som kunde vokse til det store Fang, der svinger over Højderne, fik den Anden dem med lammet Kraft — kun til en tung ubehjælpsom Flakſen omkring Redens Gjerd.

Paa samme Tid, som nu dette blev til i sin første Kime, skred de tre Studenter raskt nedover Fjeldvejen mod Kalfaret, og derfra videre gjennem Stadsporten ind i Byen. De saa sig overraskede omkring, uagtet de vare fødte og opfostrede her; men der mødte dem et saa ejendommeligt friskt og livsfrodigt Røre, en saa tillokkende Renhed, Sirlighed

og Orden, som de intet andet Sted havde set, og som de i Barnealderen slet ikke havde lagt Mærke til. Hvert Hus ligesom hilste paa dem og blinkede dem leende imøde med sine blanke Vindusruder. De kjendte sig velmødt overalt og hilste tilbage med svingende Huer. Det var som de maatte raabe „Hurra for mig, og Hurra for Dig! Denne Dag forglemmes aldrig!"

Selv Herluf reves ud af sin tunge Stemning og jublede med til Alt. Under dette gjensaa han sit første Barndomshjem. Ogsaa det var ligesom bleven gladere tilmode, siden han sidst saa det; men han øjnede alligevel de mørke Minder bagved, og rask kastede han den tunge Tanke som en Sten over sine Skuldre, det var Fortiden — fremad mod det Ventende!

Snart var hver for sig ved Maalet, og Herluf tren med en vis Tilbageholdenhed ind i det stille Oldenske Hus, hvor han modtoges med hviskende Ærbødighed og vistes ind i Storstuen af et ukjendt Tjenestetyende.

Herluf stod stille midt paa Gulvet. Der var en Højtidelighed udbredt over Alt, som hurtigt betog ham den glade Stemning. Her var intet Hjem! Ingen uregelmæssig Sammenstilling af en gemytlig Indflydelse, — ingen efterladt Gjenstand, som mindede om en Livsgjerning. Alt stod ferdig til at tage imod, ligemeget om Ven eller Fjende, Levende eller Død. Husaanderne boede ikke her.

Hvor skulde de have fundet sig en Plads i al denne døde Orden paa dette blanke Gulv, hvor ikke et Menneskefjed havde sat sit Mærke?

Da aabnedes en Dør forsigtigt, og et Ansigt keg stjaalent ind. Det var et dejligt blussende Barneaasyn og et Hoved med lyse Haar, som hang ned i to lange Flætninger, medens det over Panden krusede sig i lystelig Frihed, som mindede om Leg og Lyst.

Herluf saa hen, da Døren aabnedes; men han var nu atter bleven iført sin Værdighed, og holdt saameget strengere paa den, som han havde en Fornemmelse af at have afkastet den utilbørlig hurtigt i Gjensynet med det gamle Hjem. Han mødte derfor det nysgjerrige Barneblik med en vis imponerende Alvor, der gjorde den lille Spejderske flau og sky, og Døraabningen krøb synligt ind, saa der ikke var stort mere end en Sprække tilbage; men gjennem denne vogtede endnu to lyseblaa straalende Øjne paa ham.

Paa dette Punkt tren Madam Olden ind af den modsatte Dør, og i en saa pyntelig Dragt, at hvert Stykke visselig maatte have ligget ferdig ved Haanden, for at hun i denne korte Ventestund kunde fuldføre sin sirlige Paaklædning. Og nu udvidedes Sprækken i Døren paany, idet Madamen med afmaalte Storstueskridt skred hen over Gulvet til Mødet med den længe Ventede.

Dette satte dog ikke Hjerterne i stærk Bevægelse, og efter at de nødvendige Forsikringer vare givne om Tilstedeværelsen af de manglende Rørelser, indførtes han hurtigt i Familjeforholdende, saa som de havde udviklet sig eller rettere indviklet sig under hans Fraværelse. Dette var for Herlufs Vedkommende en hovedkulds Forretning; thi den Forkundskab, som Madam Lydia forudsatte, havde han slet ikke. Han havde under sit Ophold der i Huset ikke luret i Skjul af sin formelle Overseen af alt Smaat; det var i Sandhed saa, at han ikke havde fastholdt en Tanke om, hvad der saaledes foregik omkring ham. Han havde noget saa tungt at bære paa i sig selv, at det aldrig faldt ham ind, tillige at paatage sig den Trældom at staa paa Vagt ved en Andens Handling. Det hændte derfor at han under denne trættende Akt søgte sig et Tiltrækningspunkt, og fandt det i Døraabningen, hvor det lyse Barneansigt keg ind, og det gik med ham og den lille Spejderske som med Mennesker, der i kort Tid dele en spændende Forventning, de stifte et dybere Bekjendtskab i Timer end ellers i Aar. Der blev nikket saa smaat, blinket og vinket med Øjnene saa tit, at Madamen tilslut blev opmærksom, og med en vis Fornøjelse standsede midt i Strømmen af sine Beretninger for at kalde „Laura" ind til at hilse paa „Broderen," hvem hun havde længtes saa forfærdeligt efter! Og da Laura ikke kom ved det første Ord, Noget, som for hendes Vedkommende

ikke hørte til Husordenen, fik Madamen hende fat i Armen og efter en Modstræben trukket ind i Stuen.

Saa stod hun da endelig midt paa Gulvet, „Barnet," som hun endnu kaldtes, hvad der undskyldte hendes Eneherredømme paa et vist Omraade; og hun antog i sin Forlegenhed adskillige Holdninger, der alle vare lige langt fra Naturens oprindelige Form; thi hun var vistnok opløben, men dog saa rank som en Liljestængel, naar ikke Undseelsens Dæmoner vred hendes 'fine Legeme i sine snurrige Bugter. Herluf lo egentlig aldrig, men et Smil over hans mørke Aasyn gav mere Glæde end Manges Latter, og han maatte i denne Stund smile hen til hende; det Smil hjalp! Flætningerne bleve kastede tilbage, Smilet blev gjengjældt, og hun gik nu godvillig hen til ham, og gav ham den befalede Velkomsthilsen i et Haandtag og et Kniks. Dette satte pludselig Herluf tilbage i den formelle Skik, og han rejste sig og bukkede som for en Bispinde; men det var mer end Laura kunde bære med Anstand, og under en skraldende Latter styrtede hun ud af Stuen.

Der fulgte ovenpaa dette en dyb Pause, hvori Madam Olden søgte ved højtidelig Ro at rette paa Sagen, og Herluf sad lidt forlegen med sig selv. Da kom endelig en Slags Undskyldning, i Form af en nærmere Forklaring af de huslige Forhold. Madam Lydia var nemlig standset i sin Beretning ved et vist Punkt, og det blev nu optaget. Man

havde prøvet med flere Skoler, men Lauras Begavelse kom ingensteds til sin Ret. Da havde man bestemt sig til at tage en Lærerinde i Huset, en Datter af en gammel Kjending af Olden. Hendes Forældre vare døde, og hun, Jomfru Benedikte Arnesen, stod som ene Barn igjen uden nogen Støtte, saasom der af hendes Familje kun var tilbage en gammel Skibskaptejn, der mere havde sin Ernæring af Barmhjertighed end af Fortjeneste.

Ja, denne stakkels unge Pige havde de da taget i Huset, dels for at oplære Laura, dels og fornemlig for at gjøre vel imod hende. Men Laura lærte alligevel ikke det, hun burde og kunde lære; og med Optugtelsen — ja den havde han jo nu selv set en Prøve paa!

Efter denne Udvikling var Herluf paa det nærmeste sat ind i Husordningen; hvad der endnu stod tilbage at bemærke, overlod Madam Lydia i sit stille Sind til Broder Rolf at fuldføre. Der var nemlig visse Tilstande i Oldens Regnskabsførelse, og idet Hele i hans Kjøbmandsskab, som tydede hen paa en svag Aand, hvorfor ogsaa Rolf Enevoldsen var traadt mere activ ind, baade i Handelsstuen og i enhver af Svogerens andre private Stuer. Stabshauptmanden var i Virkeligheden Husets Activa, og Olden dets Passiva.

Stakkels Clas Olden havde sandelig en Lænke om Benet, og Lænken laa i Svogerens Haand. Men det maatte siges til hans Ære, at han holdt

den ikke strammere end at Olden for Verdens Øjne, og som oftest i sin egen Mening, bevægede sig med fuld personlig Frihed. Han fik af og til i Smug et haanende Blik, han blev pludselig afbrudt i en Fortælling paa en Maade, som viste, at Ingen havde tænkt paa at han talte, og hans Lydia gik ham stundom forbi i Stuen som et Firben, der spiller hen over en forfalden Mur, men Herregud, han havde sin gode Lænestol i en god Krog, og han havde Barnet! Barnet hang ved ham med en ubeskrivelig Kjærlighed, som næsten gjorde Moderen skinsyg, derimod ikke Morbroderen, for ham var Laura paa en Maade til Ulejlighed. Hun havde bragt noget Usikkert ind i det magelige Husliv, der nu engang var styrknet i den Form, han havde givet det; og der kunde jo desuden ved hende komme Mere! — Men den moderlige Skinsyge gik dog ikke ret langt; Barnet havde en saadan Trang til Kjærtegn, og til selv at give dem, at Hver fik nok for sig, skjønt rigtignok Faderen fik det Meste.

Paa det Punkt, hvor endelig Madam Lydia begyndte at kjende sig urolig for den festlige Ordning af Aftensmaaltidet, kom lykkeligvis Olden hjem fra Bryggen, og medens han i varme Omfavnelser, leende og grædende paa en Gang hilste Herluf Velkommen, forsvandt hun vevert gjennem en liden Smutdør til Køkkenet, og var da i Sandhed i sit Rige; thi Gjæstfriheden raadede i hendes Hus ikke blot som en Hjertenstrang, men og som en Æreslov,

og tilflød Gjæsten i lige stort Maal, enten den havde sit Udspring i den første Egenskab eller i den sidste.

Med Faderen kom nu ogsaa Laura paany tilsyne. Og da Olden i sin overstrømmende Hjertelighed vedblev at kjærtegne Herluf, klappende ham paa Skulderen, strygende ham over det oppurrede Haar o. s. v., tyktes det Laura, at hun ogsaa maatte gjøre Noget, og efter et Par smaa Tilnærmelsesforsøg lagde hun sig ret fortroligt op til ham; men hun kunde ligesaa gjerne have støttet sig til en Væg! Herlufs Natur var saa sky, at han til Trods for sin Styrke krympede sammen ved denne uvante Berørelse som for en Overlast, Noget, Laura slet ikke forstod. Hun var Blomsterranglen, der hænger sig fast i hvad den kommer nær, og hun var desuden saa vant til at blive vel modtaget, at hun ingen Forestilling havde om det Modsatte.

Omsider tren Husets mægtige Patron, Stabshauptmand Enevoldsen ind, og bød sit Velkommen, og dermed antog Forholdet en anden Karakter. Blomsterranglen løsnedes fra Muren og fandt straks i Oldens fremrakte Arme et nyt Sted at hænge sig ved, og Herluf gik Stabshauptmanden tilmøde midt paa Gulvet, hvor de stødte sammen som to Parlementairer, med lige afmaalte Skridt, og med et Buk, hvorved deres Haartoppe strejfede hinanden, medens de udvekslede et fast, megetsigende Haandtryk, som Ingenting mente. Der=

med var Forholdet sat og Hver indtog uvilkaarlig sin Plads. Olden retirerede til Krogen, hvorhen Hjertebarnet fulgte ham, og i Forhold til som Stabshauptmandens dannede Myndighed bredte sig aftog hans fornøjelige Frodighed, og havde ikke Laura i sin Egenskab af Blomsterrangle omslynget ham med livfuld Ynde, skulde han have givet Billedet af en henfalden Mand.

Med dette gik den første Del af Aftenen, til Madam Lydia omsider viste sig i den vidtaabnede Dør til Bagstuen og forkyndte, at Maaltidet var beredt. Herluf blev af Stabshauptmanden fulgt tilbords, og af ham henvist til at tage Sæde ved hans højre Haand, medens Olden — under Barnets Ægide — indtog sin Husherreplads ved Bordets øverste Ende.

Det var et livfuldt Syn at se dette Bord, der frembar saameget Godt og Skjønt i festlig Belysning, og Herluf blev ikke urørt derved. Slig overflødig Skik og Maade laa hans Natur ganske nær; men han trængte til Lys og festligt Sted, for at drages op af sit grublende Tankedyb og faa Øje paa det. I denne Stund skete Forvandlingen fast i et Aandedrag. Hans Aasyn var under den tvungne Samtale med Stabshauptmanden mørknet, nu flammede det pludselig op. Han strøg Haaret fra Panden, rettede sine brede Skuldre og saa hen over Bordet med funklende Blikke. Et af disse faldt, som ved en Overraskelse, paa en Person, han ikke før havde

set i det Oldenske Hus, og han overtænkte uvilkaarlig hvem det kunde være? Da randt ham ihu Madamens Beretning om Lærerinden, og han forstod det var hende. Han vidste ogsaa med sig selv, at han som Barn var truffet sammen med hende i sine Forældres Hus. Fra denne Erindring saa han atter did, og denne Gang for at optage et Skjøn af hende. Det forstod hun ogsaa, og det Blik, hvormed hun straks havde mødt hans, i en Slags samstemmende Festfølelse, sænkedes nu under hans skarpe Paasyn, og hun adløb hastigt Madamens Vink til at hente „Barnet."

Ovenpaa dette fulgte en Stilhed, hvori Herluf saa ned for sig; thi han følte, at der forberedtes Noget. Da hørtes endelig nogle utydelige Ord af en Barnestemme, og han saa atter op. Mellem Moderen og Lærerinden stod Laura andægtigt opstillet, ifærd med at læse Bordbønnen under vogtende Blikke fra begge Sider. Hun skinnede som en Lysalf der hun stod! og Ingen kunde se hende uden at glædes ved Synet. Det var heller ikke Ordene Herluf fulgte, idet han vedblev at se derhen og syntes saa greben af den hele Akt; men det var Barnets ubeskriveligt milde Skjønhed.

Omsider nærmede Bønnen sig sin Slut, og i Bevidstheden af dette gik det raskt med de sidste Ord, indtil „Amen" næsten jubledes ud, og Lysalfen gav et Hop med løftede Arme, saa hun paa

en Gang forvandledes til hin straalende Hebe, der frembærer Gudernes Drik i en Dans.

Og nu traadte Lærerinden ind i sin næste Funktion — som den, der gik tilhaande i Huset — og de duftende Retter bødes rundt. Olden udbragte det sædvanlige „Velkommen tilbords!" og gjentog den Forsikring, han havde givet i over tyve Aar, at Gjæsternes gode Appetit var Husmoderens Fryd; hvilket Sidste ledsagedes af et fortroligt Nik til Lydia, som modtoges med nedslaaede Øjne, og dermed var Nydelsens Vej aabnet.

Det varede heller ikke ret længe før en livfuld Tone raadede, og selv Herluf gav smaa Træk af det fjerne Studenterliv til Bedste. Der var kun En, som taug, og det var Lærerinden; men det kom vissselig ikke af Mangel paa Evne. Der var i hendes stærkt formede Ansigt og fornemlig i hendes mørke ildfulde Øjne et saa talende Udtryk, at en eneste lille Opfordring til at deltage i den livfulde Underholdning vistnok havde banet Vej for et friskt og ejendommeligt Indlæg. Men — det var jo endelig ikke dertil hun var fæstet, — det følte hun ogsaa selv, derfor taug hun. Det var og som hun ingen Tale behøvede; det kom til visse Punkter i Samtalen, hvor hun uvilkaarligt mødtes med Herluf i et luende Blik, der gav mere Medhold og røbede mere Forstaaelse end alle de Andres Ord tilsammen.

Ved dette følte imidlertid Herluf ikke noget Usædvanligt. Han var vant til Beundring, naar

han en sjelden Gang hengav sig i en Stemning og udtalte den; men for Benedikte var det i høj Grad overraskende. Hun følte Kilder springe frem fra Sjælens ukjendte Grund, hvis Straaler spillede hen over hendes frygtsomme Tanke og gav den et Skjær af Rigdom, som pludselig flyttede hende over i en anden Sphære med Frihed, Begejstring og Lykke. Hvad Aand var, havde hun aldrig tænkt over, kun at gjøre ærligt Fyldest i Trældommens Liv var hendes Maal; men at dette Liv kunde bæres op af Aanden, kunde hendrages i Frihed — og ende i Lyst! det altsammen fik hun vistnok ikke fuld Forvisning om i denne Stund, men hun fik en Forudfølelse. Hun bar i sin Natur Frugtbarhedens Fylde, men for at blive sig den bevidst som en Kraft til Handling maatte, efter kvindelig Skik, Impulserne komme. Det var under denne sælsomme Livsopvækkelse hun sad her ved det prægtigt opdækkede Bord og nød Ingenting af hvad der tjente til Legemets Tarv, hvorfor hun ogsaa modtog et Par velvillige Spydigheder af Madam Lydia, der ved den fornøjelige Stemning, som herskede følte sig mer og mer som kronet Madmoder.

Det første Stadium af en god Appetit var omsider tilbagelagt, og man var nu paa den Højde i Tilfredsstillelsen, hvor der pustes ud, før Topmaalet lægges paa. Her var altsaa det passende Sted til at anbringe en Skaaltale, thi en Skaal maatte

udbringes i Dagens Anledning, det var uundgaaeligt! Det vidste Olden ogsaa, og efterat have slaaet til Lyd paa Glasset rejste han sig med det i Haanden, medens Enevoldsens ironiske Miner korresponderede med Søster Lydias spidse Haansmil. Men det gjorde ingenting, Olden var indtraadt i det frejdige Strøg, hvor Selvtilliden vokser frodigt, og med en vis ungdommelig Flothed begyndte han sin Tale til Herluf. Indledningen fløb ogsaa let fra Tungen, det var nogle forudskikkende Ord, som passende kunde gaa i Spidsen for enhver Tale, og dem kunde han udenad. Havde han efter dem fattet sig i Korthed, maaske var det lykkedes ham at komme forbi det farlige Stræde, hvor Misvisningerne begynde. Men Olden kjendte intet til Begrænsningens Styrke, og paa et vist Punkt i Bordets Glæder havde han et farligt Hang til at blive poetisk. Denne Naturdrift kom just nu over ham, og efter at have summet sig lidt, fortsatte han i et Slags Hjertenspathos: „Jeg kalder Dig Søn, min kjære Herluf! — ikke Svigersøn, — hvad Laura?" vendte han sig til Barnet, som havde nærmet sig og saa med straalende Beundring op paa ham, men som ved denne Parenthes atter sprang leende tilbage til Lærerinden.

„Nej," — vendte Olden sig paany til Herluf. „Nej! — jeg kalder Dig min forlorne Søn! Ikke som om Du havde ædt med Svinene, — Gud bevare mig!" Stadshauptmanden trommede med

Fingrene paa Bordkanten. „Heller ikke som Du havde været Svinehyrde og sad her klædt i Pjalter — jeg siger endnu en Gang: Gud bevare mig! Men alligevel kalder jeg Dig min forlorne Søn! Og hvad mener jeg saa med det?" Stadshaupmanden rømmede sig. „Se paa min Lydia, som sidder der og troner med en hel Overetage af forlorne Krøller! de er ikke komne til Verden paa hendes Hoved, maa Du tro; men de klæder hende brillant alligevel, — Ergo er Du min forlorne Søn, hjemkommen med Ære! og klæder mig og mit gamle skaldede Hus — som Krøllerne klæder Mor —"

Paa dette Punkt rejste Stadshauptmanden sig op, og som om der ikke var sagt et Ord, begyndte han med Begyndelsen af det paatænkte Velkommen baade paa Husets og egne Vegne, og udviklede nu en slig Bravur i Talens Løb, at Olden efter en liden Forstemthed og efter et svagt Forsøg paa at hævde sin Overret, satte sig ned og hengav sig i den ophøjede Stemning, som Taleren selv havde angivet ligesom Musikeren sin Toneart; og da endelig det rethoriske Mesterværk var sluttet, udbrød han i en sand Jubel til baade Svogerens og Herlufs Pris. Dermed var og Alt forsonet, og Maaltidet endte lige saa fornøjeligt som det var begyndt.

Saa blev der skiftet Rum, og det viste sig, hvad Herluf havde anset for ganske utroligt, at man med stor Frihed kunde spanke op og ned ad Storstuegulvets mørkebrune Spejlflade uden at risikere enten Knusning eller Fald.

Resten af denne livfulde Aften hengik hastigt og det ubarmhjertige Klokkeslæt, der viste Laura tilsengs, var allerede længst forbi, da hun af Moderen blev taget med fast Haand ud af Oldens kjærtegnende Arme og ført hen til den ventende Lærerinde. Efter en modstræbende kejtet Hilsen fra hendes Side og et halvhøjt „Godnat" fra Lærerindens, forsvandt de begge. Og nu fulgte en Slags dæmpet — afsluttende — Underholdning mellem de Tilbageblevne, kun af og til forstyrret af Olden, der i sin gemytlige Bordstemning forlænge siden havde udskilt det Ophøjede og kun bibeholdt sit eget naturlige Hang — nemlig Kjærlighed. Kjærtegne maatte han, og da Laura var borte, blev Lydia Gjenstanden. Der hjalp ingen spidse Miner, hun maatte lade sig omfavne! Det forrykkede Hovedsættet og Krøllestativet, det gjorde hende hed i Ansigtet, saa hun pustede og blæste og tabte sine Briller — thi Madam Olden havde Frastandsøjne, hun kunde fra Gaden se helt ind til Baggrunden i hver Stue, hun gik forbi, men hun kunde ikke se Maskerne i den Strømpe, hvorpaa hun strikkede, og denne Egenskab passede ganske til hendes Naturanlæg; — men som sagt, der hjalp ingen Modstand af nogen Art, hun maatte døje sin Ægteherres Kjærlighed.

Og dermed sluttede Storstueaftenen. Stadshauptmanden bød sit formel-hjertelige Godnat og gik, fast og lige, som efter en draget Snor, tiltrods for en vis Summen bag det langstrakte Pandehvælv,

der nok kunde have bragt en mindre Veløvet ud af Ligevægten; men i dette, som i alle andre Punkter var han paa sin Post. Han vidste, at naar en Railleur forgaar sig, er det med ham som med en Danselærer, der snubler: det vækker Skadefryd.

Da omsider Hver var godt og vel anbragt paa sit Sted, stod Herluf foran det aabne Vindu i det Kvistværelse, han for fire Aar siden havde delt med Broderen, og ligesom gjennemvarmet af al den Hjertelighed han havde mødt, bøjede han sig smaanynnende ud over Karmen og inddrak Nattens forfriskende Aande. De rugende Uvejrsskyer havde nu fordelt sig, og Himlen hvælvede sig høj i Sommernattens dæmrende Klarhed. Vandet, som skyllede ind til Bagsiden af Huset, laa stille, ikke som hint døde Vand mellem Fjeldene, men som det friske Indløb af Havet, der drømte i Midnatshvilen om sit mægtige Udspring, og om Bølgernes farebringende Jag mod Stranden. Smaafartøjer laa trygt ind til Bolværket med sine Baade omkring sig, og paa hin Side Vandet strækkede en Del af Byen sig hen under Fjeldet. Det Hele var et Skue af Livets styrkende Søvn, Døden var intetsteds at øjne.

Herluf stod hensunken i en aldrig forhen kjendt, drømmende Fryd. Der var Noget i dette Syn, som gav ham Fred for sig selv. Ingen Tanker steg forstyrrende op af den vaagne Blunden, ingen Forventning, ingen Erindring, hans Sjæl var som det frugtbart svulmende Jordsmon før det modtager

Sæden. Da aabnedes forsigtigt et Vindu nedenunder ham; men det vækkede ham kun til en flygtig Lytten, og han faldt atter tilbage i sin halvbevidste Drøm.

Dette Vindu var i Benediktes lille Stue, hvor hun ialtfald paa denne Tid af Døgnet havde sin Verden for sig selv. Om Dagen var det den saakaldte Skolestue, men da der kun var eet Skolebarn, og dette Barn var hende paa det kjærligste hengivent, saa kunde hun nok henregne Rummet til sit. Ved Siden af var et endnu mindre Soverum, som hun delte med sin Elev, hvorfor hun og paa en Maade blev ansvarlig for dennes Søvn, Paaklædning o. s. v., Pligter, som dog kun gav hendes ensomme Liv et større og friskere Indhold, og som hun nu paa andet Aar havde opfyldt i jevn Tilfredshed.

Til den Slags smaaskridtende Pligtgang i Livet var nu Benedikte egentlig ikke skabt; det var Noget hun havde lært af Nødvendigheden. Hendes Sjæl var lidenskabelig som et bølgende Hav; men hun forstod, at der maatte dækkes over det, som over en farlig Drift, der fostrede Synden. At denne Naturkraft var lagt ind i hendes Liv som en af de store Varmeledninger, hvorved Ideerne komme til Fuldvækst og Modenhed, det vidste hun ikke; de Erfaringer hun hidtil havde gjort, kunde ikke belære hende i dette Punkt, hun var desuden af dem, som ikke faa sin Udvikling ved Erfaring, men ved Inspiration, og det var en saadan, som ved Aftensbordet havde gjennemfunklet hendes Sjæl.

Og nu stod hun her alene, medens Laura sov trygt ved Siden af. En vidunderlig Følelse af Frihed og Haab svulmede i hendes Bryst, det var som om hun paa en Gang blot ved Overskridningen af en Tærskel var kommet ind i en anden Tilværelse. Livets Magt, Ungdommens Magt ejede hun jo; var hun uden Fader og Moder, uden Venneraad og Støtte, hun var dog Menneske, og Guds Barn, saavelsom alle de Andre! Hun aabnede Vinduet sagtelig, at Ingen skulde forarges, og hun strækkede Armene befriende ud i den dejlige drømmesvangre Sommernat. Da sang Vægteren i det nærliggende Kirketaarn den første Morgentimes Sang, og skjønt det hørtes tungt og træt, som et mismodigt Støn, var der dog Dagskin deri, og glemmende Alt omkring sig, kun følgende sin Indskydelse, sang hun Verset efter, og det tyktes hende, at hun sang en Lovsang til Guds Ære, og at kun han alene hørte hende.

Men deri tog hun fejl. Der stod En ovenover hende, der pludselig blev opvækket af sin drømmende Ro, og som nu bøjede sig ud over Karmen for ligesom at fange den dybe, dejlige Tone, der paa en Gang brød Nattens Taushed. Hvem Sangersken var, det tænkte han ikke over; der var i hendes Røst en saa betagende Magt, at det faldt ham ikke ind at efterspore dens Kilde. Derfor, længe efter at Sangen var ophørt, lyttede han endnu, og hørte den endnu ligesom i en Gjenlyd langt, langt

borte! Men Gjenlyden var i hans egen Sjæl, og her sang den ham ind i en ny Verden med nye Tanker, nye Formaal og Længsler.

Han drog ingen Sammenligning med det Nærværende; Fortid og Nutid sank hen i en Taage, og Fremtiden hævede sig op i en broget Billedrække, og Vidunderets Verden laa afdækket for ham. Mærkelige Begivenheder formede sig omkring ham, hans Hjerte bankede voldsomt, hans Pande brændte, Nattens kølende Aande forfriskede ham ikke mere, thi der var tændt en Ild i hans Sjæl, som overflammede Alt. Han skuede ind i Livets Land, hvor Lystens rige Kilder fremvældede, der var Nok at tage af! Ærgjerrigheden havde mange Kroner at bortskjænke til sine kæmpende Sønner. Skjønheden gav fristende Vink: rødmende Kvinder, tonende Sange, Pragt og Farver i Rigdommens Gjenskin. Ja, han vilde favne Livet! Nydelsens store Duftblomme vilde han bryde! Havde han ikke Alt, hvad der fordredes dertil: Ungdommens Kraft og Frihedens Mod og fornemlig Længsel! Længsel saa stor, at der var ikke en Højde i denne Verden, hvortil den ikke kunde løfte sig, ikke en Lyst, som den ikke kunde gribe!

I denne vaagne Drøm stod han til Morgenen skinnede hen over Fjeldene, da først lagde han sig til Hvile; men Drømmen fulgte med ind i Søvnen, og endnu sælsommere og mere farverigt udformedes Fantasiens Billedrække. Sangen der

imod, der som en magisk Nøgle havde aabnet Vidunderets Verden, den var glemt. Den havde som Stemmehammeren anslaaet Tonen, men i Sammensuset af hele Sjælens klingende Spil var den forsvunden.

Medens Herluf paa denne Maade vedblev at gaa frem purpurklædt til Livets Fest, var Benedikte inde paa en helt anden Vej. For hende havde Fantasiens Dør pludselig lukket sig, og en trykkende Vanghed havde afløst Stundens begejstrede Hengivelse. Hun havde sunget sin Stemning ud i Natten, uden at tænke over hvad hun gjorde; men denne Uvidenhed varede ikke længe. Gud havde vel givet hende den store Evne at kunne glemme hele sin Omgivelse i en begejstret Stund, men det udelukkede ikke denne fra at huske hende. En Lyd trængte op til hende gjennem Natstilheden, og uagtet Madam Lydias Sovekammer vendte ud til den modsatte Side, hørte hun dog, at Lyden kom derfra. „Havde man hørt hende synge? Ganske vist. Ak! hvordan var det gaaet til, at hun kunde saa rentud forglemme, hvem hun var og hvor hun var?"

Fra denne korte Overvejelse kom en hel Skare af nagende Forestillinger over hende. Vinduet blev sagtelig lukket i, og som en Forbryderske skyndte hun sig lydløst tilsengs. Men de ængstende Tanker vilde ikke vige, og Søvnen maatte vige for dem. Hvad der tyktes hende mest uudholdeligt var, at

hun havde røbet sin Hemmelighed. Det havde været hendes faste Beslutning aldrig for disse Mennesker at aabenbare sin Sangevne. Den var som en Skat hun hemmeligt rugede over, og det var ofte for hende i Ensomheden, som om hun kunde lytte indad og høre sin egen tonende Sang i Brystet. At denne skjulte Rigdomskilde ogsaa kunde have banet hende en fri og æret Vej i Verden, det faldt hende ikke ind med en Tanke. Talentets Udmøntning laa ikke dengang i Luften saa som nu.

Med denne Bevidsthed kunde Benedikte ikke sove ind, og Morgenen fandt hende, uvederkvæget og smertelig spændt paa Følgerne af sin Ubesindighed, ved den sædvanlige Husordning, før Madamen traadte til. Hvis der kunde have været Tale om, at der før var glemt en eller anden Ting ved det velordnede Frokostbord, saa blev hver enkelt Gjenstand denne Morgen ti Gange efterset og prøvet, før Benedikte gav det sædvanlige Tegn til Husmoderen.

Det var ogsaa et indbydende Bord, hvis Skue syntes at maatte kunne smelte den koldeste Fornuft; men Madam Lydias Fornuft var ikke blot kold, den var ogsaa lidt ond, og medens det Kolde smelter, farer det Onde ud. Endnu var ingen af Herrerne mødt frem, da Madamen tren ind som en rugende Høne, der er jaget op af Reden, og Lektien lod ikke vente paa sig.

.... „Der kunde være de Steder, hvor det passede sig at synge i et aabent Vindu ved Nattetider, men det var ikke i hendes Hus." Var Eftersætningen paa en indledende Tale; men det blev sagt med dæmpet Røst og med en stilfærdig Vandren frem og tilbage i Stuen; dog fulgte der en Forstærkning med i de indsnerpede Læber, den fremspringende Næsespids og de skarpe, stikkende Øjne, saa der gik ikke et Gran tabt af den egentlige Mening.

Benedikte gjorde en høflig Undskyldning, men den henvejredes som et Fnug af Madam Lydias „Pf!" og videre for den sagte gjennemtrængende Sno af hendes kolde Vrede.

„Om hun havde glemt det, at Kandidaten var i Værelset ovenover? Om hun kanske havde tænkt sig han var døv, eller kanske forsætlig gjort det, for at han skulde høre, at hun kunde synge?" Her fulgte en liden Latter med Ordene, der ikke var mindre velmenende end det Øvrige. Og da Benedikte med fuldkommen behersket Væsen taug til alle disse krænkende Spørgsmaal, fortsatte Madamen med en vis Jevnmodighed. „At man nok altid havde havt en Fornemmelse af, at hun var mangfoldig! det var Noget, hun tilligemed sin Broder Stadshauptmanden tit havde talt om. Men hun vilde give hende en venlig Advarsel: for Fremtiden at passe bedre paa sit Rygte. Hun skulde huske paa det Hus hun var optaget i! I den Enevolds-

senske Familje var der ikke bleven sunget Serenader!" Og her endte da Formaningen. Hvad der hørte med som en Tilsætning, kunde senere gives ind i smaa Dosis gjennem Tidens Løb.

Det var med en stærk Fornemmelse af Overhøjhed og Ret, at Madam Lydia efter denne Lektion satte sig paa sin Plads ved Bordet, og Ret havde hun vísselig efter sit Skjøn. Der var aldrig sunget Serenader i det Enevoldsenske Hus. Der var kun sunget Selskabssange, som i Stemningens Hede endte med vilde Hyl, naar Frakken kastedes og Gemytligheden tog sit sidste Styrketag i Skjorteærmer; men en sværmerisk Sang i Nattens Stille, sunget til Hjertets egen Fryd eller til den Elskedes Pris? Nej, deri havde Madam Lydia Ret, og fra dette Synspunkt var hendes kvindelige Forargelse vel begrundet.

Imidlertid kom Herrerne til, og Maaltidet gik sin jevne, husvante Gang. Svoger Enevoldsen var ikke tilstede, derfor sad Clas Olden i en vis Velmagt for Bordenden, rækkende med godmodig Flothed de fulde Fade til Herluf, og en hyggelig Morgenstemning blev snart den herskende. Kun Benedikte holdt sig koldt tilbagetrukken, og hendes Ansigt, som af Naturen var overskygget, mørknede endnu mere under Sindets skjulte Oprør. Hun var aldrig hvad man kalder skjøn at se til, men i denne Stund var hun uhyggelig. Hendes store, velformede Træk holdt sig ubevægelige som huggede

i Sten, og omkring Læberne laa et Udtryk, der udelukkede selv den fjerneste Mulighed af et Smil.

Herluf havde et Par Gange set stjaalent hen paa hende; thi ved en rolig Morgenovervejelse var han kommen til den Vished, at den natlige Sangerske ingen Anden kunde være end hende, og uagtet Drømmene vare henvejrede lig Sommernattens Slør for Dagningens friske Pust, var der dog blevet en dyb, ubestemmelig Sindsbevægelse tilbage og en vis Længsel efter at se Sangersken. Men her var Intet synligt af det han havde tænkt sig. En stor stærkbygget, frastødende Kvindeskikkelse var Alt hvad han saa, og den underfulde Tone, som var trængt ham saa dybt ind i Sjælen, forsvandt lig den skærende Lyd af et knust Instrument. Han søgte den i Skjønhedens Form, og da han ingen Skjønhed fandt, fandt han heller ikke Tonen.

For Herluf blev denne Stemningsvekslen til et vist Ubehag, som lignede et Savn; men dette døde ogsaa væk efterhaanden, og han hævede sig allerede stolt op over Nattens Daarskab, da Døren til Køkkenet blev aabnet paa halvt og Lauras lyslokkede Hoved kom frem i Aabningen; hun undersøgte bestandig Adkomsten! Dette dejlige Syn forjog paa en Gang alle Skygger, og Barnet fik et saa blidtvinkende og smilende Velkommen, at hun ikke tøvede længe med at træde ganske ind og tage sin gamle Plads ved Faderens Side. Der var en Sundhed og Glæde i hendes blussende Ansigt, som

forsikrede, at hele Livet var en Sommerdag med Leg og Sang; der var et Blinkfyr i hendes blaa Øjne, naar de vendte sig fra Moderen og standsede ved de lækre Retter paa Bordet; der var en saa ufrivillig Svingning i hendes lette Skikkelse, idet hun hang sig ved Faderens Arm, som mindede om Vindens Spil med det grønne Løv, og det Hele var et Syn saa tillokkende, at selv Benediktes haarde Træk løsnede i et Smil, og Herluf slap al Tvang og vinkede hende til sig med Noget af det spiselige Gode, som syntes at øve en saa mægtig Tiltrækningskraft paa hende. Vinket blev ogsaa snart fulgt, og efter et Par kejtede Vendinger hang hun med fuld Fortrolighed i Herlufs Arm og fæstede sine forventningsfulde Blikke paa ham. Men for Herluf blev dette uvilkaarligt noget Andet end det Tilsigtede. Denne fine Blomsterrangle, der i de runde, blussende Barnekinder ligesom sænkede to Rosenknupper imod ham, gav ham pludselig det Skjønhedssyn han havde søgt. Med en fra Sjælens Grund opblussende Fryd tog han og bøjede hendes rødmende Barneaasyn nærmere og stirrede paa det som paa et Vidunder. Tonen var glemt med Nattens fantastiske Syner; men op af Mindet steg et andet Billede, den afdøde Moders smukke, milde Aasyn, saasom han mangengang havde set det, naar han stillede sig op i Smug for at betragte hendes Leg med Broderen. Mere og mere betoges han af denne Lighed. Det var ikke alene Moderen

hun lignede, men det var Broderen, og det var den hele fristende Barneleg, som han altid havde længtes efter, men aldrig havde fanget.

Clas Olden lo, og Madam Lydia skreg op paa sin Skrukhønemaner: han fik ikke skæmme Søsteren ud! Da slap han Barnet, men han slap ikke Synet. Det fulgte ham gjennem Livet — fra Frokostbordet i den solvarme Morgenstund — til Høstnattens sidste ensomme Strid.

Under dette var der da Glæde og Latter. Clas Olden saa ud som en Fisk, der spiller i Vandskorpen, og Madam Lydias smaa, stikkende Øjne gnistrede af Skjelmeri.

Kun Benedikte vedblev at være udenfor det Hele. Hun vidste knap hvorfor, men det pinte hende at se deres Glæde. Den gjorde hende endnu mere ensom og mere fremmed end hun var under almindelige Forhold. Den Begejstring, som den foregaaende Aftens muntre Stemning havde løftet i hendes Sjæl, og som under Nattens Stilhed havde vovet sig ud paa den dristige Flugt — forbi Hensyn og borgerlig Skik — sad nu som en saarvinget Fugl i sin Rede. Hun havde nok, til Trods for sine sænkede Øjne, hurtigt opfanget det dybe, spørgende Blik Herluf ved sin Indtrædelse havde fæstet paa hende, og uagtet det havde indgivet hende en lykkelig Fornemmelse, holdt hun dog Indtrykket saa stærkt tilbage, at det ingensomhelst Afspejling gav; thi hun kjendte Madam Lydias

gjennemtrængende Snuhed, og vidste, at den stod paa Vagt. Men ak! med samme Hurtighed havde hun og bemærket den døde Ligegyldighed, hvormed han nu oversaa hendes Nærværelse, og hendes Hjerte frøs ind til en Lidenhed, der gav usigelig Smerte.

Dette Morgenstevne bestemte paa det Nærmeste over Forholdet under Herlufs Besøg i Hjemmet. Laura sluttede sig hurtigt til ham, og i denne blide Omgang stilnede hans Sjæls lidenskabelige Uro mere og mere af. Det var hint Aar en dejlig Eftersommer, saaledes som det efter regnfulde Tider ofte forekommer i Bergen, hvor Naturen ligesom spirer anden Gang op i vaarfrisk Fylde. Der skinnede Sol hver Dag, og i glansfulde Affspejlinger tegnede Vindusruderne sig paa de bonede Gulve i Madam Lydias pyntelige Stuer. Smil og gode Ord mødtes, Railleriet strøg af og til forbi som en spillende Ildtunge, og Haanet smuttede som en Snog over en solvarm Sti, men det Gode gav dog det Meste og derfor blev det et glad Liv. Herluf hengav sig ogsaa helt og holdent i det; ikke just saaledes, at han tabte sit gamle Væsen, men han fandt dog et nyt at indforlive sig i. Han var hidtil vant med at tage Alting paa Sprang — ligesom gjennem pludselige Opdagelser, — her gik det saa stille fra Indtryk til Indtryk, bestandig i det samme Lys, bestandig under den samme Lydhøjde. Det var en Gjentagelse af den samme Orden, som

i hans Barndomshjem, men med den Forskjel, at her sad han ikke mismodig og saa til, medens Moderen drev sin stille Leg med det yngste Barn, her var han selv Legekammeraten. Uanfægtet af sine stærke Mandsdomstanker fulgte han med, naar Laura i troskyldig Iver udviklede de forskjellige Dukkers Levnetsløb eller tog ham med paa Raad i sine smaa Bekymringer, og lange Stunder sad han hos hende i den temmelig udvidede Legekrog — thi Herluf behøvede Plads, om han ogsaa krøb sammen paa en Skammel, — og digtede et Eventyr, hvori hun var den dejlige Guldbronning og han hendes trofaste Ridder.

Over dette Forhold veksledes mangt et betydningsfuldt Øjekast mellem Stadshauptmanden og Søster Lydia, medens Clas Olden talede paa en vis forblommet Maade om den fraværende Andreas: at han havde lagt efter sig et Barnespil, som Herluf nu sad og brød isønder. Men hvad han saadan smaasnakkede, blev som sædvanlig en Sag mellem Luften og ham; der var Ingen, som brød sig om at være med eller imod. Ogsaa var det hele Forhold saa omvirket af Solskin og fornøjet Husliv, at den ene Tilstand gled over i den anden som Rislinger af en Kilde, hvor ikke saameget som to Stokke laa i Kors og drev en Sprøjtning over Bredden.

Kun Benedikte saa til med stigende urolig Opmærksomhed. Vel var det Hele kun at regne for

en Leg, men hun følte, at der lagdes hemmelige Traade ud, og at Herluf vilde sidde omspunden af dem som af et fint Næt, der vilde betage ham Friheden til at prøve og dømme, vilde hæmme hans Gang og indsnevre hans Livs Vej, uden at han vidste, hvorfra Lammelsen udgik. Og kom der maaske en Dag, da han blev sin egen Tilstand var og han sprængte paa for at komme løs, kunde det hænde, at han til Trods for sin ubændige Kraft stredes med sin Overmand; thi der gives Baand, som hverken løsne eller briste for noget Hug, endda de ere fine som Traadene i en Konglevæv. Hun vidste, at det Barn, hvis Uskylds og Skjønheds Trylleri nu fængslede ham saa mærkeligt, kun havde ringe aandelige Evner, og at hun engang vilde komme til at staa som en pylrende Høne og pille sine Fjer paa Bredden af det Hav, hvor han som den vilde Svane fulgte med i Bølgernes Jag. Alt dette tænkte hun over, og uvilkaarligt voksede hendes Aand og hendes Sjæl derved. Hun havde paa en Maade parret sin Interesse med hans, og hun stred for hans aandelige Ret, som om det havde været hendes egen. Men denne Følelse var af overordnet Art og gav hende en vis naturlig Højhed midt under Smaalighedens Tryk og Undersundighedens hemmelige Spil. Hun hævede sig ikke over Nogen, men hun stod uvilkaarligt over dem Alle.

Dette mærkedes ogsaa lidt efter lidt af hendes Omgivelse. Hos Madam Lydia vækkede det et gjærende Misnøje; thi hun oversaa hende som sit Tjenestetyende, og hun misundte hende alligevel. Rolf Enevoldsen iagttog hende skarpt; hun var ham en Gaade, og han samlede alle Hjælpekilder for at faa den løst. Den Mand taalte slet ikke det Uforstaaelige i sin nærmeste Nærhed, han maatte have Enhver gjennemskuet, det koste hvad det vilde. Derfor bevægede han sig i større og mindre Kredse om hende, spejdende efter et lidet Indkig; men Benedikte var hel og sluttet i Væsen, der var ingen løse Sammenføjninger, som gav Brist. Hun var aarvaagen og nøjeseende i sin Pligt, var høflig og taktfuld mod Enhver og beherskede fuldtud sin vanskelige Stilling.

Paa Herluf virkede dette faste, kvindelige Forhold paa umærkelig Maade til at han efterhaanden ligesom gjenfandt sig selv. Han forlod ikke derfor sin barnlige Kammerat, men Legen begyndte dog at trætte ham, og det var som han saa sig om efter noget Andet.

Han talte ikke ofte med Benedikte, men naar det skete, optog han med ærbødig Venlighed deres Barndomsforhold, kaldte hende Du og nævnte hende ved Døbenavnet. Dette forargede hemmeligen Husmoderen og gjorde Stabshauptmanden urolig; thi dette Forhold var af den farlige Art, og der var desuden i enkelte Øjeblikke en Beundring i

Herlufs hele Væsen, som Ingen kunde vide hvor førte hen.

Paa dette Trin i Sagen hændte Noget, der pludseligt forandrede dens Gang og bragte den over i et andet Spor. Det er sagt, at Benedikte var forældreløs og uden nogen egentlig Støtte, og dette var saavidt rigtigt, som den eneste levende Slægtning hun havde, var en ugift Broder af hendes afdøde Moder, den af Madam Lydia omtalte gamle Skibskaptejn. Han var rigtignok endnu, som det hed: i Farten; men hidindtil havde denne indskrænket sig til Førelsen af et og andet Smaafartøj, som gik langs Kysten og gav kun et ringe Udbytte.

Kort før dette Tidspunkt var Skibskaptejn Klyver imidlertid, som det lod, steget et Trin højere op, idet han havde faaet et større Skib at føre for et Handelshus, der havde en Slags Udvekslingsforretning med et Handelshus i Hamborg. Chefen for det bergenske Hus og tillige Rhederen, en Konsul Bremer, var vistnok anset som en Slags Matador, men dog i Stilhed underkastet en stærk Tvivl. Et Par Skippere havde i kort Tid frasagt sig Førelsen af det nævnte Fartøj, og uagtet ingen af dem vilde ud med Sproget, ansaas Grunden dog at være Uvillighed fra deres Side til at føje Rhederen i visse Fordringer, eller og at den Andel han tilstod dem i et og andet farligt Foretagende, ikke syntes dem at staa i Forhold til Risikoen. Saameget var imidlertid vist, at da gamle Klyver blev

beæret med Førelsen af Skibet, var der ikke En, som tvivlede om, at dette skete mere paa Grund af hans Medgjørlighed end hans Duelighed.

Efter at nu dette var gaaet som det kunde i et Aarstid, rejstes pludseligt en Anklage mod Bremer for Toldsvig. Men ligesaa hurtigt som Sagen var rejst, var den ogsaa vendt, og gamle Klyver stod med hele det lovlige Ansvar paa sig uden som det syntes at være istand til at fralægge sig Skylden. Medens derfor Alle mer eller mindre syntes overbeviste om Bremers Skyldighed, blev dog Klyver Offentlighedens Syndebuk.

Denne Begivenhed rygtedes snart over hele Byen og blev Dagens Taleemne, og uagtet den i det Oldenske Hus ikke ligeud fremdroges, naar Benedikte var tilstede, hentydedes dog til den paa en Maade, at hun ikke kunde tage Fejl af Meningen. Hun havde i den første Stund, hun efter dette traf Olden alene, indstændigt bedet ham om Oplysning i Sagen, og den havde han givet hende paa sin enfoldige, men hensynsfulde Maade. Hun forstod derved, at Morbroderen var gaaet i en Snare, men hun kjendte ogsaa hans Karakter og vidste, at om han end havde ladet sig lokke til at paatage sig noget Tvivlsomt, det Brødefulde var ham paaduttet. Men hvordan det end forholdt sig, han var og blev dog hendes elskede Moders eneste Broder og, skyldig eller uskyldig, den Samme for hendes Hjerte. I denne pinlige Tilstand hengik et Par Uger. Hun

lyttede spændt efter hvert hentydende Ord og spejdede med Angst i deres halvaabne Miner. Da sagdes det temmelig uforbeholdent, at Dommen var falden, og Morbroderen dømt til tre Maaneders Fængsel. Fra denne Afgjørelse ymtedes intet mere om Sagen den henlagdes mellem det Skamfulde, og der blev kun saameget tilbage til dagligt Underhold, at Benedikte kunde forstaa, at hun ved sit nære Slægtskab til Klyver paa en Maade førte en Skygge med sig, der let kunde falde tilbage paa den Familje, i hvis hæderlige Skjød hun var optaget.

Da kom en Søndag med Kirkegang som sædvanligt, de Herskende til Højmesse, de Tjenende til Aftensang, det var Husregelen. Dette regnede Benedikte dog med god Grund som sine eneste Fristunder, og sad mangen Gang i Kirken med et Sind, der just ikke var egnet til Kirkegang. Hendes livfulde Aand tog sig her mangen dristig Flugt ud over Livets og Frihedens Bidder, og naar hun istemte Psalmesangen, tonede hendes ungdomsfriske Længsel og Lyst ind i, og hun sang Hjertet større, Sjælen sundere og Haabet gladere, og gik derefter modigere hjem til det trangbrystede Husliv igjen. Saaledes blev Søndagen for hende et Stevnemøde med en højere Tilværelse, hvorom Ingen havde nogen Anelse, og som hun selv vogtede som en Hemmelighed.

Saa gik hun og denne Søndag paa sædvanlig Tid til Kirken; men hendes Sjæl var tung. Hun

kunde ikke værge sig imod den Skamfølelse, der lig en snigende Sot var paaført hende gjennem den daglige Omgang, thi den laa jo paa Lur bag hvert Ord og hver Mine, og hun kunde ikke røre sig uden at støde an imod den. Ankommen til Kirken satte hun sig straks indenfor Døren i en ubemærket Krog, og hengav sig i sin sorgfulde Følelse. Der var kun en ringe liden Menighed forsamlet; thi den Præst, som skulde tale, var ikke yndet. Hans Røst var svag, og af og til var det som Tungen stødte an, saa han havde svært ved at fremføre Ordet. Men Ordet selv var som prøvet Guld og kosteligt for den, som agtede derpaa.

Ofte havde Benedikte hørt ham og var næsten lige saa ofte ved Lyden af den svage, dirrende Røst gledet over i en drømmende Tilstand. Paa denne Dag samlede hun derimod hele sin Sjæl, og da den gamle Præst steg op paa Prædikestolen og tog Ordet, lyttede hun til, som om hun af ham skulde faa Svar paa alle Hjertets ængstende Spørgsmaal. — Han bad den ordinerede Bøn. Den kom rystende og svag som sædvanligt; men den var desuagtet brændende; thi den var et Suk fra et saaret Hjerte, der med Hengivenhed gjorde sin utaknemmelige Gjerning. Uvilkaarligt løftede hun Blikket for at betragte Manden, — det var en sammenkroget, livsbleget Skikkelse med et Slags stilferdigt Mod afpræget i det gamle Aasyn; men han stod alligevel som den, der bar en Overbevisning frem — Vejen

fik da være som den vilde, Følget stort eller lidet, eller sletintet — sin Gjerning vilde han fuldbyrde

Efter dette blev Epistelen oplæst, og Prækenen begyndte. Det Stof, han tog til Overvejelse, var Nicodemus, der i Skjul besøger Frelseren. Det blev først en simpel og ligefrem Redegjørelse for Meningen i det skrevne Ord; men herfra løste han sig snart, og i et frit Skue oversaa han hele den Side af den menneskelige Elendighed, som indbefattes under Fejgheden. Ondt fremmede den; thi den gav Uretten Medhold for at tilvinde sig selv et Skin af Ret. Godt underkuede den, forbi den hemmede Sjælens frie Trang til at følge egen Indskydelse. Nedværdigelse fostrede den, thi den gjorde Mennesket skamfuld over en god Tilskyndelse, saa han kastede Foragt paa det Rene, og iførte sig Frækhedens og Ugudelighedens Klædebon for at tækkes Verden. — Fra en stille Tiltale var han efterhaanden kommet til med brændende Iver at give en Forkyndelse i Menigheden; men paa dette Punkt var det, som der uforvarende gik Ild i hans Sjæl, og hele dens tilbagetrængte Indhold strømmede ud i Gnist og Luer. Det var ikke længer Læreren, som viste Vejen; men det var Anklageren, som kaldte til Doms. Stemmen blev dog ikke derfor mere højt lydende, men den blev mere gjennemtrængende. Den stammende Tunge stødte an paa sin evige Hindring, men brød sig med en saadan Kraft derpaa, at det hemmede Ord fløj hen som et

Stenkast mod de høje menneskketomme Pulpiturer, saa de sitrede ligesom af Rædsel for sin egen Tomhed. De faa Mennesker, der vare tilstede, og som sad spredte udover, trak sig uvilkaarligt nærmere til hinanden og dannede smaa blege, lyttende Klynger; thi de havde en Fornemmelse af, at her holdtes Dom! — Og hvor var den, som kunde trøste sig med Retfærdighed?

Efter endt Præken aandede Benedikte op af en stor Anstrængelse. Det var, som om hun med Taleren havde banet sig Vej gjennem svære Forhindringer hen til Sandhedens Kildevæld, hvor Guds Aande svævede over Vandene, og som om hun der havde modtaget Daaben til et nyt Liv. Hvad den gamle Præst havde talt var ganske som rettet paa hende. Havde hun ikke gaaet Fejghedens uværdige Sniggang nu i over to Aar? — Og stod hun ikke netop nu med løftet Fod for at undfly en endnu større Fordring af den Frimodighed, som dog var nedlagt i hendes Natur? Og hvorfor gjorde hun det? Jo, for at dække sin ensomme Ungdom med Andres Anseelse, og — det kostede hende en Skamrødme at tilstaa det — for ikke at staa plettet med sin Familjes Vanære ligeoverfor ham, som hun i sit Hjerte beundrede.

Men nu vidste hun, hvad hun skulde gjøre. Og hun rejste hele sit Væsen op til Kampen, som om hun var bleven iklædt en signet Rustning. Det var hendes Naturs rige Formue, at kunne gjøre selv

det sværeste Tag i Livet med en begejstret Følelse; og hvor er vel en Mørkhedens Magt, som kan staa fast imod den!

Sagen stod nu for hende i et klarere Lys; hvad end den ulykkelige Morbroder havde forbrudt sig, Svaghed og Afmagt var dog Aarsagen. Men i denne sin hjælpeløse Alderdom at sidde fængslet — ingen Ven til at beklage sig for — ingen Raadgiver at støtte sig til! — nej, nu vidste hun hvad der skulde gjøres!

Under dette spillede Orgelet op paany, og Menigheden istemte Psalmen, og hvor faatallig den end var, hørtes det dog kraftigt nok, thi det var fast som om Enhver sang ud af en Lettelse. For Benedikte blev det lig et Opraab til lydt at forkynde sit Hjertes Beslutning, og med løftet Røst sang hun Psalmen. Underfuldt steg den malmfulde Tone op fra hendes lettede Bryst, det hørtes som en Fanges Jubel i Frihedens Stund, og hele Rummet fyldtes deraf, al Hjertets undertrykte Længsel — alt Ungdommens Haab blev til Sangfugle i hendes Bryst. Selv Organisten, der for første Gang i sit Liv spillede op til en begejstret Sang, fik efterhaanden Fart i sig, og for at hæve Orgelets Overret spillede han ind en Mængde Snirkler, der uvilkaarligt satte Højtidsstemplet paa den stakkels, fattige Aftensangstjeneste, og Menigheden, som ellers var vant til at trække sig langsomt, under andægtig Kuelse, ud af Kirken, spredte sig helt oplivet og

fortrøstningsfuldt paa den omliggende Kirkegaard; kun to af Tilhørerne blev tilbage i Kirken for hver efter sin Maade at udhvile i sin egen Stemning, — før Livet atter blandede sine Indtryk ind i. Den Ene var Benedikte, den Anden Herluf.

Han havde fulgt en ganske almindelig Trang til at træde ind i den aabne Kirke, som han tilfældigt gik forbi, just som Orgelet præluderede til Indgangspsalmen, og han havde stillet sig i Skyggen af et Pulpitur, for at være raadig over sin Udgang. Men den gamle Præsts gribende Tale betog ham enhver Tanke paa Yderverdenen, og da Benediktes dejlige Røst hævede sig og tonede i hans Øren for første Gang efter hin Sang i Natstilheden, men her med hele Frihedens Udfoldelse! da steg den samme lidenskabelige Strøm frem af hans Sjæl, og Bølge efter Bølge rullede hen mod Fantasiens farverige Strande. Paany parrede hans Sjæls stærke Higen sig med den vidunderlige Tone, Aabenbarelser af Livets skjulte Herligheder flammede atter op for ham, og det tyktes ham som om mange Menneskers Længsel vinkede og kaldte ham til en stor Gjerning.

Da Sangen var slut, og Kirken paa det nærmeste tom, stod han endnu rodfæstet i sit Skjul, halvt søgende Benedikte, halvt forfølgende de vidunderlige Sjælesyner, som hendes Sang havde fremmanet. Under dette saa han dog ikke, at der sneg sig en Skikkelse ud af den nederste Plads i Kirken, og at den et Sekund, før den forsvandt,

standsede overvældet foran Udgangen ved i et hurtigt Syn at have gjenkjendt ham.

Der var Noget gravlignende i den Stilhed, som nu fulgte paa, og som selv de enkelte afsluttende Lyd forhøjede. Orgelet blev lukket, Kirkens Betjente gik langsomt ned over Midtgangen og ud af den aabne Dør, som de stængte efter sig. Da vækkedes Herluf brat af den Bevidsthed at være indelukket; men som han skyndte sig frem af sit Skjul for at give Tegn til Betjentene, aabnedes Sakristidøren, og den gamle Præst tren ind i Koret Møjsomt og under et stønnende Aandedrag steg han op til Alteret, hvor han lagde sig paa Knæ paa Bedeskammelen, medens han støttede sine foldede Hænder paa Alterdisken og hvilede Panden ind til dem.

Dette Syn greb Herluf med en blandet Følelse, og han stod grublende stille. — Det var altsaa til den Afmagt, hans kæmpende Hug skulde styre hen! Det var der Aandens stolte Bølger skulde lægge sig — det var umuligt! — Men han havde jo og en ganske anden Magt i sig — hans stærke Evne skulde vel magte at afværge Kuelsens Vold!

Da løftede i det Samme Oldingen sine Hænder mod Alterbilledet og sagde: „Herre! Du var min Magt og min Ære . . . giv din Tjener Hvile!“ — En Stund holdt han Armene løftet, da sank de, og hele Skikkelsen segnede om.

Herluf var hurtigt oppe ved Alteret og knæ-

lende ned løftede han den Gamle lempeligt i sine Arme, saa det blege Hoved hvilede ind til hans Bryst. — Lidt efter aabnede Præsten sine Øjne og saa vist paa ham. „Er Du min Afløser?" spurgte han; men uden at vente paa Svar lagde han hviskende til: „Ja, Kraften begynder der, hvor Svagheden ender; men Gud er mægtig i den Svage. — Saa lægger jeg ned min Hyrdestav! — min Hjord var ringe — min Gjerning som Avner for Vinden. — Herre! Du dømme mig ikke efter Høstens Fold — jeg kunde ikke række længer. — Ak! løs af — løs af!"

Herluf forsøgte paa at rejse ham op, men idetsamme følte han Legemet som en Blyvægt i sine Arme, en sagte Opaanden — en Trækning om Læberne, der syntes at ende i et Smil, — og den svage Livstraad var bristet.

Saa var han bleven afløst! — Der gik en Kuldegys gjennem Herluf, idet han lagde Legemet tilrette ved Alterfoden og betragtede den Dødes stille Aasyn. Over dem Begge hang den Korsfæstedes blege Billede, rundtom lukkede Kirkemurene som Gravens forfærdelige Øde, hans stærke Livskraft rejste sig og sank som en Bølge, der slaar an mod Klippen — og viger tilbage i Afmagt. — En Anelse trængte gjennem ham med Dødens Kulde . . . han Afløseren? Han! . . . Selvfornægtelsens Vej skulde han vandre? — Gaa paa til Døden. Han udstødte et Suk og ilede ud

gjennem Kapitlet, gav Varsel om det Skete, og flygtede som fra en aaben Grav hen gjennem de folkefyldte Gader.

Da denne Begivenhed spurgtes i Byen, strømmede Folk til i store Flokke for at se den gamle døde Præst, de aldrig havde villet høre. Men der kom en Frygt over dem, som de knapt selv forstod, da de saa Oldingen ligge der ved Alteret, under Kristusbilledet; thi der syntes at udgaa en Stevning til dem af det stille Skue.

Imidlertid gik Herluf sin Gang, uhyggelig gjennemrystet af det Skete, og standsede ikke, før han stod paa de solbeskinnede Højder af Fredriksbergs gamle Fæstningsmure.

Men hans Sjæl lignede ikke Naturen. Her var intet smilende Møde af Dunkelt og Lyst, ingen bløde Hensvinden af det ene Farveskjær i det andet, her mødtes Lyset med Skyggen til en Uvejrsstrid. Det Liv, som saalænge havde slumret, dysset i Søvn af et Barns Buggesange, var pludselig bleven vækket og saa sig om med urolig Opmærksomhed. Her var ikke længer blivende Sted for ham; han maatte ud i Livet til Stevne med Begivenhederne. Nærmest som manende Aand stod Alvorsstunden med den døende Præst. Ja, han følte det stort, saaledes at gaa til Kampen paa Selvfornægtelsens tornefulde Vej, at kæmpe mandigen mod Løgnens Hære og falde paa sin Post, som den gamle Mand nys var falden. — Men lig de fjerne Toner ved en Fest

kaldte Livsnydelsens Røster fra den modsatte Side. Og de kaldte ikke længe, før han fulgte! — Den blege Kalk med Dødens Drik blev hensat — og Livets funklende Vin blev iskjænket.

Mer og mer farvedes Land og Vand af den nedgaaende Sols Lue. Store Grupper af Guldskyer trak sig sammen over Bjergaasen og dannede straalende Indgange til en rig, fantastisk Verden. Det fristede og vinkede! — Haver med duftende Blomster laa bagved, rigtsmykkede Sale med skjønne Kvinder, lyse Slætter, hvor Kæmpere stod paa Rad i glinsende Rustninger. — Og over det Hele gik Suset af hin tonende Sang. Det var Livets Herold, som kaldte ham til Kampens Stevne!

Store Beslutninger dukkede op og ned i hans Sjæl, skiftende Form og Farve i hvert Aandedrag med de luende Skyer. Ingen af dem fik Overvejelsens Fasthed, de fostredes som de fødtes i et flammende Møde mellem Lidenskab og Fantasi. Men Naturen gav dem Skjønhedens hellige Daab. Hvad Herluf end tænkte sig i denne Stund, hvad de uvisse Længsler end higede imod, i Skjønhedens Lys stod det Altsammen. Der var Ild i hans Sjæl, men ingen Røgsky havde endnu fordunklet den.

Under det Herluf stod her og inddrak Fantasiens Beruselse, var Benedikte vandret fra Kirken lige hen til Stadens Raadhus. Uvilkaarligt faldt hendes Vej mod den Side, hvor Aftenskyggen laa ligesom opsvulmet og færdig til at rulle sig hen over Land

og Sø, saa saare Dagens Konge var steget ned bag Askelandets bølgende Fjeldkam. Men uagtet hun slet ikke gik til Sagen med Aftenskyens Tunghed, var der dog ingen Farvepragt udbredt over hendes Vej, saalidt som over dens Maal. Det var en fast, alvorlig Vilje, som ledede hende, men i hendes Sjæl skinnede dog endnu Begejstringen som et Kirkelys over Beslutningen.

Ved en af de lave Indgangsdøre, hvor Vogterne boede, blev hun lukket ind; med et Par gode Ord banede hun sig herfra Vejen til det Aflukke, hvor den gamle Morbroder sad. Men under det hun her hengav sig med kjærligt Sind til den aandelige Forplejning af en i Sorg og Skam hensunken gammel Mand, der lidt efter lidt kom til sig selv ved hendes trøstende Tiltale, vandrede en Skikkelse med betænksomme, afmaalte Skridt fra Raadhuset, gjennem Strandgaden ud til det begyndende Nordnæs, til Clas Oldens anselige Gaard, efter at samme Person havde fulgt hende fra Kirken til Raadhuset. Dette var Stadshauptmand Enevoldsen. — Stunden efter sad han i fortrolig Samtale med Søster Lydia, og uden at røbe hvad han havde iagttaget med Hensyn til Benedikte, kom og gik dog et Udtryk af Skadefryd i hans dybtliggende Øjne, det skyggede gjennem den langtrukne Fure i Kinderne, og trak i Haansmilet om hans grovtformede Læber.

Rolf Enevoldsen havde nemlig under denne Samtale med Søsteren tillige en hemmelig Konfe-

rence med en af sine skjulte Sider. Offentlig tilkjendtes ham rigtignok den Pris at være en alsidig Mand; men der var dog Noget, han følte var rettest — for ikke at sige klogest — at beholde for sig selv. Det var et vist Overmaal paa en Side, et Undermaal paa en anden — han maatte være en hel Person. Formeget og Forlidt bryder selv de tykkeste Mure!

Han havde ogsaa hørt Benediktes herlige Sang i Kirken, og han havde ikke været ganske følesløs derved. Han var i det Hele ikke saa upaavirkelig af det kvindelige Kjøn, som Madam Lydia i sin søsterlige Stolthed formente. Der var Noget ved Benedikte, som tiltrak ham; dog samtidigt med dette Behag opstod der ingen mandig Trang i hans Sjæl til at beskytte og værge hende, tvertimod, det gav ham et vist Behag at se hende gaa ydmyget iblandt dem. Aarsagen var maaske hendes skjulte Stolthed, og vi veed, han kunde ikke lide Stoltheden, især den, som bestod i indre Kraft; den syntes ham altid et draget Vaaben, der i Smug var rettet mod ham. — Vist er det imidlertid, at han paa denne Dag havde følt en stor Tilfredsstillelse ved at se Benedikte gaa ind i Fængslet til Morbroderen, og at det ikke var en ædel Sjæls Begejstring over hendes kvindelige Mod, det syntes paa hans Minespil. Hvad forresten hans snedige Tanke rugede over — det ville vi lade ham selv aabenbare med Tiden.

Imidlertid kom Herluf hjem og tren med Clas Olden og Laura, der havde afventet hans Komme

i aaben Husdør, ind til Kaffeborbet i den pyntelige Storstue. Straks efter blev Kaffen baaret ind af Benedikte, der som sædvanligt gav sig ifærd med sit huslige Stel uden at tage Del i de Andres Underholdning. Men hun var af dem, der kunne se under lukkede Øjenlaage, fordi de se, hvad Instinktet indgyder dem, og hun saa sig iagttaget paa forskjellig Maade. Hun var traadt ind med det faste Mod, som hun tænkte fra denne Dag skulde følge hende gjennem Livet, men hun tog sig ikke i Vare for, at det endnu kun var et Begejstringens Foster, og at det havde Hjemsøgelsernes svære Prøvetid at gjennemgaa, før det fik Marv i Benene. Hun følte sig og lidt efter lidt betagen af en ængstende Uro, det var som om en Fare lurede i hendes Nærhed og ventede paa den belejlige Stund. Hendes Hænder rystede, og Taarer brød uvilkaarligt frem under de sænkede Øjenlaage: Var hun da fast i disse Menneskers Vold? — kunde hun ikke redde sig? I sin Forvirring stødte hun til en Kop, saa den faldt, og Madam Lydia for med et dæmpet Udraab hid fra sin Stol for at holde en frelsende Haand over Resten.

I dette Øjeblik drev Skrækken Benedikte til at se op, og ligesom to Kaarder, der blinkende krydse hinanden, mødte hende Synet af Herlufs og Rolf Enevoldsens Blikke. Herluf syntes hensunken i en lidenskabelig Beskuelse af hende, medens der fra Stabshauptmandens halvtsænkede Øjne skød Smaa-

blink fra en forborgen Ild i Grunden. Hun opfangede Blikkene fra begge Sider; men i hendes Følelse blev kun Plads for det Ene. Hendes ængstede Sjæl fyldtes paany med en Glædesvarme, der drev Blodet til Kinderne, og hun stod dybt rødmende, ligesom overgydt af en Straaleglans, der pludselig iklædte hendes udvortes Skikkelse den Skjønhed, hendes Væsen indebar.

Dette gik ikke upaaagtet hen! Her var skarpe Øjne paa Vagt; thi her var Interesser paa Spil. Benediktes pludselige Forvandling, hvor hun fra en Slags afdød Fjernhed paa en Gang fik en Livsvarme og Skjønhed, der gjorde hende til den Fornemste i Kredsen, i Forening med Herlufs lidenskabelige Beskuelse, fødte hurtigt en Tanke hos Madam Lydia, der som en Høg slog ned over hendes og Broderens tyst udrugede Plan, og med Skræk saa hun den Livsfare, hvoraf den truedes. Et varslende Blik til Stabshauptmanden fik et forstaaende Vink tilbage, og der gnistrede i Sandhed Blaalys paa den Strøm, som her i ondskabsfuldt Sammøde gik fra Sjæl til Sjæl. Kun Olden og Laura legede deres vante Uskyldsleg i uforandret Orden, de sad hver paa sin Stol og kastede til Grams med et knyttet Tørklæde — og var ganske i en Verden for sig selv.

Der hengik imidlertid ikke mange Minutter, før det Onde sporedes. En Stund kan Lykken nok holde sig selv varm til Trods for et helt Islag af Had og

Vrede; men da kommer Gyset. Benedikte fik pludselig et Varsel i sin egen Følelse, at vogte sig! og med Resten af sin lykkelige Forvirring skyndte hun sig saa snart som muligt op paa sit lille Værelse for i Ensomheden at samle sig og lytte til Kvidret af denne underbare Fugl-Phønix, der ligesom var kommet flyvende ind til hende gjennem et aabent Vindu og havde sat sig paa hendes Skulder — den skulde faa det godt, og den skulde aldrig mere forlade hende!

Og saa byggede hun i Stilhed den luneste Rede i sit Hjerte, og vidunderligt tonende gik Sangen gjennem hendes Sjæl, medens hun flættede hændigt af Fantasiens og Drømmenes bøjelige Traade.

Imidlertid havde Herluf rejst sig fra Kanapeen, og efter et Par Vandringer over det blanke Gulv trak han sig tilbage. Der var for ham ogsaa kommet et Kuldedrag ind i den varme Luft, og uagtet han ikke som Benedikte forstod Grunden, blev det ham dog en Fornødenhed at komme bort for en Stund. Men han var ikke saa snart ude af Døren, før Vredens tilbageholdte Strøm fik Luft. „Du saa dem?" udbrød Søster Lydia dæmpet.

„Jeg saa dem", svarede Rolf Enevoldsen paa samme Maade.

Der hengik en Stund i Taushed. Madam Lydia pillede stilferdigt ved sit Forklæde, dragende Aanden gjennem Næsen, medens Læberne vare sammensnerpede som en tilsnøret Tobakspung. I Hulningen

af de magre Kinder var en mørkerød Plæt, og naar hun aabnede helt de smaa gnistrende Øjne, var det som der gik Ild i Plætten. Stadshauptmanden derimod holdt sig mere overlegent til Sagen, han syntes at have den liggende for Foden, og om han skulde sparke den fra sig eller sejrende rejse sig paa den — det var det, han lod til at overveje under et staaende Haansmil og en let Trommen paa Bordet af de lange Fingre.

„De har truffet hinanden et eller andet Sted“, sagde hun fremdeles i afdæmpet Tonefald.

„Her i Huset?“ spurgte han med et skarpt Blik.

„Gud bevar' os Bro'r — i mit Hus!“ Kindplætten stod pludseligt i Brand. „Nej det maa være sket denne Eftermiddag — og i Kirken.“

„Nej,“ svarede Enevoldsen, „det veed jeg sikkert.“

„Var Du og nærværende?“ spurgte hun forundret.

„Ja — jeg var det.“ svarede han overlegent.

Lydia satte sine stikkende Øjne paa ham, og de undersøgte i Sandhed Bunden! — Hun kjendte ham og vidste, at naar denne overlegne Tone kom, da skjulte han Noget — hvad var det?

Enevoldsen stod imidlertid paa sin Post; thi hvad han i dette Øjeblik gjemte væk, vilde han have for sig selv. Dog, for at være sikker paa det, blev et Andet skudt frem — som han ogsaa vilde have gjemt, hvis det havde ladet sig gjøre —

nemlig Benediktes Besøg hos Morbroderen i Fængslet. Denne Kundskab havde givet ham et skjult Vaaben mod hende, som ved Lejlighed kunde blive ham til Nytte, — nu som sagt, maatte den hjælpe ham ud af en øjeblikkelig Fare, og den gjorde det med Held. Madam Lydia lod sig saa fuldstændigt overmande af det Upassende, ja Vanærende i Benediktes Adfærd, at hvis hun havde havt et Øjebliks Mistanke i en eller anden Retning af Broderens Alsidighed, da fortæredes den som et Fnug i den Svovlstikkeild, som futtede ud af hvert Træk, hver Rynke og hver Spids i hendes udtryksfulde Ansigt.

Om der havde fundet et Samtræf Sted mellem Herluf og Benedikte, var der ikke mere Tale. En harmfuld, misundelig Følelse havde ligget paa Lur efter en Anledning til at komme frem; nu var den der, og den skulde ikke gaa unyttet forbi.

Og nu var der en Udvekslen mellem Broder Rolf og Søster Lydia, som just ikke brugte mange Ord, men havde saa usvigelige Mærker i Aandepust, Smaalatter, Øjekast og Miner, at en større Samstemning var ikke mulig.

Under disse Tilstande var endelig Skumringens stille Time runden hen, og med Mørket samledes man paany. Herluf havde gaaet sig en Tur og var mødtes med Clas Olden, der efter Barnets Sengetid altid var lidt vildfarende med sig selv.

Disse To tren nu atter ind til det i en højere Enhed opgaaende Søskendepar, og med det Samme

aabnede Benedikte den modsatte Dør og indbar fire tændte Lys paa en Bakke. — Hun havde siddet saa dybt hensunken i lykkelige Drømme fra den Tid hun forlod den spejdende Forsamling, at det kolde Pust var længst forsvunden, og Ungdommens første, store Glæde straalede ud af hver Mine og blandede sig med Skjæret af de nypudsede Lys, som hun holdt foran sig.

Herluf havde uvilkaarligt vendt sig imod hende og stod nu atter greben af hendes udtryksfulde Aasyn, og i et hurtigt vekslet Blik mødtes de ligesom til en Gjenkjendelse.

Benedikte havde sat Lysene fra sig paa Bordet, og idet hun tren tilbage, blev hun staaende midt paa Gulvet. Hun var som et Menneske, der gribes af en Indskydelse, der var Højhed og Klarhed over hendes Ansigt — i dette Øjeblik havde hun hele Verden med sig! Hun trykkede Hænderne mod Brystet, en mørk Rødme steg op i hendes Kinder, og aandende op af Sjælens Fylde, var det som hun maatte istemme en Sang.

Men Sangen døde brat, som en Fugl, der skydes an i Flugten! — Sligt var efter Madam Lydias Fornemmelse at stille Frækheden til Skue, og hendes Harme fik hurtigt et saadant Overmaal, at hun skreg op i en Haanlatter og udbrød: „Ej ej! Jomfru Arnesen viser sig frem.“

„Naa — naa!“ indvendte Clas Olden godmodigt, hvilket var dristigt gjort af ham.

„Hvad?“ snerrede Lydia imod ham. Men dette „Hvad?“ havde en Magt, som blæste Olden hen i Krogen, fra ham hørtes senere ikke en Lyd mere. Han kunde ogsaa helst tie stille og takke sin Gud! — det var ikke enhver Ægtemand givet, under lignende Forhold at have en Redningskrog i sit eget Hus.

Benedikte var ved denne umilde Vækkelse traadt skamfuld til en Side; men Madam Lydia havde nu engang fanget en passende Anledning til at udgyde sin Gift, og den skulde ikke atter undslippe hende. Og saa kom nu Fortsættelsen, ikke som Overilelsens Flom, der styrtede frem og tømmede sig ud, men som Nagets Smaastik, der under en jevn Tiltale nu og da huggede ind paa de ømmeste Steder. Det hørtes i det Hele som en Slags Søndagsovervejelse — til Forbedring; thi Madam Lydia sad med den aabne Psalmebog foran sig, og havde en gemytlig Nabo tilfældigvis keget ind af Vinduet for at give sin Helligdagshilsen, vilde han have listet sig væk igjen — paa Taaspidserne — for ikke at forstyrre Husandagten.

Men Følelsen kom i dette Tilfælde Sagen nærmere end de andre Sanser, og i Benediktes Hjerte svulmede Ulykke, Skam og Vrede under denne stilferdige Overlæssen af Bebrejdelser. Hun havde ikke tænkt at fortie sit Besøg hos Morbroderen, skjønt hun nok forstod, det vilde blive misbilliget. Men dette uhyggelige Angreb paa hendes Hjerte, dette

forvrængede Billede af et gudhengivent Mod, som gjorde hendes Handling til en Skamfærd, der faldt tilbage paa det respektable Hus, hvori hun havde Tilhold og Beskyttelse, det betog hende ethvert Hensyn. Uvilkaarligt tren hun nogle Skridt frem igjen paa Gulvet, og i hele Skikkelsen laa en stolt Tilbagevisen af alle de lidte Beskyldninger. „Jeg har kun gjort, hvad jeg med Ære kunde gjøre" sagde hun. „Har jeg derved lagt Skam paa Huset, da skal jeg tage Skammen med mig og forlade det."

Dette gjorde Madam Lydia rasende, thi uagtet denne Udgang kun var, hvad hun selv tilsigtede, følte hun sig i højeste Maade angreben i sin Værdighed ved at Benedikte forekom Opsigelsen. Hun gav derfor heller intet Svar; men tog Sagen op igjen ved at henkaste den Ytring: „Gaar fra Raadstuen lige hjem i mit Hus, som Ingenting var!" — Men her fik hun et Vink af Broderen, og hun standsede brat — med et Pust, medens hun tog Psalmebogen og spændte Sølvhægterne omhyggelig fast — der var læst nok for idag!

„Jeg agter at gaa samme Gang, saalænge det behøves" føjede Benedikte roligt til. „Kan ingen Anden være mig bekjendt, saa vil jeg i det Mindste være mig selv bekjendt." Og med disse Ord højede hun sig stolt og gik ud af Stuen.

Der fulgte et kort Udbrud af Madamen, men et ligesaa kort „Hys!" fra Broderen satte en Stopper ved det, og et Øjebliks Stilhed laa trykkende

over de Tilbageblevne. Da rejste Stadshauptmanden sig op som i Kraft af en mandig Overvejelse og gik ud efter Benedikte, og uagtet Søster Lydias Blikke fulgte ham med en Slags ophidset Forundring, der nok gad forske efter Meningen i dette, var hun dog altfor bunden af hans Myndighed til at turde vove et Ord — endsige et Skridt.

Enevoldsen gik med lette, snigende Trin gjennem de velkjendte Krinkelgange, som førte til Husets bagerste Rum, og hans spejdende Øjne var i hurtig Virksomhed for at udfinde, om tilfældigvis et Tyende var tilstede, uagtet han en Søndag paa denne Tid af Aftenen omtrent kunde være sikker herfor. Den Lysning, som faldt ud fra Køkkenet, hvor der brændte en Tranlampe, gav kun en svag Vejledning; men for ham var det mer end nok.

Hans skarpe Syn gjennemtrængte Halvmørket, og han opdagede snart, hvad han søgte. I en liden Forgang, hvor Loftstrappen førte fra Køkkensiden op til Husets øvre Værelser, stod Benedikte med Panden støttet imod Træværket. Herhid havde Stoltheden baaret hende, men i Ensomheden og Mørket tabte hun Sjælens Hold og hengav sig til en fortvivlet Modløshed.

I denne Tilstand hørte hun ikke de listende Fodtrin, hun hørte kun sit eget graadfulde Suk. Da blev en Mands Arm kjærligt lagt om hendes bøjede Skikkelse, og hun droges lempeligt til et Bryst, hvor hun følte det stærke Hjerteslag imod sit.

Hun lukkede Øjnene og bøjede sig trøstefuldt ind til ham, for hende var der jo kun en eneste Mand, hvis Favn i denne Smertens Stund vilde og kunde aabne sig imod hende.

„Vær tryg", hviskede han, „jeg skal nok vende Sagen", og hans brændende Aande strøg hen over hendes Pande.

Bedøvet af Sindsbevægelsen var det først ved denne Berørelse hun kom til sig selv; hun slog brat Øjnene op og mødte det Ansigt, der ved sine haanfulde Miner saa tit havde krænket hende, og som til Trods for, at det i denne Stund glødede af undertrykt Sindsbevægelse, dog var det hæsligste Vrængbillede af det, hun havde tænkt. Uden at sige et Ord, skød hun ham fra sig; men med en saadan Afsky, at om Stadshauptmand Enevoldsen havde troet sig saa sikker som Olympens øverste Gud, han maatte dog bøje sig for denne kvindelige Dom.

Han var heller ikke i Tvivl med sig selv; med et kort i rasende Vrede sammentrængt „Ja ja" gik han fra hende, og Stunden efter tren han uanfægtet ind i Storstuen paany, snoede sig et Par Gange smaafløjtende op og ned ad Gulvet og satte sig da atter paa sin Plads.

Der havde ikke været talt et Ord, medens han var borte. Olden var inde i et let Aftenblund, som altid var hans sidste Indsats i Husfreden; Madamen sad paa Lur, og Herluf holdt ved Taus-

heden sit Vredesudbrud tilbage. Men indelukket arbejdede Lidenskaben hen til en Beslutning. Det var antaget i Familjen og af ham hidtil uimodsagt, at han vilde tilbringe Vinteren i Hjemmet; men han vilde det ikke mere! — Saa gik under en fastsat Taushed Tiden hen til Aftensbordet skulde ordnes, og da Madamen havde en Følelse af, at Benedikte ikke kom mere tilsyne den Aften, og heller ikke ønskede det, tog hun selv fat paa sin husmoderlige Pligt.

Efter en god Stunds Forløb aabnedes den sædvanlige Dør for et velbesat Aftensbord, og under en tvungen Samtale indtoges Maaltidet.

Siden tilbragte de samme Mennesker endnu en Timestid i hinandens Selskab; men Tvangen løstes ikke, og en Udjevning var umulig. Hver fulgte sin Tanke, og uagtet de mødtes paa Vejen, vilde de dog ikke give sig tilkjende for hinanden. — Saa blev der talt udenom Sagen, indtil Herluf rejste sig op og bød sit Godnat. Men idet han var naaet helt hen til Døren, vendte han sig, som om han pludseligt besindede sig paa Noget, og sagde: „Det er sandt, jeg rejser herfra i Morgen.“ Dermed gik han.

Denne overraskende Meddelelse blev modtaget i Taushed; men et velforstaaende Øjekast gik fra Søster til Broder, og de mødtes i samme Tanke: det er hende, vi kan takke for det!

Medens nu disse Mennesker havde holdt det

gaaende Aftenen ud, tilsyneladende i det gamle, gode Forhold, var Benedikte i sit lille Værelse paa Kvisten overladt til sig selv. Og det var vel; thi hun havde i sin heftige Natur en svær Kamp at bestaa. Den højeste Lykke havde omskinnet hende i Stunden, og hele Livet laa i Sol; — men Skammen og Krænkelsen havde pludseligt stængt af for Lyset, og ensom, uden jordisk Støtte, stod hun nu i et haabløst Mørke.

Dog Lykkens Fylde var for stor til ikke at bryde igjennem selv det tykkeste Mørke.

Herlufs Blik flammede atter imod hende, det blændede hende lige ind i Sjælen, og hun kunde ikke øjne Andet i Verden. En Jubel steg i hendes Bryst, det var som hun kunde fylde hele Jorden med Sang. Haabet var saa frit, som om det aldrig havde mødt Frygten eller Tvivlen, og det digtede hende ind i en hel vidunderlig Livsskjebne, fuld af Begejstring og Poesi, saasom kun Ungdom og Frihed kan digte.

Saaledes stod hun, hældet ind til den lille Vinduskarm, og Time efter Time gik hende sporløst forbi. Da aabnedes Døren sagteligt, og før hun ret kom til sig selv, følte hun sig atter omslynget af en Arm og trykket til et dybtaandende Bryst. Hun udstødte et kort, dæmpet Skrig; thi i det Samme Skrækken fødtes, var den ogsaa død. Det brændende Blik, som her mødte hendes Syn, var jo Brudgommens — i Haabets Digt: — ham,

der var hendes Hjertes Tanke, hendes Sjæls Mage — udkaaret i Tid og Evighed.

Og Herluf, som uden Plan eller Vilje kun ledet af sin Længsel var traadt ind til hende, holdt hende omfavnet med en ubeskrivelig Fryd. Han spurgte ikke i sit Hjerte, om han elskede hende, det kunde heller ikke have givet ham noget Svar. Blodets Strøm var vokset op til Flod — naar Ebben kom, vilde den maaske vise frem et herjet Sted, — hvad kunde han for det? Det var Flodens Sag, og blev den adspurgt, vilde den vel sagtens henvise til Naturen.

Benedikte var for ham i denne Stund en legemliggjort Drøm. Hun var Solflammen paa de vuggende Bølger — den tonende Røst i Kirken — Blomsten med det snehvide, duftfulde Bæger — Tempelbuen med den gyldne Fane, hun var med et Ord hans Fantasis Udkaarede, og han kyssede henrykt hendes Pande, hendes Læber og hendes foldede Hænder.

Og Benedikte var lykkelig. Hendes Kjærlighed var en pludselig udfoldet Rose; brød han den, og maatte den siden forvisne, mon hun i dette Øjeblik tænkte paa en Skjebneforsikring? — Hun kjendte sig modtage en Velsignelse og var troende.

Men i det Samme kom Laura frem i den aabne Dør til Sovestuen og kaldte paa hendes Navn. Hvad var det? Benedikte famlede efter Klarhed og veg ræd tilbage fra Herluf. Da ilede Barnet hen til hende, slog angstfuld Armene omkring hende

og hviskede: „Jeg drømte, Du faldt ned fra Kvisten, Benedikte, og Du slog Dig rent ihjel, og Du var saa bleg som Mormor, da hun laa i Kisten“.

Benedikte bøjede sig ned over hende og trykkede hendes af Graad vædede Ansigt ind til sig; men hun magtede ikke at fremføre et Ord. — Da vendte Barnet sig til Herluf og saa vredt paa ham, „det var din Skyld“, udbrød hun. Men Herluf tog hende og løftede hende op til sig, strøg hendes nedhængende Haar fra Panden og saa ind i hendes dejlige Øjne. „Min Gulddronning!“ udbrød han, satte hende paa Gulvet igjen, saa et Øjeblik spændt paa Benedikte — aandede tungt op — hviskede „Farvel“ og gik, medens hun stod som fastvokset til Stedet og først idet han lukkede Døren for op af sin Bedøvelse.

Barnets Krav paa at blive tiltalt og hygget gav imidlertid Benedikte Kraft til at foretage sig Noget; hun vilde ellers være bleven staaende der Natten ud i Overvældelsen af sine Følelser. Saa fik hun atter Laura tilsengs, og knælende ned ved Lejet, bad hun med hende sin Aftenbøn — det var sidste Gang, det vidste hun, det vidste Barnet ikke, og gik derefter selv til Hvile; men Morgengryet sneg sig koldt henover hendes vaagne Øjne, før de lukkede sig for den ængstende Virkelighed. Først hen paa Formiddagen vaagnede hun forskrækket op ved en usædvanlig Bevægelse i Huset. Folk gik med tunge Trin paa Trapperne, talte højt til hin-

anden, og under dette kom en Karriol let farende hid gjennem Gaden og standsede foran Husdøren.

En forunderlig Ængstelse betog hende, det var som om alt dette gjaldt hende. Hun stod hurtigt op og iførte sig en Klædning; men hun var neppe ferdig hermed, før Karriolen atter sattes i Bevægelse. Hun fløj til Vinduet og aabnede det med skjælvende Hænder, der hørtes Afskedsord dernede, det var Herluf, som udtalte dem; hun saa ud — i dette Øjeblik kastede han et flygtigt Blik til hende, trak i Tømmen, Skydsgutten sprang op bagpaa — og lynsnar rullede det lette Kjøretøj hen gjennem Gaden, medens Olden med Laura ved Haanden gik et Stykke bagefter, endnu vinkende til den Bortdragende.

Var han rejst? Havde han forladt hende? Det var det Eneste, hun kunde tænke. En Iskulde gjennembævede hendes Legeme, og ude af Stand til at gjøre et Skridt, sank hun ned paa Knæ ved det aabne Vindu, der kastede sig og slog for Oktoberdagens kolde Vindstød. Han var borte, det var Alt, hvad hun vidste, det Øvrige var ikke til for hende.

Saaledes gik Tiden hen til Middag. Hun blev varslet at komme tilbords; men Legemet havde ingen Fordring, som kunde gjælde overfor Sjælens store Smerte, og Hensynet var som et Fnug, der henvejredes i det Angestens Jag, hvormed hendes

Tanker søgte at udforske Meningen med hans pludselige Bortrejse.

Saa kom Aftenskumringen, Barnet bragtes tilsengs, Vinduet lukkedes til, og et tændt Lys sattes paa Bordet. Det drev hende ligesom til at gjøre et Skridt i en eller anden Retning, og hun forsøgte at samle sig paa det Skete, tage det som Noget, der ikke lod sig ændre, og vinde sig frem til en Beslutning.

Da lød i Stilheden atter de samme listende Skridt mod Døren, hendes Hjerte slog voldsomt. Var han kommen tilbage? Hellige Gud, om det var ham! Og pludselig gjennemstrømmet af en ny Livskraft ilede hun mod den sig lempeligt aabnende Dør. Men som om en Hugorm havde rejst sig til Sprang foran hende, veg hun gysende tilbage, og Stadshauptmandens svingende Skikkelse gled ind gjennem Aabningen.

Dødbleg og rystende stod Benedikte foran ham, medens han — strygende sig om den lange Hage — søgte at udforske hendes Tanke med sit underfundige Blik. Men hun fattede sig hurtigt; der var kun En i denne Verden, for hvem hun vilde bøje sig i Støvet, om han forlangte det, og han var jo nu borte! De, som vare tilbage, vare hendes Fjender og betragtede hende kun som en ensom Skildvagt paa en udsat Post. For dem maatte hun vistnok vige, men hun bøjede sig ikke.

En Stund saa de fast paa hinanden, han for at prøve, hvor vidt han kunde gaa, og hun for at se, hvor langt han vovede sig.

„Jeg kan give Sagen den Vending, De ønsker," sagde han omsider og hans Blik flammede op.

„Jeg ønsker Ingenting i dette Hus," svarede hun.

„Jeg kan sørge for, at De bliver paa hvilke Betingelser De selv sætter," lagde han dæmpet til.

„Jeg bliver her ikke for nogen Pris," sagde hun højtlydende.

Hans Aasyn fik en uhyggelig Glans, og hviskende med gjennemtrængende Røst sagde han: „Jeg kan gjøre det saa, at De gaar foragtet ud herfra og at hvert anstændigt Hus er lukket for Dem."

„Gjør det," udbrød hun med stolt Mod; thi hun forstod, at dette havde Hensyn til hendes Møde med Herluf Aftenen forud.

„Jeg kan," føjede han langsomt til, idet han gik hende et Skridt nærmere, „tvinge Vedkommende til at frikjende Deres Morbroder, saa han som en ærlig Mand gaar ud af Fængslet."

Benedikte svarede ikke straks. Hans undersundigt luende Blik veg ikke fra hende, og det var som om hun følte Skrækkens Svimmel stige op fra Sjælen. Men pludseligt gik et Kuldejag igjennem hende: „Og hvad er det saa De kræver til Gjengjæld?" spurgte hun med et fast Blik.

Han taug og sænkede Øjenlaagene; det var som om han gjemte sig væk til en Beraadslagning. Han følte dybt og sikkert, at lige over for denne stolte Kvinde var hans Sag tabt; han var meget imod sin Vilje bleven fristet ud paa en skinnende Isflade; det gjaldt at redde sig ved en hastig Vending, eller og faldt han! Da gik en pludselig Lysning gjennem hans Aand, han saa op og fæstede atter et prøvende Blik paa hende. Det var ikke det Værste, der kunde ske, at vinde hende paa en anden Vej; i alle Fald vandt han den tabte Overvægt tilbage og kunde da senere gjøre, som han vilde.

„Hvad jeg kræver, Jomfru Benedikte?" sagde han endelig med en vis Jevnmodighed i Miner og Væsen. „Ja, det er egentlig ikke det rette Ord; jeg kræver ikke, jeg tilbyder, det vil sige: jeg offererer," lagde han fornemt til. „De er uden Støtte, uden Formue, uden Venner, vel, jeg tilbyder Dem min Haand. Vil De være min Hustru, saa paatager jeg mig at klare Resten. Har De nu forstaaet mig?"

Benedikte saa overrasket paa ham og følte sig paa en vis Maade ydmyget. Det havde altsaa været hans Mening? Stoltheden og Haanet forsvandt af hendes Aasyn, og en sorgfuld Overvejelse kom i Stedet. Dette var altsaa, hvad Verden kaldte: et godt Tilbud. Hun løftede sky sit Blik for at se den, ved hvis Haand hun skulde kunne gaa en Hædersgang gjennem Livet: der var Intet tilbage

af hint Afskrækkende i hans Miner, han stod paa et ophøjet Standpunkt og bød den ædle Mands Gave til en forladt Kvinde. En kort Stund betænkte hun sig, ikke paa hvad hun skulde gjøre, men paa hvad hun skulde sige. Der var i hans Tilbud givet hende en Æresoprejsning, og hun var dybt taknemlig for det. „Jeg takker Dem for Deres gode Tilbud, men jeg kan ikke modtage det," sagde hun beskedent og nejede ærbødigt for den højhjertede Mand.

Stabshauptmanden havde i stærk Spænding ventet paa hendes Svar. Tog hun ham paa Ordet, eller var hun i Sandhed saa stolt, at hun gav ham et Nej? I første Tilfælde var han bunden til en ubehagelig Sag. Men Familjeskandalen maatte han se til at faa afværget, og endelig: Verden kunde ikke andet end tilkjende ham hæderlig Omtale. I andet Tilfælde, ja, der kom en glimtvis Fornemmelse i hans Sjæl, at dette ogsaa var et Tab; thi da kunde han ikke tvivle om, at Herluf var Aarsagen, og da sprang i et eneste Ryk det hemmelige Væv, som han med Rendingstraad, og Søster Lydia med Islæt havde sammenvirket saa grundfast, og som fornemlig havde det kostbare Værd, at Herlufs store Formue løb som en tyk Guldtraad igjennem det.

Men Svaret kom, og paa en Gang følte han et Ubehag, som næsten gjorde ham forvirret. De forudgaaede Beregninger forsvandt, og kun det urokkelige Faktum, at han var bleven forsmaaet,

stod tilbage. Det havde aldrig været hans Livsmaal at begjære en Kvinde til Ægte; men skete det, da var det hans stolte Fordring, at hun ikke betænkte sig, endsige svarede Nej. Denne Krænkelse af baade hans Stilling og hans Person faldt over ham ligesom Sneskredet fra en Tagaas, og hans stolte Holdning fik et Knæk. Men imidlertid gjaldt det jo om at redde Anseelsen, og derfor samlede han sig hurtigt, bukkede med en vis Værdighed og gik som en Mand, der i en vanskelig Sag havde gjort Sit.

Nede i Dagligstuen sad imidlertid Lydia og rensede gule Ærter. En Skaal optog de gode, en anden Skaal de slette; men Hænderne rystede, og Ilden fra hendes smaa Øjne brændte sammen med de røde Pletter paa Kinderne og blændede hendes Skjøn; mangen sort og ormstukken Ært vandrede over i den plætfri Forsamling, ligesom nu og da en trillede hen over det bonede Gulv. Hun forstod, at Broderen var oppe hos Benedikte; hun havde, til Trods for hans afvisende Holdning, ret vel forstaaet, at han havde talt med hende Aftenen før, — hvad skulde dette ende med?

Som denne Overvejelse var naaet til sit Højeste, aabnedes Døren og Stadshauptmanden svingede ind; der var ikke megen Værdighed over ham, det

som var, kunde snarere kaldes Uværdighed. Madam Lydia skjønnede med et Øjekast, at han havde modtaget et Grundstød, og uagtet hun følte en hemmelig Tilfredsstillelse derved, var hun dog straks ferdig til at tage hans Parti. „Jeg kunde sagt det forud," mumlede hun. Men i det Samme tumlede Stadshauptmanden hen imod en Stol og laa i næste Øjeblik med den paa Gulvet saa lang han var.

Det var et vældigt Rabalder, Olden vaagnede op og for hid, Pigerne kom styrtende ind fra Køkkenet, og om der havde været Ild i et Kakkelovnsrør, kunde Allarmen ikke have været større. Men Enevoldsen paaskjønnede ikke deres Iver, og før han vel var kommet paa Benene igjen, havde baade Pigerne og Olden faaet den Befaling at passe sig selv, hvilken de heller ikke tøvede med at efterkomme. Og nu vendte hans samlede Vrede sig mod Madamen. „Om hun planmæssigt havde lagt Fodangler ud, for at han med brækkede Arme og Ben skulde hinke om paa Krykker til Spot for hver Gadegut, efter at have været nødt til at nedlægge Stadshauptmandsværdigheden, tilligemed enhver anden Værdighed iblandt sine Medborgere!" Og stønnende indtog han sin vante Hædersplads, medens Lydia anvendte alle sine Kræfter paa at berolige ham.

Men Enevoldsen vilde ikke berolige; dette var en Hændelse, som burde udnyttes, thi den kunde

sætte en Stopper for Søsterens snedige Udfritten. Han fortsatte derfor med Miner og Gebærder sin Anklage, og hvormeget hun end beviste, at det kun var en Snes trillende Ærter, han blev dog ved sine Fodangler og Krykker, indtil denne højtravende Begrundelse var udtømt og han til en Afslutning gav hende et Par skosende Bemærkninger om Ærterensningen, der passende i hans Nærværelse burde foregaa i Køkkenet, endvidere burde forrettes med lidt mere Nøjagtighed, saasom der tydeligt ingen Forskjel var paa de Udvalgte og de Forskudte.

Dermed var Strømmen vendt, og han strøg med god Bør ind i Havnen, medens Madamen laa ude og baskede for Modbrevet. Imidlertid ansaa Stadshauptmanden det for raadeligst at give Underretning om Sagens Sammenhæng for det Tilfælde, at Benedikte skulde gjøre den bekjendt. Da han derfor stod med Hatten i Haanden, ferdig til at begive sig paa Hjemvandringen, henkastede han i faa Ord den Bemærkning: at han som en brav Mand havde tilbudt Jomfru Arnesen sin Haand, og at hun havde afslaaet den. Derefter bød han Godnat og gik, overladende til Søster Lydia at fordøje denne Pille, paa hvad Maade hun fandt bekvemmest.

Men han sov ikke hverken snart eller vel efter denne Dags Færd. Han havde hidindtil holdt sit ydre Liv som en blankbonet Væg, ingen Søm slaaet ind og ingen Hager til at hænge Hatte paa, nu

var der til hans Harme drevet ind en Hage, og det var som om han allerede saa en hel Sværm af haanleende Mennesker strømme til fra alle Kanter for at benytte Anledningen.

Og Søster Lydia, som sad tilbage med den sovende Ægtemand i Krogen og de urensede Ærter i Skaalen, ikke at tale om dem, der trillede paa Gulvet, hun var ikke bedre stedt end han ved at drøfte det Skete. „Snak med det om Bravheden, forelsket var han, derfor havde han nedladt sig til et saa uværdigt Skridt. Hun vidste selv, hvad man kunde gjøre under slige Anfægtelser. Og saa den uhørte Frækhed af en saadan Tøs, at sige nej til Stadshauptmand Enevoldsen, hendes Broder! — Det skulde altsaa Jomfru Arnesen nu have at rose sig af! Og hvorfor havde hun svaret Nej? Jo, Herluf vilde hun fange, det var Tingen. Men saa sandt som Lydia havde en Tunge, det skulde ikke ske. Jomfru Arnesen skulde ikke plukke Roserne af det Træ, hvis Torne hun rev sig paa.“

Ved dette kvindelige Forsæt var Benediktes Bane saa omtrent afstukket paa Skjebnens Kort og med Tornestiens Mærke; thi overalt i Livet, hvor en bagtalt Kvinde gaar frem, er det mellem Torne. Madam Lydia var og den Sag voksen. Hun tren ikke ud paa offentlig Vej og strøede Sæden, saa simpel var hun ikke! Desuden: der kunde i Travlheden mangt et Frø trædes ned, og Himmelens Fugle plukkede til sig Resten, nej, hun gik en sikrere

Vej, som meget mere stemmede med hendes Slægts Traditioner. Hun talte offentlig velvilligt, men betroede sig i Smug til Folk, ligesom i Overmaalet af en Forargelse, der rejste et sædeligt Oprør i hende. Og denne Betroelse kom saa ofte for, at den omsider gik over til, som man siger: at hænge i Luften, og da er Stemningen sat. Den, der nødes at gaa frem i en saadan Luft, mættet med Mistanke og Ringeagt, kommer ikke langt.

Imidlertid forlod Benedikte det Oldenske Hus Dagen efter. Og uagtet Laura græd sine store Taarer og Olden sukkede af et oprigtigt Hjerte, var dermed Intet vunden; Madam Lydia var under denne Afskeds- og Fraflytningsakt som et spragende Ildsted, Ingen vovede sig frem med et halvt Ord. Huset skulde være rent! Og medens Tjenestepigerne fik den Ordre, hvis sædelige Strenghed gik dem gjennem Marv og Ben: at rense Gulvet for „Fodanglerne“, og de hvide Ærter fra de sorte, vandrede Benedikte ud af Huset, gjennemrystet af Oktoberdagens Kulde og i ængstende Uvished med sig selv.

Hendes første Vandring var uvilkaarligt til Fængslet, og efter her at have meddelt Morbroderen Lidt af sit ringe Mod, gik hun atter ud paa sin vildfarende Vej. Det var som om Alle skyndte sig forbi hende af Frygt for at blive belemret med hendes raadløse Bekymring. Kun en aldrende Kone med en stor Kurv paa Armen bød hende sit Goddag,

og efter en liden Tøven, der saa ud som Frygt, tren hun nærmere og spurgte hende, hvordan det stod til med Morbroderen, og gav velvilligt, før hun fik noget Svar, den Bemærkning paa Kjøbet: at det var vakkert af hende, som en Ungdom, at besøge den gamle Mand, skjønt han sad der med Skamme og maatte vente sig, at ingen bra' Folk vilde have noget mere med ham at gjøre.

Denne korte Udgydelse vendte Benediktes Tanker, og hun saa pludselig med klart Syn ud over den nærmeste Vej, hun havde at gaa. Morbroderen havde ikke sagt Noget, hvoraf hun kunde drage en bestemt Slutning, hans Sløvhed var endnu større i Dag end ved det forrige Møde; kun saameget forstod hun, at han havde aflagt et Løfte, og at han i sin Afmagt underkastede sig Følgerne deraf. Men var hun nu en Gang traadt ud paa den Ensomhedsvej, hvor Hensynet svinder ind og Menneskefrygten bliver til Skyggefrygt, saa vilde hun ogsaa handle for ham!

Hun spurgte nu Konen, om hun vidste et Sted, hvor hun kunde faa sig et Tilhold for en kort Tid, og denne, der antog Sagen med Morbroderen som Bevæggrunden, foreslog ivrigt et Par Familjer af bra' Folk, hvor hun kunde leve som det passede sig for hendes Stand. „Havde det været et tarveligt Fruentimmer, da havde hun nok havt en Stue at leje ud for en billig Penge, men —." Her drog Madam Warniche, hvilket var hendes borgerlige

Navn, et beskedent Suk og saa ned paa Kurven, som om den betegnede Resten. Og det gjorde den i Virkeligheden; thi Madam Warniche levede af at kruse Papirstrimler til Ligkistefyld, og i denne rummelige Kurv henbares med pyntelig Tildækning disse Gravens Dun, hvortil hun erholdt Materialet hos Byens forskjellige Bogbindere.

Benedikte kjendte Kurven, den var hende et sorgfuldt Minde om Faderens og Moderens kort paa hinanden følgende Død, og derved endnu dybere gjennemtrængt af sin sørgelige Forladthed fulgte hun uden lang Betænkning med den venlige Kone hjem til hendes tarvelige Hus og tog her det Ly, hun savnede. Hun tænkte det var for en kort Tid, — Alt maatte jo snart blive anderledes og bedre; — men hun fik længe vente.

Imidlertid fandt hun Fred og Hvile. Og skjønt hendes Hjerte var som en saarvinget Fugl og led den samme Smerte, enten det løftede sig eller det sank, havde hun dog den Lindring, frit at turde hengive sig til Smerten. Dertil kom, at Madam Warniche behandlede hende med stor Respekt. „Hun var kommet af bra' Folk og kunde ikke for, at Vorherre havde taget Forældrene fra hende i Utide."

Under disse skjærmende Forhold hengik nogle Dage, hvori Benedikte søgte at klare sig sin Sag. Den ydre Ansvarlighed havde hun paa en Maade unddraget sig, men det stillede hende desto strengere

overfor hendes egen Sjæls Domstol. At hun saa uforbeholdende havde vist Herluf sit Hjertes Attraa, jog Rødmen op i hendes blegnede Kinder, men det var ikke af Skamfuldhed. Han havde jo hin Aften favnet hende, som man favner sin Brud, skulde hun da fordølge ham sin Kjærlighed? At hun havde vist Stabshauptmandens Ægteskabstilbud fra sig, bekymrede hende kun for saa vidt, at hun forud havde ladet sig beherske af en uretfærdig Mistanke imod ham. Hun vidste, hvor nagende Krænkelsen kunde være, og hun følte det med Smerte, at hun havde krænket ham. Men der er i hvert Menneske et dybt, rodfæstet Hang til at holde med sig selv, og det er kun, hvor dette ganske ophører, at Fortvivlelsen begynder. Benedikte følte Selvanklagen over sin Adfærd mod Stabshauptmanden saa dybt, at hun uvilkaarligt fremdrog et og andet Træk, der syntes at maatte kunne undskylde Fejltagelsen; under dette angav da det ene Træk det andet, og tilslut stod hele Løgnen for hende. Da luede Vreden og Foragten op i hendes Sjæl, og det lammede Mod rejste sig med fuld Førlighed. I første Stund var det som hun maatte træde frem for ham og rive Dækket af det skjulte Forræderi; men skjønt hun var iført Stolthedens Væbning fra Hoved til Fod, følte hun dog snart med kvindelig Takt, at her maatte hun tie og gaa af Vejen, selv om hun derved gjorde Plads for Løgnen.

Stabshauptmand Enevoldsen havde til samme Tid vistnok adskillige slemme Drømme, men derom drømte han dog ikke, at Benediktes kloge Aand havde gjennemskuet ham, og at hans Forræderi gav hende en tifold større Evne til at staa imod Skjebnekampen med, end om han som ærlig Mand havde gjort sit Tilbud. For den ensomme Kæmper er Forpligtelsen en Hemmer, Foragten en Spore.

Men i denne harmfulde Rejsning, hvor hun i hvert Aandedrag maalte Styrke med sine Fjender, stod paa en Gang det for hende, som var udtalt om Morbroderen; „rette Vedkommende" kunde tvinges til at frikjende den gamle Mand, saa han gik med Ære ud af Fængslet." Godt, hun vidste hvem „rette Vedkommende" var, og hun vilde fordre den Uskyldige retfærdiggjort for Gud og Mennesker!

Der var hengaaet flere Dage, siden hun sidst betraadte Byens Gader, og uagtet hun gik lidt sky frem, var hun dog mere fattet nu, end da hun hjemløs havde vanket om i dem og set op og ned af de lysskinnende Huse som efter et Vink til at træde ind! Men der vinkes ikke saadan uden videre ind; det er kun i Forladthedens Begyndelse, man tror paa slige Fabler, fordi enhver yderlig Tilstand dog altid har sit romantiske Stadium. Som hun nu gik, var det just paa Højden af et sligt Stadium; thi hun bar i sig den Beslutning, at tvinge en af Byens Stormænd til at stige ned

fra sin Æresplads og bekjende sig at være en Bedrager. Der maatte vel et romantisk Sind til at fostre slig en Tro!

Ankommen til Stedet blev hun omsider efter lang Venten vist ind til Konsulen paa hans Kontor. Her mødtes hun af en midaldrende Mand med graat Haar og kloge, veldannede Træk. Hans Blik fæstede sig paa hende som en Høgs spejdende Øje, og det syntes at ville slaa ned og gribe hendes skjulteste Tanke. Men han var ridderlig i sit Væsen og behandlede hende som en Dame. Benedikte var dog helt uimodtagelig for den Slags Bestikkelser og gik uanfægtet lige løs paa Sagen. Dog tog hun fat med en stille, bønfaldende Anmodning: det gjaldt jo om at udfri en gammel Mand fra en skamfuld Stilling, at redde en brav Familjes Ære o. s. v. Og dertil føjede hun Forsikringen om sin gode Tro til Konsulens Medfølelse og til den Agtelse, han en Gang havde næret for hendes afdøde Forældre.

Bremer nølede lidt med Svaret; men slog da ganske over i hendes Stemning. Hun maatte være rolig; han skulde tilvisse finde Midler til Hjælp, han haabede sikkert paa — underhaanden — at faa Fængselstiden afkortet paa Grund af Fangens høje Alder og aandelige Svækkelse. Imidlertid vilde han ikke forlade hendes Morbroder og heller ikke hende, hvis hun bar sig fornuftigt ad. En Understøttelse, som for Folkesnakkens Skyld helst maatte

ske i al Hemmelighed, vilde han sikkert love hende. Han sagde alt dette med faderlig Godhed og med Benediktes Haand i sin. Men havde han tænkt sig, at paa denne Maade liste hende over i et falskt Spor, da tog han fejl af Maaden. Benedikte saa just gjennem alle disse Omsvøb den rette Grund i Sagen, og med en rask Bevægelse stillede hun sig paa Angrebets Grund.

„Jeg veed, hvem rette Skyldige er," sagde hun med et fast Blik, „og jeg kræver i Sandhedens Navn, at min Morbroder bliver frikjendt."

Konsul Bremer stod et Øjeblik overrasket, man kunde hellere sige: overrumplet; men det varede ikke længe, før han var iklædt en anden Skikkelse. „De glemmer, at Sagen er gaaet sin retslige Gang, at Deres Morbroder har bekjendt sig skyldig, og at han nu lider velfortjent Straf," sagde han koldt.

Benedikte nedsloges et Øjeblik af denne Forvandling; thi der var en gjennemtrængende Energi i hans hele Person, og hun følte, at han var En af dem, der kunde magtstjæle et ærligt Menneske, og før han mødtes med sin Ligemand, bøjede han sig ikke, ja selv der vilde det komme an paa, hvem som var den Stærkeste. Men i Fornemmelsen af dette stod og paa en Gang Morbroderens forkuede Skikkelse for hende; hun følte, hvorledes denne rolige Voldsmand havde taget baade Sans og Vilje fra ham, og at det forvirrede Svar, han nu sidst

ved hendes Besøg i Fængslet havde givet hende, efter at hun indtrængende havde spurgt ham ud, tydede sikkert hen paa, at han havde aflagt et Løfte, som han ikke med frelst Samvittighed mente at kunne bryde. Hendes første Besindelse indgav hende derfor den Frygt, at Konsulen kunde tænke, Morbroderen havde brudt sit Ord. „Min Morbroder er tro som Guld; før han vilde bryde et Løfte, vilde han dø," sagde hun.

„Hvis Deres Morbroder tilfældigt havde et edsvorent Ord at holde," sagde han overlegent, „da kunde han jo maaske betro det til En, som ogsaa svor Taushed. Det er paa denne Maade, at de store Hemmeligheder gaa Verden rundt, fra Ed til Ed!"

„Ikke har han betroet mig Noget," svarede hun stolt. „Men vel er der sagt mig af en Anden, at min Morbroder ikke var den rette Skyldige."

„Det er ham!" udbrød Konsulen og stampede rasende i Gulvet.

„Jeg veed ikke, hvem De mener," sagde Benedikte stolt, „jeg nævner Ingen. Men jeg siger og erklærer for Guds Aasyn, at De er den rette Skyldige."

„Hvis De vover et Ord mere, skal jeg binde Deres Tunge, som den endnu aldrig er bleven bunden!" afbrød han med undertrykt Røst og greb hende fast i Armen.

„Ja, jeg vover at lægge det Ord til, jeg!" udbrød hun og tog med et kraftigt Ryk sin Arm tilbage. „De har lovet min Morbroder en vis Alderdomsforsørgelse; han betakker sig. Der gives Penge, som hverken bringe Lykke eller Ære, og de bør helst blive hos dem, der har fortjent dem." Og derpaa vendte hun sig mod Døren for at gaa. Men denne Dør stod allerede halvt aaben, og just nu kom et rundt, skinnende Ansigt, ompurret af korte, lyse Haar, med en spørgende Mine ind gjennem Aabningen.

Benedikte veg forskrækket tilbage, og Konsulen, der i sit Raseri nu først blev ham var, for imod ham som en Møllevinge og spurgte „om han lurede?"

„Nej," svarede Manden sindigt, „men jeg hører." Og dermed aabnede han Døren paa vid Væg for Benedikte og bukkede sin korte, velnærede Skikkelse saa dybt, som det lod sig gjøre, medens hun rasst gik ud af Værelset. I næste Øjeblik tren han tilbage og mødte Bremer med den ligefremmeste Mine af Verden, medens denne søgte at fatte sig paa, hvad der under disse Omstændigheder var at gjøre.

„Jeg er ikke vant med, at mine Underordnede tiltage sig upassende Friheder," sagde han endelig.

„Tør jeg være saa dristig at gjøre opmærksom paa en Fejltagelse?" spurgte den lille Mand.

„Hvad behager?" fnøs Konsulen.

„Jeg har den Ære at være Toldbetjent ved Bergens Toldbod og har i den Anledning adskillige Underordnede, — ogsaa Overordnede, Gud bevar's, men de henhører nærmest under samme Institution. De har bestilt mig hid til et vist Klokkeslæt, og jeg har gjort Dem den Tjeneste at være præcis. Er her forøvrigt sket Overlast mod Respekten, siger jeg som Jomfru Arnesen: Hr. Konsulen er selv den „rette Skyldige". Tør jeg saa udbede mig Deres Ordre?" lagde han tørt til.

Konsulen stod rammet, og han forstod, at Toldbetjenten havde hørt i det mindste Slutningen af hans Ordveksling med Benedikte. Men hurtigt fattende sig og idet han stolt hilsende gik hen mod Døren til de indre Værelser, sagde han overseende: „Jeg har nu for Øjeblikket noget Andet at gjøre; jeg skal en anden Gang skikke Dem Bud."

Manden saa efter ham med et lynende Blik fra sine smaa-Øjne. „Godt," sagde han, „De veed, hvor Toldbetjent Clamer Stub bor."

„Det veed jeg."

„Ja, for næste Gang De har Noget at sige mig, da kan De forbande Dem paa, at De skal komme til mig." Og dermed bukkede Manden og gik.

Den Tilstand af blandet Frygt og Ærgrelse, hvori Clamer Stub efterlod Konsulen, var dog for denne ikke noget Nyt. Halvdulgte Skoser laa paa hans Vej ligesom rygende Sværmere; gik han rask forbi,

var han temmelig sikker, stod han derimod stille til Ilden naaede Krudtet, vilde han faa dem i Ansigtet. Der var stor sjælelig Uro i hans Liv, hvad han gjorde var ikke altid af fri Vilje, men det var Selvfølgen af Skraaplanens Fart. Tilsyneladende var dog Intet i Vejen, han gik frem med sin guldknappede Stok ligesaa selvgod og sikker som Byens andre Matadorer; han gav sine Middage, holdt sine Skaaltaler, uddelte til de Fattige, kort var En af Byens bedste Mænd. Men han vidste nok, at han blev skarpt iagttaget, selv i denne Stund; derfor tog han sig ogsaa rask sammen, gik med klaret Pande og sikker Holdning ind i det forreste Kontor, sprang til Døren, som Clamer Stub netop havde lukket, og kaldte ham paa den mest forekommende Maade tilbage. Og da den lille Mand med en vis Uvilje vendte om igjen, blev der gjort ham en passende Undskyldning. Imod Sædvane forhandlede nu Konsulen med ham i Nærværelsen af sine Kontorfolk, og da deres korte Mellemværende var ordnet, fulgte han Stub til Døren og gav ham endnu til Afsked et venskabeligt Klap paa de runde Skuldre.

Men idet Clamer Stub skred ud over Husets dobbelte Trappetrin, rystede han i Sandhed hele denne venskabelige Slutningsscene af sig og gik frem med en saa trodsig Holdning og Mine, at han syntes at ville sige: „kom an! her er jeg!" til hvert Menneske, han mødte.

Efter denne Formiddag fulgte for Benedikte en stille, tilfreds Eftermiddag. Hun havde nu paa en Maade givet Skjebnen sin Udfordring, der fik da komme, hvad der vilde. Den ulykkelige Morbroder laa hende nærmest paa Hjerte. Hun havde nu paa hans Vegne tilbagevist den krænkende Nødhjælp og hun var forpligtet til at sørge for ham. Der maatte da skrides til Handling, hun kunde ikke sidde hen med forslagte Hænder, eller fordybe sig i Hjertets lønlige Sorg, Livet krævede Virksomhed. I dette Punkt fik hun en god Støtte af Madam Warniche, ikke just som medvirkende, men som et Skilt! Hun var en ulastelig Borgermands Enke og fik sig snart udvirket en Bevilling til at føre en liden Handel med kvindeligt Haandgjerningsstof, hvortil Benedikte da meddelte det fornødne Udlæg. Det kunde efterhaanden danne et nødtørftigt Levebrød, og med denne trøstende Udsigt gik hun modigt løs paa Sagen. Det Husrum, som stod hen til Opbevaring af Støv og Tomhed, blev renset og fyldt med nyttige Ting, og snart var der et høist tarveligt, men hyggeligt Hjemvæsen ordnet. En Stue i Kvisten ordnedes til Madam Warniches eget Brug, dernæst en fælles Dagligstue, hvorfra man gjennem en Glug i Døren havde Indkig til det forreste Rum, der dannede Boden.

Under denne Travlhed blev imidlertid gamle Klyver ikke forglemt. Endnu samme Dag, som Benedikte havde været hos Konsulen, gik hun imod

Aftenen til Fængslet. Men her var allerede en Gjæst! Da hun lukkedes ind, mødte der hende et saa glædeligt Syn, at hun rent glemte den sørgelige Anledning til sit Komme. Morbroderen havde faaet sig en Pibe i Munden og sad smaaleende og stelte med den, medens Gjæsten, der ingen Anden var end Clamer Stub, bevægede sig som et levendegjort Solskin omkring i det uhyggelige Rum.

Hans Modtagelse af Benedikte var yderlig respektfuld, men dog saa helt gjennemtrængt af Hjertensgodhed, Omsorg og gemytlig Frejdighed, at det kunde ikke andet end mildne og oplive hendes krænkede Sind, og for første Gang steg en vis Fortrøstning til Fremtiden op over de kummerfulde Udsigter.

„De kan stole paa mig, Jomfru Arnesen," sagde Toldbetjenten, da han Stunden efter tog Afsked og gik. „Gamle Klyver og jeg, vi skal nok komme ud af det, hvad?" vendte han sig til denne, der var saa optaget af sin Pibe, at han kun gav et Nik til Svar. „Ser De, Jomfru Arnesen," vedblev han, „jeg raader for mig selv, og vil De gjøre mig den Ære at betragte mig som Part i Sagen, med andre Ord: som en Ven, saa er jeg til Deres Tjeneste. Vi skal nok klare det med „rette Skyldige"!"

Dette sidste med Eftertryk udtalte Ord blev givet fra den aabne Dør. Det var som om han

hermed føjede sin Underskrift til paa et udferdiget Bevis.

Fra nu af tog Benedikte fat med trøstigt Mod for at oparbejde sin Fremtids Hytte. Hun vilde ikke komme til at bo under højen Loft, men hun vilde heller ikke komme til at sidde som den Venneløse for aabne Vægges Træk og Slud.

II.

I Danmarks Hovedstad laa paa den Tid, hvori nærværende Historie har sit Udspring, en Stilhed over alle Forhold, som med de senere Tiders Erfaring for Øje, vel nærmest kan kaldes Udrugningens. Der var vistnok Livsrørelse inden hver enkelt Kreds, men Kredsene udvidede sig ikke, det var, hvad man kalder: at staa i Stampe.

Kastevæsnet florerede og godkjendtes selv af de lavere Stillede. Borgerstanden udgjorde en Slags „Fatter-Mutter“ Race, der undrende saa til, naar Hoffets og de Adeliges guldglimrende Sværm jog dem forbi, brydende Jevnhedens Døs, lig store Stjernebilleder, der blinke ud mellem Skyerne. Og uagtet en og anden „filosofisk Skomager“ nok kunde indvende: at for Vorherre var vi Alle lige, bleve de dog af Almuen betragtede som Væsner af en højere Art. Den militære Stand var ved sin Overmaalsblanding af tydske Elementer og tydsk Tilsnit stillet udenfor Folket, og bevægede sig kun paa den brutale Magts Omraade. Studenterne,

som jo nærmest vare dem, der skulde fostre den aandelige Bærekraft og føre den over i Almuen, vare uden den Slags levende Indskydelser, som befrugte et Samfund; de svømmede paa det Overleverede, lod Citaternes Blinkfyr skinne og udviklede sig æsthetisk med Tydskland til Forbillede.

Grundlaget for denne Retning, dens egentlige Kjerne var Digtningen. Tidens digtende Trang var stor, Poesien satte Knop ved Knop, og udfoldede nu og da en duftende Blomst, men den var endnu ikke bleven til hin forsonende Livsmagt, der aabner Syn og Sans for menneskeligt Fællesskab. Almuen forstod den som Noget, der hørte de Fornemme til, og de Fornemme tog den atter som Noget, der hørte Guderne til, og sværmede for den. Men Sværmeriet er en løs Tilegnelse, som ikke giver fast Grundforhold til Nogenting. Det blev da Studenten alene, som skjænkede den Ly hos sig, og Haand i Haand gik den her frem, med Videnskaben til Kammerat, bestandigt afføbende den sentimentale Æsthetik. Dette dannede efterhaanden et blegt Livsvæld, og naar senere Digtningens Heroer alligevel fremgik heraf, da maa man tænke sig, at disse under Rodskydningen sugede til sig et helt Aarhundredes Handlekraft og kun levnede i Urtegaarden, hvor de fostredes, et Slags fint Ler til Skjønhedsideernes Udformen, og intet Madmuld til Marvens Indpodning.

Men der var ved det Dansk-Norske Universitet heldigvis blandede Elementer. Den norske Student,

der oftest som et Raaprodukt sendtes ned til Kjøbenhavn for at vinde det fornødne Abgangsbevis til Embedsbanen, dannede selvfølgelig en stor Modsætning til den danske; og det var intet Under, at han skyedes af denne, naar han paa Basis af Holbergs og fornemlig Vessels store aandige Indlæg i Fællesdigtningen trængte sig broutende ind i det danske Studentersamfund, som en Tidsel mellem de sirligt tilklippede Buske. Men han havde det ublegede Befrugtningsstof i sin Natur, og af det gik Individualitetspræget livskraftigt frem, medens det paa dansk Side ofte gled ud og forsvandt i Æsthetikens Lysmasse.

Egentlig kunde det ikke siges, at de danske og norske Studenter vare hinanden imod, eller at de med Forsæt afsondrede sig fra hinanden; men hvor den Danskes æsthetiske Dannelse var altfor bleg i Farven, og hvor den Norskes Naturbegavelse gav Livet en stærkere Kulør end passende var i dannet Omgang, der rejstes et Skjel, og Strømmen delte sig. Paa norsk Side fulgte den et højst uregelmæssigt Løb, der forøvrigt passede godt sammen med hin Tids offentlige Kulturbaner: thi de fleste Veje vare jo ufremkommelige, Gaderne mørke og ujevne, og de raaeste Udskejelser havde mangen Gang de fornemste Anførere. Der var altsaa Plads for Naturkraften, og den blev taget i Brug! Hvor som helst der forefaldt et Slagsmaal, var den norske Student gjerne med at give sin Kraftprøve. Svir

og alskens Udskejelser hørte til hans Hverdagshistorier, og det var meget naturligt, at der tillagdes ham Prædikatet: raa. Men Ordet havde dog Uret; det, som hos en Enkelt udartede til Raahed, var hos Mængden Ubændighed, og denne Ubændighed fulgte ham endnu mange Aar efter fra det danske Universitet til Minervas nye Tempel i hans egen Hjemstavn. Her leveredes de samme Kraftprøver med Byens Borgere og fornemlig Bønderne fra Omegnen, der drev paa i Flokke for, som det hed, „at tage det op med Studenten!“

Imidlertid var Ærgjerrigheden ikke udelukket af deres Liv, fordi Vildskaben rev dem hen, og der var ikke saa faa iblandt dem, der tvang sin rige Natur ind i Tidens taabelige Dannelsesform for at kunne være med blandt de Store! Men de vare paa en Maade for stærkvoksede til Narredragten, og ved at krybe i den maatte de enten gjøre sig selv mindre eller sprænge den. Ydmygelse blev det under alle Omstændigheder, og deres naturlige Ærgjerrighed ombannedes derved efterhaanden til den Forfængelighed, — som de endnu ikke have afkastet.

Blandt disse Aspiranter til Hoffets og Adelens Gunst forsvandt efterhaanden de bedst Begavede, hvilket ikke hjalp frem paa de Tilbageblevne; men skjønt Ingen af disse havde undslaaet sig for at følge Kammeraterne, hvis den fornemme Verden havde udvidet sin magiske Kreds ogsaa til dem, slog de sig dog sammen for at danne et Slags Mod-

parti, og drev paa Trods Vildskaben et godt Stykke ud over Grænsen af det naturlige Hang.

I denne Sammenrottelse, om den kan kaldes saa, traadte nu Herluf ind ved sin Tilbagekomst til Kjøbenhavn. Han var ikke nogen ny Tilvækst, thi han havde været en Slags Høvding i den allerede længe før sin Afrejse til Hjemmet; men han blev alligevel modtaget med Jubel. En Fraværelse kunde jo ændre saamangt Forsæt, og ganske sikre paa ham var de ikke, dertil havdes altfor farlige Eksempler. Vistnok kunde Ingen bedre end han hævde Hjemme-norskheden; men saasom han var anset for rig, havde et imponerende Ydre og var begavet med Aand, var der en idelig Fare for, at det modsatte Parti engang fik Syn paa ham, og kastede sine skinnende Angler ud efter ham. Denne Frygt gjorde, at Herluf midt under Kammeratskabet behandledes som en Højerestaaende. Smiger og Lovtaler fulgte Alt, hvad han sagde eller gjorde, og der vistes ham en Føjelighed, som maatte kunne lamme Kræfterne selv paa en Samson. Med denne Ufejlbarhedens Stempling gik Herluf frem paa en Slags bred Livsvej, og der var i Sandhed udlagt Fodangler for ham, som i Farlighed langt overgik dem, „Søster Lydia" hin skjebnesvangre Dag saa-meget imod sin Vilje havde udlagt for Stabs-hauptmanden.

Imidlertid vare Kammeraternes Lovprisninger grundede paa en virkelig Beundring. Herluf bar

Tidens digtende Higen i sig, og mangt Udbrud af hans Naturs ejendommelige Blanding af Vildt og Blødt fæstede paa Stundens raa Idræt en Romantikens Guldbræm, som gav Gjenskin til de Andre. Foruden dette var der stor Opfindsomhed i hans Aand, en ubøjelig Viljekraft, og en stolt Gavmildhed, som ikke taalte nogen Berømmelse.

Herluf var dog ikke ganske den Samme ved sin Gjenkomst som ved sin Afrejse, uagtet det ved et Førstemøde tyktes saa. Oftest betragtede han Kammeraternes Udskejelser med et mørkt Blik og holdt sig stolt tilbage; men atter til andre Tider kastede han sig hovedkulds ind i dem og gik Lidenskabens Bærsærkergang, indtil Kraftens Overmaal var udtømt og Besindelsen vaagnet. Dog, eftersom Tiden gik, antog denne Besindelse en mørkere Karakter og en længere Varighed, og den blev omsider til en dyb lidenskabelig Anfægtelse med Selvanklage for Vredens mørke Gud; og han saa med et fjendtligt Blik paa Alt.

Saaledes tumlede han fra den ene Yderlighed over i den anden, bestandig paa Grænsen af en Afgrund, og det Vejstykke, som deler denne og giver trygt Fodfæste, skjønt der er Slug paa begge Sider, var endnu ikke til for ham — det maa Sjælen selv bygge sig af en besindig Vilje. Men om ogsaa Barndomshjemmet havde vedblevet at hegne om hans Liv, han maatte dog paa en Maade — eller rettere paa tusinde Maader have

brudt det isønder. Han var en af de Skikkelser, som Samfundet fostrer — med store Pusterum, ligesom Naturen midt iblandt Smaavækster driver op en kongelig Skræppe, der da tager til sig baade Lys og Liv fra hele Omgivelsen — ikke som noget Voldtag, kun som en Naturfordring.

Men hvorledes skulde et søndret Samfund kunne styre og fremhjælpe Evner som disse? Hele Kundskabens Blomstring maatte jo foregaa i et andet Land med anden Skik og Væsen, og Naturens stærke Barnenæring ombyttes med en ny, som nok kunde fremme Aandens Liv, men ikke modne Personlighedens Kjærne. Havde Kundskabens Amme været Søster til Naturens, var Skilningen i hans Sjæl ikke bleven saa stor, — et Livsemne som hans maatte have Enhedens Tugt og Pleje.

Imidlertid vedblev Herluf at tumle sig efter Naturloven. Paa Videnskabens mere ligelige Bane gjorde han ikke mange Skridt — dertil havde han et altfor stærkt Hang til at følge de ujevne Vejspor med Sprang og Vove. Saa fulgte han Eventyrets fantastiske Vej — thi det var det Eneste, som hurtigt og tilbunds mættede Sjælen efter dens nagende Grublen, og han kunde da selv paa en Maade skabe det, han søgte.

Det var Aaret efter hans Tilbagekomst til Kjøbenhavn. En Oktobernats Mørke rugede tungt over Egnen, uagtet Fuldmaanen efter alle Regler skulde give Møde og en bløb, sommerlig Vind

viftede lidt omkring sig og gav et Velvære, der nok i April Maaned havde ladet Haabets Fugl flyve ud og friste en tidlig Vaarsang, men nu lod den kure sig sammen og føle det som en Lunhed imod den kommende Vinter.

Paa den aabne Fælled mellem Frederiksberg og Kjøbenhavn arbejdede en tung Karosse sig frem ad den ujevne, opkjørte Vej. Paa Bukken hos Kusken sad en Tjener i fornemt Liberi, og som det lod saa fordybet i sig selv, at han ved Stødene af den skumplende Vogn fulgte Bevægelsen mere end klogt var paa et saa ophøjet Sæde. Kusken syntes ogsaa at være behersket af den samme henfaldende Betænksomhed, kun trak han af og til i Tømmerne med et heftigt Ryk, hvorved Hestene sprang til Siden for ligesom at unddrage sig den ubetimelige Revselse. Under dette var der dog et vist broderligt Samhold mellem de højtsiddende Herrer, som tydede hen paa, at dette Broderskab nylig var drukken i mer end et Glas god Vin.

Inde i Karossen sad et ungt Ægtepar — en holstensk Adelsmand, som et Aar iforvejen var kommen til Danmarks Hovedstad for at indføre sig selv og sin Hustru i Hoffets Kredse. De syntes Hver at følge sine Tanker, der ialfald for Herrens Vedkommende lod til at gaa lidt dybere end Bevidst-

heden; thi han var hensunken i det magelige Vognhjørne og gav sig kun levende tilkjende i et sagte, roligt Aandedrag. I Vognens andet Hjørne sad ligesaa dybt hensunken den unge Frue, men her forraadte dog en og anden pludselig Bevægelse et mere bevidst Liv, og nu og da et Suk, at Hjertet ikke ganske havde Fred med Verden og sig selv. Paa et jevnere Vejstykke løftede hun omsider Hovedet og saa med Ansigtet trykket mod den lille Vognrude ud i Halvmørket. Men skjønt det lod, som hun ivrigt betragtede de forbiglidende Gjenstande, fulgte hun dog ikke det, Øjet saa, men de Drømmebilleder, Tanken et for et fremmanede.

„I et straalende Lys mellem pragtfulde Smykker, vajende Fjedre og guldvirkede Klædninger sad en høj Kvinde og saa omkring sig med store, funklende Øjne — kolde som det blinkende Islag over en bundløs Sø. Hendes Ansigt var langt og smalt med fast skaarne Former og af en sjelden Skjønhed. I det blændende Lysskjær var hun bleg som en Statue af Alabast og tilsyneladende livløs som denne; kun af og til brød en skjult Ild frem af Øjet, og da var det som den mødtes med Flammen af en Rubinrække, der fra den pudrede Haartop hang i en Halvbue ned over Panden. En grøn Fløjelsrobe foldede sig om hendes høje Gestalt, og et gyldent Livstykke med guldvirkede Kniplinger blandede sit Skjær med Glansen af de kostbare Smykker om hendes blændende Hals.“

Her lukkede den unge Frue sine Øjne og trak sig med en hurtig Bevægelse væk fra Ruden. Hun havde uden Blinken betragtet den straalende Skjønhed; men nu viste sig en ung Mand med aabne, ædle Træk og et dybt, uimodstaaeligt spørgende Blik i Øjet, han nærmede sig som En, der modstandsløs følger Hvirvelens Ringe imod det Punkt, hvor Sluget aabner sig, det Syn kunde hun ikke magte at se! Hun greb frysende efter den afglědne Kaabe, svøbte sig omhyggeligt ind deri, og hun sad da en Stund som En, der fatter sig. Men lidt efter lidt sænkede Ansigtet sig igjen mod Ruden, og atter spejlede Tankerne sig i et Billede::

„Det var den samme mandlige Skikkelse, men yngre. Rødmende, let og glad, skred han rask hen mod en brudesmykket Kvinde, en Barnebrud tyktes det fast, saa stor var hendes Ungdom, men Kjærligheden straalede ham dog imøde med fuld Bevidsthed fra hendes Blikke, og Ansigtets blussende Rosenknop bøjede sig lifligt imod ham. Saa fulgtes de ad over den smykkede Kirkevej op til Altret, og højt besvor han her den dyre Pagt. Det var kun fire Aar siden, og nu —?"

Her veg hun atter tilbage fra Synet, skjønt det var hendes egen Ungdoms Lykke hun saa. Men der fulgte Noget efter, som voldte Smerte, og da hun Stunden derpaa bøjede Ansigtet igjen til Ruden for endnu en Gang at søge Billedet af Brud og

Brudgom, fandt hun det fordunklet, der var kommet Taarer i Øjet.

Just paa denne Tid, som Vognen med tre Sovende og en Drømmende langsomt droges frem over den moradsige Vej, ganske efter Hestenes eget Forgodtbefindende, kom en Flok buldrende Gaster ud fra et Krosted, der laa paa den anden Side Vejen og i det Mindste i Mørket ikke saa videre indbydende ud. En Karl med en Lygte i Haanden lyste dem hen over den smalle Sti, som førte til Landevejen, og overlod dem her til deres Skjebne. Det viste sig dog, at de ikke vare uvante med den Slags Besværligheder, som ventede dem, thi de gik paa med stor Frejdighed og istemte snart en Sang, som ikke undlod at betegne Arten: det var Minervas Sønner, som her havde holdt et simplere Bacchanal og nu til en Slags Hævdelse af Æren udraabte sin høje Herkomst.

Da de vare naaede et godt Stykke hen over Vejen, endte Sangen, og Raadheden søgte sig Udbrud paa andre Maader. De vare snart fundne; Ophidselsen vragede jo ikke. Der spændtes Ben, og der fulgte Snublen og Fald, der sloges til Hævn, og der fulgte Eder og Latter. Ovenpaa dette aflagdes Prøver i Efterabelsen af forskjellige Dyrs Røster, der lød Hestevrinsken, Hundegjøen, Ulvehyl og Hanegal, og Hver vilde være Mester paa sit Felt. Tilslut faldt alle Røsterne ind i et Kor, hvori de saakaldte brudte Akkorder tog Overmagten og endte

— skærende. Men just paa dette Højdepunkt stødte Flokken sammen med den førnævnte Karosse. Det sovende Tjenerskab paa Bukken vaagnede brat op, og Kusken trak med et voldsomt Ryk Tømmen til, som for at standse Hestene; men dette i Forening med Hylet, samt de i Mørket frembrydende Skikkelser, gav dem en vild Skræk; de sprang til Siden, vilde sætte ind over den aabne Mark, men standsedes af Vognens Vælten i en dyb Grøft, styrtede da bagover og laa tilligemed denne samt Herskab og Tjenerskab i en forfærdelig Sammenblanding omhyllet af det rugende Halvmørke.

Nu blev der af Studenterne gjort Allarm paa anden Vis, og Virkningen udeblev ikke. Fra de nærmest liggende Huse kom Folk ilende til med Lygter, og mange Hænder toge fat. Vognen blev løftet, Hestene spændt fra, og omsider den fornemme Herre trukket ud af Vognen, blødende af flere Saar, og i bevidstløs Tilstand. Medens nu han bares hen til det nærmeste Hus, hvis Beboere levede paa Bondevis, og medens her ydedes ham al den Hjælp, som efter fattig Lejlighed kunde skaffes, blev Tjeneren sig saavidt bevidst, at han kunde stige tilhest og jage ind til Byen for at give Melding om Sagen.

Men under alt dette var der Ingen, som havde tænkt paa den fornemme Herres Frue, skjønt hun havde været udsat for samme Fare som han. Hun var imidlertid i god Behold og ved et Lune af Skjebnen fritaget for enhver udvortes Skade; kun Skrækken havde slaaet hende med Bevidstløshed,

og i denne Tilstand var hun funden og paa en Maade bortført af Herluf. Da de tililende Folk i Forening med Kusken gave sig i Færd med at skaffe den saarede Herre bort, havde han, famlende om sig i den sønderbrudte Vogn, følt Livsvarmen af nok et levende Væsen, havde taget det i sine kraftige Arme, baaret det et langt Stykke bort fra Ulykkesstedet og sad nu her paa en Vejkant med den levende Bylt, uden egentlig at vide hvad han skulde gjøre med den.

Imidlertid begyndte han dog at løsne paa Indviklingen, og som om Natten ogsaa vilde give sin Hjælp, deltes det jevne Skydække, og Maanen brød frem. Der var et Silkeklæde viklet om et Hoved, og at vikle dette af var en større Forstandsprøve for Herluf end Løsningen af et filosofisk Problem. Men det lykkedes dog, og i det frembrydende Maaneskjær viste sig et livløst, dejligt Kvindeaasyn. Dette Syn betog ham al videre Eftertanke paa, hvad her nærmest var fornødent; hans Forvirring gik snart over til den Beundring, som var hans Naturs stærkeste Evne. Han vedblev at stirre paa det blege Ansigt, uden at spørge sig selv, om det var Livet eller Døden, han betragtede, — det var et Skjønhedsbillede, som langt overgik, hvad han hidtil havde set, det var nok, og hans Sjæl drev af som en styringsløs Baad paa Lidenskabens Strøm til en Hvirvel tog den, og han syntes denne Kvinde hørte ham til, ham alene i Verden, han havde jo fundet hende

som en tabt Ting! Og med et Udbrud af Jubel trykkede han hende til sit Bryst.

Da gik en Skjælven gjennem hende, og Livet kom tilbage; dog uden at fatte det Mellemliggende slog hun Øjnene op for det samme Syn, hvorover hun havde lukket dem, da Skrækken kom. Herluf saa denne Forvandling kun som en Berigelse af Stundens Fryd, og ufravendt hvilede hans Blikke paa hendes livsvakte Træk. Ogsaa hun var under Indflydelsen af en fatalistisk Magt; hun havde saa nylig i Drømmen set Brudgommens straalende Aasyn vendt mod sit, — dog, pludseligt besindende sig, forstod hun det var ikke ham — hvem var da dette Menneske, som holdt hende fast omslynget med sine Arme og betragtede hende med luende Blikke? Var hun i hans Vold — hvor var hun?

Da hørtes Fodtrin og Menneskers Tale i Nærheden, og i det Samme var hun med fuld Besindelse inde i Forholdet; men da gik ogsaa et andet Syn op for hende, og med vild Angst raabte hun: „Arnold! hvor er Du?“ og rev sig løs af den unge Mands Arm. „Her!“ svarte en af de Kommende, idet han førte Flokken hen til Stedet. Det var Kusken, som med en stor Lygte i Haanden var ude paa Søgning efter den forsvundne Herskerinde, og som nu kom springende til ved Lyden af hendes Raab.

„Min Mand,“ gjentog hun, og gjorde et Par vaklende Skridt hen imod ham.

„Den naadige Herre er derhenne i et Bondehus," sagde Kusken med ængstelig Stemme. „Jeg har søgt Deres Naade overalt."

„Vis Vejen," befalede hun og gik efter Kusken; men pludseligt besindende sig vendte hun om og traadte med en vis Skyhed hen til det Menneske, som hun formodede alene havde taget Vare paa hende under den opstaaede Forvirring.

Herluf havde ved Folkenes Ankomst, og meget mere ved hendes Udraab, trukket sig til Siden.

„Støt mig fremdeles, jeg beder Dem!" sagde hun med mild Røst. Det var som om hun følte, at der skete ham en Uret ved hendes Bortgang med de Andre.

Denne Tiltale var et Pust paa Sjælens dæmpede Ild, og med dens Opblus kom atter Flammen i hans Blik. Han tren raskt til og rækkede uvilkaarligt Armen ud.

„Giv mig Deres Haand," bad hun, idet hun veg lidt bort fra ham.

Herluf følte Tilrettevisningen, og hans Arm sank lammet ned; men da tog en fin Haand om hans, og idet han løftede Blikket ræd imod hende, tilsmilede hun ham den huldeste Forsikring. Saa gik de frem over Vejen Håand i Haand, det tyktes ham som han kunde græde — det var som naar Barnet, Guldbronningen derhjemme, ledte ham hen til Krogen med den leende Barneleg og de uskyldige Kjærtegn.

Næsten i Drømme fulgte han, og da de stod stille foran et Hus med tændte Lys og Mennesker, som færdedes uroligt ude og inde, og han paa hendes indtrængende Spørgsmaal havde sagt hende, hvem han var, — et Svar hun hurtigt gjengjældte med al fornøden Underretning om sig selv tillige-med en venlig Bøn om snart at aflægge hende sit Besøg, — drev han ad Omveje hjem til sin Bolig og overgav sig her til en Slags Fortvivlelse, som dog jevnligt afbrødes af Tanken paa de lykkelige Øje-blikke, da han havde holdt hende i sine Arme, lig en funden Ejendom — den han med Livet vilde værge. Men ak! det Fundne blev taget tilbage af sin rette Ejermand — der kom Fortvivlelsen!

Efter dette hengik Uger, hvori Herluf uafbrudt stod ferdig til at aflægge det tilladte Besøg, men aldrig vovede at udføre det. Dog var denne Tid ikke uden Foretagende i andre Retninger. Der kom en Besindighed over ham, som slet ikke var lig den tilvante, med Gudsrædsel og Djævlens Anfægtelser; han saa Aabenbarelsen af en Verden, hvor Selv-beherskelse og aandeligt Mod gav Tryghed og Vær-dighed, og gjennemgik derved en Slags Renselse i Tanker og Idræt, hvis første udvortes Virkning viste sig i Opgivelsen af den brutale Ærespost mellem sine Landsmænd.

„Jeg siger Jer Tak for den Hæder, I har undt mig,“ lagde han til sin Opsigelse, som han med

faa Ord havde givet, da han for sidste Gang samledes med Kammeraterne.

Det nedslog dem, og det stemte op — efter deres forskjellige Synsmaade; men hos dem Alle vakte det Modstand. Der brummede En: at nu skulde han vel i Lag med Storkarlene — og en Anden: at han svigtede broderligt Samhold. Dette Smaabrum dæmpedes imidlertid snart af et Par stortalende Gaster, som allerede følte sig i Opsving ved Udsigten til at slippe hans trykkende Overlegenhed og derfor tog Ordet til hans Ære.

„Naar Du forlader os, Broder, hvor er saa Myndigheden? Hvor er den, som gaar foran og sætter kongeligt Præg paa Kommersen? — Sandelig, Du forlader dine Undersaatter!" deklamerede en liden, bred Karl med lyst, strittende Haar og smaa, gulgraa, spillende Øjne.

Herluf smilede og bukkede yderst formelt.

„Du, som aldrig stod fast i noget Overlæg!" skreg en Anden op, der gav sig Udseende af at være en Slags Cyniker. „Du, som har hævet hvert Drikkelag til Gudernes Højtid, — Du med Fantasiens Tryllestav i en Slagsbroders Jernhaand, Du med Vinger paa Hælen i det attende Aarhundredes Morads —."

„Staa der Du!" afbrød den Første, der aabenbart frygtede ham som Medbejler. Og vendende sig med en vis Mandighed til Herluf, løftede han

Glasset. „Vi ønske Dig Held og Fremgang Broder; men skulde der times Dig en Tilbagegang, da veed Du, hvor vi ere at finde."

Dette var et Ord, som passede til Alles Stemning, og som fulgtes med enstemmigt Tilraab. Den lavstammede Taler saa om sig med Myndighed; han kjendte sit Folk, og var nu sikker paa sin Sag. At slaa af paa Overdrivelsen, eller med et svingende Ord at drive det jevne Smaaprat op til en højere Flugt var altid heldigt for dem, som skjønnede rette Tid og Sted.

Herluf summede sig lidt paa dette. Han vilde ud af Foreningen, det stod fast; men det skulde ikke ske paa denne Maade, hvor man ligesom skød efter. Han vilde lade et Hul tilbage, der ikke kunde fyldes, hvoraf han som et Gjenfærd kunde stige op, og paa en Vis endnu tage Præsidiet i de larmende Sammenkomster. Ærgjerrigheden drev ham ud, men Forfængeligheden holdt ham tilbage. Da tog han atter sit Glas, og med en Undskyldning for at han endnu en Gang tog Ordet, lagde han til paa Latin, at det skulde blive: „ikke blot Kadaverets sidste, men allersidste Vilje". Efter denne Indledning tren han ud midt paa Gulvet, og med et Blik, som lynede hen over den ventende Kreds, var det som om han svang sig op paa en Højde og begyndte her sin Tale:

„Brødre og Venner! jeg takker for Æren! —
Istjænkt mig har I, — og smigrende Ordlag

strøt mig for Fode, som Gulbregnen drysser
blomfulde Sprede paa stenvirket Grund.
Hør da mit Gjensvar — fornemmer min Mening:
Vender jeg Foden, min Hug jeg ej vender.
Kjendinger skilles, men Fostbrødre aldrig!"

„Rigtig! Rigtig!" skreg Flokken.

Og Herluf vedblev:

„Urskogens Frivækst er Samfundets Grundlov,
Gud er alene dens Skjøtning og Trivsel. —
Se hvor det samflættes! — Stort med det Ringe,
Vogter det Ene med Huld paa det Andet.
Er der en Stenrøs med Varlag og Grimhed,
se hvor de flokke sig sammen til Dækning:
Epheu og Enerlyng, Venved og Bregner —
Mosset gaar jevnsides mildt dem tilhaande,
som naar en Kvinde med lempende Omhu
luner det Varsted, som Manden ej enser. —
Hist staar en Lavbirk med knytvunden Stamme,
kan ikke komme tilvejrs med de Andre,"

Herluf saa uvilkaarligt hen paa den lavtvoksne, bredskuldrede Fremtidspræsident, der gjorde en harmfuld Grimace

„lukker dog over med fintflokket Løvskud,
at der kan samles indunder dens Krone
Madmuld og Lunhed til fineste Skovblom."

Her rettede Manden sig og gav et Par bifaldende Nik. Da vendte Herluf Blikket til en anden Kant, hvor en Del af de Yngste havde flokket sig og stak de strittende Haartoppe sammen.

„Her staar et Vildnis af Bjørnebærbuske, —
men vil Du søge, naar Somren er hedest,
lette Dig modigt de piggede Grene,
da skal Du se, det har skjøttet en Læskning
duftende fin! thi som guldbræmmet Purpur
hænger i Flokning de saftfulde Bær."

De buskede Herrer lo til hinanden, og Herluf saa med det Samme ret ud for sig, hvor et Par vældige Karle stod bagerst og lurede, med Næverne knyttede bag paa Ryggen og Skuldrene skudt frem, hele Skikkelsen parat til at tage fat.

„Og ser Du hen til den højvoksne Furu —
Fjeldskogens Konge! mærk Dig til Kundskab,
hvad Du kan granske i Rodfæstningsgrunden.
Fast ligger Rodslynget hen mellem Stenlag,
flættet til Runer, og kan Du dem tyde,
da har Du Skogkæmpens Opfostringssaga:
— Hundrede Aargange tofold sig mærker
fra den begyndte sin spædlige Fremvækst
ud af det flakkede Stenlag i Fjeldet.
Tidlig den væntes til haardføreſt Næring,
ej fik den Lunhed, ej Ømhed til Fostring.
Solbrand den fristed, til Marven blev Ild —
Sneskred og Islag den kjølned til Døden —
Stormjaget krummed den højvoksne Stængel —
Skybruddet løsned ved Rodtrævlens Fæste,
dog den holdt fast med sin selvtagne Vilje.
Aned' den vel, at den højbaarne Moder
fostred med Bloddie Kæmpernes Æt!

Nu hørtes et underligt, vildt Snøft fra Baggrunden, medens Herluf tog sig et kort Pusterum.

„Se mine Brødre, det var i Vildhegnet,
at den fik Fred for sin mægtige Fostring.
Men den har Brødre med Livsblod og Hjerte!
Brødre, som veed, at just Marven skal plejes
bedst ved at hærdes i Ild og i Frysning.
Da bliver Hver, hvad han er af Naturen,
inderst sig selv i sin Hjemfostrings Kjerne, —
Mand bli'r til Mænd, og af Mænd bliver Folket;
men af det fuldbaarne Folk en Nation.

Brødre og Venner, Urskogens Sønner!
Tage med Tak vil vi Strenghedens Fostring,
at vi maa fastne og fremmes til Gavnbrug.
Klippes vi til i den fremmede Lære,
Klipningens Tvang vil vi selvvilligt bære,
dog som en Frivækst vil Marven vi nære —
Fostringens Guld er vor Hjemfødningsære!"

Her taug Herluf og vinkede med Haanden hen over Flokken; men som en Stormbyge brød nu den i Taushed fuldvoksede Begejstring løs. „Hurra for Norge!" skreg Nogle, „Hurra for Urskogens Sønner!" skreg Andre, „længe leve Herluf Nordal!" skreg Alle tilslut, medens de trængte sig sammen omkring ham.

Da sprang den Lavstammede op paa en Stol og tog Ordet: „Jeg staar her — vel paa en ussel

Fjæl, det er sandt — men det Ord jeg har at sige, udgaar alligevel fra en Trone: længe leve Urskogens kongebaarne Søn! — Han vil forlade vort Samfund, vel! han forlade det skjoldbaaren som Kongernes Ætling!"

„Ja! ja! paa Guldstol skal han bæres," satte de Allesammen i med vældigt Brøl, og i det Samme rækkede en Enes kraftige Arme hen efter ham.

Men Herluf var forsvunden. Han kjendte det rette Maal. Bredfuldt gav det Begejstring, i Overspildet kun Løjer.

Da de nu forgjæves havde raset omkring for at finde ham, krævede Stemningen et Offer, og da den Lavstammede endnu stod paa Stolen, udraabtes han med det Samme til Formand og grebes samtidigt med stormende Latter af „Urskogens højvoksne Sønner" og bares paa Guldstol ud af Huset hen gjennem de nærmeste Gader. Men Mandens Skrig og Spark beviste tydeligt nok, at han ikke holdtes synderligt i Ære paa sit ophøjede Sæde, som det tillige spaaede ilde for hans Regerings Myndighed.

Med denne Fratræden var Herlufs kammeratlige Forhold løst, og idet Vanens Tiltrækning tabte sig som en Rus, der fordunster, voksede et andet Forhold frem og gav med hver Dag, som hengik, Sjælen en langt større og rigere Næring. Mødet med den skjønne, fornemme Kvinde blev gjenoplevet

i hver Stund. Det Blik, hun havde fæstet paa ham, idet Livets Bevidsthed vendte tilbage, fyldte hans Sjæl med en Beruselse, som opslugte enhver fornuftig Eftertanke. At det var Brudens Blik til Brudgommen, medens hun endnu famlede mellem Drøm og Virkelighed, det kunde han jo ikke vide, han havde fanget det og gjemte det som sin Ejendom. Imidlertid var han ogsaa hjemsøgt af andre Tanker, der ikke gav den Glæde, om de end gav den samme Uro. Hun havde vistnok indbudet ham til at besøge sig; men dette var for hans Stolthed kun et navnløst Adgangskort. Vilde hun virkelig se ham, da kunde hun jo skikke ham et Bud!

Men Tiden gik, og der kom intet Bud. Da fik Længslen endelig saavidt Bugt med Forfængeligheden og hans naturlige Skyhed, at han en Dag da Solen skinnede blændende hen over den første Sne — saa al Livets Smaauorden ligesom var overdækket — bestemte sig til at aflægge det tilladte Besøg.

Lykken var ham god, han traf den høje Frue — og alene. Hun modtog ham med fornem Skik, men dog hjerteligt; og efter nogle Omveje, hvorpaa hun lidt efter lidt fik bulgt Undseelsen over det besynderlig nære Forhold, hun sig selv ubevidst var kommet i til denne unge Fremmede, fik hun og saamegen Fatning, at hun kunde tale om hin Nats Hændelser. Hendes Gemal var efter nogle Dages Upasselighed fuldkommen vel, og selv havde hun ingen

egentlig Skade taget. Efter dette godmodige Indlæg i Sagen gik Resten af Mødet hen med smaa Høfligheder, som hverken førte frem eller tilbage. Da Herluf tog Afsked, var han fuldkommen Herre over sig selv, og Grevinden ikke mindre. Ingen skulde paa deres sikre Anstand kunne se, at deres Hjerter dog uvilkaarligt havde skjælvet mod hinanden i et foregaaende Samtræf.

Da Herluf senere atter sad alene paa sit Værelse, var han den hele Dag behersket af den Formalitet, hvormed han havde sluttet Besøget. Men da Skumringen kom, og han tabte alle de ydre Ting af Syne, der paa en Maade vare tagne med ind i Dagens Oplevelse, faldt Formen ogsaa af som en løs Skal, og han tog sig selv igjen — just netop der, hvor han havde færdedes før Besøget, — dog med den Forskjel, at nu vidste han en god Del mere om hendes Skjønhed og ædle Person end det, han i Fantasien havde udstyret hende med. Selv hendes Stolthed var jo hendes rettelige Smykke for Gud og Mennesker, havde hun været mindre højbaaren i sit Væsen, skulde han have tabt ved Gjensynet. Han saa nu med klaret Sans paa sin Sjæls Tilstand: han elskede hende og med sit Hjertes første Kjærlighed; men ren og hellig skulde han vogte hende som Tankens Højmaal, stolt og i himmelsk Klarhed som det Uopnaaelige.

Men ud over Aftenen gik dog Fantasien atter sin gamle Vej, og han sad igjen paa Grøftekanten

med hende i sine Arme og stirrede paa det dejlige dødblege Ansigt.

Paa denne Vis hengik nogle Dage, hvor han paa en Maade tøjlede sin urolige Aand; men da holdt han det heller ikke længer ud! og ørkesløst drev han om paa alle de Veje, hvor han kunde have det ringeste Haab om at se et Glimt af hende. Da hun imidlertid ikke viste sig ved det forønskede Møde, hengav han sig til et Mismod, der tog sig en endnu større Frihed end Længslen, idet det ligefrem beskyldte hende for at have glemt ham, ja endog for aldrig at have skjænket ham en Tanke.

Heri tog han dog fejl. Han var ikke blot erindret af den skjønne Frue, men og med Længsel ventet. Hun havde vistnok taget imod ham med fornem Skik og kun tilsyneladende ofret ham et flygtigt Skue, men desuagtet havde hun med fuld Sikkerhed opfattet hans udvortes Skikkelse. Ilden i hans mørke Øjne, som nu med et roligt, ærbødigt Blik mødte hendes, huskede hun vel fra hin Nat, og det vilde hun aldrig kunne glemme! Men nu vidste hun tillige det, at om han end var ung, var han dog mandig som Faa, og den kraftige Stolthed, som bar hans Væsen, tyktes hende et fuldt saa herligt Adelsmærke som mangen ridderlig Herres Vaaben i den Kreds, hvor hun færdedes. — Ogsaa hun tænkte sig ham en Tid frem over som den fjerntstaaende Fremmede, hvem hun med høflig Anstand og fattet Sind kunde gaa forbi og kun lade

sig tilkjende for med en flygtig Hilsen; dog, eftersom Dagene gik, og Ugerne samlede sig, uden at han paany lod sig melde, endskjønt hun havde givet ham venligst Anmodning om at gjentage Besøget, blev hun urolig og søgte i sine Tanker om Aarsagen hertil. Dog i et Kvindehjerte er den Slags Undersøgelse en farlig Ledning for Fantasien! Den endte da ogsaa med, at hun erkjendte sig selv skyldig, og at hun hurtigt gjennemgik de faa Muligheder, som stod i hendes Magt til at forsone sin kolde — Fantasien dikterede: frastødende — Modtagelse, og hun stod endelig fast ved det mest Naturlige, nemlig en Indbydelse. Hendes Gemal, ak! han havde Sind og Tanke paa andre Veje! for ham kunde hun vel indbyde, hvem hun vilde; saameget mere denne unge Mand, der havde frelst hende fra — ja hvorfra egentlig? Fantasien hviskede: Døden; men hertil rystede hun dog paa Hovedet, uden at hun derfor vaklede i sin Bestemmelse.

Saa blev der nu inden ret længe sendt den „hæderlige Magister Herluf Nordal" en Indbydelse til at besøge Grev Arnold von Haller og Gemalinde. Indbydelsen blev modtaget og med stolt Glæde benyttet, og fra dette Trin af var Herluf en ofte ventet og venligt modtaget Gjæst i det von Hallerske Hus. Greven holdt sig vistnok inden Adelsrettens Grænse overfor en Borgerlig; men blandet og formildet ved hans Hustrus, Fru Hedevigs, respektfulde Godhed, blev dog Forholdet som mellem

Jevnlige, hvortil Herlufs ceremonielle Væsen, hans stolt udformede Træk og kraftige Skikkelse i Forening med det Præg, Velstanden altid giver, væsentligt bidrog.

Snart begyndte nu og hans indre Menneske at udfolde sig i en Luft, der syntes befrugtende for hans naturlige Anlæg. Vistnok hørtes af og til en manende Røst i Sjælen, som henviste til andre Højmaal for hans menneskelige Tragten, og som en pludselig Skygge paa den kunstigt oplyste Vej, gled Mindet om den gamle, stammende Præst forbi ham og krævede ham til Regnskab for al den tabte Tid! men slige Manelser fik han dog snart Bugt med, og de kom sjeldnere og sjeldnere tilorde. Han blev i høj Grad respekteret af det nye Selskab, han saa pludseligt og uventet var indtraadt i; han var af de Faa, hvem Ydmygelsen ikke kunde naa, fordi han aldrig hverken misbrugte eller udtømte Gunstens rigelige Tilbud. Han syntes i det Hele at hvile sig paa Grundstøtten af en urokkelig Karakter.

Men inde i denne faste Borg var der rigtignok Noget, som skjalv! Lidenskaben for den skjønne Fru Hedevig var ikke aftaget ved disse Møder; thi hun var ikke af dem, en Stemning griber og forkaster. At være borte fra hende, var med al sin Sjæls Attraa at længes mod hende, — at være i hendes Nærhed var at kun se hende, kun tænke sig hende alene i den hele Verden. Den Skjønhedens og Renhedens Glans, som næsten blændende laa over

hendes ædle Skikkelse i Forening med en drømmende Ro, som lignede et Barns Fred, mødte ham stundom til Velsignelse og stundom til en hidsende Kval; dog, som sagt, Formen dækkede godt derover, og Verden fik ingen Anelse om hans Hemmelighed.

Men hvor klar og fredfuld end den skjønne Frue færdedes i Nærheden af denne Vulkan, hvor urørt hun end lod til at være af hans mægtige Lidenskab, hun følte den dog; en Kvinde er aldrig uvidende om den Kjærlighed, hun indgiver en Mand. Hun følte den imidlertid mere som Sorg end som Glæde; thi den viste hende i et endnu skarpere Lys Tabet af hendes Husbonds Hjerte, og fremmanede uafladeligt Mindet om den svundne Lykke. Ogsaa han havde jo for ikke længere end et halvt Aar siden omsluttet hende med sin Kjærligheds Varme, og nu gik han samme Vej som de hundrede Andre, der fulgte Fristelsens Vink i den forbudne Frugt — ikke agtende hendes dybe Kjærlighed, hendes Angst og Smerte, eller hendes stolte Vrede mere, end om hun havde været den Smaafugl, der kvidrende hoppede fra Gren til Gren over hans Hoved, naar han fortabt i Beskuelsen af hin fristende Kvinde, for hvis knap tilmaalte Gunst han ofrede sin huslige Lykke, vankede om ved hendes Side i Slotsparkens lønlige Gange.

Men hvormeget hun end ved Herlufs Beundring lededes hen paa dette Spor, Noget blev dog ogsaa ham til Del, hun kunde ikke undlade Sammen-

ligningen. Herluf elskede hende, det følte hun, men kun som enkelte Lynblink gik Sandheden frem af den skjulte Gløb, da dækkedes den paany med Viljens Strenghed. Han var da den Mandige, medens hendes Husbond, der henlevede Tiden i ørkesløs Tilbedelse, satte en Ære i at lægge sin Umandighed aabenlyst for Dagen. Det var Hoffets ridderlige Lære! anderledes havde hun tænkt sig det. Æren mente hun skulde vokse ved Forpligtelsen, nu saa hun, den gik en anden Vej og voksede ved Skammen. Disse Overvejelser stillede vistnok hendes Husbond i en stadig Beskuelse for det indre Syn, men han stod der aldrig mer alene; Herlufs stolte Skikkelse gik mørk og viljefast frem ved hans Side, og han sejrede i visse Maader over Husbonden.

Det var imidlertid kun Beundring, hun følte; men en Kvindes Beundring er en farlig Gjæst i Hjertet, især naar den rejser sin Trone paa Ruinerne af en Lykke. Den bliver snart Husven, og da kan et Aandepust forvandle den til Herster. Men som sagt, det var den endnu ikke bleven, og Fru Hedevig var lige klar og skjøn, ingen spejdende Angst skyggede i hendes Blik, ingen Forstillelse gav hendes ædle Træk det tvungne Udtryk. Dadlesygen havde endnu ikke strøet sine Torne paa hendes Vej, at hun uforvarende saarede sig til et Skrig, men dog gjemte Skriget i sit Hjerte til Fostring af de hemmelige Nag, der blegne Livets Rose. Kun Beundring og Ære mødte hende, hvor hun gik, og

selv Misundelsens onde Øjne sænkede sig for hendes rene Blik.

Dog denne Stilhed kunde ikke vare ved i Længden, dertil husedes altfor megen Uro i Grunden. Den faste Holdning var tilslut kun som det tynde Islag over en rivende Strøm. Mere og mere forstod de hinanden, og netop fordi denne Forstaaelse kom uden Ord, kun ledet af Haab og bange Anelser, var den desto sikrere. Der spandt sig ud af hvert Møde en fin, fast usynlig Traad over i det næste, og de knyttede sig efterhaanden til et Baand, som enten maatte binde evindeligt eller sønderrives. De gik ikke længer hinanden trygt tilmøde, Afgjørelsen sitrede i hvert Pulsslag.

Da kom en Dag — tilsynneladende uden andet Indhold end alle de foregaaende, men den bar dog i sit Skjød hin Draabe *formeget*, som gjør at Skjebnens Strøm bryder over baade store og smaa Diger. Alt i denne Verden kommer jo for en Dag, hvad enten det ligger og skimrer i Overfladen eller i de længe gjemte Samlinger paa Bunden.

Der havde længe været forberedt en Fest hos den stolte, rige og pragtelskende Grevinde von der Haag, Enke efter en hollandsk Adelsmand, der for nogle Aar tilbage havde været Minister i Kjøbenhavn. Hun var den Magnet, som i ubetinget Underkastelse Alle hendroges til. Hendes ødsle Pragt, hendes kolde, herskesyge Aand i Forening med en Skjønhed, der udøvede sin Trolddom over

Enhver, skjønt den aldrig endnu havde glædet en Eneste, stillede hendes store Omgangskreds i et Slags Afhængighedsforhold til hende, hvilket hun benyttede kongeligt. Beundringen saavelsom Misundelsen vare i lige Maade hendes lydige Vasaller. Det var for hendes Fod Grev Arnold von Haller nedlagde i Ydmyghed sin Æres Krone; men uagtet han var en af de smukkeste og mest ansete unge Adelsmænd i Hoffets Kreds, havde hun dog endnu ikke optaget Gaven, skjønt hun paa en Maade havde gjort sig Umage for at fremtvinge Offeret.

Fru Hedevig sad i en af de sælsomt gribende Samtaler med Herluf, hvor Ordet gik en Vej og Tanken en anden, hvor hver Mine og hvert Blik forraadte Sjælens sitrende Angst og Glæde, men hvor Anstanden gik som et køligt Vift hen over Ansigtets vekslende Udtryk. Saaledes stryger Vinden kølende hen over det duftende Jasmin Hegn!

Da tren pludseligt Grev Haller ind til dem, og efter at have hilset med en let Undskyldning frembar han en Indbydelse til den omtalte Fest, ikke blot til sin Hustru, men som et yderligt Galanteri, og med et vist Gjennemskin af, at Sagen var hans Værk, tillige til Herluf.

Fru Hedevig var staaet op uvilkaarlig greben af en Ængstelse. Det var som en Anelse gik varslende gjennem hendes Sjæl, og medens Herluf gav sin formelle Tak, fæstede hun Blikket udforskende paa sin Husbond. Hun vidste vel, at han kunde

være hende utro, det havde hun Bevis for; men kunde han have glemt deres Fortid i den Grad, at han tillige vilde føre hende i en Snare? Give hendes uplættede Ære til Pris for Gisningen, der altid efterlader Sneglegangens slimede Spor, hvor dens Følehorn har sonderet Vejen! Hun stod skjælvende overfor dette Spørgsmaal. Herlufs Indtrædelse i den — næst efter Hoffet — stolteste Kreds i det adelige Selskab maatte vække Opsigt, thi var han end ikke smuk, han var dog en gribende og mærkelig Person, som mangt et Argusøje vilde fæste sig paa. Og der, hvor den Ene ikke troede den Anden, fordi de mødtes paa Snigveje overalt, der vilde ogsaa han blive udspejdet og maaske forraadt. Hun kunde knapt aande: det var hin stolte Kvindes Værk, den uplættede Ære, hun havde bevaret, skulde ryddes afvejen! Den skreg ligesom en Bebrejdelse imod hende, og den blev hende til en Ydmygelse, ikke i Hjertet, men i hendes herskesyge Vilje. Men var det en Snare, den skulde i det Mindste ikke fange hende.

„Jeg beder mig fritaget for denne Gang," sagde hun, aandende op efter den pinlige Overvejelse.

Greven mødte hendes Afslag med et gjennemtrængende Blik. Han søgte efter Grunden, thi en hemmelig Grund maatte der være. „Paa dine Vegne har jeg alt givet min Tak og mit Ja," sagde han bestemt, og vendende sig til Herluf lagde han høfligt til, „jeg venter Hr. Nordals gunstige Svar."

Herluf gav det imidlertid ikke; thi ogsaa han var bleven usikker ved Fru Hedevigs Afslag.

„I svarer ikke?" tilføjede Greven. „Jeg vilde dog have lagt den Bøn til, at I maatte opmuntre min Hustru til at dele Festens Glæde med os."

„Det være sig da, at min Hr. Gemal selv ønsker sig forskaanet for den Besvær," afbrød hun hastigt og rødmede dybt krænket.

„Jeg ønsker mig ikke fritaget for nogen Besvær," gjentog han med skarpt Eftertryk paa Gjentagelsen af hendes Ord. „Jeg tænkte kun, at en Ven, som her i vort eget Hus er set saa gjerne og i lige Maade af os Begge, vel turde frembære et Ønske, som han visselig nærer i sit Hjerte."

„Det tør han vel, dog bliver det derfor ikke bønhørt," svarede hun og søgte at møde Herluf med et fast Blik. Men hun kunde ikke mere se ham frit i Øjet; de stod Begge grebet af en Forvirring, de ikke kunde beherske.

Greven saa hurtigt fra den Ene til den Anden. Her foregik noget Hemmelighedsfuldt — hvad var det? Var det et Spil af skjulte, dem selv ubevidste Følelser, eller var det en Forstaaelse, som gav sig uforvarende tilkjende? I begge Fald var der Fare, om ikke for hans Hjerte, saa under alle Omstændigheder for hans Ære. „Og hvis nu denne Vægring blev udtydet falskt?" spurgte han med et Vredeslyn i sine skjønne Øjne.

„Da vil jeg lade tyde falskeligen, hvem som vil, og ikke bekymre mig derom," svarede Fru Hedevig stolt.

„Det er et Tærningspil, hvorpaa jeg ikke agter at sætte min Ære," sagde han med Vægt.

„Hvis min Husbonds Ære derved kunde fortabes, da vilde jeg visselig ikke sky saa ringe en Møje for at redde den," svarede Grevinden. „Men husk, min Hr. Gemal, at naar I bekymrer Eder saa stærkt for Eders Ære, I ogsaa maa tage i Betænkning, hvormeget I selv udsætter den ved Eders hyppige Besøg hos en høibaaren Dame, som jeg ikke her vil nævne."

„Ha, ha! Da maa jeg have lært denne Ubesindighed af en anden højbaaren Dame, som jeg og ikke vil nævne, og som hver Dag nyder en ung Mands gunstige Venskab og behagelige Omgang." Efter disse i tvungen Skjemt henkastede Ord hilsede Greven Begge og gik stolt ud af Stuen.

De Tilbageblevne sad overvældede af hans Færd, thi at det var til dem Ordene sigtede, derom kunde de ikke være i Tvivl. Deres Hjerters dulgte Liv var da paa en Gang og uden Blusel bleven afsløret, og de sad skyldbevidste i hinandens Nærhed. Ingen af dem vovede det første Blik, thi de følte, at det maatte sige Alt, alt det, som hidtil var foregaaet i Tankerne, under Taushedens hellige Segl!

Da forstod Herluf, at det var hans mandige Pligt at gaa og aldrig mere komme tilbage. Han kæmpede en kort, smertelig Kamp, det var som

Livet skulde sprænges, han tog et Par Skridt uden noget bestemt Maal for Øje, de førte ham hen foran den aabne Dør til næste Værelse; men i det Samme gjennembævedes han ved et Syn, der atter løftede den tilbagetrængte Lidenskab. Ret for ham paa Værelsets mørke Baggrund hang Billedet af Grevinden i fuld Størrelse. Hun var smykket som Brud og syntes at se Brudgommen imøde. Hendes unge, bluferdige Sjæl gjennemstrømmede hendes Skikkelse, og Kjærligheden steg op af hendes Væsen, som Duften af en nysaabnet Blomsterkalk.

„Min — min!“ udbrød han i overvældende Sindsbevægelse og vendte sig mod Fru Hedevig, som dødbleg af Angst havde fulgt hans Kamp, og kastende sig for hendes Fødder lod han Sjælens skjulte Kval og Lyst strømme ud i brændende Ord og Udraab.

Hedevig taug. Hvad han nu aabenbarede, havde hun længe vidst, men hans Lidenskabs vilde Styrke var hende ny. Hendes Ungdomskjærlighed var givet og gjengjældt i stille Fryd og Fred, den havde været som en Sommerdags skyfri Himmel over den frugtbare Jord, hvor Alt spirede og knoppedes til sin naturlige Udfoldelse. Her var det Naturmagtens Højhed og Rædsel tillige! Her havde saalænge været opdæmmet for Lidenskaben, at den nu i sin ufrivillige Aabenbarelse var som et Skred, der river Alt med sig i sin rasende Styrtning.

Men uagtet hun forfærdedes, grebes hun dog af Skjønheden, som lynede hen over dens mørke Dybder.

„Jeg beder, staa op," sagde hun bævende og rækkede ham sin Haand.

Herluf greb den fremrakte Haand, som man griber en Redning, og i samme Aandedrag stod hun omslynget af hans stærke Arme. Hans Kys brændte paa hendes blege Ansigt, og i vild Henrykkelse kaldte han hende sin Brud, sin fundne Lykke, som Ingen skulde tage fra ham.

Dog Fru Hedevigs Sjæl var for klar og lys til længe at tumles af en Beruselse. En dødelig Skræk gik som et Lyn igjennem hendes Bevidsthed, og fast i Ordlyden, skjønt bævende i Hjertet, sagde hun, skydende ham mildt fra sig: „Jeg beder Jer forlade mig og aldrig mere komme tilbage."

Herluf bøjede sig, trods sin mandige Styrke, lig et Straa for Vinden ved disse Ord. Lidenskabens Vælde var knust med det Samme, og der gik en sorgfuld Blødhed gjennem hans Sind. „Da maa jeg dø," sagde han.

„I vil ikke dø," hviskede hun og rækkede ham atter Haanden.

„Jeg vil dø," sagde han, og det hørtes som en urokkelig Vilje.

„Hvad skal jeg da gjøre?" udbrød hun i dybeste Angst.

„Jeg lyder Eders Bud," sagde Herluf, fattende sig med stor Styrke. „I skal aldrig se mig mere her."

Hedevig gøs ved den kolde Fasthed, hvormed han udtalte disse Ord, og uagtet han vendte sig fra hende, fastholdt hun dog hans Haand. Hun følte, at om hun tog dette Menneske til sit Hjerte, da maatte det blive for hele Livet; hans Kjærlighed var udelelig. Det kunde ikke blive hint Ukyskhedens Spil med Lyst og Lune, som hun havde set udøvet i de høje Kredse, hun omgaves af; langt hellere vilde hun dø end hengive sig dertil! Men om og hans Lidenskab var ren i sit Udspring og klar som den høje Lue, den vilde, ja den maatte dog brænde sin egen Lykkes Bolig ned, og der skulde dog ligge Støv og Ruiner efter den, hvoraf Verden vilde tyde Syndens Skrifttegn! hvad skulde hun gribe til, hvor gik Vejen til Frelse?

„Farvel for bestandig," bød Herluf, tog Haanden til sig og gik tungt mod Døren.

„Ak nej, ikke for bestandig!" udbrød hun, og hver Betænkelighed veg for det pludselige Syn af ensom Forladthed, hvori hun saa sig hensat, hvis han gik.

Han vendte sig haabfuld imod hende. Men som om hun frygtede en Gjentagelse af det Skete, vinkede hun ham at gaa, hviskende „senere", og ilede ind i det Værelse, hvor Billedet hang.

Herluf stod en Stund som om han samlede sig paa Noget. Død og Opvækkelse havde rammet hans Hjerte næsten i samme Aandedrag. Her var et Sprang at gjøre, og uagtet det førte fra Mørke til Lys, maatte der dog tages et Sigte. Men „senere“ hviskede det inde i Sjælen, og idet han aandede dybt op, gjentog han højt „senere“ og gik.

Ude modtoges han af en pragtfuld Vinterdag. Sollyset brød sig paa det blændende Snelag, hvor Krystallerne flimrede i et tusindfoldigt Farveskjær, Alt talede om Friskhed, Renhed og Kraft. Snart var ogsaa Sind og Tanke klaret af det kølende Aandepust. Der kom og gik Beslutninger, men de henlagdes som Former, der i Lighed med Skabningsarbejdet i „det store Værksted“ ventede paa Beaandelsens Stund. Et tyktes ham alene fornødent at vide: om hun i Sandhed elskede ham? Gjorde hun det, vare de givne Tegn ikke blot Skyggebilleder, der i sit Gjenskin tog Livets fulde Lighed, men ikke dets Indhold — han havde jo selv fostret slige Skyggebilleder, der alle vare forsvundne lig Taagedunster for den Klarhed, hvori hendes herlige Skikkelse var gaaet frem, — vare de alvorligt mente, da vilde han lægge hele sit Livs Haab og Virke for hendes Fod. Den Hindring, som stod imellem, den skulde vige, saa sandt som han ikke vilde vige for Noget i Verden, hvis hun gav ham sit Hjerte helt og uden Betænkning. Herluf følte sig ved denne Beslutning streng og fast, og Mand-

dommens Vilje tog sin Væbning med højt Mod. Dog fremkom ængstende og uvis midt i Selvfølelsens stolte Udfolden et Spørgsmaal: hvad var Meningen med dette „senere“, var det i næste Stund, næste Dag, om et Aar? Dog heri klarede han med den raske Beslutning, at indfinde sig om nogle Dage ved hin Fest, som hun havde givet sit tvungne Løfte at komme til. Der maatte han vel fange et belejligt Øjeblik til nærmere at granske Sagen.

Medens Herluf nu paa en Maade tog Ro ved denne Udsigt, var Fru Hedevig underkastet en kvalfuld Uro. Som en Fredløs vankede hun om i Husets store Sale søgende efter en Beslutning, en Udgang, en Frelse! Hun fattede mere og mere, at hun var paa en Skillevej, hvor Valget forestod; hun vidste ogsaa, at hun ikke havde Andre end Gud i Himlen at beraade sig med, men hans Røst skulde jo tale til hende fra hendes egen Sjæl! Dog hvorledes dæmpe Uroen og neddysse alle de ængstende Skrig, saa hun i Stilhed ret kunde lytte efter Røsten fra Herren?

Snart vilde hun fly Verden og leve for sin haabløse Smerte; snart vilde hun følge ham, som i store, slaaende Træk viste hende en Kjærlighed, der syntes at kunne døde det Svundne og opvække nyt Liv af det Kommende. Men saa gik atter Fortiden frem med sit hellige Krav. Som en Stjerne trængte den gjennem Natskyggen, blinkede klar over

det Uføre, Skjebnen havde rejst paa hendes Vej, og fremlagde sit kolde, rene Spor til Redning. Ak, men Hjertet var saa ungt og saa trængende til Liv! Fortiden rækkede efter hende som et Spøgelse fra den aabne Grav, og det havde kun Gjenfærdets Liv at byde hende; turde hun da ikke gribe Lykkens Tilbud? Hun, den Bestjaalne, fra hvem Alt var røvet: hendes eneste, treaars gamle Barn af Døden, hendes Mands Kjærlighed af en herskesyg Kvinde?

Men Spørgsmaalene forbleve ubesvarede, og Stilheden, hvori hun skulde kunne høre Guds Røst, kom ikke.

Paa denne Maade hengik de næste Dage indtil den, hvor Festen skulde være. Flere Gange havde hun været samlet med sin Mand, men Ingen af dem havde talt andre Ord end dem, som lukke Hjertet ved at slaa Forstandens Døre op paa vid Væg. Der stod nu et Skil rejst imellem dem af fælles Bebrejdelser, og der skulde mere end Døgnlivets Mod til at bryde igjennem det. Et Par Gange havde Fru Hedevig ført Talen hen paa den forestaaende Fest og paa sin Ulyst til at komme der; men hver Gang var hun bleven tilbagevist med den bestemte Ytring: at han ønskede det, — og hun bøjede sig for et Ønske, som i sin Mening dog var en Befaling.

Dagen sank allerede hen i Skumringen og endnu vankede Fru Hedevig raadløs om i de uoplyste Rum, hvor Kaminens Skjær syntes at lokke

hen til en fortrolig Samtale mellem „to gode Venner“, men den Sjælens Samtale mellem To, som her foregik, var ikke mellem Venner. Jo mere hun følte sit Hjerte svulme mod den rige Trøst i Herlufs Kjærlighed, jo mere levende blev Angsten derfor; thi tog hun den — og det var for hende det Samme som at gjengjælde den — hvad vilde da følge efter?

Hun saa sig uvilkaarligt tilbage, det tyktes hende, at Skygger gik frem af Værelsets halvmørke Baggrund og rækkede med lange, famlende Arme efter hende. Hun skjalv af Rædsel og trykkede Hænderne mod Brystet. Saaledes stod hun en Stund med lukkede Øjne, medens Skyggerne vedblev sit Spil.

Ja, hun følte det, der var Noget som uundgaaeligt vilde følge. Forfærdelige Skyggearme vilde famle og gribe efter hende og tilslut omfatte hende med et Tag saa mægtigt, at al jordisk Lyst og Glæde vilde blive kvalt deraf.

Da rejste hun sig pludseligt op af Rædselen og løftede sine sammenfoldede Hænder. En Tanke havde lyst op i Sjælens Mørke, og som om hun vilde mane Skyggerne med den, saa hun sig fast omkring til alle Sider og gik da hastigt til det Værelse, hvor hendes Kammerjomfru ventede paa hende.

Her laa Alt udfoldet til hendes rige Smykning. Et Øjeblik stod hun fængslet af Skuet; thi

ogsaa det talte om en svunden Lykke, da ilede hun selv til det Lukke, hvor til et Minde den kostelige Brudeklædning var henlagt, og hun fremdrog nu Stykke efter Stykke, til hun omsider gav den overraskede Tjenerinde et Tegn at begynde Paaklædningen.

Den var snart fuldendt; thi hendes gule, stærke Haar var uden Pudder og hurtigt ordnet til den skjønneste Hovedpynt. Et kostbart Perlesmykke slyngede sig mellem friske Myrtegrene om Panden, og et eneste stort Kors af ædle Stene funklede paa hendes snehvide Hals. Da hun stod færdig, var der en Forklarelsens Skjønhed udbredt over hende, som bandt selv Beundringens Udbrud hos den ivrige Hjælperske. Men da den høje Frue derpaa ilede ud og imod al Sædvane gik til sin Gemals Værelser, da stod hun forstenet af en Forbauselse, som, hvis den ikke snart fik Luft, maatte sprænge hende. Lykkeligvis var Redningen ikke langt borte, Forværelset var i Nærheden.

Imidlertid gik Fru Hedevig rask videre og stod nu ved Døren til sin Ægteherres Værelse. Her svimlede hun et Øjeblik over sit Forsæt; thi det havde jo rejst sig paa Randen af en Afgrund, og mislykkedes det? Dog, han var jo hendes af Gud og Mennesker givne Værge, han skulde dømme mellem hende og den frygtelige Anklager i hendes Hjerte, og med skjælvende Haand aabnede hun Døren.

I Værelset indenfor sad, prægtigt klædt, den unge Greve og saa sig med stolt Behag i Gjenskinnet af et Spejl, som hang paa den modsatte Væg, drømmende om en endelig Sejr over den kolde Skjønhed. Hun havde jo givet ham for denne Dag en fristende Gaade at løse: af Alle skulde blive En, af Trende et Par! Han grublede smilende; der laa en Spaadom i disse Ord, som betog ham den lange Uvisheds Kval, og han saa atter til Spejlet for at undersøge Holdbarheden af de Vaaben, hvormed Sejren skulde vindes. Jo, han nikkede tilfreds, og Skikkelsen derinde nikkede tilbage. Det var et smukt Billede af en ung, forelsket Mand! Han var iklædt lyseblaat Atlask med sølvbroderede Blomster, og et bredt Kniplingskalvekryds stod i bølgende Folder frem af en hvid Silkevest. Det klædte smukt til Ansigtets friske Farve, og hans høje, smale Pande, de mørke Bryn og de livfulde, blaa Øjne sprang som et skjønt Hele frem under Optaarningen af den buklede Paryk. Det var intet Under, at han smilede til sig selv.

I dette Øjeblik tren hans Hustru, bleg og med højtbankende Hjerte, ind gjennem Dørforhænget og blev staaende raadløs foran det. Det var det Syn, han mindst af alle ventede at se, og pludseligt stod hele Skjønhedens Sommerflor forvandlet til Is. Han havde rettet sig op i Kanapeen og saa spørgende med vredefunklende Øjne hen paa hende.

„Min Herre og Gemal," hviskede hun og tog et Skridt fremad. Men pludseligt løftede sig det synkende Mod, og hun ilede hen og kastede sig paa Knæ foran ham. „Red mig, jeg beder Dig!"

Greven for op, som bidt af en Øgle. „Hvad er paafærde?" raabte han.

„Raad mig min Gemal, vejled mig for Jesu Skyld!"

„I hvad skal jeg raade?" spurgte han utaalmodigt. „Jeg har nu ingen Tid, — Vognen kjører frem, hører Du! Tjeneren vil straks mælde det."

„Ak! — hvad skal jeg da gribe til!" udbrød hun i stigende Angst.

„Hvad vil Du mig," spurgte han med kold Fatning.

„Jeg vil bekjende af mit ganske Hjerte," hviskede hun.

„Men jeg vil — jeg kan — jeg har nu dertil ingen Tid," svarede han opirret. „Lad sligt Barneværk fare! — Vognen — Tjeneren, — jeg beder Dig staa op, husk paa Din Værdighed — min Ære —"

„Ak!" sukkede hun, „der er en Ære for Gud i Himlen, som vel er mere dyrebar at frelse."

„Men jeg befaler, at Du rejser Dig af denne ydmyge Stilling, som ikke sømmer sig for min Hustru." Og han stod op og gik stolt henover Gulvet.

Fru Hedevig rejste sig langsomt og stod en Stund med tungt nedhængende Arme og sænket

Hoved; det var som en dyb Skam var overgaaet hende. Men vækket af hans utaalmodige Gang, tog hun sig endelig sammen og ilede ud. Hendes sidste Haab var brudt, ja det var mere: det var krænket. Saasom hun engang brudeklædt havde knælet for sin Moder, og efter Skik og Sæd bedet hende tilgive hvad hun nogensinde havde bedrøvet hende med, saaledes havde hun nu knælet med Bøn om Tilgivelse for sin Husbond og Herre; men der lød ingen mild Velsignelse fra hans Læber. Kun Ord saa kolde, at de isnede hendes Hjerte; thi koldere end Vrede eller Had er dog Ligegyldigheden fra den Elskedes Side.

Stunden efter kjørte de afsted til det glimrende Selskab.

Det er ikke Hensigten med denne Fortælling at give et Tidsbillede, her er kun taget Ordet for de Stemninger og Tilstande, som ere ens til alle Tider, og hvis Tumleplads er den samme, uafhængig af Skrankens Form og Farve. Vi lade da Festen udfolde sin Pragtblomst, fra hvis flammende Kalk en Aand steg op i kvindelig Gestalt og modtog den Hylding, der tilkom hende ikke blot som Festens Giverinde, men og som Dronning i Skjønhedens Rige; og vi følge Slyngningen af den Skjebnetraad, som — spunden ud af egen Sjæledrift og Vilje

— Herluf mere og mere viklede sig ind i, indtil den Stund maatte komme, da han stod saa fast omsnæret af den, at hver Udvej var stænget og den urokkelige Selvfølge tog sit Herredømme over ham som en Bestemmelse af dunkle Magter, hvis Veje han ikke kunde udgranske, men i blind Fortrøstning var fordømt til at følge.

Han havde, som vi veed, taget den Beslutning at fremmøde ved Festen for der muligvis at opnaa en Samtale med Fru Hedevig, og han var bleven hilset særligt velkommen af Husets stolte Frue; thi det var just et heldigt Varsel for hendes hemmelige Plan, at han var kommen! Nu var hun sikker paa, at Fru von Haller ikke vilde udeblive. Hvorfra hun havde denne Sikkerhed, det skulde hun ikke letteligen kunne paavise, hun maatte da have forklaret hvad et kvindeligt Instinkt betød, og det kunde hun ikke; eller hun maatte have bekjendt for sig selv sin urene Aands Fostring af Nid og Mistanke, og det vilde hun ikke. Saa tog hun det med en vis fornem Logik: von Haller tilbad hende, følgelig tog hans Gemalinde sig betalt i en Andens Tilbedelse. Tilfældet havde nu henført den Magister i hendes Nærhed, Selvfølgen var klar som Dagen!

Men hvad hun fandt mærkeligt og tillige betænkeligt, det var, at Fru Hedevig gik midt i denne hemmelige Sag med Dydens uskyggede Glans over sig; endnu havde ikke et Ord, ja end ikke en Mine hentydet dertil. Dog, det var paa Tide, at Verden

fik Øjnene op! — og fornemlig von Haller selv. Han havde en vis stolt Skyhed for at nævne sin Hustru; det var som han holdt hende for hellig til at blandes ind i det fristende Spil, hvormed de lokkede hinanden. Dog dette stolte Hold skulde tages fra ham, saavist som hun blot fangede Lejligheden — og nu var den der!

Da tren omsider Grev Haller ind med sin Gemalinde. Der hørtes et halvlydt Udraab fortsat af en Hvisken, men det gik ganske hans Opmærksomhed forbi, idet han glemmende Alt og Alle ilede hen til den høje Frue, som i stolt Bevidsthed om den Glans, hun udstraalede, blev staaende midt i Salens fuldeste Lysning for at modtage hans Hilsen. Hun var iført en Robe af mørkegult Atlask, og pragtfulde Smykker glimrede om hendes ranke Hals. En funklende Rubinkrans hang i Bue ned over Panden fra den pudrede Haaropsats og mødtes med Straaleglansen af de sortblaa Øjne, og et guldvirket Slør bølgede ned over Nakken lige til Robens perlestukne Rand. Hun var et blændende Skue, og von Haller grebes af en Svimmel i Hjertet ved at se det. Det var som om der aabnede sig en Afgrund omkring hende, og som om hendes hele Skikkelse udtalte de Ord: vover Du Styrtningen, saa tag mig i Favn — ellers fly!

Greven var helt uvilkaarligt standset et Par Skridt fra hende; det var som han pludseligt betoges af en Skræk. Han havde med henrykt Beundring fæstet sine smukke Øjne paa hende, men i det Samme

lynede hendes Blikke mod en anden Gjenstand, som om hun vilde ramme den til Døden, og han vendte sig for at se hvem det var.

Det var hans egen Hustru. Brudeklædt stod hun et Stykke fra ham i den blændende Lysglans som en Lilje, der omskinnes af Morgensolen. Han saa Alles Blikke vendt mod hende, og han hørte Efterklangen af det Beundringsudbrud, hendes Skjønhed havde vakt. Der foregik noget Mærkeligt i hans Sjæl! det var som om den pludseligt blev seende, og en hemmelig Glæde, blandet med Triumf, forjog det sælsomme Ubehag, der var gaaet forud. Med Brudens Tanke i Brudens Dragt havde hun altsaa knælet for ham derhjemme, og blind for hendes rene Skjønhed, som døv for hendes Ord, havde han stødt hende fra sig! derfor stod hun nu her i ydmyg Underkastelse, hun havde fulgt ham, fordi han vilde det, dog mere som Dødens Brud end som hans levende Hustru. Disse Tanker gik hurtigt gjennem hans Sind.

Men de vare knap tænkte, før de gjennemskuedes af den stolte Frues dæmoniske Aand. Hendes funklende Blik fæstede sig paa ham, og som en Høg greb det Tankens lille Due og plukkede dens hvide Fjer, saa de fløj omkring ham i hendes haanende Smil medens Rubinkransen skød funklende Blodsdryp ud over dem. Stunden efter var den blege Brud forglemt, og han bøjede atter Knæ for det straalende Afgudsbillede.

Men var hun forglemt af ham og de Andre — der var jo saa Mange, som havde Krav paa Beundring! da var der i det mindste En, der ikke glemte hende, hvem hun til Trods for Lysenes utallige Blus dog var det eneste Lyspunkt i Festens Kreds.

Herluf havde trukket sig tilbage i en Vindusfordybning, da hun med sin Gemal traadte ind. Synet var ham for gribende, og ligesom von Haller bævede og han tilbage i en Sjælens Svimmel; men det var hos ham Kjærlighedens Højeste, hvor det jordiske bliver himmelsk og det himmelske jordisk, medens det hos Greven kun var et Blændværks Forvirring.

Imidlertid saa hun ikke ham. Hun stod en Stund og fulgte med et tungsindigt Blik sin Gemals smukke Skikkelse, der nu i Tilbedernes Kreds indtog den øverste Plads ved den stolte Frues Side. Hun iagttog den Dobbeltglans, som udstraalede fra hendes dæmoniske Aand, hvorledes den fængslede Alle, den Ene med Smil, den Anden med Kulde, og atter omvendt fik pludselig den Tilsmilede et Kuldeblink og den Tilbageviste et lokkende Smil. En var dog den tilsyneladende Udkaarede, over hvem hendes Miners vekslende Spil funklede hen som Lysenes Straalebrud i de prægtige Krystalkroner, — og denne Ene var hendes Mand!

Hun kunde ikke mere se paa det uværdige Spil. Der var en Tid, da hun endnu satte Skinsygens stolte Vrede imod, den var forbi, nu kunde

hun vel forarges, men Ulykken var for stor til Vrede. Da traadte hun ud af Lysglansen, og søgende sig et ensomt Tilflugtsted, hvor hun uset af Alle kunde vente Tiden ud, gik hun tilbage til de mindre belyste Stuer og løftende et Gardin tilside, som halvt dækkede over Indgangen til et ganske lille Værelse, der i det matte Skjær af en eneste Kandelaber syntes at indbyde til en uforstyrret Hvile, satte hun sig her og lod Strømmen af de bitre Tanker glide forbi sit indre Syn, medens hun lukkede Øjnene for alt det Omgivende.

Herluf havde fra sit Skjul set hende gaa der ind, og han havde fattet hendes Hensigt; nu stod han som paa Naale af Bekymring for at hun skulde blive savnet og opsøgt. Men en Stund fulgte den anden, og den ensomme Drømmerske blev uforstyrret. Da gik han omsider frem af sit Tilflugtsted, følgende Haabets hemmelige Vink, og stod straks efter ved det Forhæng, som for ham dækkede al Jordens Herlighed. Det tyktes ham først nok, at staa foran det dunkle Skil og afmale sig den Glans det skjulte. Dog, Ønsket er frugtbart i sin Fødsel! Snart drog han med rystende Haand Gardinet tilside, han maatte se, om kun et eneste Glimt af hende! Men da han saa hende tilbagelænet paa det mørke Fløjelssæde, med lukkede Øjne og bleg som Døden, tabte hurtigt hvert andet Hensyn sin Ret, og Stunden efter bøjede han Knæ for den blege Brud.

Hun aabnede Øjnene og saa paa ham med en uendelig Sorg, ogsaa han vilde blive et Offer for hin Kvindes onde Magt! for al sin Sjæls Hengivenhed vilde han kun vinde Smerte og Savn. — En Taare trillede langsomt ned over hendes Kind, og hun lagde uvilkaarligt Haanden paa hans bøjede Hoved.

Imidlertid havde Grevinden ikke sluppet sit ædle Vildt af Syne, det gjaldt kun om den rette Skudvidde! Fru Hedevigs Forsvinden var et Spor — Herlufs Fraværelse det næste. Hun saa sig om; Grupperne vare spredte — de maatte samles! Det Mærke, som hun agtede at sætte paa den stolte Dyd, turde ikke overses af Nogen. Og nu udviklede hun i et Øjeblik et saa sprudlende Vid og lunefuldt Skjemt, at de mindre Sammenslutninger af Gjæsterne hurtigt opløstes, og hele Strømmen flød sammen om hende, som Straaleringen om Solen. Da var det, som hun pludselig grebes af en Betænkning, og med et søgende Blik saa hun sig om i Kredsen.

„Hvad savner I ædle Frue?" spurgte Grev Haller.

„Jeg savner Eders Gemalinde," svarede hun med et bekymret Aasyn. „Jeg har alt savnet hende en Stund. Et Uheld maa være hændet."

Hans leende Ansigt forvandledes hurtigt, og grebet af en urolig Tanke saa han sig om i Kredsen, medens allerede Flere gjorde Miner til at opsøge den Forsvundne.

„Jeg beder!" udbrød Grevinden, trædende i Vejen for dem. „I lade mig anordne Søgningen, jeg kjender bedst Husets hemmelige Veje. Men vi skulle vogte os, ikke at forskrække saa frygtsom en Due! — I holde Eder derfor lidt tilbage."

Efter disse halvt i Spøg og halvt i Alvor udtalte Ord, gik hun med lette Fjed gjennem Stuerne, fulgt i nogen Frastand af de nysigne Gjæster. Grev von Haller fulgte hende nærmest, dog i en Uro, som han ikke selv kunde tyde. Han saa sig omkring efter Herluf, denne var intetsteds at øjne — hvad foregik her? Den straalende Husfrue skred frem foran ham med lydløse, snigende Fjed, seende sig tilbage nu og da med det tindrende Blik, som altid spaaede Ondt, og som saa sælsomt spillede over i de dunkle Flammer af Rubinkransen. Han gøs uvilkaarligt tilbage for hende. Denne Skikkelse, ombølget af den gule Atlaskrobe som af et Ildskjær, var Habets dæmoniske Aand! Næsten maatte han lukke sine Øjne for Synet.

Øjeblikket efter drog hun hint folderige Gardin tilside for det skjulte Værelse, og med et Udraab af hendes klingende Røst, forkyndte hun, at den Tabte var funden. Alle strømmede nu til for at se, blot Greven nølede.

Under dette var Herluf hurtigt staaet op og traadt hen i Skyggen, medens Fru Hedevig sank dødbleg tilbage mod Stolens Ryglæne.

„I føler Jer uvel Fru Hedevig?" spurgte Hus-

fruen bekymret idet hun gik nærmere. Men frygtende for, at Herluf snildt skulde finde sig en Udvej mellem de tililende Gjæster, vendte hun sig rafkt imod ham og udbrød med skjemtende Trusel: „I skal staa os Alle til Rede Hr. Magister, thi vissseligen har I med en Spøgelsehistorie forskrækket den ædle Frue!"

Imidlertid traadte Grev von Haller ind og nærmede sig med et bekymret Blik til sin Hustru.

„Giv Eder tilfreds Hr. Greve!" mødte Grevinden ham leende. „Eders Hustru har ikke været her alene, den højærværdige Magister har forkortet hende Tiden, som bedst; thi just som jeg kom til, laa han her paa sine Knæ!" Og vendende sig til Fru Hedevig fortsatte hun: „Nu kjende vi altsaa Grunden til Eders Koldsindighed imod os Verdsligsindede: I søger de Vises Sten. — I har valgt den bedre Del, ædle Frue."

Denne Tale frembragte den tilsigtede Virkning. Et spottende Smil stod paa alle Ansigter, og der var ikke En, som ikke tænkte: derfor altsaa har hun holdt sig borte fra Verden.

Men Fru Hedevig rejste sig nu fattet, ikke forraadende med en Mine sin Husbonds Nærværelse og hilsende stolt, vendte hun sig til Grevinden. „I have mig undskyldt, Grevinde, at jeg ved min Nærværelse har givet Anstød i Eders Hus, jeg skal ikke længere besvære Eder." Derpaa gik hun de undrende og spejdende Gjæster forbi, hen gjennem

den glimrende Sal, hvor Lysglansen brød sig paa hendes dødblege Aasyn som naar et Lyn i Natten sitrer hen over Marmorstøtten paa en Grav. Langsom, fast og højtidelig skred hun frem til Udgangen. Greb den onde Tanke efter Stenen — der var Tid til at kaste den! — Men mærkeligt nok, der var kun En, som sendte den onde Tanke efter hende, og det var den Kvinde, hvis hele Kløgt havde været rettet paa at ydmyge hende, og som nu stod tilbage, kun følgende hende med Hadets Blikke; thi hun forstod hurtigt, at den Skikkelse, som hist skred Alle forbi med høj kvindelig Fatning, havde vundet ved Spillet — og hun selv havde tabt.

Dog, da Grev Haller gik efter sin Hustru, fattede hun sig lynsnart, og henkastende lattermilde Ord, som skulde bevise, at Fru Hedevig havde taget en munter Spøg for Alvor, fulgte hun ham ud af Salen for at tale den Bortilende tilrette. Men udenfor vinkede hun ham bydende og fristende med sig ad en anden Vej, og ved en skjult Gjennemgang stod de hurtigt i det samme halvdunkle Værelse, hvor nylig den skadefro Komedie var bleven opført med hans Hustru.

Og nu opførtes her et andet Skuespil. Den stolte Frue kastede sig angrende ned for ham og bekjendte sig skyldig, men af Kjærlighed. Og hun besvor ham at blive hos hende og ikke at give hende til Pris for Skinsygens Kvaler.

Men der var foregaaet Noget i hans Sjæl,

som havde gjort ham til hendes Overmand, og uagtet han trykkede hende vildt til sit Bryst, var dog Sværmeriets Trolddom brudt. Da han fulgte hende tilbage, havde han en uhyggelig Fornemmelse af at ydmyge sig selv, og da Alles Øjne med forhøjet Beundring saa hendes blændende Skjønhed, veg hans Syn uvilkaarligt tilbage og søgte den brudeklædte Hustru, hvis Hjertes Renhed havde overstraalet Alt, saa hun sejrende var gaaet ud af den Skygge, Naget havde kastet paa hende. Uagtet han altsaa blev, følte han dog en stigende Anger derved; men den skjønne Husfrue holdt ham bunden ved sine Blikke, der ikke et Øjeblik forlod ham; det var som om hun gjennemskuede hans Tanke og med al sin Skjønheds Trylleri søgte at bortmane dens hemmelige Maal. Dog dertil var hendes Blik ikke længer koldt nok, og hans for lidet frygtsomt.

Under dette havde Tjenerskabet sørget for hans Gemalinde, og medens han tilsyneladende fulgte det samme Spor i Tilbedernes Kreds om den stolte Grevinde, kjørte hun til sit Hjem. Der var ogsaa i hendes Sjæl foregaaet en vis Forandring; den Renheds Glans, som den i Bortgangens Stund havde omstraalet, lyste nu i Ensomheden tilbage paa hendes Tanke. Hun havde vistnok ladt, som

om hun ikke havde set sin Mand, men vel havde hun set ham! Midt inde i den haansmilende Flok havde han staaet, og ved Siden af den Kvinde, hvis falske Spil gik ud paa at dække sig selv ved at kaste Brødens Skjær paa hende. — Fra ham vilde hun være skilt, — men det var ikke nok, ogsaa fra en Anden var hun skilt for bestandig! Den Forførelse, som havde sejret over hendes Ægtefælles Hjerte, stod jo netop iført Herlufs stolte, trofaste Skikkelse foran hende selv. Nej, Alt skulde forsvinde af hendes Nærhed, om end det dybeste Mørke fulgte efter.

Behersket af disse Tanker ankom hun til sit ensomme Hjem. Da Tjeneren aabnede Vogndøren, tren en dunkel Skikkelse til og rakte Haanden frem til hendes Hjælp — det var Herluf. Uvilkaarligt gøs hun tilbage ved at se ham; men betænkende sig hurtigt, modtog hun hans Haand og fulgte ham i Taushed op over Trappen, ind i den oplyste Vestibule. Et eneste flygtigt Blik kastede hun paa ham, da ilede hun gjennem det næste Værelse, gjennem Salen, ind i sit eget lønlige Kammer. Der havde mødt hende en saadan Hjertekval fra hans blege Aasyn, at hun kunde Intet sige af det, hun i Tankerne havde bestemt.

Der hengik mer end en Time, før hun fik Magt over Sindets Oprør, hun vidste, at han var der i det næste Rum, uagtet han ikke ved en Lyd forraadte sin Nærværelse, og hun følte med sig selv, at

Afgjørelsen maatte komme. Hun vilde sige ham det i kolde, fattede Ord, saa ingen Mistydning skulde kunne friste det daarlige Haab, han nærede; men Hjertet bævede ved den strenge Bestemmelse; thi hun kjendte Alvoret i hans Lidenskab og vidste, at naar hun bød ham forlade sig, da stødte hun ham ud paa en Afgrunds Skilning; der var en Vej til Frelse, den førte opad i tunge Stigninger, vilde han tage den? Der var en anden til Fortabelse, den laa saa nær for, førte i saa raske Løb mod Afgrunden, vilde han ikke snarere vælge den? Da steg Angst og Uro igjen i hendes Hjerte, thi hun kunde ikke frikjende sig for Skyld, og ikke længer istand til at kæmpe alene, gik hun derind, hvor hendes Følelse sagde hende, at han var.

Et Øjeblik stod han ubevægelig og saa hende komme. Havde hun kæmpet, han havde det ikke mindre, og led hun Sjælekval, det var dog ikke til at lignes med hans vilde Naturs Brydning under Sammenstødet af Haab og Frygt, Skinsyge og Tvivl, der hver for sig slap en Dæmon løs i hans Sjæl.

Ogsaa hun blev staaende stille og ligesom bunden af en Fornemmelse af Fare; da ilede han hen til hende, greb hendes Haand og bedækkede den med brændende Kys, medens Taarer styrtede fra hans Øjne og Sjælens hele lidenskabelige Strøm brød ustandselig frem.

Fru Hedevig bævede. Hvordan skulde hun kunne

hæmme Udbrudet af en saadan Kjærlighed ved fattede og betænksomme Ord? Var det ikke at lægge en Vidje for en Bjergflom? — Ak den var skjøn selv i sin Vildhed, denne unge Førstefølelse i en brændende Sjæl! — Og hun var alene, trøstesløs alene i Livet! —

Pludselig gled lyse Billeder forbi hendes indre Syn; det var som der tændtes mange Blus omkring hende, som der hørtes fjerne, liflige Toner. En Højtid beredtes — en Bryllupsfest!

Hun tyktes at maatte tage imod Brudgommens fremrakte Haand og følge ham til — hun standsede pludselig og saa sig omkring — til Kirken? Hun aandede op af sin korte Drøm og saa med et tungsindigt Blik paa hans blege, henrykte Aasyn, da vendte hun sig fra ham, og gik hen til det store Buevindu, hvor Nattens taagede Øje stirrede hende mat og haabløst imøde.

Var denne graa, farveløse Jevnhed et Billede af hendes Liv? skulde ingen Stjerne bryde gjennem det skytunge Lag, skulde hun i sin friske Ungdom gaa ind i en Ørk og der hendø fra Livet i Forsagelse af al jordisk Lykke, blot for at vinde Verdens Agt og Ære? „Nej," lød en Røst inde i Sjælen, „Verdens Agt og Ære er et Spil med falske Terninger; men jeg din udødelige Medvider, jeg lader mig ikke affinde ved falske Tællere, og jeg viger ikke tilbage i min Fordring ved nogen Bestikkelse."

O Gud! sukkede hun, og med Hænderne pres-

sede imod sit højtbankende Bryst vendte hun sig til ham, som hun følte stod tæt ved. De saa et Øjeblik paa hinanden, og de saa lige til Bunden af hinandens Sjæle, og det var i Sandhed et alvorsfuldt Skue. Hans Natur var vild, hans Sjæl som en glødende Ildslue; men det var ikke blot til Lyst, der var en Magt til Strenghed i hans Aand, som alle Lystens Tillokkelser pludselig maatte adlyde, ret som en legende Børneflok, der kaldes til Orden og Arbejde af den myndige Lærer. Han forstod hende og bøjede sit Hoved for hendes Vilje.

Da tog hun hans Haand, og de gik frem og tilbage i den store Sal, hvor kun en eneste Kandelaber kastede sit flimrende Lys udover. Ingen af dem talte; som to Skygger gled de hen forbi de store Spejle og de gyldne Tapeter. Da stod hun endelig stille foran Døren til det lille Værelse, som aldrig var betraadt af nogen Gjæsts Fod, og med et ubeskriveligt Blik skød hun Gardinet tilside og førte ham derind.

Her var alting ordnet smukt og i dæmpet Farveskjær for den Ensomme. Paa Værelsets Baggrund hang det førnævnte Billede af Fru Hedevig som Brud. Til venstre stod i en Dybning i Væggen en lille Barneseng, og over denne hang Billedet af et treaars gammelt Barn. Ved Sengens Hovedgjerd stod en Lampe, som kastede sin samlede Lysning hen over Billedet, og paa Sengens hvide Sprede laa et i sort Træ udskaaret Kors.

Herluf skjalv lige ind i Sjælen. Hans Blik havde hurtigt fæstet sig paa Brudens dejlige Skue, han havde ikke Magt til at løsne det derfra. Hedevigs Haand hvilede frembeles i hans, og i en henrykt Opflammen omsluttede han den med et skjælvende Tryk.

Men i det Samme tren hun med ham hen foran det snehvide Barneleje, og løftende hans Haand viste hun op paa Billedet, som hang derover. Herluf saa op paa det smilende Barneaasyn, og han anede Sammenhængen; der var aldrig bleven talt derom til ham. Fra det korte Skue vendte han sig mod Hedevig. Han forskede i hendes Blik: han havde engang dog læst Længselens og Kjærlighedens Drømmesaga i det, var den udslættet for evigt? Ja. Han havde fulgt hende til et Alter, hvor Brudens Skyhed i de milde Øjne var forsvunden og Moderkjærlighedens Flamme tændt i Stedet. Han vedblev at forske, det var som om han maatte med al sin Kjærligheds Kraft udslukke denne Flamme og atter tænde hin istedeN.

Fru Hedevig forstod ham. „Jeg beder", hviskede hun angst, „hav Barmhjertighed for denne Engels Skyld!"

Herluf hørte de bævende Ord og fulgte hendes Blik, som atter fæstede sig taarefuldt paa Barnets Billede. Han selv stod en Stund henfalden i Betragtning deraf. Lidt efter lidt dæmrede frem en Lighed, de lysgule Lokker, der fløb sammen som

Silke i Guld omkring et leende Aasyn, de rødmende Kinder, de blaa Øjne, som med Troskyldighed betragtede ham og syntes at spørge ham tilraads, Alt samlede sig til et Blændværk, og ud af dette steg hans glemte Barndom lys og levende frem for ham. Det var Moderens fine Ansigt i sin Frygtsomheds Rødmen, det var Broderens troskyldige Blik fra de lysblaa Øjne, og endelig det var Lauras, Legesøsterens, Guldbronningens dejlige Aasyn. Og hun, som havde fostret alt dette, hans Barndoms lyse og mørke Minder, hans Ungdoms mægtige Lidenskab! — han vendte sig mod Hedevig — ja hun var hvert enkelt Træk, og hun var det Hele.

Men som Gjenfærdet af en Hævnens Aand viste sig pludseligt et andet Billede bag ved hendes, og Herluf veg tilbage; Hedevig følte, at der var Noget, som skrækkede ham, og hun vendte sig om. „Ah," udbrød hun; men stod i det Samme som gjennemisnet af en kold Besindighed overfor sin Gemal.

„Jeg var ikke ventet", sagde han med kunstlet Fatning, skjønt Vreden sitrede i hans Stemme.

„Nej," svarede hun, „I var ikke ventet og I bliver det aldrig mere, thi I har tabt Eders Ret dertil."

„Og denne Ret har I givet til en Anden — en Æreløs. —"

„Hys! Hr. Greve!" afbrød hun koldt og med

gjennemtrængende, stille Kraft. „Ja, denne Ret har jeg givet til en Anden, men ikke til en Æreløs, — jeg tog den fra en Æreløs, og gav den til ham, jeg ærer høiest i Verden."

„Ha ha!" udbrød Greven haanlig. „Og til denne stolte Indvielse har I valgt Erindringens Helligdom!"

„Ja," svarede hun fast.

„Men denne Jeres Helligdom", udbrød han vrængende, „befinder sig i mit Hus, Madame." Og vendende sig med det Samme til Herluf, som stod i Frastand, raabte han rasende: „Hvad venter I paa, min Herre? Vil I, jeg skal tilkalde mine Tjenere, at de kunne jage Jer ud af mit Hus?"

Herluf for tilbage som et Vilddyr, og hans Ansigt var mørktglødende af Vrede; men i samme Øieblik sprang han mod Greven, saa denne uvilkaarligt veg for en Overmagt, hvis ubarmhjertige Vælde stod tydeligt forklaret i hele Skikkelsen.

„Giv Taal, jeg beder Jer, Hr. Magister! Sagen skal snart være i Orden", afbrød Fru Hedevig, og vendende sig mod Greven sagde hun med ædel Værdighed: „I høre mig med Sindighed, min Hr. Gemal; thi jeg sværger for Guds Aasyn at tale Sandhed! Denne unge Herre er her for første — og for sidste Gang."

„Saasom jeg af en Hændelse blev vidende derom, og kunde gjøre min Forhindring," afbrød Greven.

„Nej", svarede hun stolt. „Men den Skilsmissedom, jeg nu stod ferdig til at udtale over ham, den vilde jeg udtale over Jer imorgen; nu kunne I Begge tilsammen erfare mit Hjertes Vilje. Denne Stund er mig hellig, I tvivle ikke, Greve! Vel kjender jeg Jert Forhold til en anden Kvinde, og jeg veed, at I har brudt vor Ægteskabspagt".

„Nej, nej!" afbrød han hidsig og utaalmodig.

„I give mig Tid til at fuldføre," bad hun rolig. „Den Kjærlighed I havde tilsvoret mig, den tog I fra mig og lagde for en anden Kvindes Fod — thi for hendes Fod — i Støvet ligger den, hun modtager den aldrig i sit Hjerte! — I Maaneder og Dage har jeg lidt den Forsmædelse, da ledte Skjebnen denne unge Herre til min Nærhed. Hans Hjerte bøjedes i hellig Kjærlighed til mig — ikke sandt?" vendte hun sig spørgende mod Herluf.

„Ak tilgiv!" udbrød han og kastede sig paa Knæ for hende; medens Greven saa med et fjendtligt Blik fra den Ene til den Anden.

„Jeg har ikke Ret dertil, thi ogsaa mit forladte Hjerte vendte sig til Eder, Gud tilgive os Begge!" sukkede hun.

Herluf rejste sig som løftet af en usynlig Haand. Hendes Kjærligheds Tilstaaelse gav ham paa en Gang hele Livets Lykke, og med udbredte Arme gik han et Skridt imod hende.

Alt var glemt undtagen hende!

Men pludselig som Lykken var kommen, for-

svandt den. I hendes blege, forklarede Aasyn mødte ham den urokkelige Skilsmisses Beslutning, — hans Arme faldt magtløse ned, og med bøjet Hoved stod han for sin Dommer.

Grevens fjendtlige Blik sænkede sig samtidigt, og han undertrykte et Suk. Dette korte Skue havde aabnet hans Hjerte for en dybere Forstaaelse end alle Ord havde kunnet indprente. Det var den usvigelige Sandheds Bekjendelse.

Efter en Stilhed tog hun atter Ordet. „Jeg har nu bekjendt. Og da Skjebnen har stillet mig alene paa Livets farlige Veje, saa vil jeg og i denne Smertens Stund give mit Hjerte den Opdragelse, som jeg vilde have givet til mit elskede Barn, om hun var bleven her paa Jorden. — Jeg vender mig af fra denne Kjærlighed."

Herluf løftede Blikket og saa paa hende; han vilde finde en Fornægtelse af Ordene i hendes Miner.

„I kjender nu mine Tanker," sagde hun bønligt. „Tænk mildeligen om mig — eller udslæt mig for bestandigt af Eders Hjerte."

„Aldrig udslættes I af mit Hjerte!" sagde han.

„Det handle I, som I kan forsvare for Gud;" vedblev hun, „thi i denne Stund skilles vi, og paa Jorden ses vi aldrig mere. — Ogsaa fra Eder skilles jeg," vendte hun sig til Greven, som med sammenslyngede Arme stod tilbagetrukken i sig selv. „Det har længe været mig haardt imod at være

her i denne larmende Stad, jeg agter mig tilbage igjen til den Egn, hvor jeg er født og opdragen, og hvor jeg har nydt min korte Lykke. — Imorgen rejser jeg til min Moder."

Greven havde fulgt hendes sidste Ord med et levende Udtryk af Angst.

„Nej", udbrød han, „det gjør I ikke, jeg giver dertil ikke min Forlov."

„Da tager jeg den Forlov af mig selv," svarede hun fast.

Et Øjeblik saa han paa hende. Han forstod, at det Sjælemod, som lyste fra hendes alvorlige Blikke, lod sig ikke bøje af en grundløs Befaling. „I vil da give os til Pris for Verdens onde Snak?"

„Den har I alt givet Eder selv til Pris for i denne Aften, da I blev tilbage og lod mig alene gaa. — For den Skyld jeg bærer — lad Dommen ramme mig!"

„I vil skille Eder fra mig?" spurgte han.

„Jeg gaar til min Moder," svarede hun.

Han udstødte et Suk og bedækkede sit Ansigt med sine Hænder.

Hun saa et Øjeblik paa ham, han led en sandferdig Smerte ved hendes Ord. Kunde hun da tage dem tilbage? Maatte her ikke ske Ret for den Ene, som for den Anden? Uvilkaarligt tog han Hænderne fra Ansigtet og fæstede Blikket paa hende — Blikket fra den svundne Tid, som søgte det kjendte Sted! — Da steg et Barndomsminde op af

hendes Sjæl. Hun saa ham i den halvvoksne Alder springe til og gribe hende i et strømmende Vand. Han segnede næsten under Byrden af hendes bevidstløse Legeme; men trofast kæmpede han sig gjennem Strømmen, indtil Bredden var naaet, der sank han om med hende i den samme Dødsafmagt, hvoraf de snart vaagnede Begge to til en Tanke: at de maatte og vilde leve for hinanden. — Hun aandede dybt op efter dette Skue, og der var kommet en anden Tanke i hendes Blik, Rettens Strenghed var vegen for Mindets varmende Aande: han var jo og midt ude i et Strømdrag — med Undergangen for sig — turde hun lade ham synke?

„Jeg tager da fra min Moder til Godset,“ lagde hun sagte trøstende til, „der kan vel behøves Tilsyn. — Og jeg vil gjøre det som bedst.“

„Tak!“ udbrød han pludseligt gjennemtrængt af et nyt Liv, og bøjende sit Knæ for hende, tog han hendes Haand og trykkede et Kys paa den.

Hun veg lidt forskrækket tilbage.

„Ogsaa jeg er kjed af dette Levnets ørkesløse Gænge,“ lagde han fattet til, idet han rejste sig og strøg sig lettet henover Panden. Det syntes næsten som den fine Rynke, skinsyg Higen efter Smiger og Gunst alt havde mærket den med, forsvandt, og Ungdommens besluttede Mod atter lyste frem i klare Træk.

„Men jeg forbliver hos min Moder i denne Sommer,“ sagde hun indvendende.

„Deri føjer jeg mig efter Eders Vilje, min Hustru!" gjensvarede han. „Naar jeg har faaet Orlov til at drage herfra, rejser jeg til vort Gods, og der vil jeg vente, til I værdiges at komme."

Hedevig taug, hun kunde ikke saa let som han vende sig fra det Nærværende mod det Kommende. Hun ønskede med trofast Vilje at naa did, hvor han viste hen, men hun anede Vejens Besvær. Da vendte hun sig til Herluf, som stod mørk og sluttet ved Siden, og rækkende ham sin Haand, tilsmilede hun ham Hjertets vemodige Farvel: „Gud unde Eder sin hellige Velsignelse paa alle Eders Veje! — Jert dyre Minde skal følge med mig til Graven."

Herluf slap hendes Haand med et Suk, fæstede sit mørke, fortvivlede Blik paa hende en kort Stund, hviskede „Farvel" og gik mod Døren. Der saa han sig endnu engang tilbage for at se det elskede Aasyn, — det var vendt mod Barnebilledet, — og han gik som en levende Død; thi Livets Hjerte var i denne frygtelige Stund dødet i hans Bryst.

Da han skred hen gjennem den halvdunkle Sal, kom hurtige Trin efter ham, det var von Haller. Uvilkaarligt havde han følt Hengivenhed for den unge Mand, med hvem Skjebnen i et Øjeblik havde stillet ham saa nær sammen, og som dog nu gik lig en Forvist fra hans Hus, og han fulgte ham i Taushed til Udgangsdøren. Men da Vinternattens trøstesløse Ensomhed her aabnede sin mørke Favn lig en Grav imod den Udtrædende, steg Hjertet i

hans Bryst, og han følte Herlufs Smerte som sin egen. Hurtigt greb han sin Kappe og kastende den om sig skyndte han efter den Bortilende, der i dump Indesluttethed skred fremad uden som det syntes at lægge Mærke til sit Følge.

Ogsaa Grev Haller fulgte tilslut uvilkaarligt. Der var Forskjel paa denne Vandring gjennem de stille, mørke Stræder i den kolde, taagede Vinternat, Side om Side med et Menneske, der rugede over sin Ulykke paa en Maade, som lod ane en fortvivlet Udgang, og hin blændende Glans i Festens pragtfyldte Sale, hvor Latter og Ordlyd suste sammen og opslugte enhver Tanke til Overvejelse. Bitre Bebrejdelser rejste sig fra Hjertets Grund og sagde ham her i Tausheden det, han ellers aldrig vilde have faaet at vide, før Livets Kraft var brudt, og Ørkesløshedens Strøm ikke længer rev ham med i sit Løb, men strøg ham forbi som det Vrag, den havde kastet fra sig paa Forgængelighedens Kyster.

Og Tiden led mod Morgenen, skjønt den fremgik indhyllet i Nattens Dække. Bestandig vedblev de at gaa Side om Side, det var som de ikke kunde skilles, de vare hinandens Skjebne! I Herlufs smertefyldte Sjæl stod Kampen der, hvor Ret og Pligt stødte mod hinanden med sine hellige Krav. Hendes kvindelige Ære havde sejret, og fra sit Tab saa han endnu hen til hende som til en Stjerne, der havde kæmpet sig frem gjennem Skyernes Lag

og nu skinnede højt over ham, vinkende til Følge. Men saa steg atter Hjertets Ret, og han forlangte den med lidenskabelig Kraft, da lukkede et vildt Stormjag Skyerne til, og Stjernen var sluknet!

I Grev Hallers mere bøjelige Sind stod Striden der, hvor han i Fortrydelsen over sin Daarskab mødtes med Ydmygelsen af sin Hustrus Stolthed og rene Vilje. Tab var paa alle Sider. Tab var i det Forgangne; thi om han ogsaa nu med fast Vilje ofrede sin glimrende Æresplads i Hoffets Kreds, han følte ingen Tilfredsstillelse derved, det Hele havde dog kun været et ørkesløst Tidsfyld, et forfærdeligt, livstærende Arbejde med Tant og Løgn. Han saa dem fremskride i lange Rækker, alle disse glimrende Skikkelser; han saa, hvorledes Ungdommen lidt efter lidt løsnedes fra de slappe Træk, og Sminken dækkede over den lig et hæsligt Udslæt, nej, det var intet Offer at forlade den Bane! Og hvad ofrede han da? Hvad kunde han gjøre, som var istand til at bringe dette alvorlige Menneske ved hans Side i Forglemmelse hos den ædle Hustru? — Intet. Erindringen om ham vilde følge hende, og hans Tab vilde hellige den. Havde han mistet sin Hustru ved hendes Fejltrin, han havde sluppet den evigt martrende Sammenligning med dette Menneske, — nu vare de bundne til hinanden for Livet. Om han dræbte ham, han vilde kun fastne det usynlige Baand, som ingen Magt paa Jorden kunde løsne. — Der var kun Et: kunde han vinde

hendes Hjerte tilbage? Lod overhovedet et Hjerte sig vinde tilbage?

Da stod endelig Herluf stille foran et Hus, og det Blik, hvormed han saa op paa dets formørkede Vinduesruder, udtrykte en Haabløshed, som paany rejste Medfølelsen i Grevens Sjæl.

„Tilgiv," sagde han og rækkede sin Haand mod Herluf; „jeg veed ikke, om I har bemærket mit Følgeskab?"

Herluf vendte sig mod ham med et luende Blik, det var som hele Hjertets Ulykke pludselig slog over i Vrede.

„Jeg rækker Jer Haanden, Hr. Nordal," gjentog Greven lidt ømfindlig over at Herluf ikke modtog den. „Det betyder, at jeg stilles i Venskab fra Jer."

„Deres Venskab vil jeg ikke have, thi jeg gi'r Dem kun Fjendskab for det," svarede han.

„Ah! jeg troede, I forstod Betydningen af en saadan Handling fra min Side," sagde Greven fornemt.

„Jeg forstaar kun Et i denne Stund," svarede Herluf, „og det er den uskrømtede Sandhed." Og tagende et Skridt imod Greven føjede han til med en Røst, der hørtes som et Støn fra Lidenskabens skjulte Værksted: „De kan gaa derhen, hvorfra De kom. Men stod De ikke under hendes Varetægt, jeg drog selv Guds Haand tilside og slog Dem til Jorden, — ned i Graven slog jeg Dem!"

Greven veg døbbleg tilbage og maalte den truende Kæmpe, som stod foran ham lig et bunden Rovdyr. Han var langt fra at være fejg, og med fornem Foragt lagde han Haanden paa sin Kaarde og sagde: „Min Herre, dette Vaaben er indviet til Ærens Brug og ikke til dermed at tugte en brutal Gadekæmper, ellers —“

Dog han kom ikke videre! i det Samme løftede Herluf sin Haand og slog den ned paa hans Skulder, saa han sank i Knæ og blev liggende som under et overspændt Aag. Men Herluf greb sig i en Tanke; med et Kast paa Hovedet slap han Taget og var med et Sprang oppe paa den smalle Trappe, som førte til Vislaget. Greven rejste sig halvt bedøvet, men Bevidstheden var snart levende og med den en rasende Skam og Harme. Han rev Kaarden ud af Skeden, sprang efter Herluf og hug ham i den fremrakte Arm.

Men Herluf havde just rækket den frem for at standse ham, og uagtet Hugget trængte dybt ind og en Blodstrøm susede frem, forfejlede den dog ikke sit Maal, det maatte Greven sande! thi Herlufs fem Fingre sluttede sig om hans Arm som en Jernring; og i det Samme rev han ham Kaarden ud af Haanden, satte den for sit Knæ og brød den midt over, kastede Stumperne langt fra sig og slap Taget i hans Arm.

Det var et Øjebliks Værk. Jo nærmere Handlingen ligger et Menneske, desto mindre Betænk-

ningstid bruger han, den lange Overvejelse er den rigelige Tids Foster.

En Stund stod disse to Mennesker maalløse og saa paa hinanden med luende Blikke. Der brændte i Greven et lige saa dygtigt Had som i Herluf; men der var Noget inde bag Hadet, og det var Agtelse, de respekterede i dette Øjeblik hinanden, Luen var ren!

Endnu var det som de prøvede Styrke og med Stolthed affatte Tilnærmelsens Grænse. Men Blodet vedblev i en mørk Strøm at vælde frem af Herlufs Arm, og da Grevens Blik opfattede dette, var han den Første, som veg Pladsen.

„I bløder, min Herre, drag Omsorg for Eders Saar,“ sagde han og gik bort af Trappen.

„Og I, Hr. Greve,“ udbrød Herluf, „drage Omsorg for Eders sønderbrudte Kaarde. Den kunde ellers vidne for, at den havde mistet sin Ære i en Gadekamp.“

„Lad den ligge, hvor den faldt,“ svarede Haller stolt, og hilsende ærbødigt føjede han til: „Jeg tilstaar, min Herre, at I har givet mig en streng Lære, jeg siger Jer min Tak og ønsker Jer at leve vel.“

Der var Skjønhed over Grev Haller og der var ædel Fornemhed, idet han beherskende sin Krænkelse udtalte disse Afskedsord, og Herluf følte det med en næsten sygelig Bitterhed, thi det var jo med disse Vaaben han nu gik til hende og vandt

tilbage sin tabte Ret. Kaarden kunde han rive ham af Haanden og sønderbryde, disse maatte han vel lade ham beholde.

Der fløj et Ord op paa hans Tunge, men det var Smertens Aabenbarelse, og den skulde forties, skulde skrinlægges i hans dybeste Sjælegrund til evige Tider! Han gav da intet Svar, han saa et Øjeblik mørkt paa den Hilsende, gik da ind i Huset, famlede sig op over den mørke Trappe til Kvistrummet og lukkede sig her inde med Sjælens og Legemets Marter; for det Ene blev der vel Raad i Tiden, for det Andet tyktes ham selve Evighedens Maal ikke stort nok.

Medens han saaledes lod Tankerne følge Smertens og Skinsygens mørke Strømløb, vandrede Grev Haller gjennem de ensomme Gader til sit Hjem. Ogsaa ham mødte Dagens endelige Frembrud i hvileløs Eftertænken, og uagtet den kolde Virkelighed lidt efter lidt udviskede Nattens afskrækkende Syner, var der dog en saa overvejende Del af Sandhed i det Skete, at Ængstelsen havde Nok til at nære sig med.

Han sad fremdeles i sit Værelse, lyttende efter hver Bevægelse i Huset. Han var som en Fange under Samvittighedens Varetægt. Vilde hun gjøre Alvor af sin Trusel, vilde hun rejse? Derom drejede hans Tanker sig, og tilslut med en forvirrende Hurtighed. Men Timerne gik, uden at han vovede at gaa lige paa Sagen. Da hørte den

tunge Vogn ind i Portrummet, og næsten med et Skrig rev han sig ud af Engstelsens Vold. Han ilede gjennem de mellemliggende Værelser til Forsalen, her var Alting præget af en Bortrejse. I dette Øjeblik aabnedes Døren, og hans Hustru tren rejseklædt ind.

„Hedevig!“ raabte han i dødelig Angst. „Du drager da i Sandhed bort?“

„Ja i Sandhed, min Gemal,“ svarede hun idet hun venligt rækkede ham sin Haand og gik mod Udgangen. Han lagde Haanden i sin Arm og fulgte hende, det var som han maatte underkaste sig hendes Ledelse, hvorhen den end førte. Ved Dørtrinet bævede hun dog tilbage for det sidste Skridt, og hun saa paa ham med et sorgfuldt, spørgende Blik.

Greven forstod hendes Tanke, og et lyst Haab skinnede op i Sjælen. „Vi samles snart, min Hustru, ikke sandt?“

„Gud give Eder at længes derefter!“ sagde hun.

„Hvis I af Hjertet beder denne Bøn, da mødes vi forvist inden ret længe!“ udbrød han.

„Dog sker det ikke, før I har vendt Hjertet fra det Nærværende,“ sagde hun fast.

„Fra det Nærværende vender mit Hjerte sig aldrig mere; thi det Nærværende er Dig, min Hustru. Gid det Fraværende ikke binde Din Hu, da kommer nok bedre Dage.“

„Hvad jeg har vendt mig fra i Gjerningen, vil jeg ikke give det hemmelige Tilhold i Hjertet,“

sagde hun og fæstede sit Blik med trofast Hengivenhed paa ham. Men da hun atter sænkede det, stod et blegt, lidenskabeligt Aasyn for hende, og en dyb Bebrejdelse brændte hende imøde fra to mørke, luende Øjne. Hun gøs ved dette Sjælesyn, hvorledes mane det ned i en evig Forglemmelse? Med et Suk bøjede hun Hovedet ind til sin Ægtefælle, og i næste Øjeblik stod hun omslynget af hans Arm. Saaledes støttet til hinanden fulgte deres Tanker et Øjeblik det samme Løb. Den af Naturen helligede Bane var brudt, fra nu af gik det frem paa en anden Vej, som de selv skulde hellige i Kraft af Viljens Renhed.

Saa skiltes de for en Tid. Grev von Haller gik til et Par flygtige Møder i Hoffets Kredse, men de fængslede ham ikke mere; Skinlivet var levet, og Lykken havde været ham god at det blev kort. Der opførtes ganske vist omkring ham et Efterspil af Begivenheden, og den skjønne Grevinde gik hans Koldsindighed stolt forbi, som om hun ikke værdigede ham en Tanke. Men det sortblaa Øje tindrede af Had, og den funklende Rubinkrans mødtes med hendes Blik som Bloddryp paa en blinkende Dolk. Dog med denne Dolk havde hun selv overskaaret sit Trolddomsgarn, — han var fri.

Snart efter rejste han til sit Gods i Holsten. Der behøvedes Tilsyn af en Herre, havde han angivet som Grund til sin Afrejse, og han mente, hvad han sagde; men det som mest af Alt trængte

Tilsyn, var dog Stamtræets Ære! Hvormeget han end havde leget med sin Del deraf, han var dog gjennemtrængt af Respekt for Slægtens hellige Arvegods og forstod til inderste Grund, at det trods Alt var en af Livets stærke Magter, som Ingen ustraffet krænkede.

Imidlertid var hans Hustru i Ære og Glæde modtaget hos sine Forældre. Hun var frelst; men han — som havde delt Faren med hende? Han som trods Alt var hendes Livs Ledsager — stod han fast? Det blev efterhaanden til et Suk, som rummede hele hendes Sind, og hine flammende Blikke, som imod hendes Vilje havde varmet hendes forladte Hjerte, tabte efterhaanden sin Magt i denne Bekymring.

Da de i den kommende Vinter mødtes og Haand i Haand stod foran Billedet af det smilende Barneaasyn, vidste de Begge, hvad der var tabt og hvad der var vundet. Men Barnesmilet blev omsider til Solskin over det med mandig Vilje støttede og med kvindeligt Mod og Huldhed plejede Stamtræ!

Medens dette foregik, tildels ukjendt og uforstaaet af den fornemme Verden, hvori det skete, bredt ud over et Tidsrum af omtrent et Aar, levede Herluf tilbagetrukken fra Alt og Alle, kun rugende over sin Smerte og sit Tab. Men Tabets stærke Følelse er en Tilbagefordring! Herluf fordrede tilbage med en Gniers Heftighed hvert Glimt

af det en Gang Bundne, saavel det Givne som det Selvtagne, og Fantasien gav ham villigt fuld Erstatning. Men af Fantasien kan leves godt, skjønt ikke længe, thi den udmagrer jo Virkeligheden.

Saa fulgte slappe Tider efter vilde Kampe, og under disse steg atter hin mørke, fjendtlige Selvprøvelse frem af Sjæledybet og tog Svøben i den ubarmhjertige Haand. Synden, Døden og Dommen tog alle Tanker og alt Liv og slap ikke en Lysstraale ind i Mørket, før deres Trusler vare udtømte og de sank hen i den jevne Tilstand, der hos den Svage bliver til Sløvhed, men hos den Stærke til Rugningstiden for et nyt Mod.

Da steg Livskravet endelig op for ham i en ny Skikkelse, og det var Arbejdet. Da den sidste Lanse var brudt med Sjælens vilde Magter, gik denne Mandighedens sikre Kæmper frem og jog Fantasiens tøjlesløse Skygger paa Flugten; nogle sank i Afgrundene, andre gled ud i Drømmenes Rige, og atter andre blæstes væk af Stolthedens ungdomsfriske Aande, væk svandt de Alle. Vistnok sitrede hans dybe Følelse af og til i Savnets Vaande, men det forrykkede ikke Aandens Virke; Hjertets egentlige Liv var levet, udtømt i Lyst og Smerte! Dette var kun Efterveernes Gisp.

Saa kastede han sig med al sin Styrke over Studiet, lærd vilde han blive og skulde han blive! Han havde saalænge gaaet under Magistertitelens falske Mærke, den skulde nu vindes og bæres med

Ære. Saa levede han i Aandernes Verden og inddrak Lærdommens styrkende Vin, og uagtet han ogsaa her drak til Beruselse, blev det dog til en Afkøling for hans Ildsjæl og en Strenghedens Udformning af hans Karakter. Ærgjerrigheden beherskede alene hans Fantasi, og i den stolte Selvfølelse af sin overlegne Aand svandt Slagskæmpens og Partiførerens broutende Begjær. Og nu aabnede der sig andre Kredse i Omgangslivet for den unge Lærde, hvor hans Forfængelighed vistnok ogsaa nød en fristende Næring, men hvor Aanden dog krævede Guld for Guld, og ikke som i hin ørkesløse Glimmerverden kun Flitter for Flitter.

Tre Aar hvilede Herluf sig i Stjernelyset af dette kampvundne Stadium.

III.

Strømmen i denne Fortælling maa nu vende tilbage til sit Udspring, nemlig Bergens By. Her havde Livet føjet sig paa forskjellig Maade efter de forskjellige Personer. For Enkelte havde Tiden bragt den naturlige Fremgang, for Andre kun en Slags stillestaaende Bevægelse. Udadtil vare Forholdene de samme. Det Oldenske Hus stod, som det syntes, paa samme faste Grundvold, Tilliden var den samme: Haandsrækningen og de gode Ord imødekommende, Sladderen og Railleriet bagefter, Nysigenhedens summende Fluer overalt!

Olden selv sov kanske lidt mere end før, men det var inden Døre, for Verden var han lige aarvaagen: lo til sine egne Vitser, og overøste Hvemsomhelst med sin aabenmundede, godmodige Snak. Madam Lydias Næse traadte lidt skarpere og ubarmhjerligere frem, men det var nærmest fordi de omliggende Former havde trukket sig tilbage, hun var i sin Grund ikke ubarmhjertigere nu end før. Stadshauptmanden havde faaet en vis Lysning

oppe i Kronen, som han dækkede med Omhu og som selvfølgeligt ogsaa overdækkedes af Andre. Forresten gik han frem paa den samme taktfaste Fod, i slyngende Bevægelse og med det langlige Haansmil om Læberne. I sin indre Holdning — vi erindre, at den var noget usikker — havde han mærkeligt nok faaet sig oparbejdet en Slags moralsk Støtte ved Hjælp af hint Ægteskabstilbud, som han til sin egen Nødhjælp havde givet Benedikte. Om han dog alligevel havde næret, sig selv ubevidst, en dybere Tilbøjelighed for hende, der bagefter velvilligt lempende drog Braaden ud af Begivenheden og førte den over i hans Erindring som en ærlig Handling, det kan være; saameget er vist, at han støttede sig til den som til et Hædersmonument, og det ikke mindst, naar Søster Lydia henkastede en og anden Finte i hin Retning, hvilken paa Grund af hendes uforandrede Nag til Benedikte altid blev et skarpt Indhug i hans Myndighed.

Men i denne stillestaaende Luft, i dette Buskads af Tjørn og Vidje skød op en Rosenstok af den vidunderligste Skjønhed. Barnet, som hun endnu kaldtes, var nu fremvokset til en sekstenaarig Jomfru, en Øjenslyst og Hjertensfryd i Familjen, hvoraf Hver tog sit Maal efter sin Maade. Forresten vidste hun ikke stort Mere om Livet end før. Uskyldig som Blomsten bar hun sin sjeldne Skjønhed og udaandede sit Væsens duftende Sødme

ligesaa ubevidst som den. Livets stille, ubekymrede Gang førte i lige Linje fremad, den Dag i Dag havde god Hilsen og Budskab fra den igaar til den imorgen, det var en Fornøjelse at være til, at klæde sig i Rosenrødt, i Lyseblaat og Hvidt, spørge hvilket der klædte bedst og faa til Svar, at Alt klædte lige godt, forbi Klædelighedens Glans kom fra hende selv. Og dertil fri for baade Skole og Lærerinder med al Slags aandeligt Besvær! Var der Noget, som i et Sekund jog en Skygge hen over hendes straalende Pande, da var det et uforvarende Gjensyn med en af de Skolebøger, som hun var bleven presset til at gjennemgaa, og hvoraf hun aldrig havde skjønnet en Mening.

„Laura er mit Hjertebarn," sagde Olden. „Mig er det, hun slægter paa, rød og hvid som Mælk og Blod, Øjne som Forglemmigejer og guldkruset Haar! Det havde jeg ogsaa, da jeg var ung, ikke sandt, Lydia?" Og saa lo han med Taarerne trillende ned over Ansigtet, medens Lydia haanligt satte Næsen tilvejrs, for at vise hvor højt hun nu var oppe over den Slags Ihukommelse. Kun naar Stabshauptmanden var nærværende ved disse Udbrud, og det traf ikke sjeldent, saasom Clas Olden jevnlig drøftede dette Thema med sig selv, fik Næsen uvilkaarligt en anden Retning; thi da hug den ind i Broderens spottende Smil, som hun vel vidste betød: at Barnets Lighed med Faderen ikke blot var i det Ydre, men ogsaa

i det Indre. Og det vilde Madam Lydia til sit sidste Aandepust erklære for Løgn! Laura var hendes Barn, hun bar Klogskaben i sig, den var blot ikke spidset til endnu, Stængelen var for bløđ til at sætte Torn!

Nu saa beholdt hver sin Mening for sig, og Laura bebyrdede ikke sit glade Sind med nogen. Det Eneste som drog hende over i et forventningsfuldt Fremsyn, var Tanken paa de to Brødre, som var der, etsteds ude i Verden, svævende omkring i en Slags Taagering; thi anden Forestilling havde hun ikke om det, hun ikke havde set. Andreas havde imidlertid været hjemme i et kort Besøg to Aar i Forvejen, og det havde været en fortsat Fornøjelse fra den Dag, han kom, til den Dag, han drog væk: en ustandselig Vagen og Stegen, smaa Lag, hvor hun fik Lov til at være med, store Lag, hvor hun fik Gjengjæld i mange gode Sager, fordi hun passende maatte blive hjemme, og var i det Hele den største Moro, hun havde oplevet. Paa Herluf tænkte hun ogsaa, og lyttede nysgjerrigt til de Beretninger, der stundom bragtes om ham i Form af Bynyt, thi selv havde han ikke skrevet i de sidste fire Aar. Derfor blev han ogsaa temmelig koldt behandlet under de huslige Drøftelser, i alt Fald med en Forbeholdenhed, hvoraf der efter Omstændighederne kunde udvikles Noget til begge Sider. Men disse Beretninger tydede altid paa en Overhøjhed, som skræmte hendes Fantasi; hun fik aldrig

mere Mod til at tage ham i Haanden og aflægge et Besøg i den Legekrog, hvor de dog en Gang havde siddet saa fortroligt med hinanden.

Da ankom endelig en Dag et Brev til Clas Olden fra Herluf, en stor Skrivelse med mange latinske Ord indblandede i en formel Beretning om den med Udmærkelse overstandne Magisterpromotion. Dette kastede paa en Gang et blændende Lys over Stemningen, Kulden smeltede, og Misfornøjelsens Skygger, ja de havde egentlig aldrig været til! Lutter Sønlighed, lutter faderlig og moderlig Hengivenhed! For Oldens Vedkommende var dette vissélig sandt, derfor var hans rystende Hænder, da han holdt det store Brev op i Dagen, en ærlig Tilkjendegivelse af hans Glæde, og det Tilfælde, at han ikke hverken lo eller græd, men satte sig stille ned i Lænestolen, efter at Brevet var læst, viste hvor dybt det var trængt ind i ham. At han sov en hel Time ud over den almindelige Tid efter dette Budskab, var derfor ikke mer end rimeligt.

Og nu fik Stabshauptmanden sine Miner lagt i Orden for med den vante Overlegenhed at kunne berette Sagen som Noget, der faldt af sig selv. Men i Ensomhed sammen med Søster Lydia fik Visen rigtignok en anden Lyd? Da vidste de godt og vel med hinanden, hvilket Læs af Harme, Bekymringer og Skuffelser dette uventede Brev havde væltet, og hvor megen Grund der var til at glæde sig derover. Der hengik heller ikke mange Stunder,

før de, mere ved Tegn end ved Ord, havde knyttet gamle Planer til nye Forventninger, og medens Olden paany forsikrede Døre og Vægge, at han aldrig glemte den Dag, da han i andet Sørgepar fulgte Ehrenreich Nordal til Graven, vandrede de frem i et mere lysteligt Følge som første Par, der fulgte den rige, højværdige Magister Herluf Nordal til Altret med Husets eneste Barn! Aldrig havde de endnu tilsmilet hinanden saa huldt. Deres Øjne drog Straaler fra og til hinanden som Solblinket paa en Vandkaraffe, og Madam Lydias smalle Læber forsvandt i et Smil, der trak Næsespidsen med sig i en Krumning, som, hvis man sammenlignede den med en Krog, vistnok i yngre Dage havde udgjort det Tiltrækningspunkt, hvori stakkels Oldens guldkrusede Haar var bleven hængende; thi den frembragte i hendes haarde Ansigt et eget skjelmsk Udseende, der var ret tiltrækkende.

Det gav Solskinsdage i det Oldenske Hus, skjønt ude regnede det uafladeligt i Dage og Uger. Men medens alle Andre sank sammen i en Slags vandtung Døs, var der en Enighed over Beboerne af dette Hus: at aldrig havde der vist sig bedre Udsigter til Frugtbarhed og godt Fiske, Solskin og klar Sommer end netop i denne Vaar.

Men nu var Spørgsmaalet: hvorhen styrede Magisteren (thi paa dette Tidspunkt var det ikke længer Herluf, det var „Magisteren" til hvert andet Ord), hvad var hans Maal? At han omsider steg

op paa Bispestolen, det var jo en Selvfølge — af sig selv, som Lydia forsikrede — man behøvede ikke at søge længe for at finde det Fremsyn; men Mellemtiden? Det var den, man stod fast i. Imidlertid blev der paa Husets Vegne af Rolf Enevoldsen udferdiget en Skrivelse til Gjensvar og i Forening med den stillet til Magisterens Raadighed: Barndomshjemmet med vidtaabne Døre, samt længselsfuldt ventende Plejeforældre og Venner! Fra dette Brevs Afsendelse begyndte allerede Tilstelningen til hans Modtagelse, og uagtet denne først et halvt Aar efter iværksattes, var Forventningen dog ikke et Øjeblik bleven træt.

Men Forventning er og et Ord, som betegner den utrættelige, haabefulde Venten, Ønskets gode Vandringsstav hen imod det tilsikrede Maal, om og Tiden drager ud; ja den giver jo selv det svageste Mod en Støtte paa de ubestemte Længslers Veje, hvor Hjertet gaar søgende frem mod En, som aldrig kommer!

I en saadan Forventning havde nu Benedikte Arnesen henlevet fire lange Aar siden hin Morgen, da hun dødelig angst var sprunget hen til Vinduet og havde set Herluf kjøre afsted, tilvinket Afsked af den samlede Familje, medens hendes Hjerte fulgte ham med en Smerte, som gav ham et Tilsagn, der aldrig kunde brydes.

Vi veed, at da vi forlod hende, sad hun paa en Maade lunt inden Vægge, og der sad hun frem=

deles. Kredsen, som den Gang lukkede sig om hende, var hverken udvidet eller sammentrukket. Gamle Klyver havde efter tre Maaneders Fængsel indtaget den gode Hvileplads, som hun havde ordnet til ham, hvor han havde faaet Hovedparten af det ikke meget overflødige Rum, som disse tre Mennesker delte med hinanden. Hans Seng stod i Dagligstuen, men for at dette Gode kunde opnaas, havde Benedikte maattet tage Del i Madam Warniches Soverum paa Kvisten, Noget dette beskedne Menneske tog som en Æresbevisning og aldrig ophørte at være rørt over. Beskjeftigelsen med Smaahandelen delte de og imellem sig, og den tarvelige Husholdning bestyredes paa samme Maade. Der var en naturlig Takt i den gamle Kone, og den veed vi er en Magnetnaal, som ikke misviser. Tusinder klare ved Hjælp af denne Vanskeligheder, som de hverken have Kundskab eller Evne nok til at afværge, og Mangfoldige vinde derved en rørende Klædelighed, som selv den Dannede tit maa savne.

Hvad Benedikte end bestræbte sig for at udrette, det blev dog, — som ordnet af en usynlig Haand, — kun til det, der passede sig for hende. Saa henlevede disse Mennesker Livet med hinanden i Fred og Hygge; stundom ymtede nok Madam Warniche, at det kunde være godt nok for Alderdommen, men ikke for en Ungdom som Benedikte, kommet af bra' Folk! men Benedikte selv lod ikke til at have nogen Længsel eller Tragten ud over

den Grænse, Forholdene havde stillet hende. Naar hun sad med sin Haandgjerning, nærmest den Dør, der førte ind til det trange Rum, som udgjorde Boden, for at hun hurtigt kunde være tilstede, hvis en Kjøber mældte sig, og naar Madam Warniche sad foran den store Kurv, som langsomt fyldtes af krusede og krøllede Papirstrimler, smaasnakkende med gamle Klyver, der efterhaanden var kommet til at tage Del i hendes Beskjeftigelse, og de Begge syntes saa trøstefulde, som om de vare bestemte til at leve evindeligt, medens de syslede med Omsorgen for andre Dødelige, var hendes Hjerte for fuldt af Taknemlighed til at ikke hendes Udvortes skulde gjenstraale det, om end der nu og da skyggede noget Mørkt over hendes skjønne Øjne.

Vistnok var Morbroderen efter sin Fangetid hensunken i en Sløvhed, som truede med at gaa videre, men endnu kom dette Varsel kun frem i enkelte Øjeblikke, og satte da Madam Warniche Kurven tilrette foran sig og begyndte at rasle med Papirstrimlerne, rettede han sig hurtigt og tog fat med hende.

„Er der Nogen ivente?“ spurgte han da, som om han var bleven vækket op af en Søvn.

„Kristence borte hos Madam Kall gik her forbi igaar og saa ind af Vinduerne og denne Morgen ogsaa,“ svarede Madam Warniche sukkende, „jeg veed jo ikke, men det plejer at varsle.“

„Ja, giv bare paa!“ sagde Klyver da og famlede mellem Papiret.

Under dette lyttede Madam Warniche bestandig udefter, og naar Butiksdøren da blev aabnet, skyndte hun ind før Benedikte, thi hun vidste, at nu vilde der paa en eller anden Maade blive givet en Mælding. Det skete altid, naar et Lig var ivente, og jo nærmere det var, jo mere ulykkespaaende saa Kunden ud, og jo mere aandsfraværende syntes Madam Warniche, som var der for hende ikke Lig til i denne Verden, saalidt som Ligkister, der skulde fyldes.

Indkommen fra denne Ekspedition gik hun da stilferdigt til sin Dragkiste, der stod for Enden af gamle Klyvers Seng, tog frem et sort Forklæde og en liden violet Silkesløjfe med Dup til at stikke ind under Hagen, og sammen med dette henlagdes et stort hvidt Klæde til Dækning over Papirkurven. Naar det var ordnet, satte hun sig paany til Arbejdet, og da var det en ren Fornøjelse at se, hvor flinkt det gik med gamle Klyver; det var som stod han ved Lastrummet af sit Fartøj og tilsaa Indskibningen, thi uagtet han var sløv for enhver anden Beregning, vidste han dog paa en Prik, hvormeget Papir der behøvedes til den og den, efter angiven Alder og Størrelse eller gammelt Kjendskab.

Ind i denne Ensformighed brød dog ikke saa sjeldent et friskt Pust, ligesom fra andre Egne, og

det var Besøgene af Clamer Stub. Han havde fra Begyndelsen af set indom hver Søndag Eftermiddag for at høre til gamle Klyvers Befindende, sige Jomfru Benedikte en eller anden — efter hans Mening — ridderlig Høflighed, og paa en vis Maade spørge Madam Warniche om Forretningerne. Men denne Svippenindom var efterhaanden bleven til et vedtaget Besøg, som alle Parter saa imøde med lige glad Forventning, og i hvilken Anledning der gjordes smaa Tilberedelser, som Gjæstmildhedens naturlige Trang forhøjede til en Glæde.

Naar da Søndagen kom, og Alting i det lille Hus skinnede af Renhed, Madam Warniche sad ved sit Vindue og strikkede, og gamle Klyver paa den anden Side af Bordet ved sit Vindue, rygende en Pibe, hvis Omfang tydede hen paa en Velmagt, der stemmede sørgeligt med hans Afmagt, og naar Benedikte skyndte sig syslende ud og ind af Døren til Køkkenet, nynnende paa en Sang, hvis Ord vare i hendes Tanker og hvis fulde Tone i Sjælen, da var alt dette en Slags Indledning til Hr. Toldbetjent Clamer Stubs forventede Besøg.

Naar saa den lille, bredskuldrede Mand kom ansættende med en Frimodighed og Sikkerhed, der først mældte sig ved tre raske Slag med Dørhammeren, og senere ved hvert Skridt med: „God Dag, god Dag! Hvor staar til? Alting bra' naturligvis! Gamlingen med Velstandspiben i Munden,

Madam Warniche med gode Udsigter i Sort. Forresten trivelig som en Guds Velsignelse — og Jomfru Benedikte?" her standsede han i Regelen med et glad Suk, og lod sit veltalende Blik sige Resten. Men hvad det Blik sagde, syntes hun dog aldrig ret at ville forstaa.

Der var imidlertid paa andre Hold ingen Mangel paa Forstaaelse, det viste Madam Warniche, naar hun af og til saa hen paa den lille energiske Mand og tilnikkede ham sin Medfølelse: raadede hun, da skulde han vist faa Svar i Stunden! Men Clamer Stub ventede baade Stunden og Dagen ud, som han havde ventet de lange Rækker af foregaaende Dage, og hans Haab syntes uopslideligt. Han havde paa hin Dag i Konsul Bremers Kontor givet Benedikte sit Hjerte, og det var en solid Gave! Den var ikke frembudt til nogen Kvinde før, og den vilde heller ikke blive taget tilbage, hvad der saa end skete. Dog, med rene Ord at sige hende, at dette Hjerte var fuldt, ja overfuldt af hende, det havde han endnu ikke vovet. Det Yderste han var naaet til, var i Skumringsstunden, naar gamle Klyver tog sig en lille Lur, som Madam Warniche uvilkaarligt tilnikkede sit Samtykke, og naar Benedikte bøjede Hovedet mod Vindusruden og lod Tankerne følge Længslens skjulte Veje, at sætte sig hen i Ovnskrogen lig en rugende Uvejrssky, der dog efter alle Mærker snart vilde fordele sig, og sukke saa en Sten kunde bevæges, medens

han af og til pustede Aanden ud med en Kraft, som om han var paa Spor efter den mest forslagne Smugler. Men alt dette gik Benediktes Sans forbi. Den, som lytter indad mod Sjælens Hvisken, er døv for alt Andet i Verden.

Men saa trommede Klokkeslagene Allarm i i Lejren, og man hilsede hinanden vel opvaagnet. Benedikte gik til de huslige Anliggender, Madam Warniche havde saamange Smaaord med godt Haab og god Tro at tilkaste Stub, og denne fik pludselig travlt med at undersøge Gamlingens noget hæse Pibe, skruende af og paa, blæsende ind og ud, stoppende og tændende, saa han snart fik alle Skyerne spredte og det friskeste, klareste Vejr op i Synskredsen, inden Benedikte atter viste sig med den tarvelige Anordning til Aftensmaaltidet.

Naar da disse temmelig ulige Mennesker sad omkring det hyggelige Aftensbord, var det som naar fire Rejsende fra forskjellige Veje mødes paa samme Hvileplads, hurtigt glemmende alle Rejsens Besværligheder i det tilfredse Fællesskab. Dertil kom, at Stub havde en vis folkelig Evne til at gjøre Løjer. De passede til Tid og Sted, og fik sin Virkning ved Maaden, hvorpaa de fremdroges. Det klædte ham godt, naar han pludseligt saa Madam Warniche fast ind i Øjnene, uden at blinke og med et Dommedagsblik syntes at ville sige: „De har en ond Samvittighed, det nytter ikke De nægter det!"

Og Madam Warniche skreg da op, som om en Rotte var løbet over hendes Vej: „Hvad er det De vil mig Menneske?“

„Er De ikke vel, Madam Warniche?“ spurgte han saa med det blideste Ansigt, og vendende sig til Klyver: „Det er Ungdomsvildskaben, som buser over, man maa være vaer med det Fruentimmer.“

Da skreg hun paany og lo til Taarerne trillede hende ned over de runde Kinder, forsikrende: at hun stod ikke i det, at hun maatte dø!

„Dø?“ gjentog gamle Klyver og saa lidt smaapolisk hen til hende. „Da faar jeg lægge i Vej, I bruger Jeres fire Pund saavist som et.“ Han tænkte paa Kruspapiret.

Men nu drog Madam Warniche et Suk og forsikrede, at hun vistnok ikke havde saa langt tilbage. I hvilken Anledning Clamer Stub tørrede sine Øjne og foldede Hænderne med et langt Suk, greb da Peberbøssen og drysende dens Indhold ud over hendes Tallerken spurgte: om han som Husets Ven i første Sørgepar maatte have den Ære at bestrø hende med en Haandfuld af det Støv, hvoraf hun var kommen? Og da lo hun paany, saa hendes trivelige Person rystede.

Paa denne Maade gik det omtrent til hver Søndag Aften, og et hyggeligere Maaltid blev ikke nydt i den hele By. Hvormeget end Benediktes alvorlige Natur holdt igjen, kom det dog til mangt et hjerteligt Latterudbrud med hende ogsaa, og

naar dette skete var Stub mer end belønnet og kunde gjerne have grædt af Glæde, hvis han ikke paa Forhaand havde erklæret, at naar en Mand græd, var det ude med Manddommen. Heldigvis blev han af Ingen draget til Ansvar, forbi han i Praksis beviste det modsatte.

Han stred i det Hele for Mandighedens Ære, kom hver Søndag med en Forventning og gik med et Tab; men det var der Ingen, som kunde mærke paa ham. Han holdt sig usvækket i Søndagsstemningen, til Døren blev lukket efter ham og han var drejet om i en anden Gade, da kom der brat en vis Langsomhed over ham, der eftersom han nærmede sig sit eget Hjem i Nærheden af det Sted man kalder „Klostret", mere og mere syntes at ligne Modløshed.

Han havde ogsaa her inden Døre en vis Kamp at bestaa, hvorom Verden ikke havde en Anelse. Han vidste, at hans gamle Tjenestepige ventede ham, saasom hun havde gjort det nu hver Søndag i fire Aar, at hun stod opstillet ved Dørstolpen og lyttede efter, om han havde havt Lykken med sig, eller om Alt var ved det Gamle? Og naar han da tren ind, følte den energiske Mand en Beklemthed, som han ikke kunde faa Bugt med, thi saa modig som han ellers var, naar Marthe-Kone, hun var nemlig Enke, begyndte sine Skoser over hans uheldige Friergang, da betoges han af Fejghed og havde kun to Udveje: den ene at være grov, den

anden at tie bumstille. I Regelen benyttede han begge To.

„Naa Pige-Kone!" udbrød han til et lempeligt Forsøg.

„Kone!" pustede hun. „Nej, om I blev to Hundrede Aar, fik ikke I Kone i Jeres Hus." — Og nu blev en Dør smækket i og en anden slængt op paa vid Væg; to Lys stod altid paa Bordet og ventede paa den heldige Frier, og Marthe havde for den Sags Skyld ikke Noget at lade ham høre, thi hun selv var ligesaa taabelig og ihærdig i sin Forventning som han — men det ene Lys fik da et Pust, som gjerne kunde have slukket ti, og det andet sattes ind paa Natbordet ved hans Seng. Det skete i en Haandevending!

„Hvornaar har I faaet Brev paa det?" spurgte han efter et mandigt Brum.

„Aa jeg veed det, jeg veed!" bed hun af og hængte hans Kjole med Vesten ind i Skabet.

„Saa kan I beholde det for Jer selv!" fnøs han, sparkende en Støvle hen over Gulvet.

Men nu rettede Marthe-Kone sig, og med blid Uforskammethed sagde hun: „Hvad skal og et Fruentimmer tænke om Sligt? fire Aar! ha ha! — Hun kan jo være blevet varm og kold Hundrede og niti Gange i den Tid."

„Læg ti til, saa bli'r det lige Tohundrede," vrængede han i samme blide Maner og sparkede den anden Støvle samme Vej.

Marthe samlede brummende Støvlerne sammen og gik mod Døren; men her vendte hun sig og gjorde et Kniks. „Godnat Mojø — Koneløs!“ og fløj saa ud af Døren.

Stub satte en Haanlatter efter hende og kastede sig derpaa i Sengen, saa den bragede paa alle Kanter. — Morgenen efter paa Toldboden var ham ingen Ting tilpas, og overalt fandt han noget Forbægtigt at løbe an imod. Dette lod de øvrige Toldfolk nu gaa sin Gang, de vidste det var snart forbi, og Manden var ikke mindre respekteret og afholdt for det.

Imidlertid havde Stub taget en Beslutning, hvilken vidste Ingen uden Marthe=Konen, der altid lurede lidt ved hans Hjertedør, — men at han havde noget Alvorligt for, det syntes paa ham.

Da kom atter Søndagen. Stub var tidligt oppe og gik om i Huset med stor Kjækhed, ligesom han den hele Uge havde lagt et særligt Mandemod for Dagen. Han sang falskt oppe i de høje Toner som Vindens Hvin gjennem Takkelagen af et Skib, — han kaldte Marthe i et væk sin Pige=Kone — trak i til Højre, hvad der hørte til Venstre, og var i det Hele paa en hvid Hest!

Marthe lod sig dog ikke bedaare af det Overmod; det havde han saa tit havt om Morgenen, og dog var det om Aftenen gaaet ned til Undermod. Lystigheden dalede virkelig ogsaa lidt efter lidt, og da Middagen var forbi, blev Stub lige til høj=

tidelig, sad med foldede Hænder og stirrede ned for sig, som om der laa en Afgrund ved hans Fod.

Da blev Marthe dog lidt beklemt om Hjertet, og for at lette sig foretog hun den sædvanlige Søndagsanordning til hans Paaklædning med en Omhu og Nøjeseenhed, som om han fra hendes Haand skulde gaa lige op til Alteret.

„Nu Mojø!" raabte hun endelig ind fra Sovekammeret. „Nu faar han tage paa — Klokken er mange!"

Stub sukkede dybt, rejste sig og tiltraadte den vigtige Akt med en Godmodighed, som næsten kunde kaldes Fløbhed, ja han var lige ved at sige til Marthe, at hun i Grunden havde Ret: det stod daarligt til med Mandemodet.

Marthe var imidlertid et Slags nobelt Huskors; hun gav paa mange Maader Ondt af sig, men hun vilde sin Herre vel, og hun misbrugte aldrig hans Godmodighed. Saaledes holdt hun nu ogsaa igjen paa hans vege Stemning ved en vis Koldsindighed. Hun rykkede Bordet med Vaskervand nærmere til Spejlet, lagde Haandklædet mere bekvemt, plukkede hist og her et Støvfnug af Kjolen, der hang over en Stolerng, og vendte sig fra, medens Stub bandt sit Halsklæde, der altid skete med nogle sælsomme Grimacer.

Endelig blev Vesten langet til, samt Kjolen med de brede Skjøder og store Opslag, og da stod Manden ferdig. Marthe trak sig lidt tilbage for

at mønstre ham, han selv tren formelt nogle Skridt ud fra Spejlet, og nu kom den sidste Akt, der bestod i at indøve visse Holdninger og Miner.

Med venstre Haand i Siden, højre Fod frem, Læberne studs optrukne og en liden Rynke i Panden — det gav en mandig Skikkelse, det kunde ikke nægtes; men det var dog den, han mødte op med for de Herrer Kjøbmænd paa deres Kontorer o. s. v. — Der var en anden; og nu fremviste han et godmodigt Smil blandet med lidt Snuhed, gav sig selv et velvilligt Nik, og førte Lommetørklædet med en vis Flothed op til Næsen, der til Trods for sin Korthed ved de kraftigt udvidede Næsebor, fik et dristigt og spejdende Præg — den syntes at lugte Svig! — Nej, det var heller ikke det Rette, thi det var jo egentlig Snushanen; nej, det gik slet ikke. Han maatte være den respektable, betroede og agtede Borger og fornemlig mandig! — I denne Holdning gik han nu et Par Skridt ind imod Spejlet og atter baglæns ud fra det, hvor han endelig stod stille for ligesom at lade Skikkelsen sætte sig.

„Naa — her er Hatten, Mojø!" afbrød Marthe. Stub vendte sig mod hende med et totalt fremmed Ansigt. „Tak", sagde han fremmed og gik nu i Karakteren mod Udgangsdøren, som Marthe holdt aaben paa vid Væg.

„Vorherre være med Jer!" sagde hun grædeferdig, det hørte til.

„Tak Marthe-Pige", svarede han med Vægt, men fremdeles i Fremmedtonen.

„Hold Jer paa Fortouget, saa I ikke skidner Jer!" raabte hun fra Gadedøren.

„Skal forsøge det!" sagde han, som om han gav hende Tilsagn ved Ære, Liv og Gods.

Saa lukkedes Døren, og efter at hun havde stillet ham i Vorherres Varetægt, gik hun til en Undersøgelse af Huset, den hun utallige Gange forhen havde udført, og med en Nøjeseenhed, som om hun paa denne Dag skulde aflevere det til en ny Madmoder.

Efter en langsom, i Karakteren stadig holdt Marche ankom Clamer Stub da omsider til det velkjendte Hus, som havde den store Fordel ingen Gjenboere at have, men kun en Række gamle Aske- og Lindetræer, der skilte Vejen fra et Par store, med Ukrud overvoksede Haver.

Han havde for første Gang ladet vente paa sig, og det var med Smilet af en venskabelig Bebrejdelse han mødtes i den aabne Dør. Dog Benedikte veg uvilkaarligt et Skridt tilbage, og Madam Warniche udstødte et overrasket „Ej!" ved at se den Højtidelighed, han som agtbar Borger frembar til Mødet. Der blev dog Intet sagt i den Anledning, og Clamer Stub nød sin Kaffe i respektfuld Stilhed. At her var noget Ualmindeligt i Gjære, tænkte baade Benedikte og Madam Warniche, og Begge kom Meningen lige nær; men Stemningen

var rigtignok forskjellig! Madam Warnicke tænkte sig glad det længe nærede Ønske opfyldt, medens Benedikte skjalv for en Udtalelse, som hun rigtignok hidtil havde afværget, men som hun dog følte engang maatte komme.

Dog Dagen gik, og efterhaanden gled Clamer Stubs højtidelige Væsen af, saa den gamle Gemytlighed kom frem i sin hyggelige Hverdagsklædning. Benedikte begyndte at aande lettere, og Madam Warnicke trak sig med et Suk hen i sin Hvilekrog, der egentlig ingen Krog var, men kun et Mellemrum fra Sengen til Dragkisten, og netop stort nok til at give hende en Støtte til begge Sider. — Gamle Klyver duvede langsomt ned i Forgangenhedens Strøm, og Stub sad i Ovnskrogen og holdt med foldede Hænder om sin smukke Merskumspibe, der forlængst var gaaet ud, skjønt han endnu af og til tog et dygtigt Drag og slap det igjen med et Suk.

Skumringsstunden bredte lidt efter lidt sit Slør over Rummet, og Gjenstandene sank hen i en mere uvis Afstand. Ingen af dem talte, selv Clamer Stubs sædvanlige Sukken, der altid gav Benedikte en dyb Foruroligelse, hørtes ikke, og dog var der noget i Luften, som stemte til Hjertets Højtid. Hvor Mennesker have hinanden kjær, men bluferdigt holder det ude af Omtale — der er Stemningen Velværets Poesi.

Benedikte sad ved sit lille Vindu. Der var en

vis Uregelmæssighed i Stuens Form, en Udbøjning af Muren i det ene Hjørne til Gaden, og her var dette Vindu anbragt; det gav en hyggelig Siddeplads — et lidet Stykke Verden for sig selv! — Her kunde drømmes, længes og haabes langt ud over Fornuftens Grænse, det vidste Benedikte, hver Gang hun rejste sig og gik fra Krogen over i det virkelige Livs forskjellige Virke, og det trøstede hun sig til under sin travle Hverdagsgjerning, naar Modet sank med Dagens Klarhed, og Fjeldskyggerne ligesom aabnede dybe Grave for Livets Gjenskin.

Da kom det i denne stille Time til en Sang — Benedikte sang, thi hun maatte synge! Halvhøjt fyldte hendes tonende Røst Rummet, og som Sangen i vemodig Bæven steg fra hendes dybeste Sjæl, saa trængte den og ind i Sjælen af de stille Lyttende, og det tankeløse Døs fik sine vaagne Drømme.

For gamle Klyvers omtaagede Blik gik lidt efter lidt en Klarhed frem — det var det store, blinkende Hav! En frisk Brise drev grønlige, skumtoppede Bølger afsted i uafladeligt hvislende Jag. Et Fartøj med udspændte Sejl skar hen igjennem dem, saa Sprøjtet stod højt omkring den duvende Stavn. Det klaprede og peb i Tougværket. Paa Kommandobrædtet stod en ung Mand med venlige Træk og stilferdigt Lag, men da kom der paa en Gang Liv i Øjet, han rettede sig dristigt og slog ud med Haanden, raskt fløj endnu et Topsejl ud paa hans kyndige Befaling og slog sine trodsige

Bugter for Vinden, ti Miles Fart i Vagten, det var Sømandens Lyst! — Og gamle Klyver trak op det ene hæse Suk efter det andet af sin udgaaede Pibe.

Da smilede Madam Warniche henne i sin Midtkrog; thi netop da gik hun efter de fornøjeligste Tilberedelser nejende hen over et skinnende Storstuegulv, hvor smilende Jomfruer og Madamer sad i ærbar Firkant ind til de tomme Vægge, modtagende med passende Nølen den Kaffe, hun bød dem. Og der sad de nu hver med sin Kop i Haanden, under den sirligste Agtpaagivenhed baade paa sig selv og sin Naboerske, medens hun rødmende trak sig tilbage og i Forbigaaende skottede hen til Herrernes sammenstuvede Flok, hvor den lyshaarede Peter Warniche stod paa Taa for at lade sit forelskede Smil stryge hen over de omkringværende Haartoppe til et Møde med hendes frygtsomme Skotten, — men stjaalent naturligvis! endnu vidste ingen Uvedkommende hvad de To havde mellem sig.

Dog dette Plageri skulde Gudskelov snart høre op! Selskabet idag var indbudt som Vidner til, at Garver Johansen erklærede sin kjære, elskede Datter Adolfines Trolovelse med Hr. Malermester Peter Warniche. — Deres Skaal! — Ja, det var en glad Dag. Og hvor de vare forelskede i hinanden! „Hold Maade, Børn“, sagde gamle Johansen. „Spinke og spare, saa det kan længe vare!“ — „Spinke og spare“, tænkte de Unge. Ha ha! Men længe vare

ja! evigt var egentlig for Lidt; men hvad skulde man gjøre, Ordet kunde ikke komme videre.

Underligt sammenkroget sad Clamer Stub henne ved Ovnen; det var næsten som han søgte at gjøre sig selv mindre og mindre, for at fange Et eller Andet, der truede med at smutte fra ham. Men da rettede han sig atter smilende op og læggende sit Hoved paa Skjæve, syntes han at ville støtte det ind til en kjær Gjenstand ved sin Side, medens hans hele Skikkelse udtrykte huslig Lyksalighed. Og det var intet Under! efter at have sprunget den vanskelige Frierscene over, havde han holdt Bryllup i en utrolig Fart og næsten ligesaa hurtigt faaet hele Familjelivet ordnet: et pynteligt Hjem, en vilter Smaagut, som legede Smugler — en Leg, Faderen havde lært ham, for itide at indpode Sansen for Toldvæsenet — og endelig det Vigtigste af Alt: den velsignede Hustru, som han i Sorg og Glæde kunde hælde Hovedet ind til.

Desværre havde Benedikte ikke taget samme Vej som han til det Fremtidssyn, hun havde sunget sig selv imøde! — Der laa natligt Skjær over hendes Drøm. Fjernt hørtes Taarnvægterens enstonende Sang, den manede Dødstanker frem, men i det Samme funklede to mørke Øjne imod hende og gav Livets største Tilbud: Kjærlighed, mægtig, altopoffrende Kjærlighed! — Ak! hvor var han nu? Havde han forglemt hende i alle disse Aar? Umuligt! Et Menneske som han kunde ikke gribe letsin-

digt efter Noget; og hvad han gav, vilde han aldrig, kunde han aldrig tage tilbage.

Men naar kom han som den levende Stadfæstelse paa hendes Tro, naar kom han? Kom han maaske dog aldrig?

Her taug hendes Sang, hun aandede op som af et kvælende Tryk, Rummet var paa engang bleven saa trangt, hun maatte ud, ud under Guds fri Himmel! Og dermed rejste hun sig og skyndte ud af Stuen.

Ak! da vaagnede Madam Warniche og tog sig op til Panden. Hun var pludselig bleven var en sildigere Udgave af den blonde Peter Warniche. Han syntes at behøve Støtte af Husvæggen; thi han ravede lidt, og han blev heller ikke modtaget af den smilende Adolfine, men af en fortrædelig Husmoder, som ikke havde ret meget at holde Hus med, efter at Forelskelsens Guldfond var udtømt. Da Madam Warniche atter tog Haanden fra Panden, vidste hun med en forskrækkelig Nøjagtighed, at der af hele Lyksaligheden ikke var Andet tilbage end salig Warniches gamle Sølvuhr og Mutter Warniche med en Kurv Ligkistefyld under Armen. Det var ikke ubetimeligt, at hun drog et Suk, og saa til at komme ud af den Drøm.

Imidlertid var gamle Klyver ogsaa vaagnet, og det skete med et Sæt, hvorved han nær var falden ned af Stolen. Sagen var den, at han efterhaanden var kommet over i et andet Strøg.

Hans Fartøj styrede ikke længer midthavs for den friske Brise, men laa og drev om for en løj Vind med Indhug af Kastevinde hen under en farlig Kyst, og just som Sangen endte, stødte det paa et Skjær, hvorved han hovedkulds faldt fra Kommandobrædtet lige ned i et Fangehul. Da var det godt at finde sig selv igjen i en tryg Havn, om ogsaa kun som et Vrag. Men i det Samme for Stub op, saa Stolen væltede, og han syntes i dybeste Forargelse at kaste Noget fra sig.

„Hvad er der, Far Stub?" spurgte Klyver.

„Griller gamle Ven, ikke Mening skabt!" svarede Stub og søgte at rette stilferdigt paa Allarmen. Han var nemlig ved en pludselig Vending i Drømmen kommet ud paa et forpustende Jag efter et Smuglegods, og da han til sin Triumf fik Fingre i det, viste det sig at være en udstoppet Nisse, der i paafaldende Grad lignede Smaagutten, han nylig havde leget med. Intet Under han blev saa forarget, at han kastede den langt fra sig; thi det saa jo næsten ud som om hans egne Tanker vilde holde ham for Nar.

„Ak, Mojø Clamer!" sukkede Madam Warniche, „det gaar ikke til i Verden, som man drømmer."

„De har Ret, Madam Warniche!" udbrød Stub lettet. „Man skal ikke lade sig skræmme af en Drøm!" Og han stillede sig i det Samme op foran hende og maalte hende gjennem Halvmørket med et saa vildt Blik, at hun rent forskrækket lukkede

Øjnene i. Men hun fattede sig snart; thi denne usædvanlige Mine maatte vist spaa et stort Forsæt.

„Skal det nu gaa for sig?" spurgte hun ræd.

„Ja", svarede han.

„Det var bra. — Da faar det lykkes vel!"

„Ja, Madam Warniche, hvordan nu den Sag vender, jeg er ikke en slaaet Mand for det. Jeg siger som saa: Signalflaget op! — Faar jeg en Passager ombord — godt, faar jeg Ingen, saa sætter man en anden Kurs, — hvad siger gamle Klyver?" vendte han sig til denne.

„Rigtig punkteret", nikkede Gamlingen.

„I vil da vel aldrig lægge tilsjøs igjen paa Jeres gamle Dage?" raabte Madam Warniche. Stub havde nemlig som ganske ung faret en kort Tid tilsjøs.

„Ja, det er nu ikke saadan at forstaa, Madam Warniche!" svarede han lidt tørt. „Forresten kan Fanden være gammel og ikke jeg."

I det Samme aabnedes Køkkendøren, og Benedikte tren ind med to tændte Lys, som hun stillede paa Bordet. Madam Warniche skyndte sig ud at lukke Skodderne, og blev imidlertid borte, for ikke at være ivejen ved den højtidelige Akt. Stunden derpaa var Alting ordnet for Aftenen. Dambrædtet stod paa Bordet, gamle Klyvers Stol var rykket nærmere ind til, og Benedikte saa sig om efter sit Haandarbejde for at indtage sin sædvanlige Plads.

Under dette blev Clamer Stub staaende midt paa Gulvet i en grublende Stilling og sagde ikke et Ord. Benedikte følte, hvad her forestod, og hun hengav sig i sin Skjebne; det vilde jo dog en Gang komme, men hendes Hjerte slog voldsomt.

Da rømmede Stub sig, og Klyver saa op. Derpaa tog han et Skridt imod Samlingen og bukkede: „Jeg tilspørger Jer, Hr. Skibsfører Olrik Klyver, om I vil give mig Forlov at fremkomme med et Andragende?“

Den gamle Skipper smilede og gjorde et lidet Buk fra Stolen: „Snak bare væk, Far Stub, snak bare væk!“

Derpaa vendte Stub sig til Benedikte, som var bleven dødbleg. „Da tilspørger jeg ogsaa Dem, Jomfru Benedikte Arnesen —“ men videre kom han ikke. Holdningen knækkede pludselig midt over, og Graaden steg ham op i Halsen, skjønt han kæmpede imod, saa hans runde Ansigt glødede og store Sveddraaber stod ham paa Panden.

I dette Øjeblik svandt Benediktes Rædsel, og med et Blik af Hjertets inderste Hengivelse sagde hun til ham: „Jeg veed, hvad De vil sige, Stub.“

„Gud velsigne Dem for det!“ brød det som et undertrykt Hyl frem af hans sammensnørede Strube.

„Kjære!“ fortsatte hun. „De er min eneste Ven!“

„Ja det er jeg, det kan De forlade Dem paa!“ afbrød han, tørrende sit overrislede Ansigt. „Alt

hvad jeg har, er Deres, forstaar De. Hin Dag, da vi mødtes paa Kontoret hos en vis Mand — lad ham være ubenævnt, han er ikke ubekjendt — og en Skurk var han."

„Vel sagt!" henkastede Klyver kjæk. „Mellem Venner," lagde han forsigtig til.

„Venner til Døden, gamle Klyver!" udraabte Stub begejstret. Saa vendte han sig atter til Benedikte. „Som sagt, Jomfru Benedikte, det var hin Dagen, jeg glemmer den aldrig. „Det er Dem, som er rette Skyldige!" sa' De. „Stolt som en Prinsesse!" sa' jeg til mig selv. Og fra den Dag har jeg baaret Dem i mit Hjerte."

„Tak for det, Stub," sukkede Benedikte forknyt. Hun tog sig til Panden, det næsten svimlede for hende. Kunde hun give sig til dette ærlige Hjerte? Kunde hun løsne sig ud af det Favntag, hvori hun endnu stod som i hin Aftenstund, da først Ydmygelsen og Vreden havde hidset hendes Sind op til en vild Smerte, og siden Herluf havde slynget Armen om hende og draget hende ud af Kvalen over i en Henrykkelse, som hun endnu følte og som hun aldrig vilde forglemme? Nej. Hun kunde bryde med Alt i Livet, men ikke med sit Hjerte.

„Er De vred, fordi jeg lod Dem vente saalænge?" spurgte han, ført vild af hendes Taushed.

„Ak! De misforstaar mig," udbrød hun. „Jeg

har aldrig ventet paa det, jeg kunde jo ikke tage imod det. De er —"

„Ikke Deres Ligemand, vil De sige? Ja sagtens er der lidt Slittage i Rigningen —"

„Vel sagt," bemærkede gamle Klyver.

„Men Kompasset er i Orden, Jomfru. Et Højmaal satte jeg mig, og stik imod det har jeg styret, tag mig som jeg er!" Ved de sidste Ord steg Graaden paany og klemte Struben til.

„Jeg kan ikke tage Dem," hviskede Benedikte.

Stub saa paa hende som en Druknende, der sank. Saa satte han sig paa en Stol og bøjede Hovedet. Der faldt en tung Stilhed efter. Klyver nikkede, som om han bekræftede sine egne Tanker, og Benedikte havde trukket sig hen i sin Krog, hvor hun græd stille og smerteligt over Vennens Sorg.

Da stak Madam Warniche Hovedet ind af Køkkendøren, og lidt efter kom hele Skikkelsen. Hun havde belavet sig saa inderligt paa et Syn — netop i denne Stilhed, der fulgte efter en Tale — men at det ikke var det Syn, hun havde tænkt sig, viste tydeligt hendes forbausede Blik fra den Ene til den Anden.

„Hvad er der hændet, Madam Warniche?" sagde Stub, idet han pludseligt slog over i Lystighed. „Har De kanske set en gammel Nar paa Deres Vej, En, som gik paa Frierstøvler — med

skjæve Hæle, hvad? For større Nar gives der ikke paa denne Jord, skjønner De."

Madam Warniche svarede ikke, men gik lige hen og klemte sig ind i Firkanten.

„Nu, gamle Spydstage!" vendte han sig til Klyver, flyttende sin Stol hen til Dampbrættet. „Nu op med Brikkerne."

„Er der en Sejler i Udkig?" spurgte denne gemytligt.

„Nej, gamle Ven, Sandhed frem for Alt: det er kun en Havarist. Men Smugler er han ikke. Hvad siger De, Jomfru Benedikte?" Og han saa med det hjerteligste Udtryk i Ansigtet hen til hende.

„Ak, Stub!" udbrød hun højtgrædende. „Hvorfor skulde jeg bedrøve Dem saa haardt, der er jo Ingen jeg under bedre end Dem."

„Stands der, Jomfru Arnesen! Hvem er nu Rette Skyldige? Er det ikke det gamle Erkefæ, som her sidder?" og Stub slog sig med knyttet Næve for Brystet. „Jo, og dermed Punktum ved den Sag. Gud velsigne Dem! Træk, gamle Klyver! Aa, sid ikke der og pres Jer ind i Firkanten, Madam Warniche, I ender med at faa Skabelon af en Myseost. Saa, — skal jeg endnu sige et Ord i en vis Anledning, da er det: vi lade som Ingenting."

„Sætter en anden Kurs," rettede Klyver. Han holdt gjerne Stub til Sømandslauget, Toldbodsproget var ham imod. Om en gammel Skipper

er nokſaa fri for Anstød mod Toldreglementet, dens Bestillingsmænd ere altid i hans Øjne en Slags Snushaner.

„Rigtig,“ svarede Stub, „vi sætter en anden Kurs, men Ankerpladsen bli'r den samme, ikke sandt, Jomfru Benedikte?“

„Ak, De er altfor god!“ hviskede hun. Et dybt Støn fra Firkanten vidnede for, at Madam Warniche gav dette Svar et Medhold i langt videre Forstand.

Saa gik nu denne Aften ogsaa, og den gik godt, thi den var fulgt af en god Vilje. Da Klokken slog ti rejste Clamer Stub sig og sagde et underlig indadvendt Godnat, hvortil Klyver virrede bedrøvet med Hovedet og Madam Warniche drog et Suk. Men da han derpaa vilde række Benedikte Haanden, sank Armen, han kunde ikke mere, der var en Grænse, og han havde gjort sit Yderste. Alligevel kom han ved et rakt Tiltag ud af Døren, men da han vilde lukke den, mødte hans bedrøvede Ansigt Benedikte, som fulgte efter.

Ude i den lille Svalgang stod han stille med Haanden paa den aabnede Dør til Gaden. Der var mørkt og skyet udenfor, og han saa ud med et kummerfuldt Blik.

Da lagde Benedikte sin Haand paa hans. „Kjære Stub! De er min bedste og eneste Ven paa Jorden.“

„Er jeg det, Jomfru Arnesen! Saa vil De tage vel imod gamle Stub næste Søndag, at han ikke skal klemme sig ind af Døren som et Smuglergods?“

„Velmødt skal De være og velsignet til min sidste Stund,“ sagde Benedikte grædende.

„Tak!“ udbrød han med Noget af det gamle Hyl, slog Armene om hende og trykkede hende til sit trofaste, ærlige Hjerte. „Tak! Saa skilles vi og mødes med Hjertets gode Ord, og hvert et Skridt forsødes, hvor Venskabs Roser gror!“

Efter disse højtravende Ord ilede eller rettere styrtede han ud af Døren, og som en Sejler for en let Stormbyge, strøg han hen gjennem Gaderne til sit Hjem. Her stod Marthe som sædvanlig paa Udkig, og da hun i lang Afstand kjendte Gjenlyden af hans Skridt og iagttog deres flyvende Raskhed, fik hun en Forudfølelse af, at Alt var lykkedes vel. „Det var nok det, som havde anet hende om Eftermiddagen, da hun ikke havde undt sig et Øjebliks Ro, men havde maattet efterse Alting fra Loft til Kjelder.“ Og med et Hop var hun nu inde i Stuen, fik to tændte Lys fremsat paa Bordet, samt Dørene baade til Svalgangen og til Gaden slaaet op paa vid Væg. Derefter stod hun med Forklædsnippen i Haanden, ferdig til at lykønske sin kjære Mojø!

Men i det Clamer Stub kom ind gjennem Gangen, fremdeles baaret af den tilsyneladende

Bør, som hans mandige Forsæt havde blæst op, var der en Blegheb i hans Ansigt og et saa kummerfuldt Blik i hans Øjne, at Marthe pludseligt gjennemskuede Sagens Sammenhæng, slap Forklædsnippen, pustede begge Lysene ud og gik lige ud i Køkkenet for at hente Køkkenlampen.

Ingen af dem talte et eneste Ord, de kjendte hinanden og der behøvedes ingen Forklaring. Marthe brummede sig i Søvn med en hel Del Haanord, der havde samlet sig paa Tungen og maatte ud, før hun kunde faa Ro, men i Hjertet var hun sorgfuld paa sin Husbonds Vegne. Stub derimod var saa lykkelig at sove ind paa den Højde, hvor hans ærlige, trofaste Mod havde drevet ham op og hvor „Venskabs Roser gro!"

Den følgende Uge gik dog hen for alle Parter i en Slags Spænding; det kunde jo ikke undgaas at tænke paa næste Søndag, og at den paa en Maade skulde danne Mønsteret for de kommende Tider. Men ogsaa der angav Stub den rette Kurs. „Vi lader som Ingenting," havde han sagt, og det gjennemførte han. Da han Søndagen efter gik hjemme fra paa det bestemte Klokkeslæt, var der ikke gaaet nogen Pyntnings- eller Spejlningsakt forud; ligetil som han gik og stod, begav han sig derhen, og da han tren ind i den ventende Kreds, var der en Frejdighed over ham, der lig en frisk Vestenvind jog alle Skyer paa Flugt og klarede op til en ny Dag over det gamle Samfund. Nu

var Forholdet sat, og nu kunde det holde ud til Enden!

„Gud velsigne den Haand!“ udbrød han, da han tog Benediktes rystende Haand i sin. „Den lukker nok en gammel Vens Øjne!“ Og da Turen kom til Madam Warniche, bad han hende paa sin skjemtende Maade: „ikke at falde af! thi en trivelig Husmor spaar Velvære. Og jeg vil ikke bande, men Velvære skal her være i dette Hus.“

Med denne Bestemmelse for Øje blev dog Clamer Stub selv til en Slags Smugler; thi det var utrolige Snigveje han udfandt for at praktisere sine gode, værdifulde Sendinger ind i det lille Hus.

Der kom saaledes en vis Uro over gamle Klyver, naar han efter Skumringshvilen rettede paa sig og Lysene bragtes ind. „Jeg veed ikke, hvad det er, som tynger mig paa denne Siden?“ sagde han famlende om sig. Og da han endelig blev klog paa, at det var Frakkelommen, og han med Møje fik fremdraget en Vinflaske, brast Stub i en ustyrlig Latter og svor paa, at den havde været der lige siden han sidst var tilsøs, og at han havde smuglet den ind. Imidlertid blev den trukket op og stillet sammen med fire Glas, og den lille Kreds drak hinanden til paa den hjerteligste Maade.

Under denne stille Livsgang bredte sig Lidt efter Lidt et Rygte i Staden, der støttet paa den ene Side af Sandsynligheden, og paa den anden Side af Ønsket, snart trængte igjennem og fæstedes Lid til af Alle. Dette var hverken Mer eller Mindre end, at Herluf Nordal, den for sin Lærdom i den danske Kongestad saa berømmeligt omtalte Bergenser, var kaldet til Præst i sin Fødeby i det store Nykirkens Sognekald, som havde henstaaet ledigt i nogle Maaneder.

Denne Beretning, der saa velvilligt toges under Arm af den offentlige Mening, skjønt endnu ikke stadfæstet paa lovlig Vej, slog nu som et Lyn ned i Benediktes Hjerte, dog ikke dræbende, kun livsvækkende og blændende som en uventet Lykke.

Saa kom han dog, som hun havde ventet og troet! Lykkeligt, at hun ingen hemmelig Skyld havde at forekaste sig, at hun havde haabet og ventet, trods Tid og Frastand, trods Taushed og Alt! Og nu svulmede atter Følelsen i hendes Hjerte, uhæmmet af de gjennem Aarene møjsomt opbyggede Grænser, og skjønt hun fortaug Glæden med samme Viljefasthed, som hun før havde fortiet Bekymringen, skinnede den dog igjennem hendes strenge Træk, og inden kort Tid fik de en Afrunding, som næsten gjorde hende smuk. Hendes skjønne Øjne funklede, hendes store, nøddebrune, bølgende Haar blev med Omhu lagt i Krans om Panden, medens den ranke Hals med de høje Skuldre syntes at

løfte sig friere og med større Ynde. Det var som hun smykkede sit hele Væsen til en Fest, lig Vaaren, der udfoldede sin Herlighed omkring hende og med hver Dag fik en større Skjønhed og Pragt.

I det Oldenske Hus var ved Efterretningen vistnok ikke fremkommet den Slags Udfoldelse, dertil vare Stammerne for tørre! men der kom alligevel en Fornyelse og Forhøjelse i de længe undertrykte Forventninger, som kastede sin Glans over Familjen. Der var et Blink i Madam Lydias smaa Øjne, naar de mødtes med Rolf Enevoldsens, som sagde „Triumf!“ Nu belemrede man sig ikke mere med det evindelige men og dersom, den Bom var løftet!

Laura tog Sagen som Faderen, med fornøjet Ro. De vare i Grunden saa vel tilfredse med Forholdene, som de vare, at den Tilvækst, der havdes i Udsigt fra modsat Side, slet ikke kom dem tilgode. Imidlertid var det for dem Begge en glad Forventning, og medens Olden leende og græbende fulgte Ehrenreich Nordal til Jorden og allerede var paa Vej til Kirken for at høre Plejesønnens glimrende Indtrædelsestale, flagrede Laura omkring i det gamle Indelukke lig en gulvinget Sommerfugl, der ikke saa snart havde sat sig fast paa et Sted, før den lettede Vingerne til Flugt mod et andet; kunde Herluf være med paa den Slags Fart, og kanske endnu give nogen Fornøjelse til, da var det morsomt, at han kom!

Saaledes gik Tiden hen til Herlufs Ankomst, der ikke indtraf fuldt saa hurtigt, som af de forskjellige Stemninger var fastsat; Forventningen fik Tid til at besinde sig. Den Tro, at Herluf skulde ile til Hjemmet ligesaa længselsfuldt som han der blev ventet, var en Fejlregning. Der var gaaet Ild og kølende Strømme gjennem hans Sjæl siden forrige Møde, og om end ikke alt det Forbigangne var glemt, havde det dog mistet Størstedelen af sin Farve. Hvad der derimod stod for ham i et klart Lys, var hans nye Embedsstilling. Pligtens Gjerning indtog hele hans Hug. Den Smertens Kalk, han havde tømt, var uden Bundfald, der var ingen sygelig Tilstand fulgt efter; Hjertet var dødt, men Modet og den strenge Vilje var i fuld Styrke. Han vilde i Sandhed være Præst efter Lovens Fordring!

Imidlertid var der jo sat ham en Grænse, og han havde ingen Hast med at rykke den nærmere. Han gjorde i Sommerens Løb en Rejse til Udlandet og besøgte forskjellige Universiteter, og han var ikke som den Unge, der i Rejselivets Lovløshed mætter sig til Overmaade ved det fremmede Bord; han rejste med Værdighed som den lærde Herre. Vistnok saa han sig om med klaret Syn, og han forstod, at herude i det store Verdensliv løftede Gjerningen sin Mand, medens i Hjemmets brakliggende Egne Manden endnu maatte løfte sin Gjerning. Han forstod ogsaa med et Suk, at

Kulturens Lysstrøm her kastede sit Gjenskin lige ind til Grunden af hans mørke Natur, medens han derhjemme i de store Fjeldskyggers Kreds var afstængt med sig selv alene; men uagtet der blev gjort ham Tilbud om ærefuld Ansættelse, var det dog hans hele Tanke og Natur imod at lægge sin Livsgjerning i et fremmed Land. Et Pligtens Menneske havde han udformet af Hjertets Lidenskab, og det vilde netop med al sin Kraft overtage Hjemmets strenge Arbejde.

Omsider lyste dog den glade Dag frem, hvor Herlufs Ankomst var bestemt. Det var den samme solklare Oktoberhimmel, som da han for omtrent fem Aar siden i den oprørte Sindsstemning havde forladt det Oldenske Hus, og ligesom den Gang — kun ikke vinkende fra, men til — stod hele Familjen udenfor Døren, da Karriolen gjorde Holdt, og den fuldtudviklede, stolte Mand kastede Tømmen og sprang ned af Trinet, hilsende Hver især med venlig, ærbødig Anstand.

Det er ikke fornødent at videre beskrive Modtagelsen; Læseren kjender Familjens Tendenser, og vil uden Ord forstaa, at Storstuens Døre stod vidt aabnede, at det bonede Gulv skinnede som et Spejl, og at Herluf i disse Aars Fraværelse havde betraadt med fast Fod saamange skinnende Flader i

Livet, at han ikke længer gik paa med Ængstelse. Ingen vil heller tvivle om, at gamle Olden fra at have fulgt Ehrenreich Nordal til Jorden, fulgte Herluf til Madam Lydias velbesatte Bord, og at Stadshauptmanden som sædvanligt overtog Afslutningen af Velkomsttalen. Alt dette hørte med til Husordningen, og hvis det ikke var sket, ja da var overhovedet det Oldenske Hus ude af Verden, og vi behøve det endnu en Tid fremover.

Det Eneste, som syntes at afvige lidt fra Ordenen, var Lauras forandrede Forhold til det Hele. Hun var vistnok til Hverdagsbrug endnu Barn i Sjæl og Sind, og i sin Handling med; men naar der kom Fremmede i Laget, vidste hun, ifølge god Dressur, hvordan Husets Datter skulde te sig.

Men efterhaanden som nu de første Ordvekslinger havde tabt noget af sit Jag, føltes det uvilkaarligt som en skuffet Forventning, at Herluf ikke med et Ord havde henvendt sig til Laura, ja at han ligefrem syntes rent at have overset hendes Nærværelse.

„Byd Tyttebærrene til Magisteren, Laura," sagde endelig Madam Lydia. „Det var hans Livret før; men han har vel glemt den for alle de fornemme Retter, han har smagt paa siden den Tid." Lydia saa hen til Enevoldsen med en Mine som om hun vilde spørge: om den Vækkelse ikke var vel anbragt.

I samme Øjeblik nejede Laura foran Magisteren, frembydende de saftige Bær i den forgyldte Skaal, og han modtog dem af hendes Haand med det forbindtligste Buk, medens hun endnu en Gang gjorde sit dresserede Kniks.

Dette blev dog Olden noget for fremmed. „Knib ham i Ørene, Laura, saa han husker sig om!“ skreg han storleende. Men Laura indtog atter sin Plads med Anstand; det hørte med til hendes Velopdragenhed, at lade som Et og Andet af det, Faderen sagde, ikke var sagt.

„Hvad siger Du saa om Forandringen,“ vedblev Olden lidt efter. Herluf saa spørgende paa ham. „Det er ikke mig, Du skal se paa; det er Guldbronningen, som Du kaldte hende.“ Herlufs Blikke rettede sig med en vis ridderlig Finhed paa Laura, der mødte hans Smil med jomfruelig Undseelse. „Hvad siger Du til det, Magister?“

Herluf sagde naturligvis Intet; men dækkede sin Taushed med elskværdig Anstand. Saa blev der ikke talt mere om det. Men uagtet Herluf ikke havde ladet Noget tilbage at ønske i galant Opførsel, faldt dog pludselig en fin Aske over det brændende Spørgsmaal, som tydede paa Afkøling, og da Rolf Enevoldsens skarpe Blik senere hen paa Dagen strejfede Søster Lydias forskende Øjne, mødtes de med samme Tanke: at Herluf var fast paa andet Sted, og deres igjennem Aarene rodfæstede Haab var løsnet, for ikke at sige oprykket.

Der lod sig dog ikke Noget endre ved den Sag. Dage, Uger og Maaneder gik hen, Herluf var en hengiven og ofte set Gjæst i det Oldenske Hus, hans Væsen imod Laura var Venlighed og ridderlig Forekommenhed, men det voksede ikke og det aftog ikke, der var en Ligelighed i hans hele Maade, som mangen Gang var nær ved at drive Stadshauptmanden ud af sit Forsigtigheds Asyl, og dog vilde og maatte han holde det Menneske Stangen; thi hvad var han, hvis han erkjendte en Overmand? Nej, han maatte være var! Han maatte ikke alene iføre sig Raillieriets Væbning, men og give den et Anstrøg af Satirens Strenghed.

Denne uafladelige Agtpaagivenhed med sig selv blev ikke let for Enevoldsen, og hans magelige Liv fik et slemt Skaar. Han maatte holde sig i Aande for den Sags Skyld hele Ugen igjennem og selv paa Børsen forsøge at drive sin Anseelse lidt tilvejrs, skjønt det var et farligt Vove! Det Standpunkt, han havde vundet, var ikke fast; der havde gjennem Aarene dannet sig en Tradition omkring det, som holdt det oppe, men forrykkede han det — til en af Siderne — vilde Grundlaget blottes og Overmanden staa frem. Alt dette gav Beængstigelse, og det var ikke hans mindste Arbejde at skjule den. Naar han i Slangebugter skød hen over Søster Lydias blanke Gulvflade ved Siden af den stolte, selvbevidste Herluf, gik han ikke mellem trillende Ærter, men mellem Rullestene!

Om al denne Besvær og Skuffelse var Herluf helt uvidende. Hvis han havde betragtet lidt nøjere Livets Færden omkring sig, var der maaske opstaaet Tvivl om dets naturlige Fremgangsmaade; men han var selv rykket saa langt bort fra det Naturlige, at hans Forhold til Barndomshjemmet var det Samme som til Udenverdenen, formelt i enhver Henseende. Dette var dog ikke noget Særsyn, det Formelle laa i Tidens Retning, og aandelig Frihed var paa en Maade ikke til. Der laa en Form ferdig til enhver Livsstilling, og iført den, var Manden, hvad han skulde være. Det Menneskelige var endnu anset som det Dyriske; hvor det laa kneblet eller bunden, fik Resten Navn af Dannelse.

Kun i et Forhold var der en større Frihed, og det var i Selskabslivet. Selskabeligheden var intet Steds i Norden mere udviklet end i Bergen. Her var og god Tid dertil. Forretningslivet gik ufravigeligt i de nedarvede Spor, og store Formuer laa hen som Skatte, der mættede med Selvfølelse. Men da Rigdommen ikke ganske kan fornægte sin Natur: at herske, saa drev det ene Selskab det andet op til en sand Svindel af overflødig Mad og Drikke i Forening med andet Pragtudstyr.

Her flød den kosteligste Vin i Strømme, thi hver anset Mand havde sin Vinkjelder, hvortil han selv gik med Nøglen i Lommen, og hvor der paraderede under de store, brandfri Hvælvinger tætte

Rækker af Flasker og Krukker, hvilke støvbækkede Veteraner, tvært imod Naturens Orden, spaaede Ungdomsfyrighed af Ældens ubedragelige Mærker. Og naar da denne ædle Saft sköd sine Perler om Bægerets Rand, fik Aanderne større Vidder for sig og Tankerne nu og da et Par Svingfjer i Vingerne.

Da holdtes der Skaaltaler med smigrende Ord i overflødig Maade; Stumper af Vers deklameredes, og Drikkeviser bleve sungne i Kor baade af Mænd og Kvinder. Dette gav et Billede af Gjæstfriheden, som til Trods for alt sit gammeldags Besvær, og uagtet Vildskaben tit gik sin Bærsærkergang i Laget, dog indebar en Storhed, hvilken Kulturens Bølge senere skyllede væk tilligemed den Plumphed, som lig store Tidsler havde dækket over dens Fremvækst.

I dette svælgende Rigmandsliv inddroges efterhaanden Herluf; han var jo den højtbegavede unge Mand, og Alle kappedes om at ære ham. Men uagtet han paa denne Maade lig et Flagskib anvendtes til Festens Forherligelse, bevarede han dog sin stolte Værdighed og gik fra Laget med samme kolde Formalitet, som han fremmødte med. Denne Utilgængelighed stillede ham over hele sin Omgivelse og beskyttede ham imod den afslappede Begejstrings lunkne Efterskyl;. men det vandt ham heller ikke et eneste Hjerte.

I Kirken var han den veltalende, lærde Magister, for hvis grundmurede Kundskabsfond og

strenge personlige Værdighed man bøjede sig til Jorden. Han gik de afstukne Veie og var nøjeseende i al sin præstelige Gjerning; men til Trøst blev han ikke søgt, ikke heller til en vildfarende Sjæls Vejledning. Menigheden var sky for ham; men hans Berømmelse var paa Alles Læber.

I det Oldenske Hus havde man ogsaa lidt efter lidt vænnet sig til hans kolde Væsen, og da han ikke med et Blik udmærkede nogen som helst anden Kvinde, skjønt han som Frier vilde være bleven hilset velmødt af Mange, fik han ogsaa en Slags Tilgivelse for, at han urørt gik forbi Lauras straalende Skjønhed. Han var vistnok baade opmærksom og forekommende imod hende, men det blev dog aldrig til mere end det var. En Tid havde Madam Lydia næret Mistanke imod Benedikte, og da det var en Sag, som hun vidste at Broder Rolf tog lidt mer end almindelig Del i, fik hun ham snart drevet ud paa et forsigtigt Spejderi; men det førte ikke til Noget, og da en Tid var gaaet, slog man sig til Ro.

Om alle disse snigende Forskninger fik Benedikte dog Intet at vide. Hun havde ventet Herluf ligesaa sikkert, som man venter Nat og Morgen, først med usigelig Henrykkelse fra Dag til Dag, saa med Angst fra Maaned til Maaned, da var Aaret fyldt! Lidt efter Lidt bøjede hun sig atter under Alvorstrykket, som under en tidlig Alderdom, og hele Huslivet fik sin Farve deraf. Mangen Spøg,

som Clamer Stub ved Søndagsmøderne frejdigt stillede i Marken til Kamp mod Skyggerne, blev dragen tilbage med et Suk, medens han med foldede Hænder omsluttede sin Velstandspibe, og saa skummelt hen i Krogen, som om han vidste, der stod gjemt en Smugler.

Ogsaa Madam Warnicke samlede om i en Slags ubestemt Sorg og spaaede ved hver Kurv, som fyldtes med Kruspapiret, at den næste, som behøvede Ligkistefyld var hende selv, og hvor det da skulde komme fra? Rigtignok var der et Par andre Madamer, som ogsaa lavede Sligt til; men lige saavist som hun betakkede ethvert andet bra' Lig fra det Slags Fyld, betakkede hun og sig selv. Gamle Klyver forsikrede nok ved slige Lejligheder, at han skulde sørge vel for hende; men Madam Warnicke gav ham dog et Sideblik, som syntes at sige: at ham i det mindste fik hun nok i Jorden, før hun selv gik heden.

Dette blev for Benedikte en svær Oplevelse, og medens hun kæmpede imod sin lidenskabelige Sorg, var det som om hendes fyslende Livsgjerning var for liden i Forhold til Aandens Arbejde, og den truede med at falde hende ud af Haanden.

Men Vanen er en mægtig Hjælper i al Nød, naar den efter det første uforvarende Sammenstød med Ulykken kan træde til og give sin lempende Bærekraft. Da Benedikte omsider tog fat paa det næste Aar, eller rettere: da det tog fat paa hende,

og da hver Dag i dette var mødt til et smertende Opgjør med Dagen i det henrundne, saa var Livsforholdet sat, og naar det er sket, bæres det Tunge saavelsom det Lette. Man gaar lidt raskere paa med det Ene end med det Andet, men man kommer oftest lige vidt, og man ender sikkert paa det samme Sted.

Under det, at nu disse skjulte Forhold lidt efter lidt fastnede til hin Jernring, som lukker sig om al menneskelig Bestræbelse og kaldes Skjebne, fremtraadte i det offentlige Liv en Begivenhed, der lig et Skybrud styrtede ned over Vedtægtens allerede temmelig fremadskredne Murværk og skyllede det fra hinanden, saa det Oprindelige atter laa hen ligesom i Hobe til nye Sammenføjninger.

Der var i det foregaaende Aar indtraadt Misvækst i de større Kornlande, fornemlig Rusland, hvorved Tilførslen af Korn til Norges Vestkyst i høj Grad formindskedes, og Brødet steg bestandig i Pris. Dertil kom, at Fiskeriet var uheldigt, frygtelige Havstorme opslugte baade Mennesker og Redskaber, saa stor Nød fulgte efter i flere af Landdistrikterne; men Hovedvirkningen af det Hele satte dog sin egenlige Udvækst i Byen. Her var efterhaanden fostret en Misfornøjelse i de ringere Klasser; thi der er jo Intet, som hidser dem mere, end

en fortsat Stigning i Skillingsudgiften, og uagtet den endnu gjemte sig som en ulmende Gløb under Asken, vilde den ved det første Vindstød fra den Kant bryde ud i Lue.

Denne Tilstand forplantede sig nu meget hurtigt til de nærmeste Kirkesogne. Samtidigt udspredtes det Rygte, at flere af Byens ansete Kjøbmænd sad inde med store Beholdninger af Korn, som hengjemtes til endnu trangere Tider for i yderste Nød at give den høieste Fordel.

Heri kunde være noget Sandt og noget Falskt; Kjøbmandsspekulationen har til alle Tider benyttet sig af fortvivlede Tilstande, men Almuens Tilflugt under disse er og bestandig den: at beskylde de højere Stillede for planmæssig Ondskab, og istedenfor at væbne sig mod en Ulykke ophidse de sig til Hævn imod en Forfølgelse.

I Landalmuen voksede Misnøjet hurtigt til Vrede. Hemmelige Budstikker sendtes om mellem Bønderne og opfordrede dem til at møde i Bergen paa en bestemt Dag for at tvinge Kjøbmændene til at udsælge Kornet til den vanlige Pris. Forskjellige Møder holdtes i den Anledning paa Landhandelspladsene, hvor Vildskaben forøgedes ved stærke Drikke og Oprørsaanden tog sit Sigte langt ud over Lovens Grænse.

Da saas en vakker Dag hen mod Solnedgangen nogle hundrede Bønder komme ansættende til Bergens By og lejre sig omkring Raadhuset. De for-

holdt sig imidlertid rolige og vare ubevæbnede — forsaavidt man kan kalde den ubevæbnet, der foruden at være i Besiddelse af Slagskæmpens dygtige Lag, bærer en skarpsleben Tollekniv i Bæltet. Udover Natten ankom bestandig Flere, og medens en Del i det tidlige Dagbrud tog sin Tilflugt til Drikkeboderne, laa Resten og sov paa den flade Jord. Det var en temmelig fredelig Belejring, og det gamle Raadhus stod saa forunderlig trygt i Nattens Halvskygge, — anderledes havde det været belejret i svundne Tider, naar Hanserne i Hundredevis flokkede sig omkring dets Mure, væbnede med Økser og Haandspager for at fremtvinge sin „uretferdige Ret", som Valkendorf kaldte det.

Imidlertid var Magistraten tidligt paa Benene. Stadshauptmanden blev tilsagt at holde Borgervæbningen parat, alle Vagter forstærkedes, og Militæret patrouillerede i Gaderne. — Da lyste omsider Dagen frem, og hele Byen laa omskinnet af den friske Julisol. Det syntes at spaa godt. Endnu kunde og det løst sammensatte Oprør været splittet, et godt Ord — velanvendt — havde dæmpet Ilden; thi Almuen er i sin store Masse baade et glubsk Uhyre og et umyndigt Barn, der følger Øjeblikkets Indskydelse; men dette Ord kom ikke, og Sagen gik sin Gang.

Ud paa Morgenen forsamledes Øvrigheden paa Raadhuset, og der blev givet Folket et Vink om at fremkomme med sin Besværing. Men det var ikke

saa let en Sag. Der var ganske vist en Anfører for Hoben, men en Ordfører var der ikke tænkt paa. Imidlertid betænkte Massen sig ikke længe, og som en opdæmpet Flom, der pludseligt finder et Afløb, trængte den sig i vildeste Uorden ind paa Raadhuset, indtil hvert tilgængeligt Rum var fyldt; Resten kamperede udenfor.

Dette blev en tøjlesløs Forklaringsmaade. Der opstod Tryk og Pinsel i den tætpakkede Menneskemasse, og det fostrede onde Ord. Under Trusler og Forbandelser krævedes Takst sat paa Brød og Korn, og da der gaves dem det undvigende Svar: at Loven ingen Ret besad over Privatmands Eje, udsendtes øjeblikkelig Folk til at hidskaffe bemeldte Kornhandlere.

Til disse Afdelinger flokkede sig naturligvis de Udenforstaaende, og ikke alene de, men og store Sværme af Bybefolkningen tilligemed uhøviske Kvinder og hujende Gadegutter. Disse mudrede Strømme skyllede raskt gjennem Gader og Stræder, medens det, der fandtes af samme Art, sluttede sig som Led til Lænke og ankom saaledes til de forskjellige Kjøbmandsgaarde. Her afstængtes nu hurtigt hver Udvej, og vedkommende Syndebuk — skyldig eller uskyldig — nødtes til at gjøre godvilligt Følge med Pøbelen til Raadhuset. Det hjalp ikke, at han i sin Foragt var fristet til at sætte sin Fod paa hver Enkelt af dem; her mødte frem en fuldt saa stor Foragt for ham, og her var Hundreder af

Fødder parate til at trampe ham i Støvet. Man tog da Velvillighedens Mine paa sig og fulgte Sværmen.

Da Kjøbmændene endelig vare forsamlede paa Raadhuset, foregik en Slags Mægling, hvorved man snart gav efter for Omstændighederne, og der fastsattes en mindelig Takst baade paa Korn og paa Brød. Hensigten var altsaa naaet, og det syntes at virke beroligende paa Massen; men et Oprør har ikke blot et Hoved, det har og en Hale, og medens hint gaar frem med en vis Mening, svømmer denne bag efter, som Roget, der ikke selv ved, hvad det vil. Da en Sejr saa let var vundet, vilde man vinde flere, og nu krævedes Takst paa alle øvrige Livsfornødenheder.

Denne Fordring afvistes bestemt. En og Anden iblandt Magistraten forsøgte i Kraft af de givne Indrømmelser at tale Folket tilrette. Men Intet var mere uklogt end en Tale med salvelsesfuld, tør Fornuft, hvor Gemytterne svulmede af Usans, det var som at kaste Sand i en Lue; Størsteparten var desuden allerede halvdrukne og ude af Stand til at fatte en Mening. Larmen steg da paany, og fra Fordringer gik man atter paa med Trusler og Forbandelser.

Under dette var en Afdeling af Borgervæbningen fremmødt med Stadshauptmanden i Spidsen. Da Massen udenfor Raadhuset saa denne alsidige Hædersmand marchere op med sin Garde, iført sin

stadselige Uniform, gav den respektfuld Plads for ham, hvilket hjalp i høj Grad paa hans indre Menneske, som ikke var frit for at vakle lidt i Knæene. Men da han endelig tren ind og tog den Plads, som til hans Sikkerhed anvistes ham blandt Magistratens Medlemmer, og han satte sig, sluttet i sit Væsen, med Haanden paa Bordet, hvor hans fjedervajende, trekantede Hat laa foran ham som Magtens Symbol, var det utvivlsomt, at han følte sig være Noget af en „Herrens Salvede“ overfor denne lurvede Flok, som stod der og gnistrede mod hinanden i Lidenskabens Ild.

Paa denne Maade sikret i sin Værdighed glemte Stadshauptmanden lidt vel hurtigt det Farefulde i Tilstanden, og da en vild Karl, der syntes at være Leder i Foretagendet, pludseligt tren imod Dommerne med knyttet Næve, hvorefter hundrede knyttede Næver løftedes i samme Retning, rejste Stadshauptmanden sig op og raabte med Tordenstemme hen over Massen, at han vilde lade dem skyde ned som Kvæg, Allesammen! og for lige som at give sin Trusel større Vægt, tren han hen til Vinduet, — om det var for at raabe sin Garde i Gevær, eller for at vinke den til Hjælp, fik man aldrig at vide; thi efter en pludselig Stilhed, der var fulgt paa hans Trusel, vendte Havet sig mod ham i hele sin Vildhed, og inden han kunde dreje sig om, var han greben af Anføreren og kastet ind

i Massen, der tog imod ham med et rasende Skrig.

Et Par af de hidførte Kjøbmænd forsøgte at hjælpe ham; men det havde blot til Følge, at alle de udrækkede Hænder, som greb efter Stabshauptmanden, toge sig et velkomment Bytte i disse, og saa stod inden nogle Minutters Forløb Raadhuset tomt, medens den sammentrængte Masse styrtede sig ud over Almindingen; Nogle forfulgte de ulykkelige Kjøbmænd, kastende dem med Tolleknive og Sten, medens disse for afsted med sønderrevne Klæder, flygtende gjennem Smug, springende over Gjærder, under uafladelig Efterfølgen af den hujende Pøbel; Andre, og det var den egentlige Hovedstyrke, havde lukket Stabshauptmanden ind i et levende Hegn, paa hvis Torne han isandhed afhægledes under Bespottelse og Haan. Da han ved en Fejltagelse af Folket endelig ankom med sin Eskorte foran den Oldenske Husdør, og Olden kom ilende til og fik den ulykkelige Svoger reddet igjennem en Dør i det Smug, som skilte Huset fra Sidebygningen, var Rolf Enevoldsens Værdighed komplet fortabt, og aldrig har et mere sønderflænget Skrog søgt Havn efter en Bataille end denne uniformerede Hæbersborger, hvis revne Klæder dryppede af Blod, og hvis hvide Pantalons bar Mærket af mer end een Rendesten; om den besjedrede Hat var der slet ikke Tale, den vilde ved sin næste Forekomst have undergaaet en

Forvandling, hvorved den maaske kom Fremtiden til Gode, i Nutiden var dens Rolle udspillet.

Det var naturligt, at om Stabshauptmanden i denne sin Elendighedsstand havde ejet fuld Besindelse, maatte han dog for Skammens Skyld have tabt den, men han var i Virkeligheden saa ynkeligt tilredt, at han ikke behøvede nogen Anstrængelse for — under Søster Lydias skjælvende Hænder — at synke hen som død.

Denne Frelse var kommen uventet og udført saa hurtigt, begunstiget af et Par Biomstændigheder, at da hans Plageaander fik Syn for, at han var undsluppen dem, styrtede de sig ind paa Huset med et fordoblet Raseri og krævede Ofret tilbage.

Olden, der ved ekstraordinære Begivenheder altid fik det Mod, han i sine daglige Forhold satte til paa Husfredens Bevarelse, gik nu, efter at have afgivet Svogeren i Lydias Hænder, frem i den forreste Stue og lukkede her et Vindu op for at tale Pøbelen tilrette.

„Hvad vil I med en halvdød Mand, Mennesker?" skreg han ned til Hoben.

„Vi vil kaste ham paa Sjøen!" skreg en Røst.

„Da er I jo Drabsmænd", sagde Olden.

„Kommer ikke Dig ved. Han har ladet os skyde ned som Kvæg, og han skal ha' det igjen," raabtes tilbage.

„Ja, I skal nu ikke faa ham med første Taget", svarede Olden og rettede sig mandigt. Men i det

Samme fløj en Kniv imod ham og flængede hans Kind, han greb til Ansigtet og tumlede om paa Gulvet; et Par Stenkast fulgte efter gjennem de lukkede Vinduer, og Glasstumperne fløj klirrende ind til ham.

Ved denne Larm kom Laura, som havde været Moderen behjælpelig, forfærdet ilende til, og da hun saa Faderen ligge i sit Blod paa Gulvet, kastede hun sig over ham og skreg højt om Hjælp, medens Hoben sprængte ind paa Gadedøren, der ved sit tykke, gammeldags Beslag og brede Fylding syntes at skulle modstaa ethvert Angreb.

Da aabnedes Stuedøren, og Herluf tren ind. Han havde været i Kirken og til Kommunionen, havde hørt Massen larme forbi, og var ilet hid, hvor han, gjennem den fra Skoletiden bekjendte Indgang i Smuget, var kommet uantastet ind i Huset. Det Første han hørte var Lauras Nødraab.

„Herluf!" raabte hun ham imøde. „Fa'r er død!"

„Aa nej, Barn, saa galt er det nu ikke heller," stønnede Olden med tilbagevendende Besindelse og forsøgte selv at lette paa sig.

„Ak! jeg tænkte Du var død", sagde hun, idet hun lagde sit blege Ansigt ind til hans, og han slog Armene om hende, forglemmende alt Andet.

Herluf var uvilkaarligt bleven staaende greben af Synet. Denne dødelige Bleghed havde han før set i et Kvindeaasyn, og dette lokkede, gyldne Haar

havde han i en frygtelig Stund betragtet paa et Billede. Han aandede tungt op som ved en Vækkelse, og for første Gang efter sin Hjemkomst saa han ret paa Laura. „Du er saaret!“ udbrød han.

Hun strøg det blodplættede Haar fra Panden og rystede smilende paa Hovedet.

Men i det Samme styrtede Massen med fornyet Raseri mod Gadedøren, et Brag hørtes og der gik et Ryk gjennem hele Huset; Herluf styrtede ud af Stuen.

Allerede brød Sværmen ind gjennem den noget smale Svalgang, — Døren var sprængt med samt den brede Karm, — og Massen udbrød i et Sejershyl.

„Hvad vil Du?“ spurgte Herluf en svær Karl, der syntes at føre an.

„Det er ikke Dig, vi vil Noget, det er ham — Skaldepanden,“ — svarede han trodsigt, og vilde drive Herluf tilsiden.

Men i samme Øjeblik som Karlen greb ham i Skuldrene for at skyde ham væk, slog Herluf Armene om hans Liv og rev Fodfæstet fra ham. „Du ser, at Du ikke slaar saa fast, som Du tænkte,“ sagde han, slængte ham fra sig og vendte sig mod de Andre. Disse syntes en Del forbløffede ved at se Formanden give tabt, og lod sig nu uden Modstand drive ud paa Gaden.

„Jeg spørger Jer endnu en Gang, hvad I vil?“ henvendte Herluf sig nu til hele Massen.

„Vi vil ha' Ret", skreges tilbage fra hundrede hæse Struber.

„Den faar I søge i Rettens Hus, og ikke her," sagde Herluf.

„I Rettens Hus løj de os fuld," svarede Formanden, som nu var trængt ind i Hoben og mødte Herluf med vild Trods.

„Saa har I klaget med Uforstand", sagde denne.

„Haa haa!" vendte Formanden til Alle. „Det er en af Storkarlene, vi veed, de holder sammen".

„Hiv ham hid!" brølte en mørk Karl, med langt, sort, filtret Haar og vildtfunklende Øjne. Det var en af Fiskerne fra Strilelandet, hvis Liv jo er delt mellem Kamp med Havet, Mundhuggeri med Byfolket og Drik for Resten. Udraabet fandt Gjenklang i hele Hoben, og brydende igjennem den lig et Følge af Hajer mellem Smaafisk, kom nu en Flok af Striler ansættende mod Herluf.

Der fløj et vildt Grin over Formandens Ansigt, og han lo højt ved Tanken om at se Herluf selv tabe det Fodfæste, som han saa overmægtig havde franevet ham. Men Herluf ventede ikke paa Anfaldet. Hans Naturs utæmmelige Vildhed sprang op som en fangen Løve, der sprænger sit Bur, og med et Sæt kastede han sig imod den frembrydende Strøm. Uden at gribe fat stemmede han imod med Albuerne og det brede Bryst, saa de veg tilsiden for ham som for et fremvæltende Klippestykke.

Tilslut stod han uantastet midt i den tætteste Sammenpakning og seende sig om med sit lynende Blik, da veg Folket uvilkaarligt saalangt tilbage som de kunde komme, og der dannede sig en liden Friplads om ham.

„Aaja!" udbrød en bleg, lyshaaret Gut inde i Flokken, puffende til Siderne for at komme hen til Herluf.

„Jeg kjendte Dig straks! Nej, er Du der!" og han saa med straalende Øjne op og ned af ham. Dette gjorde, at Nysgjerrigheden traadte isteden Vildskaben en Stund.

„Lad ham snakke for os, han kan det," vendte Gutten sig nu til de Omstaaende. „Jeg har hørt ham præke der ved Svartediget, og ikke findes der en slig Kar' paa Stolen som han. Han man'de dem ned, saa det durede i Fjeldet, og jeg har ikke set et Spøgelse siden." Alle lyttede uvilkaarligt efter, baade de, der hørte, og de, der ikke hørte.

Da fløj en Tanke gjennem Herlufs Sjæl: hvad om han ledede Flokken hen til en anden Retssal end den, hvor kun Forstanden kunde fatte, hvad Forstanden havde foreskrevet? Denne ophidsede Mængde behøvede nu en anden Ledning, hvis Dyret skulde tæmmes. Kunde Hjertet vækkes, var Mennesket frelst. Et Magtbud kunde tvinge dem til at give tabt, men aldrig til at erkjende deres Uret.

„Vil I følge mig?" spurgte han. Der blev ikke svaret; men der blev heller ikke skreget imod.

Imidlertid stod den blege Gut med Hænderne i Lommerne og stirrede op paa ham med et næsten forklaret Blik.

„Vilde Du være paa vor Side da?“ spurgte en gammel, haardfør Karl, der havde et overordentlig viljefast Ansigt.

„Jeg vil være paa Rettens Side“, svarede Herluf; „men ve over den, som vil videre end han har Ret til.“

„Det er sandt“, sagde den Gamle, og vendende sig til de Andre, formanede han dem til at følge. Det varede heller ikke længere end et Par Aandedrag, før Strømmen var vendt mod en ny Forhaabning. Med Magistraten var man paa en Maade ferdig; thi uagtet det endnu gjærede i Gemytterne med Fordringer, som de knap selv vidste at finde Ord for, var dog det Vigtigste opnaaet. Men ophidsede som de vare, maatte der ske Noget — Godt eller Ondt! — der var formegen Kraft drevet op til saaledes uden videre at løbe ud i en hverdagslig Jevnhed. De havde trodset og truet sig frem saa yderligt, at Sindet var oprevet, og i Smerten vilde de gaa paa, til Bedøvelsen var naaet, hvad Navn den end bar.

Saa skred Herluf modigt fremad med Sværmen omkring sig, og kort efter styrede han den ind i den Kirke, han for en Stund siden havde forladt, og hvor de opskræmmede Betjente endnu holdt sig, som i et fredlyst Tilflugtssted.

Der rejste sig et misfornøjet Brum i Mængden, under det den paa en Maade lod sig ufrivilligt lede, og En og Anden raabte, at de havde ikke noget med Præsten at gjøre. „Lad ham gi' os Penge til Korn og Brød!" skreg Formanden, „saa kan han være Præst eller Bisp saameget han vil for os."

„Penge til Korn og Brød vinder Hvermand lovligt for sig ved sine Hænders Gjerning," lød nu Herlufs malmfulde Røst udover Mængden, og i det Samme løftedes Alles Øjne sig til Prækestolen, hvor han stod. Der fulgte en Stilhed paa dette; men da brølte hundrede Stemmer i Munden paa hinanden: „ingen Præken! — Vi vil ingen Præken ha! — Præken har vi nok af. Vi vil ha' Ret, vi vil ha' Besked."

Herluf lod dette Udbrud gaa forbi, til det efterhaanden faldt af i Smaaord, idet den Ene gav den Anden enten et Medhold, eller en Tyssen.

„Vil I høre mig?" spurgte han. Der fulgte igjen en Stilhed.

„Ja, vi vil høre Dig", sagde den gamle Mand. Og hvis Herluf i sin Tilspørgsel havde lagt den Forsikringens Kraft: at han kjendte en Udvej, saa laa der i den Gamles „Ja", en slig viljefast Beslutning til at følge, at ve ham, om det blev en Skuffelse.

Herluf følte det ogsaa, og endnu engang fløj Poesiens vildtflaksende Fugl op til en Sang fra Skyen over det brusende Menneskehav; men pludseligt

var det som en Røst fra Sjælens Grund alvorsfuldt og strengt viste Glimmerfuglen tilbage og selv tog Ordet.

„Da kræver jeg Gud min Herre til Vidne, at jeg skal tale det Sandhedens Ord, som det bør os Alle at følge, hvad enten vi vandre paa smaa eller store Veje."

En dyb, lyttende Stilhed fulgte.

„Først tilspørger jeg Jer: ere vi skyldige at lyde Gud?"

„Ja," svarede den Gamle, der nu syntes i Taushed at erkjendes af Flokken som Maalsmand.

„Tør vi da fornægte Guds Bud?" vedblev Herluf.

„Nej," svaredes fra flere Hold.

„Men den, som opsætter sig imod Øvrigheden, mon han ikke opsætter sig imod Guds Bud?" Der fulgte intet Svar, og Herluf vedblev: „Hver den, som raser imod det Bestaaende, raser imod sit eget Kjød og Blod. Hvi optugte I Eders Børn og sige: Se, saalangt tør Du gaa, men ikke videre; thi da bekommer Du Straf. Hvi sige I til Eders Tyende: Dette skal Du gjøre, og hint skal Du lade, og hvad Du derudover foretager er Uret. — Hvorfor afstænge I Eders Huse og sætte Skjel paa Eders Marker, ja Tegn og Mærke i Eders havende Gods? Sker det ikke, fordi I ere Hver for sig indsatte til Øvrighed og til at forvalte Lidet og Stort, som Gud haver beskikket? — Hvis I undlod

at gjøre dette, hvis I lukkede op for Eders Barn og sagde: gjør som Du i Din ringe Skjønsomhed vil, og gaa hvorhen Du vil, og til Jert Tjenestetyende: giv Agt paa hvad der er til Dit Behag og gjør efter Din egen Vilje, mon I da forvaltede Eders Kald forsvarligen? Mon I ikke meget mere overgav det umyndige Barn til Skaden og det egenraadige Tyende til Forargelsens Besvær? Og hvis nu den iblandt Eder, som holder sin Pligt i Ære og sin Ejendom i Hævd, forkrænkes af sin Nabo, frarives sin Myndighed og bespottes i sin hjemlige Ret, mon han da ikke forarges og anklager denne for Gud og Mennesker? Haver Nogen et Ord herimod at sige?"

Han stod taus en Stund og saa spørgende henover Forsamlingen; men Ingen svarede. Størstedelen mødte hans Blik med god Forstaaelse; de Andre saa fortrædelige til Jorden. Ingen var ligegyldig.

„Menneskenes Veje ere vidt forskjellige og vidt adspredte fra hinanden," tog han atter Ordet. „Her ganger En mellem Torne og Tidsler, og hist en Anden paa Frugtbarhedens Land imellem fagre Blommer; og dog siger jeg Eder: det hænder, at han, som gik blandt Tornene og rev sig tilblods, fik sit Saar læget, medens han, som gik mellem Blommerne, blev bidt af en Øgle og bar onde Saar deraf sit hele Liv."

„Hører I!" udbrød den blege Gut fra Svartediget, idet han slog ud i Luften med Armene. Dette Sprog forstod han, det Foregaaende var ham for klogt.

„Vogter Eder for de falske Profeter!" vedblev Herluf. „I lukke Eders Døre til og tætte Husets Vægge, at de maa holde Regn og Kulde ude, saa I ikke tage Skade paa Liv og Lemmer, men kommer det onde, misnøjede Ord og banker paa, da er ingen Indgang stor nok, da aabne I Døre og Vægge for at tage det imod, og Ingenting bliver skjøttet og plejet saa som det. Det tager I med til hvert Maaltid og sætter det i Højsædet, skjønt det blander Gift og Galde i Maden, det tager I med til Hvilebænkene, uagtet det røver fra Jer baade Søvn og Hvile, det giver I Eders Tro og fanger Mistro tilbage, det giver I Eders Hjerter, og Helvedes Ufred er Eders Løn."

„Hører I!" skreg Gutten. „Nu er han Gamlegutten paa Nakken."

„Ve over Forargelsen!" fortsatte Herluf med løftet Røst og truende Haand. „Ve over Forargeren! Han udkaster Garnet, og som en uvidende Fiskestime fanges I deri. I tjene ham og ikke Eder selv, I give ham alt Eders Livsens Velvære, og dog mættes han ikke, thi den Misnøjede mættes aldrig paa Jorden og aldrig i Evigheden. Giv ham varmende Ly for Legemet, Iskulde vil han fornemme, giv ham Din bedste Hvileplads, han

ligger paa Torne, byd ham Din Haand og Dit Hjerte, og han lukker det ind i Forraadnelsens Gravkammer, hvor hans Tro og hans Haab, hans Tak og hans Tillid ligge Lig, og besmittet fanger Du det tilbage. Du kan ikke mere gaa med Gud, thi den Misnøjede kjender ikke Gud; han haver hverken Fader eller Moder, Søster eller Broder, Ven eller Raadgiver, thi de ere omkomne i hans Aandes forpæstede Luft, og han vandrer om mellem levende Døde."

Der lød et Suk, et stønnende Suk i den dybe Stilhed, og uvilkaarligt mødtes Herlufs forskende Blik med et blandt Mængden, der i den vildeste Smerte saa op til ham. Dette var Anføreren for Hoben.

„Ak!" udbrød Herluf, og det var som om al hans bortgjemte Smerte løftede sig op i dette Udraab. „Hvi tænkte I saa ondt i Eders Hjerter? Sandelig, Dage skulle komme og Dage henrinde, og Aar synke hen i Tidens Flod, men evindeligen skal den Mægtige over Skyen tilspørge Menneskens Børn: hvi tænke I saa ondt i Eders Hjerter?"

Der fulgte atter en dyb Stilhed, hvori Herluf selv syntes at synke hen. Men pludseligt fattende sig paa sit Hværv rettede han sig i et fast Skue hen over dem Alle. „Saa være hermed vort retslige Møde sluttet. Lader os ikke forglemme, at hvad som her skal kjendes for Ret, er det skyldige Hjertes Vidne mod sig selv. Men saasom her

vejes ej blot Gjerningen, men og dens mangehaande Aarsager, da gaar og Naaden for Ret. Saa gaa I nu Hver for sig herfra med Dommens Kjendelse i Eders Hjerter: Han, som erkjender sig skyldig, faar Ret. Han, som trodser paa sin Ret, beholder sin Uret. Enhver fanger Løn efter sin Maade. Saa lader os bede Herrens Bøn, thi enten vi trodse eller vige, Guds er Magten i al Evighed."

Derpaa læste han Fadervor over den gravstille Forsamling, og da han var ferdig gav han et Vink op til Orgelet, hvor endnu Kirkens Betjente stod, aabnede Psalmebogen foran sig og føjede til: „Sluttelig ville vi endnu af et godt Hjerte synge den Psalme med hinanden „Hvo ikkun lader Herren raade". Og fra dette gaa Hver til Sit — med Hjertet frit, og Troen fast, og Haab som aldrig svigter!"

I det Samme spillede Orgelet op, hundrede Hænder greb efter Psalmebøger i de aabne Kirkestole, og da Præludiet, der klang livfuldt som en Sejrshymne, gik over til Melodien, stemte de Alle i, saa det rungede gjennem Kirken, og sang hele Psalmen tilende. Det gav Lettelse og Luft, ja det gav mer, det gav Frihed! Alle Nagets og Bredens stive Træk løsnede, og da under dette Solen sank rødglødende ned imod Askelandsfjeldene, og Kirkens mange Vindusruder skinnede som Ildsluer, der brød sig paa Altrets Smykker og paa de store

Messingkroner under Loftet i et mangfoldigt Gjenskin, da straalede det ogsaa fra de gnistrende Øjne, og Herluf saa, at Tanken var skiftet; nu turde han trygt slippe dem ud igjen, den tidligere Indflydelse var ombyttet med en anden, og naar de nu indbyrdes drøftede Sagen, vilde Kirkestevnet følge med, og Begyndelsen vilde altid skamme sig for Enden.

Saa gik Herluf selv ud af Kirken; men da Folket saa ham, flokkedes de paany om ham og vedblev at følge med ham. Tæt ind til hans ene Side gik den blege Skydsgut fra Svartediget og stirrede op paa ham med sine blege Øjne, hvori en underlig ustadig Ild brændte, og til den anden gik Anføreren for Bønderne. Hans Blik var nedslaaet og hans velformede Ansigtstræk som udhuggede i Sten. Om der under disse haarde Miner rugede Anger, Ulykke eller Skam, det kunde Ingen vide; men Herluf følte sig forunderligt greben af ham, der var Noget, som han fra sig selv drog Kjendsel paa, og lige saa lidt som Gutten kunde tale til ham, formaaede han at tale til denne.

Saa skred han fremad med løftet Sind. Baand vare bristede, som havde ligget om hans Hjerte, og Livsfølelsen var steget op i ny Skikkelse, han havde i denne Stund faaet Medmennesker! Han saa sig om imellem Flokken, hist fik han et Smil, her et Nik, og af og til rækkede en Haand imod ham, som han gav et hjerteligt Tryk, medens de to Sidemænd fremdeles holdt sig tæt ind til ham

ligesom med Slægtskabets Ret og han selv uvilkaarligt vedblev at føle sit Naturforhold til dem. Det var Sammenslynget mellem „Urskogens" Rødder!

Medens saaledes efterhaanden dette Folkeskuespil havde udviklet sig mod en fredelig Afslutning, var der saa at sige stillet et nyt i Scene hjemme i Clas Oldens Dagligstue. Lydia havde, som vi veed, modtaget Broder Rolf med sin søsterlige Omhu, og efter at han var godt og vel bleven tilset og bragt til Hvile, havde hun erklæret sig selv i haabløs Stand og havde lagt sig paa sin Seng. Imidlertid var Olden i gode Hænder, skjønt de rystede af Skræk, og da han under Lauras mange Kjærtegn og Taarer endelig var bleven antageligt forbunden, var hans første Tanke at ile op til sin Lydia og give hende en mere udførlig Besked om sin Tilstand.

„Her er jeg, Lydia!" raabte han, gererende sig rigtigt paa Friskfyrens Maade. „Ser Du det, Du!" og han fremviste den forbundne Kind. „Det kunde nok have truffet andetsteds, det!"

Men Lydia forblev ganske urørt ved den Mulighed, og da han i sit ungdommmelige Vildskab gik saa vidt, at han traf hende i Næsen, fik han et Blik, som ikke et Sekund lod ham være i Uvished om, hvad han havde at gjøre. Han rejste sig og øjeblikkelig op fra Sengekanten, hvor han i sit Overmod havde taget Plads, og skyndte ud af

Døren med saa Lidt som muligt af den Mine, hvormed han var kommen.

Paa Trappen mødte Laura ham, men ved hans Forsikring, at Moderen helst var overladt til „Gud og sig selv“, fulgtes de To atter til Dagligstuen. Dog istedenfor her at tage den fornødne Hvile, brød Oldens ophidsede Tilstand først ret for Alvor frem. Med Herskermine gik han op og ned ad Gulvet og saa med Foragt hen til sin Aftægtskrog, medens han udmalede Rædselsbegivenheden for hende, og der blev ikke sparet paa Farve, saameget mere som han jo havde virkeligt Blod at dyppe Penselen i. Da han endelig var naaet til Herlufs Fremtræden, var han rent vild i Fantasien, og Lauras Angst for Plejebroderen voxste med hvert Aandepust.

Men det ensede Clas Olden ikke, han var nu en Gang sluppen løs i sin egen Stue, og fægtende i Luften med begge Arme, seende vildt ud over det Nærværende, gav han Billedet af den forulykkede Herluf, med brækkede Arme og Ben slæbt afsted gjennem Gaderne, tilslut kastet ud i Vaagen, hvor der stod store Blodmærker i Vandet efter ham. „Men,“ afbrød han, „ikke skal han ligge der til Spot og Spe og Fiskeføde! Har jeg med Vorherres Hjælp som andet Sørgepar faaet hans Fa'r i Jorden, saa skal Sønnen heller ikke savne en hæderlig Begravelse.“

„Men Fa'r!" stønnede Laura, „da er det jo min Skyld."

„Snak om en Ting, det er min!" afbrød Olden, slaaende sig for Brystet. „Det er for at redde mit Liv, at denne stolte Yngling er gaaet i Døden. Det er over mig hans Blod kommer."

I dette Øjeblik saa den godmodige Clas Olden ud som en Kannibal. Og staaende midt paa Gulvet med fægtende Arme, med Haaret strittende om det dødblege Ansigt, hvor der fra Forbindingen i et væk fremrislede tunge Bloddraaber, var det sikkert, at den Mand selv saa de Syner, han malede.

Da hørtes atter Suset af de mange Mennesker nærme sig Huset. „Der er de igjen!" skreg Olden og styrtede ud af Stuen: denne Gang vilde han ikke godsnakke med dem, nu Liv for Liv!

Under dette sænkede Lauras Hoved sig som en visnet Blomst paa Stilken, og lidt efter faldt hun bevidstløs om. Hun havde været ligesaa troende som Faderen.

Da Clas Olden stod frem i Aabningen af den sønderbrudte Husdør og parat til at gaa paa som Herlufs Blodhævner, ankom denne foran Huset med sin nysvundne Hjord, og efter at han endnu havde givet sit Farvel og sit Haandslag til Saamange, han kunde række, kom han Olden i Møde med straalende Ansigt. De bleve da snart enige om, at Livet heldigvis ingen Skade havde taget

paa nogen af Siderne, og gik samlede til Dagligstuen, hvor der mødte dem et andet Syn.

„Hvad er det, som ligger der!“ skreg Olden.

Men Herluf var allerede ilet til og havde løftet Laura op fra Gulvet.

„Hun er død!“ stønnede Faderen og brast i Graad.

„Laura!“ bad Herluf og strøg med Haanden over hendes kolde Pande.

„Jeg skal sige Dig det, da jeg sa', „han er død, de har smidt ham paa Vaagen“, da brast hendes Hjerte!“

„Laura!“ udbrød Herluf igjen.

„Ja, ser Du, min Lydia har ogsaa været død mange Gange, det ligger til Familjen!“ sagde Olden.

„Men saa skaf dog Hjælp,“ raabte Herluf utaalmodig.

„Hys, ja! jeg skal se til at faa Fingre i Mo'rs Draaber.“ Og hurtigt listede Olden ud af Stuen og op over Trappen til Lydias Sovestue, og der var ikke et Fnug tilbage af Bærsærkens vilde Mod.

Under dette vedblev Herluf at stryge hende med Haanden snart over Panden og snart nedover de fine Kinder. Da kom enkelte Trækninger om Læberne, de tunge Øjenlaage sitrede, og Livet vendte tilbage. Kort efter slog hun Øinene op, og det taagede Syn mødtes med hans.

„Du ser, jeg er her i god Behold, Laura," hviskede han og trykkede hendes Ansigt ind til sit.

Hun drog et dybt Suk og saa fastere paa ham.

„Var Du saa ræd for mit Liv?" gjentog han.

Da kom en hurtig Bevidsthed om det Skete i hendes Sjæl, og efter endnu et Suk smilede hun til ham og rødmede let. „Gud ske Lov!" hviskede hun.

Der var en underfuld Barneskjønhed udbredt over hende i dette Øjeblik, han kunde ikke vende Synet fra hende! Det var atter et Dobbeltmøde: den døde Kjærligheds Flamme var sluknet i et Barneblik, af Barneblikket steg en ny Kjærlighedens Stjerne op.

„O, Du dejlige, dejlige Guldbronning!" udbrød han og trykkede hende til sit Bryst i henrykt Omfavnelse.

I dette Øjeblik aabnede Clas Olden Døren. Han saa ræd ud, og havde aabenbart modtaget en ny Undervisning i det Sømmelige, efter at han for anden Gang var trængt ind i Lydias Gravkammer. Men ved dette Syn overskuede han i et Øjeblik sin Fordel. „Ja saa, saa det endte med det!" udbrød han og styrtede i samme Aandedrag op til Lydia igjen.

„Nu bærer det endelig ihop med dem dernede," skreg han ind af Døren.

„Med hvem?" hvæste Lydia.

„Med Herluf og Laura. De staar Arm i Arm dernede og ser saa forlibte paa hinanden, akkurat som Du og jeg i gamle Dage.“ Og dermed var Olden henne paa Sengekanten igjen, men endnu lidt mere nærgaaende end før.

„Afvejen!“ befalede hun næsten aandeløs, og uden at ense sin for saa kort Tid siden dødelige Afgang hoppede hun ud af Sengen i det fornøjeligste Velbefindende.

„Jeg gaar til Svoger Enevoldsen,“ sagde Olden.

„Vist ikke!“ bød Lydia, og med en Tøffel halvt paa og en anden i Haanden for hun forbi ham i den aabne Dør lige ind til Broderen, medens Olden i beskeden Afstand fulgte Kommandostaven.

Her havde Efterretningen den samme livsvækkende Magt, og Stunden efter skred Enevoldsen langsomt ned over Trappen, iført Oldens Stadsslobrok og støttende sig til Søster Lydia, der stred haardt under nærværende Omstændigheder for at tvinge sine spillende Miner ind i det bekymrede Udtryk, som baade hans og hendes invalide Tilstand krævede.

Imidlertid sprang Olden til og aabnede Døren for dem, men svingende ind med den, benyttede han sit Forspring til i et stormende Udbrud at lykønske Parret.

Herluf havde sluppet Laura, og Begge syntes overvældede af dette Optrin. Men nu begyndte

Stadshauptmandens bittersøde Tale, hvori hans krænkede Værdighed passende blandedes med denne glade Oplevelse, og efter at han havde taget deres Hænder i sine, gav han dem en saa patriarkalsk Velsignelse, at Lydia græd, medens Olden tog det saa frivolt, at han hoppede omkring i Stuen lig en vingeskudt Kraake og forsikrede overlydt, at havde han kunnet dele Laura i To, da havde han saavist givet Plejesønnerne hver sin Del; thi Ingen skulde lide Uret i hans Hus. Lydia kom med et Hys! fra Siden; men han respekterede Ingenting, og gribende Herluf i begge Skuldrene fortsatte han: at den, som kom først til Mølle, fik først malet. „Nu har Du hende! naar han kommer, kan han spise, hvor Fadet stod."

Atter lød et Hys! fra Lydia og denne Gang lidt bestemtere.

Imidlertid stod Herluf taus. Der foregik Noget i hans Sjæl, var det en Følge af Legemets Afmattelse, var det Minderne som rejste sig for at holde Dom over ham, eller var det Anelsen, som varslede, han vidste det ikke; kun Et stod fast: at han kunde ikke blive her længer. Og uden med et Blik at se hen til Plejesøsteren, der jo i dette Øjeblik var givet ham som Brud, og hilsende forvirret til de Andre ilede han ud af Stuen.

De Tilbageblevne saa forbausede paa hinanden og sagde Intet. Det var heller ikke fornødent, Minerne talte tydeligt nok. Er han gal! tænkte Olden.

Han har fortrudt det, tænkte Stadshauptmanden. „Han er saa betagen af sin Heftighed, at han maa samle sig," udbrød Lydia velmenende, men gav Broderen et Blik som sagde: Du har Ret.

„Ha, ha, ha! snurrig Fyr!" lo Olden efter en Stund, idet han tog Laura hen til sig og lod hende sætte sig paa Skammelen ved Lænestolen, lagde hendes Hoved paa sit Knæ, og strygende hen over hendes lokkede Haar tabte han snart alt Andet af Syne.

Under dette kom det til en liden hemmelighedsfuld Raadslagning mellem Enevoldsen og Søster Lydia, hvori disse To fuldt samstemmede i at lade som Ingenting, tage Sagen som given og holde fast, selv om Herluf ved sin Opførsel skulde sætte deres Taalmodighed paa en endnu haardere Prøve. Der var Noget, som de vidste med hinanden, skjønt Hver paa sin Maade, og med dette for Øje, turde Herluf ikke slippe løs, selv om han uvilligt lod sig binde. Derefter trak de sig tilbage, og Olden blev alene med Barnet.

Aftenskyggen sank let som Aandedraget over et Spejl, og Vægterens tunge Skridt gjenlød i den menneskeetomme Gade. Da rejste Laura sig op og stod foran Faderen.

„Hvorfor gik Herluf?" spurgte hun.

„Fordi han er et Brushoved," for Olden op.

„Nej Fa'r, han gik af en anden Grund. Jeg føler Noget, men jeg kan ikke sige det."

„Friede han da ikke til Dig, Barn?"

„Jeg tror det ikke, Fa'r, jeg er bange for, I har taget Fejl."

„Taget Fejl! Ha, ha! Tror Du han ellers havde set paa Dig med slige Øjne?"

„Men han er jo min Bro'r."

„Snik-Snak! Bro'r er Et, og Kjæreste et Andet. Men man frier ikke Alle paa samme Maade, det er Sagen. Nogle bruger Maalsmænd, og Andre forskriver sig. Summa Summarium: de, som faar hinanden, skal ha' hinanden. Lad Ingen tro, at det nytter til Noget at sætte sig op imod ham deroppe!" Herved pegede Olden opad mod Loftet, og Tilfældet vilde, at han netop traf Stedet, hvor Stadshauptmanden hvilede paa sine tabte Laurbær og ingen Anelse havde om denne høje Udnævnelse.

Laura stod stille og saa ham fortrøstningsfuldt i Ansigtet. Da lagde han Armen om hendes Liv, og de vandrede langsomt op og ned af Gulvet. Der kom efterhaanden en Inderlighedens Sammensmeltning mellem deres Følelser og Tanker, som gjorde dem troende overfor Alt: saasom det føjede sig, var det rigtigt, enten det løsnede eller det bandt!

„Jeg tænkte jo rigtignok, at det var bleven Andreas," hviskede Olden og saa sig lidt ræd omkring.

„Nævn det ikke mere, Fa'r," afbrød Laura angst.

„Det er rigtig, Barn, vi nævner det ikke mere, Punktum! Det som er bestemt, er bestemt."

Saa fulgtes de omsider op over Trappen, og efter en stille Omfavnelse gik hver til sit Soverum. Men da Laura Stunden efter med foldede Hænder læste sin Aftenbøn, var det ikke over et Hjerte, betaget og uroligt ved en uventet Lykke; denne storladne Gjæst med de mange Bebudelser i sit Følge og med Evnen til at højne og brede det Rum, hvori den fæster sin vekslende Bo, kjendte hun endnu ikke til. Det var heller ikke over en Vilje, som efter Modviljens mange Anfald møjsomt var hentet op fra Sjælens Grund som Guds Vilje, nej, det var alene over hint i Tidens Klippe med Jernfingre indgravede Ord Bestemmelsen. Her sank hun andagtsfuld paa Knæ og faldt i Søvn.

Medens saaledes disse Mennesker fik Skjebnens Materiale lagt tilrette til en Fremtidsbygning, sad Herluf i sit Studereværelse og tog op den gamle Strid med Sjælens Anfægtelser. Han følte sig revet op af det Bogormeliv, han nu i fire Aar havde ført, og hvori han havde ladet sit brændende Hjerte afkøles til en haard Skal omkring det henlagte Minde. Nu var med et Slag Skallen bristet, en ny Lidenskab havde lynet hen over de mørke Dybder, og Mindet havde rejst sig til en Kamp paa Liv og Død med den. Hedevigs ædle Skikkelse gik paany frem for ham; hun syntes at lægge Haanden paa sit Hjerte og sige: her hviler til evig Tid Dit Minde. Ja, det samme hellige Tilsagn havde han givet hende i Afskedens Stund, og han

havde følt sig som i et edfæstet Forhold til det. Nu var Pagten brudt, en Skamfuldhedens Ve brændte i hans Sjæl, og han kunde ikke komme til Forlig med sig selv.

Men den nye Følelse var Lykkens svulmende Knup, den anden dens Minde. Og

„. . . . Mindet er som en Pokal,
der en Gang skummede med Lyst og Kval,
men den staar hensat til en Pryd og tom,
det er kun, hvad den var, den taler om.“

Der blev heller ikke Tvivl om paa hvilken Side Sejren stod, da Herluf henimod Morgenstunden endelig kastede sig fuldt paaklædt paa sin Seng og sov den Trættes dybe, sunde Søvn, hvoraf han først vaagnede langt ud paa Formiddagen. Det Første, hans Øjne da faldt paa, var Klokkeren, som ydmygst undskyldte sin højstringe Nærværelse med Kirkens Røgt! osv.

Herluf samlede hurtigt sin Tanke: det var Lørdag, og Søndagens højtidelige Krav stod for, her var ikke et Aandepust at tabe! Og i næste Stund var han atter Præsten fra Hoved til Fod.

Snart laa Bøgerne opslaaede foran ham, og med ilsom Pen nedskrev han den hurtigt udtænkte Prædiken. De lange Rækker af Citater føjede sig villigt ind til hinanden, og med stærk aandelig Kløgt forbandt han dem med sin egen Betænkning. Han var Mand for at lade den ene Tanke rask gribe fat i den anden, under sin højlærde Bevisførelse

for Guds Tilværelse. Da han omsider havde fuldendt sit Arbejde, skød han de beskrevne Blade tilside, og aandede lettet op.

Det var bleven sent paa Dagen. Solen sank som en dunkelrød Ildkugle ned bag Fjeldaasen, og Vaagen mørknede i Aftenskyggen; det kastede et dæmpet, drømmende Skjær over Rummet. Herluf vandrede langsomt, med lettet Følelse op og ned af Gulvet, efterhaanden udvidede Hjertet sig, og ligesom fra det nysaabnede Bæger af en stor Duftblomst strømmede Berufelsen ham imøde fra hans egen Lidenskab. Tanken om Hedevig gled ud i et Lysskjær og dannede en Slags gylden Baggrund, hvorfra Lauras dejlige Aasyn smilede til ham. Henrykkelsen over den Ene fostrede Glæden i den Anden, og Mindet smeltede sammen med Virkeligheden.

Den ene Time randt efter den anden, og Herluf var fremdeles omsnæret af Berufelsen. Alt var veget ud af hans Tanke undtagen Laura.

Da slog med sælsom Vægt Taarnuhret i den nære Kirke elleve; det var som hvert Slag dreves imod hans Bryst. Han sprang op af Stolen og lyttede, Vægteren istemte sin gamle Sang, derved skete ikke noget Ualmindeligt, og dog hørtes det som Tidens Suk foran Evighedens Dør!

Den ellevte Time saa mindelig slaar,
det Døde over det Levende gaar . . .

hviskede det i hans Sjæl med Ordene af en gammel Psalme, og i næste Stund sad han foran Stu-

derebordet igjen med et tændt Lys ved Siden og de beskrevne Blade foran sig.

Den strenge Skygge var nu atter falden over hans Ansigt, og Luen i hans Øje var slukket. Læberne bevægede sig mekanisk, Fingrene famlede mellem Bladene, og Stund imellem fremstønnede han et Suk. Saa rejste han sig igjen og gik med Prækenen i Haanden op og ned af Gulvet, læsende højt for sig selv, under det han af og til standsede ved et Ord, kastede det forarget væk og satte et andet isteden. Men tilslut opstod derved en stærk Strid imellem det skrevne Ord og det, som Tanken fødte i Øjeblikket. Det første Ord var falden ud af Rækken, det gav en farlig Løshed! Da faldt det andet bagefter, det fjerde over det tredie, og videre gik Faldet, indtil Herluf glødende af Uvilje kastede Prækenen fra sig, slukkede Lyset og flygtede ud af Huset.

Der var ikke et Menneske i de stille Gader, undtagen Vægteren, som trak sig søvndrukken langs med Husene, møjsomt slæbende paa den tunge Morgenstjerne, der i Intet lignede sin straalende Navne. Der var da Ingen til at undre sig over Herlufs natlige Vandring, eller til at forarges over det Studentersving, som syntes at have revet Salvelsens tunge Kjortel af Manden og pludseligt iført ham Ungdommens fritflagrende Kappe.

Hvorhen han styrede, hvad Maal han tilsigtede, det var ikke klaret for ham. Der var kommet Ild

i ham, og den drev paa, ligegodt hvor Vejen gik, kun det bar fremad, helst imod! han trængte til at stampe paa en Hindring ved hvert Skridt.

Da stod han endelig stille og pustede ud, det havde været en Mands Fart, og nu først mærkede han sig, hvor han var. Foran ham tronede Ulrikken indhyllet i Nattens Kaabe og ligesom rugende over sin mørke Majestæt. Men Herluf betragtede den desuagtet med et kjærtegnende Blik. Den gamle Kæmpe havde jo været hans Barndoms Fortrolige, den Eneste, han havde havt, og han havde talt med den som Barnet med en Oldefader. Fra dette Gjensyn saa han sig omkring efter flere, og langsomt vandrende hen gjennem Dalen naaede han snart til det mørke Vand, som i evig Uforanderlighed laa der under Klipperne og lurede paa sit Rov.

Det greb ham med en Skyhed, som hurtigt rejste det sunkne Mørke op af Sjælen, og med dette kom atter Mistvivlen om hvad han skulde gjøre og lade. Men han fortsatte alligevel sin Vandring hen ad den ujevne, opkjørte Vej langs Digets venstre Bred, indtil han stod ved det gamle Bondehus, hvor han engang som den lystige Fodvandrer med Kammeraterne havde søgt Hvile, og hvor den blege Gut havde skydset dem hen over Vandet, medens han selv havde taget sig den umagelige Lysttur paa Fjeldet. Erindringen var stegen saa ungdomsfrisk op for Sindet, at de mørke Fantasier ingen ret Magt

fik over Tanken, og han vedblev at gaa frem og tilbage paa Vejen, iagttagende Morgengryets blege Fremsitren over Fjeldet.

Da hørte han lette Aareslag paa Vandet, og han skimtede en Baad i langsom Fremgliden hen over Søen. Var det den blege Gut, som var ude paa sin gamle Krybstur efter en natlig Gjæst — og havde han kanske antaget ham for en Saadan?

Et Gys for gjennem ham ved Tanken, men i det Samme fremgik ogsaa Mindet om hin første Talerstol, paa hvilken hans Aand havde faaet Vinger til en Flugt ud over baade det Tunge i sig selv og det Mørke i Naturen, og uvilkaarligt droges han did paany.

Han vendte og gik raskt tilbage, medens Baaden vedblev sin langsomme Fart over det mørke Vand, og da Herluf en Tid efter traadte frem paa Fjeldknuden, havde Gutten alt lagt Baaden ind til og sad nu lyttende med Aarerne i Ro.

Længe stod Herluf med Armene sammenslyngede over Brystet, hvilende paa det bratte Fremspring. Dagens blege Skjær fik efterhaanden mere Lys, Taagerne løsnede fra Fjeldet og drev hen over Vandet i langstrakt Følge, til de fordelte sig og lignede smaa, hvide Fuglevinger, hvis Fjer løsnede og vejredes hen af Morgenens Aande. Saa begyndte Fuglene at kalde paa hinanden ind gjennem Dalen, den tunge Skykappe gled langsomt ned af Ulrikkens Skuldre, og et straalende Lys lagde

sin gyldne Ring omkring dens Pande — det var Dagen.

Da løftede Herluf sit Ansigt. Ogsaa omkring hans Pande spillede Dagens Straaler, ogsaa fra hans Skuldre sank Mistvivlens Skykappe! Det var, som en ny Udkaarelse gjennemtrængte hans Aand. Han havde paa dette Sted udraabt sig selv til Livets Hersker; det var Livet i Ungdomsmod og Lyst. Nu rejste sig for anden Gang Livskraften paa sin Trone, men det var Manddomsviljen til at tage Lykkens Gave og værge den med Troskab. Det Mørke, som skyggede for hans Sjæl, den Kulde, som lagde Ensomhed omkring hans Vej, skulde vige for Kjærlighedens Aande. I Hjertet sprang Sandhedens Kilde, og af Hjertet vilde han øse sin Tales Strøm og hele sin Gjernings Fuldkommen!

Nu istemte Moltrosten henne i Lien sin underfulde Kjærlighedssang. En dyb Skjælven trængte gjennem ham, Taarer vældede frem af hans Øjne, og han bredte Armene ud som om han vilde favne Alt, det mørke Dødens Vand saavelsom de blomstrende Lier; hele Naturen hvilede i dette Øjeblik ved hans Hjerte. Da droges et dybt Suk i Nærheden, han for sammen; en hvilkensomhelst Naturlyd vilde have blandet sig ind med i Sjælens Henrykkelse, denne kom ligesom fra en anden Verden, og den vækkede ham. Han huskede paa Gutten med Baaden, og idet han bøjede sig ud over Fjeldet, saa han ganske rigtig Baaden ligge der og Gutten,

som sad med blottet Hoved og foldede Hænder, stirrende op mod ham med sine vilde, sværmeriske Øjne.

Det var Herluf en uhyggelig Følelse at bemærke, hvorledes dette Menneske fulgte ham overalt; det var som i Folketroen om de usalige Aander, der søge sig en Navne, en Slags Gjenfødelse til Virkeliggjørelsen af den Tanke, de ikke selv fik udfolde i Livet. — Men Guttens Sjæl var egentlig kun et formløst Væld af Følelser, Drømme og Syner, og idet Herluf talte, ikke efter Lærdommen men af Indskydelse, tog alle disse Kimer paa at samle sig og blive til Skikkelse — ufuldkomne og sære, men dog faste nok til at Gutten i slige Øjeblikke fik en Slags Bevidsthed om sig selv, hvilket gav ham en unævnelig Hvile. Det var da ingen Under, at han fulgte Herluf, han samlede ham jo til et Menneske!

„Tak for denne Stund," sagde Gutten op til ham.

Herluf saa prøvende ned paa ham, og atter bævede han ved Anelsen om et Naturslægtskab lig det, der er mellem Ægget og det vingede Insekt, mellem Løgtemanden og det rammende Lyn. Det gjennemtrængte ham et Øjeblik med en usigelig Ve. „Har jeg uroet Dig, min Gut, da vær ikke ond paa mig, og far nu hjem i Guds Navn", sagde han.

Gutten nikkede med et lykkeligt, leende Aasyn.

„Kommer Du igjen som snarest?“ spurgte han og tog Aaren fat.

„Det tænker jeg ikke“, svarede Herluf smilende.

„Ja ja, jeg skal nok passe Dig op. Du er nu for mig som Vorherre selv.“ Saa vendte han den skrøbelige Baad, og medens Herluf sprang ned ad Fjeldstien, roede han tilbage over det døde Vand.

Herluf ilede nu raskt gjennem Dalen og nedover den aabne Landevej til Byen. Der var ikke Mange ude paa slig en tidlig Søndagmorgen, men de Faa han traf, som kjendte ham, tog sig ikke nogen ringe Forundring af dette uventede Møde; thi hvornaar var det hændet, at en slig Guds Mand paa en Søndagmorgen og tilmed en Prækedag gik ud over Vej og Sti med Ansigtet mod Sky, og med en Fart, som kun Ungdomsmodet skyder, istedenfor at sidde vel indestengt i Studereværelset?

Det varede imidlertid ikke længe, før ogsaa han var i Studereværelset, og her tog han nu fat med ildfuld Sjæl paa Gjennemtænkningen af den Tale, han vilde holde for sin Menighed, og nu var han atter Præst fra Hoved til Fod, men rigtignok i en anden Skikkelse.

At han Dagen forud ved sin pludselige Bortgang, der i høj Grad lignede en Flugt, fra det Oldenske Hus kunde have efterladt sig en urolig Tanke, faldt ham ikke ind. Sagen var for ham i god Orden. Han vilde efter Kirketjenesten gaa did-

hen som sædvanlig, det var jo idag hans Søndags-hjem ligesaafuldt som de andre Søndage, kun med den Forskjel, at nu var Søster Laura — her maatte han sige Stop! til sig selv. I Forelskelsens Solland lod sig flyve godt og længe med Sommerfuglevinger, paa Aandens strenge Højder bar de ikke.

Heldigvis var man i det Oldenske Hus efter en Del Bestyrtelse dog kommet til den samme Slutning som Herluf, at Sagen egentlig var i god Orden, og at den Smule Uorden, som fulgte med, trygt kunde skrives paa Omstændighedernes Regning. Det var Præsten, som pludseligt mindende sig sit vigtige Kald var ilet derfra, det var Præsten, som hele den næste Dag var bleven borte; men det var desuagtet Brudgommen, som blev ventet til den festlige Middag.

Med dette Opgjør spillede Madam Lydias vevre Person ud og ind fra Køkken til Storstue, førende med sig en Duft af den mest blandede og fristende Livs-Essents, medens Clas Olden stod i den sønderlemmede Døraabning, samlende flere og flere Vidner omkring sig til den Undergang, hvormed han og hans hele Hus havde været truet, og Broder Enevoldsen sad i Dagligstuen pillende sammen af de gamle Beholdninger til en Tale, der naar Tiden kom, kunde være ferdig til at gribes i Luften — som et Ord af en Invalid, hvis Aand havde svært for at samle sig i Øjeblikket! Selv under dette agtsomme Foretagende røbede han sin Alsidighed ved at

give Søster Lydia betydningsfulde Vink i Husholdningsfaget, dem hun altid modtog som en Aabenbarelse, uagtet de for længe siden vare satte i Værk.

Da Klokkerne ringede første Gang til Kirke, sad imidlertid Clas Olden paa en Stol foran Lydia med et forunderligt opstrammet Ansigt, medens hun bandt ham Kirkegangstørklædet om Halsen, pyntede lidt ved den tilplastrede Kind og forresten stelte ham istand som et stort Barn. Da han var ferdig, tren Laura kirkeklædt ind med Psalmebogen i Haanden og Brudens rødmende Blyhed over sig, og efter en højtidelig Affked, der til alle Sider krævede en Taare, vandrede Clas Olden til Kirken med sin skjønne Datter, medens Lydia stod bag Vindusskjermen og spejdede efter Gjenboernes Miner, lovende dem halvlydt og med et Par Indhug af Næsespidsen, at de snart skulde faa mere at vide!

Paa samme Tid som nu denne Begivenhed i det Oldenske Hus lod til at samle Alles Ønsker i een Tanke, var den ikke heller gaaet Benediktes lille Kreds forbi. Clamer Stub havde ikke ladet en Anledning til at se Benedikte og sige hende et godt Ord gaa ubenyttet hen, og var straks efter Opløbet ved Raadhuset ilet til „Trehjerter", som han kaldte den lille Familje, hvor hans eget Hjerte, skjønt paa en

Maade udelukket, isandhed baade fraværende og nærværende udgjorde en Fjerdedel.

Det optoges i Førstningen som Bynyt, men da senere Herlufs Navn indblandedes i Sagen, fik den pludselig for Benedikte et andet Udseende. Nu kunde Stub ikke finde Svar nok til alle hendes ængstede Spørgsmaal, og han begyndte at spekulere, lukkende det højre Øje, som naar han snusede om i i et Skibsrum. Men det varede ikke længe, dertil var Synet af Benedikte ham altfor kjært; hvad Grund hun end havde til at ængstes for Præsten, han havde derved ikke tabt et Støvgran af sin Grund til at være hendes Ven.

Da han næste Dag kunde bringe hende en Skildring af Sagens Slut, var han imidlertid selv saa greben af Præstens Handlemaade, at han i de stærkeste Ordlag prisede hans Manddomsevne og aandelige Magt. Og da han kom dertil, hvor Herluf havde læst Bønnen over den forvildede Flok, saa selv de trodsigste Miner gav tabt, og hvor han havde istemt Psalmen, og Alle med en Røst havde sat i, saa det hørtes som en Jubelsang, da havde Stub drevet sig selv op paa en farlig Højde, thi hans Stemme brast pludselig, og for at redde Mandigheden vendte han Ryggen til hende, seende hen paa Madam Warniche med et vildt Blik.

Men i det Samme lagdes en Haand paa hans Skulder, og et Hoved bøjede sig imod ham. „Gud velsigne Dem, Jomfru Benedikte!“ udbrød han,

slyngede Armen om hende og strøg Taarerne af hendes Kind.

„Ak Herre Gud, saa endte det dog med det!“ udbrød Madam Warniche og for op af sin Krog, ferdig til at give sin Velsignelse.

„Undsæt Jer ikke, Madam Warniche,“ sagde Stub og løsnende sin Arm fra Benedikte, fortsatte han: „Det er Vennen, Jomfru-Mor, Vennen, som aldrig svigter!“

Saa kom nu lidt efter Piberne frem, og Glæden over at have vundet en Ekstradag, der desuden kun havde en Nat mellem sig og den reglementerede Søndagshøjtid, satte hurtigt Stub ud over den Hjerteve, som han — tiltrods for Venskabsminerne — havde lidt, og Aftenen gik da hen paa den gamle troskyldige Maade.

Men da Benedikte blev alene, var det en anden Aand hun mødtes med i sine Tanker end Dagen før, og den var ikke fuldt saa let at dysse til Hvile. Hun havde med usigelig Møje vænnet sit Hjerte til Hverdagslivets tarvelige Kost, og nu kom paa engang den stormende Livsfylde tilbage! Storsyn gik op for Sjælen, en Verdens Vidder laa for hende, og Begejstringen flaksede paany med de stærke Vinger. Hun følte ved denne Begivenhed, at hun atter var kommet Herluf nær, at hun i Sjæl og Aand dog var hans Mage, selv om han helt havde udslettet Mindet om hende i sit Hjerte. Hun kunde ikke sove ind paa denne Højde — umuligt! Længe

laa hun og stred med sin egen Aarvaagenhed, da holdt hun det ikke længer ud, raskt stod hun op og aabnede Vinduet. Det lyste alt mod Morgen, og Naturen løftede sig op til nyt Liv. Der kom en vidunderlig Kraft i hendes Sjæl, paa Jorderige fandtes ingen Lænke, som kunde binde hende mere. Vilde han gaa sin Vej, hun vilde gaa sin, de skulde derfor ikke skilles!

Da slog Klokken fire, og Vægteren sang med lettet Sind sin Morgensang ud over den sovende By. I det Samme løftede Sangens bundne Længsel sig atter i hendes Bryst, og hun sang Verset efter, med Ansigtet imod det lysnende Skyhvælv og Hænderne støttede paa den smale Vinduskarm. Da hun sluttede med Efterkvædet:

„Lovet være Gud vor Herre,
hannem ske Lov, Pris og Ære!"

var hun som en Vildfarende, der pludseligt ser Lys og Vejspor for sig og tilkaldes af Menneskestemmer.

Netop i samme Stund gik Herluf ned over Kalfarvejen til sit Hjem, iført et nyt Menneske med store kraftige Beslutninger. Det syntes da virkeligt som om deres Veje mødtes der, hvor de for hele Livet skiltes.

Men om det i denne Stund var bleven ham aabenbaret, at Benedikte i sin Sjæls Begejstring havde knyttet sin Livstraad til hans, han havde ikke enset den, og var den synlig, han havde hugget

den af for at naa hen til det fristende Skjønhedssyn, som vinkede ham.

Da Klokkerne senere ligesom med glad Hastværk kaldte Folket til Guds Hus, gik Benedikte ogsaa, og for første Gang, til Herlufs Kirke. Og da Psalmerne begyndte, sang hun i henrykt Glæde den livfulde Melodi. Det var som hun Ingen savnede, ikke Fader eller Moder, ikke Barndomsvenner eller Kjære, Alle syntes at sidde rundt omkring hende og ville hende saa vel!

Under dette gik Herluf i Kapitlet og grundede over sin Tale. Vistnok havde han den skrevne Præken med sig, men det var dog hans Agt at holde et frit Foredrag, saasom Aanden indgav ham. Men hans Hjerte bankede af en dyb Ængstelse; den Tanke, som i Morgengryet paa det fremspringende Fjeldstykke havde rejst sig saa kjækt som en Ørn, der svinger op af sin Rede, laa nu bunden under Sædvanens Tyngsel. Da tyktes det ham som hørte han atter hin underfulde Røst, der engang før i Livet havde manet al Smaabetænksomhed ned og løftet hans Aand til et højere Syn. Han lyttede med standset Aande for kun at høre den gjennem Menighedens Skrig. Hvor herligt den gik sin uhindrede Gang over al Mislyden, der susede sammen om den! Kunde hans Tanke ikke gjøre det Samme, — kunde hans Aand ikke svinge op over Vedtægtens murede Veje og søge sig sit eget

Spor? — Var dog ikke til Slut Friheden den største af alle Vejvisere?

Nu tren Klokkeren ind for at varsle ham om Psalmens sidste Vers. Herluf saa ligesom gjennem en Taage paa dette Ansigt, hvis Miner vare lagte i Andagtens tungeste Folder, og hvis Ydmyghed var som det fortabte Faars i Ørkenen.

Var det paa denne Maade Livets Evangelium skulde virke? Han drog et befriende og opløftende Suk, der syntes at kunne udraabe et Nej, som hørtes over al Jordens Kreds, og Stunden efter stod han paa Prækestolen. Her følte han det et Øjeblik som Grunden løsnede under ham, og en dyb Angst gik gjennem ham.

„Herre, hvor er Du?" begyndte han med skjælvende Røst. „Jeg søgte Dit Aasyn over Verdenshøjene, men Du var der ikke. Jeg søgte Dig i de brusende Vande og i Rædselens Dybder, men Du var der ikke; thi Herre, Du er Aand og Aandernes Fader, og Din Bolig er højere end alle Verdens Højder og dybere end alle Verdens Dybheder — den er Evigheden og Uendeligheden. Saa giv os at leve ved Dig som Aand af Din Aand og Hjerte af Dit Hjerte; thi som Du er evig i Aanden, er Du og evig i Hjertet, og din Kjærlighed aflader ikke. — Paulus siger i Brevet til de Corinther: om vi talede med Engelens Tungemaal og havde ikke Kjærlighed, da var det et lydende Malm og en klingende Bjelde. — Kjærligheden er langmodig, den bærer ikke Nag,

og den forbitres ikke. Kjærligheden er villig, den tror og haaber og venter stedse det Gode. Kjærligheden er taknemlig, den søger aldrig sit Eget, den støtter sig ikke til en Uret, og den glæder sig ved Sandhed. Kjærlighed er Aandens høivoksne Palme; thi den er Livets Kraft; den er Hjertets Drue; thi den er Livets Lyst. Kjærlighed er Sjælens Overmagt; thi den er Livsens Krone. Den er Troens Helliggjørelse; thi den er Indseglet paa Tidens og Evighedens Pagt. — Hvo, som elsker, han tvivler ikke, hvo, som ikke elsker, er fortabt. — Saa hør og bønhør os, Herre Gud i Himlen! Lad os leve og røres i Dig, saa vi ikke fortabe den hellige Ret at være i Din Lighed. At naar vi kaste Støvets Dragt, vi maa findes værdige til at bære Aandens hvide Klæder for din Trone. Amen."

Der var i denne korte Bøn kommet Tryghed og Ro tilbage i hans Sind, og da han havde oplæst Evangeliet, tog han til sin Tekst det Ord af Johannes Evangelium, hvor Christus formaner sine Disciple til Kjærlighed: „Dette befaler jeg Eder, at I skulle elske hverandre, som jeg haver elsket Eder, thi Ingen kan have større Kjærlighed end denne: at han giver sit Liv hen for sine Venner." Og nu udviklede han i en fri og strømmende Tale Kjærlighedens Liv i hver Enkelt som i den samlede Menighed og gjentog i voksende Fylde de Ord, som han efter Apostlen havde indlagt i Bønnen. Det var en dristig Tale efter den Tids Fordring,

og Mange følte sig ligesom forulempede af Ordets Flugt ud over den sædvanlige sindige Prækengang. Men som han stod der, var han et levende Vidnesbyrd for Sandheden af den Tale: at paa Frugten skal Træet kjendes; thi Kjærlighedens Lue var i hans Sjæl, og den udgød sin fulde Varme i de Hjerter, som aabnede sig for hans Ord.

Et Øjeblik havde han standset næsten som truffen af et Slag, thi i sit Skue ud over Menigheden havde han pludselig fæstet Øjet paa et lysende Punkt og havde gjenset Laura. I et eneste Blik havde han opfanget hele hendes Skjønhed, den rødmende Bruds Angst og Bæven. Han lukkede Øjnene, og et Sus gik forbi hans Øren, men Besindighedens Kraft vandt sig hurtigt op gjennem Forvirringen, og med uforstyrret Værdighed fuldførte han Præstens Embede. Da han steg ned af Prækestolen og Folket rettede paa sig efter den anstrengende Lytten, var det som om en Aabenbarelse var gaaet hen over dem, saavel dem, der havde ævnet at følge ham, som dem, der paa forskjellig Maade vare i Uvished med sin egen Mening.

For Benedikte var dette aandelige Møde en Højtid fra Begyndelsen til Enden. Hvert Ord, han talte, var et Udtryk for hendes stærke Følelse, den hun aldrig kunde tolke uden i Sang. Men nu følte hun med sig selv, at hun i Hemmelighed havde funden et Virke, et glad velsignet Virke! Hun vilde hver Søndag være her i hans Kirke og

paa en Maade dele den hellige Handling med ham; thi hun vilde synge hans Gjerning ind, og hun vilde løfte Menighedens tunge Aand med sin Røsts Fylde. Da kunde hun jo i Sandhed være med ham som hans Livs Ledsagerinde til Døden skilte. Da var der Syn og aaben Sti, de trange Livskaar var forbi!

Udenfor Kirken stod Laura og ventede paa Faderen, der ikke kunde undlade at kigge ind i Kapitlet til Plejesønnen og forsikre ham under trillende Taarer: at den Præken, han havde holdt idag, slog baade Bisp og Pave til Jorden, og ikke havde han troet det hin Dag, da han i andet Sørgepar o. s. v. Paa dette Punkt af Udgydelsen, der i Sikkerhed for Lydias Hyssen bredte sig gemytligt til alle Sider, var Benedikte ogsaa traadt ud af Kirken og var stødt sammen med den ventende Laura, som med inderlig Glæde gjenkjendte og hilsede sin gamle Lærerinde.

De havde sjeldent mødt hinanden i de henrundne Aar, og aldrig alene, derfor var det bleven ved en halvsky Hilsen i Forbigaaende. Laura havde aldrig ret fattet Aarsagen til Moderens Vrede imod Benedikte og til dennes hurtige Bortgang fra Hjemmet; men hun havde bevaret en dunkel Fornemmelse af, at der var sket hende Uret. Nu førte Tilfældet dem sammen uden de Andres Agtpaagivenhed, og Laura følte sig i sin nye Stilling, som Herlufs udkaarede Brud, saa dybt bevæget og

saa trængende til at sige et godt Ord, at hun med udrækket Haand standsede Benedikte, der efter sin Hilsen vilde gaa videre. Hun saa et Øjeblik overrasket paa Laura. Ud af den slængende, paa Alleting sig hængende Rangle var der fremvokset og udfoldet en saa blændende Skjønhed! Det var som hendes Hjerte bævede ved Skuet.

„Vær ikke vred paa mig, Benedikte," bad Laura, og de dejlige Øjne fyldtes med Taarer.

„Ak, Laura!" udbrød Benedikte. „Gud signe Dig, aldrig var jeg vred paa Dig med en Tanke."

„Ak, tilgiv os Allesammen, hvis Du kan," gjentog Laura og gik lidt henover med hende.

„Ja, Laura," svarede hun med et lyst Smil. „Jeg tilgiver Alt. Gud har været saa naadig imod mig idag, jeg er saa glad."

„Jeg er ogsaa glad," sagde Laura. „Dersom Du vidste det, vilde Du nok sige som Fa'r, at jeg kan ikke nok takke Gud for hans Førelse."

„Hvad er da hændet Dig, Laura?" spurgte Benedikte, og hun maatte uvilkaarligt le ved at gjenkjende „Barnet" med det forskremte Aasyn ved den slet lærte Lektie, til Trods for den unge Piges fuldblomstrende Skjønhed.

„Ja, jeg skjønner det næsten ikke selv, men de Andre sige det, og da maa det vel være saa, at jeg er forlovet." Her trillede Taarerne ud af Straalevældet ned over de blussende Kinder.

„Forlovet?" udbrød Benedikte, „og Du græder?"

„O nej, jeg græder ikke, jeg er jo glad, kan Du vide."

„Gud ske Lov, kjære Laura! Tør Du ikke sige mig med hvem?"

„Der kommer han med Far," hviskede hun. „Farvel, Benedikte!"

„Herluf?" fløj det som et Smertensskrig ud af Benedikte. Laura nikkede og gik tilbage til Faderen.

„Hvem var det, Du talte med, Barn?" spurgte han, idet Laura undseligt nejende hilsede paa Herluf.

„Benedikte, kjære Far," svarede hun undskyldende.

„Benedikte," gjentog Olden og saa sig tilbage. „Men Du forbarmende Gud! der ligger hun jo paa en Gravsten!" og han ilede efterfulgt af Laura hen til Stedet.

Under dette blev Herluf staaende paa samme Sted. Han havde hørt sit Navn lyde, han vidste ikke ret hvor, og nu blev der nævnet Benedikte. Var det hende, som havde kaldt ham til Hjælp, idet hun styrtede om? Mindedes hun, at han i hin længst forsvundne Tid havde taget saa levende Del i hendes uretferdige Krænkelse? Det var altsaa dog hendes Røst, han idag havde hørt gjennem det toneløse Skrig, og som havde løftet hans Aand ud af Beængstelsens Tryk. Saa mægtigt havde den ogsaa forhen draget ham og skabt brændende

Tanker i hans Sjæl. Den havde givet ham en Aabenbarelse af Livet og af hans egen Evne, ja selv Følelsens svulmende Væld havde den aabnet for ham. Han aandede op og gik langsomt hen til de Andre.

Laura holdt Armen slynget om Benedikte, der stod dødbleg med Blikket mod Jorden. Herluf hilsede hende respektfuld og deltagende, dog uden Gjenkjendelse. Hun bevægede Læberne, men Røsten var død, og de store, tunge Øjenlaage bleve ikke løftede.

„Kom med Armen Deres, Jomfru Arnesen, jeg skal nok følge Dem hjem," sagde Olden, klappende hende godmodigt snart paa Skulderen og snart paa Ryggen. „Vi skal lade som Ingenting, Jomfru-Mor — Gjemt er glemt!"

Men Benedikte samlede nu al sin Styrke, rettede sig op og løftede Synet. Herlufs Øjne hvilede paa Laura; det var det samme luende Blik, som en Gang havde brændt hans Minde for Tid og Evighed ind i hendes lidenskabelige Sjæl, nu sænkede det sig i en anden Kvindes Syn! Skilt var hun nu fra Fortiden og den nysvundne Fremtid, Alt var i dette Øjeblik et Lig, og hendes Legeme den Gravsten, som dækkede deróver. Dækkede? Ja, det var en sand Tanke: dækkes over maatte der, at Forargelsens Skue ikke fremgik af hendes Hjertes Vaande!

Uden Stolthed og uden Mod, blot med en ængstet Sjæls Forsæt, viste hun den tilbudte Hjælp fra sig. Hun bad Laura om Tilgivelse, bad de Andre om Undskyldning, takkede hjerteligt og gik fra dem hen mellem Gravene til en mindre Udgangsdør, medens Olden med Herluf paa den ene Side og Laura paa den anden skred samtalende ud af Hovedgangen.

Da hun kom hjem, var hun som En, der vakler efter en Sygdom. Hendes Røst var brudt, hendes store, mørke Øjnes Blink og Straaler vare slukkede, og hendes kraftige Skikkelse bar sig som et Sejl, der hænger slapt under Vindenes Stille!

Gamle Klyver mærkede Intet, og Madam Warnicke virrede sukkende med Hovedet, men taug forresten. Da Clamer Stub om Eftermiddagen kom ansættende, som om han havde ryddet en hel Verdens Hindringer tilside for at komme i rette Tid, og med en mørkerød Nellike i Munden, blev han modtaget af Madam Warnicke og først efter en Del meningsløse Ord og gaadefulde Vink indladt i Stuen.

Her sad Benedikte med sit døende Ansigt, sit hele hendøende Væsen. Langsomt trillede Taarerne hende ned over Kinderne, men ustandseligt i stille, trøstesløs Fremvælden. Hun gav ikke Agt paa Noget, Madam Warnicke ordnede Kaffebordet efter den sædvanlige Skik, Clamer Stub tog sig en Vandring frem og tilbage over Gulvet og standsede

brat foran hende, hun mærkede det ikke; Dagen gik, og Aftenens Lue rødmede Vindusruderne, hvor hun sad, hun saa det ikke. Det var som naar i Høsten det gule Blad løsner sig stille fra Grenen, daler langsomt ned, og Alt er slut; kun Taarerne trillede i uafladeligt Følge, og det var som Livet sivede hen med dem.

Omsider begyndte Klyver at rokke paa sig og se sig spørgende omkring; her var Noget ivejen, hvor laa det? Clamer Stub rystede paa Hovedet og gav Tegn til Stilhed med Haanden, og Madam Warniche krøb ind i sin Firkant; det var som man ventede paa Døden. Da tog endelig Stub sin Hat for at gaa, lydløst gav han sit Godnat til de Andre, og ligesaa lydløst stillede han sig op foran Benedikte, han kunde ikke blive, han kunde ikke gaa. „Benedikte!" sagde han, og hele hans trofaste, fortvivlede Hjerte brast frem i det kjære Navn. Da løftede hun Øjnene og saa paa ham, aldrig havde han før set Jammerens Afgrund i noget menneskeligt Syn, og han gøs tilbage. Men ligesaa uvilkaarligt som hun havde løftet Øjenlaagene, sænkede de sig atter, og Taarerne trillede.

Hvad var det? Hvad var hændet hende? Stub brød sin Hjerne, forskede uvilkaarligt omkring i Krogene med et lynende Blik, men omsider gik han, givende Vink om at komme igjen den næste Dag.

En Stund efter reddede Madam Warniche sig ud i Køkkenet for endelig at give sin Bedrøvelse frit Løb, og da gamle Klyver mærkede, at Ingen kom for at hjælpe ham, listede han sig tilsengs med en god Del Afkortning af de Omstændigheder, han ellers var bleven forvænt med. Men da dette var vel overstaaet, fattedes ham dog endnu Noget; thi paa dette Punkt var han vant til at Benedikte læste Aftenbønnen for ham, hvorved han lod Tankerne følge med saa godt han kunde. Nu laa han med foldede Hænder og ventede. „Kommer Du ikke, Benedikte?" klynkede han overvældet.

Benedikte rejste Hovedet og saa om sig. Oldingens Røst havde fundet Vej til hendes Bevidsthed, og dens Lammelse forsvandt. „Her er jeg, Morbro'r," sagde hun og vaklede hen til Sengen. „Hvorfor kaldte Du ikke paa mig før?"

„Kaldte?" vedblev han grædende. „Jeg vogter mig vel for det! Hvem skulde jeg kalde paa, jeg som spiser Naadsensbrød!"

„Gud og Herre, hvad har jeg gjort!" udbrød hun, bøjede sig kjærtegnende hen over ham, tørrede Taarerne af hans Kinder og klappede hans rystende Hænder. „Morbroder, vær ikke vred paa mig, fordi jeg glemte Dig! Jeg skal aldrig gjøre det mere, det lover jeg helligt."

Lidt efter Lidt stilnede Oldingens heftige Bedrøvelse af, og da han havde kastet fra sig Resten af de bitre Ord, som syntes at komme fra en

gammel Beholdning i Sjælen, slog han med Alderdommens svage Bøjelighed over i den stik modsatte Retning. „Jeg veed godt, at Du ynker mig, Barn," sagde han, idet han klappede Benediktes blege Kinder. „Din Mo'r var en brav Søster imod mig, og Du er gaaet i hendes Sted. Jeg er en usfel Pjalt, som ikke duer til Nogenting, men takke og velsigne Dig, det kan jeg, og det gjør jeg hver Dag. Dersom ikke Du var, saa havde de sparket mig i et Fattighus for længe siden. Forlad mig ikke, Benedikte!"

„Nej, kjære Morbror!" trøstede hun, og efter et tungt Aandedrag, tilføjede hun: „Du skal være trøstig, jeg forlader Dig aldrig." Saa satte hun sig paa Sengekanten, foldede atter den Gamles Hænder og læste med Smertens bævende Røst Aftenbønnen, medens den Gamle laa hen som et trøstet Barn i Vuggen, smilende af og til og omsider slumrende ind i Fred.

Madam Warniche havde under dette vovet sig til at kigge ind af Køkkendøren, men da hun hørte Benedikte læse for Morbroderen, blev hun som elektriseret af Glæde, og hendes første Tanke var Clamer Stub; hvordan skulde hun faa bringe ham dette Budskab? Dog, ved det var ikke Noget at gjøre, og hun fik se at faa Gadedøren lukket. Men da hun keg ud af den, før hun trak den til, saa hun en Skikkelse lænet op til Havemuren skraas

overfor, som nu med et Vink gav sig tilkjende og kom med listende Trin over imod hende.

„Ak, er det Jer, Clamer Stub!" hviskede hun. „Nu er det godt igjen. Hun sidder paa Sengen og læser for ham."

„Med al Respekt, Madam Warniche, faar jeg Lov at smyge hen til Døren, at jeg kan høre det selv," bad Stub, og efter et særdeles ærbødigt Buk skød han forbi hende og stillede sig lyttende op ved Stuedøren.

Stunden efter rejste Benedikte sig fra Sengen og kom hen imod Døren, han sank overvældet af sit Hjertes Bevægelse ind til Karmen, og et Øjeblik var Alt omkring ham forvandlet til et gyngende Hav. Men da blev Døren aabnet, og i det Øjeblik Benedikte veg ræd tilbage ved Synet af ham, var han og paa fast Fod igjen. „Gud signe Dem, Jomfru Benedikte! tilgiv en gammel Ven, som ingen Ro har paa sig. Vær ikke vred."

„Ak nej, Kjære," sagde Benedikte mildt og rækkede ham sin Haand, som han tog med et Kys paa sin egen.

„Tak og Ære, Jomfru! Hvad der end gaar Dem imod, lad mig bare vide, hvem rette Skyldige er, og — men det skal vi ikke snakke mer om, som sagt, jeg er Deres Ven." Og dermed nikkede Stub og listede ud af Huset, listede hen langs Havemuren og skød siden rafft afsted gjennem Stræbet ud til en af Byens Almindinger, hvorfra

han med sin gamle Sikkerhed gik Hjemvejen. Det var som han syntes der maatte lægges Skjul paa dette sildige Besøg hos Vennerne. Gamle Klyver vilde ved en slig Anledning have gjentaget sine egne Ord: at der i Grunden stak en Smugler i ham. Dog havde Stub i hele sit Liv aldrig gjort et Skridt, som behøvede at skjules.

Næste Søndag stod Kaffebordet dækket til samme Tid og med Præget af den samme ordnende Haand, der fik selv det Ringeste til at se vakkert ud, og Benedikte var atter i sin hele ydre Færd den Samme, hjælpsom med den Gamle, flittig i sin Gjerning og imødekommende ved Alt. Da Stub til rette Tid indfandt sig, forsøgte ogsaa han at tage det paa den gamle Maade; han drillede Madam Warniche, stoppede Klyver Lommerne fulde af lækre Sager, saa han overvældet af Tyngden sank tilbage i Stolen igjen, da han vilde rejse sig fra Kaffebordet, og svor paa, at Stub var den værste Smuglergast i hele Norge; men lo alligevel saa han rystede, medens Madam Warniche trak Sagerne frem til nærmere Eftersyn.

Da hun den Aften fulgte ham til Døren og sagde: at nu var Gudskelov Alt ved det Gamle, som nok en Gang med Tiden blev bedre! svarede Stub med sit gjennemborende Blik:

„Har De set en Gjenganger, Madam Warniche?"

„Nej, Gud fri mig!" sagde hun og korsede sig.

„Ja, for saadan ser Jomfru Arnesen ud. Sov vel!“ Og dermed gik han.

Da Madam Warnicke endelig dristede sig til at gaa ind igjen efter dette, stod Benedikte med Armene nedhængende og med dødblegt Ansigt, hvorfra Øjnene stirrede frem uden Liv og Tanke. „Herre Jesus, Jomfru Arnesen!“ hvisked hun, „De dør da ikke?“

Benedikte rystede paa Hovedet og gik til Sengekammeret, og da her den døende Slaphed atter kom over hende, rettede hun sig med smertelig Kraft. „Nej,“ udbrød hun, „jeg vil ikke dø fra ham! Vær tryg Mo'r! jeg skal nok pleje din kjære Bro'r.“ Stunden efter sov hun ind med den Tanke, at den døde Moders Aasyn sænkede sig over hende og aandede Lindring i hendes Sjæl. Hun rødmede ikke under Søvnen, som naar Livets Genius kysser den Sovende med sine varme Læber, men hun sov i Fred og vaagnede trøstet.

Medens nu paa denne Side af Fortællingen Livet udformede sig i de skarpe Træk, som en Kamp med Ulykken bestandig afsætter, hvor kraftigt end Modstanden og hvor stolt end Sejren bæres, var der paa den anden Side kun Lys i Lys. Herluf havde en kort Stund følt Uhygge ved det uforvarende Møde med Benedikte, men Lauras Skjønhed,

den Fremblomstren af hele hendes jomfruelige Ynde under hans beundrende Blik, lod alt Andet glide hen i Skyggen som noget Uvedkommende; det svundne Liv var jo aflagt og det nye iført, de kjendtes ikke mere ved hinanden.

I Oldens Hus fik Alt fra denne lykkelige Dag et andet og bedre Udseende. Især var det Olden selv det kom tilgode; aldrig havde han, saalænge han kunde mindes, faaet Lov til at bevæge sig saa frit paa sit eget Stuegulv, der forresten i hans Tanker heller aldrig havde været hans, men Lydias, og han blev undertiden ganske ræd for sig selv, naar han lod Munden løbe, saa det hændte, at han bad Stabshauptmanden om Undskyldning for, at han i Svogers Nærværelse talte om Ting, som denne maatte vide bedre end nogen Anden.

Men Stabshauptmanden gav ham Komplimenten tilbage og forsikrede, der var bare den Forskjel: at Svoger Olden var inde i alle Ting paa en Gang, medens han var nødsaget at gaa lidt langsommere tilværks og tage hver Ting for sig. Til dette smilede Lydia da og gav det blide Indlæg i Sagen: at der var dem, som snakkede med Mening, og dem, som snakkede uden. Det Ene tog jo gjerne lidt længere Tid end det Andet.

Men som sagt, det havde aldrig gaaet bedre i Oldens Hus. Hver Dag krævede en eller anden festlig Tilberedelse, og da var Lydia saa vever, at det gnistrede af hende. Der var en Firbenesmutten

ud og ind saa lydløst og sporløst, at selv Broder Rolf gav nikkende sit tause Bifald: slig skulde Kvinderne være, som havde den Ære at være udgaaede af det Enevoldske Familjeregister. Men naar han da med denne Tanke skottede hen til Laura, som sad ved Herlufs Side, omslynget af hans Arm og blussende under hans forelskede Blik, maatte han jo tilstaa for sig selv, at her var en Afvigelse fra Reglen. Her var, til Trods for Søster Lydias Protest, en god Del blandet ind af Oldens troskyldige Natur. Imidlertid var hun nu godt forsørget, Herlufs store Kapital var gaaet over i Handelshusets Varetægt, Noget han havde sørget for; thi Svoger Olden var i saa Henseende mere betænkelig end hans Stilling tillod. Der var altsaa ved dette Giftermaal heldigvis kommet Sikkerhed til alle Sider, og i Følelsen af dette gav han Laura et bifaldende Nik, som hun rødmede ved; thi hun havde, uagtet sit Herredømme over Huset, modtaget mangt et Mistillidsvink fra den Kant.

„Og hvornaar skal saa Brylluppet staa?" sprudede Olden endelig ud.

„Olden!" tilretteviste Lydia med sædelig Skamfuldhed.

Det gav et Ryk i Herluf, han rejste sig op, gik et Par Gange op og ned af Gulvet og standsede da pludselig foran Laura, som rent var krøbet sammen af Undseelse i Hjørnet af Kanapeen. Kanapeen var nemlig efter Forlovelsen stiltiende rømmet

af Enevoldsen og overladt til de Unge, hvorfor Oldens Aftægtsstol havde nydt den uventede Ære foreløbig at afgive Stadshauptmandssædet. „Laura,“ hviskede han. Laura vovede ikke at se op. „Hvornaar?“ spurgte han og sænkede sig paa Knæ foran hende, tagende begge hendes Hænder til sig og skuende hende ind i det rødmende Ansigt.

„Undskyld,“ afbrød Madam Lydia. „Men det er Noget, Bruden ikke kan bestemme, det tilkommer Brudgommen, i det mindste i vor Familje.“ Hun fik et bifaldende Øjenvink fra Stadshauptmanden.

„Hvad siger Du, Lydia?“ skreg Olden. „Da var det Pinedød Dig, som sa'e: nu skal Bryllupper staa.“

Lydia sendte ham et Blik, som virkede afkølende paa Frihedsrusen, medens Enevoldsen bemærkede, at der jo var Forskjel paa Mænd.

Herluf havde rejst sig op, uden at tage Blikket fra Laura, der efterhaanden var bleven bleg som et Lin. „Er det mig, der skal tage Bestemmelsen?“ udtalte han langsomt og fremdeles rettet til Laura.

„Manden er Kvindens Hoved,“ hørtes det med højtidelig Vægt fra Stadshauptmandssædet.

Herluf aandede op af en voldsom Spænding. „Hvis saa er,“ fortsatte han uden som det lod at agte paa de Andre. „Da beder jeg Dig være min Hustru straks.“

„Haa, haa!“ skreg Olden og gjorde et sandt Harespring midt paa Gulvet, „der slap det ud!

Det er rigtigt, Søn," vendte han sig til Herluf, og sættende sig i Kanapeen, trak han denne ned ved Siden af sig, bøjede hans og Lauras Hoveder mod hinanden, græd og lo, og forsikrede, at han ikke agtede at sætte sig op imod deres Lykke. En Ytring, som blev ledsaget af et megetsigende Smil mellem Lydia og Svoger Enevoldsen.

Efter dette faldt en vis Ro over Alle. Olden var bleven saa træt, at han stiltiende satte sig hen paa Lauras Skammel, der ved Lænestolens Ophøjelse var bleven forflyttet til sin gamle Plads i Legekrogen, og her sov han sødeligen ind efter Lykkens Besvær. Lydia og Stadshauptmanden havde ogsaa hver Sit at betænke, og Herluf kyssede ømt de smaa blanke Taarer væk, som efterhaanden trillede ned over Lauras blege Kinder, medens hans Hjerte syntes at maatte sprænges af Henrykkelse.

Hun skulde altsaa være hans, hvert Pulsslag i hendes Hjerte, hvert Suk fra hendes Bryst og hvert Aandepust over hendes Læber. Ingen havde Del i hende! Hele Verden udenom var nødt til at gaa forbi hans lukkede Dør; for ham aabnede hun de dejlige Øjne, til hans Lyst alene blomstrede Kindens Rose, og selv Taaren, der lig en Dugdryp paa Liljens Frøstængel skjalv i hendes blanke Øjenhaar, vilde han inddrikke, som den smægtende Jord indsugede Sommernattens Taage. — O, hun skulde ikke støde sin Fod paa nogen Sten! Hun, som havde

givet ham Barnetanken tilbage, da han stod som den Forladte, hvem en huldende Sjæl aldrig har fredet. Hun, som trykkede sine søde Læber paa hans Hjertes Saar, saa den visnede Elskovsknup atter spirede op og udfoldede sig langt rigere end før og dog ligesom i henrykt Sjælegjenkjendelse med Fortiden.

Herluf stod omsider op fra hende. Hendes Taarer vare tørrede, og den friske Rødme farvede atter hendes Kinder. Hun rejste sig ogsaa, og uden Ord smilede hun sit Ja til den ildfulde Hast, hvormed Herluf paa sin herskende Maade nu gav Bestemmelser angaaende Brylluppet. Her var ikke Tale om hvad der burde være ferdig forinden, her var kun Et at tage Hensyn til: og det var Tidsrummet, som Herluf havde afmaalt og taget saa knapt, som Omstændighederne tillod. Der skulde affendes Brev til Broderen, og — om muligt — hans Ankomst afventes; de øvrige Forhindringer, som Madam Lydia plukkede sammen, lig en Høne, der piller sine Fjer, blev overfløjede af Herlufs glødende Bestemthed. Der, hvor hans stolte Vilje ingen Modstand kunde se, fik han i en Hast ryddet Vej for Andre. Hans Forsæt var Handling.

Det Tidspunkt, han havde bestemt, blev da sat som det faste Maal for Husets Anordninger — Alt fik da blive derefter. Men Madam Lydia havde en husmoderlig Omsigt og Energi, som vidste at tage Tiden i Agt. Der var bestemt at skulle medgaa

en Maaned, da fjorten Dage vare forløbne, stod Huset allerede iført den Feststikkelse, som for ingen Pris i Verden maatte savnes, naar det Enevoldsenske Hus skulde bortgive en Datter som Brud; om det Oldenske var ved slige vigtige Anliggender slet ikke Tale.

Da kom der en Søndag Eftermiddag, omtrent halvanden Uge før Brylluppet. Madam Lydia var med Olden gaaet en Spadseretur, og Laura var alene tilbage for at modtage Herluf. Det var en dejlig, solvarm Dag; klædt i en hvid Dragt, gik Laura frem og tilbage i de lysmalede, pyntelige Stuer, hvor alle Vindusfagene stod fulde af blomstrende Planter. Det Hele var saa festligt og dog saa stille, — nu og da standsede hun foran Storstuespejlet og betragtede sig selv. Det gyldne Haar krusede sig tykt om Panden, hun brød af en mørkerød Rose og stak ind mellem Flætningerne, den saa smuk ud i det lyse Haar, og hun smilede til sig selv. Saa gik hun videre nynnende en Sang uden Ord, medens hun af og til lyttede efter Herluf; hun vidste, at han vilde synes om hende med denne Blomst i Haaret og den hvide Klædning.

I dette Øjeblik aabnedes Yderdøren, den Kommende gav sig ikke Tid til at lukke den, og rappe,

lette Trin løb gjennem Gangen. Var det Herluf, som kom saa hastigt? Hun rødmede dybt ved Tanken om hans heftige Kjærlighed, der havde stridt med Uger, med Dage, og nu stred med Øjeblikkene for at faa dem til at gaa hurtigere. Da gik Døren op, og et fremmed Menneske stod foran hende. Hun veg tilbage og saa næsten forskrækket paa ham.

„Laura!" udbrød han med et straalende, leende Aasyn imod hende. „Kjender Du mig ikke?"

„Andreas!" hviskede hun og rødmede endnu dybere; men saa dog paa ham med det gamle Barnesmil og nikkede til. „Jo, nu kjender jeg Dig; — men Du er voksjet saa."

„End Du! Du er kanske ikke voksjet?" Og han tren et Skridt tilbage for at optage et rigtigt Øjemaal. Men han stod overvældet, og det var som han ikke kunde fatte sig. „Du dejligste Kvinde!" udbrød han med en Gang og sank ned paa Knæ.

I det Samme blev Døren aabnet med et fast Tag, og Herluf tren ind. Som rammet af et Lyn blev han staaende, og en vild Flamme skød ud af hans Øjne. Det unge Menneske var dog hurtigt sprunget op, og efter et eneste Øjekast styrtede han sig med aabne Arme imod ham og omfavnede ham. „Det er Dig Herluf, Bro'r! — Ser Du," føjede han til med graabdæmpet Stemme: „Jeg kjendtes ved Dig lige straks, men Du kjendtes ikke ved mig. Du satte Øjnene paa mig, som jeg var en Indbrudsmand."

Herluf følte sig overvældet. Han elskede Broderen og havde mangengang længtes efter Gjensynet; men i denne Længsel var Andreas altid bleven staaende for ham som en opløben Gut, medens han for sit eget Vedkommende havde taget hele Ungdomslivets Udvikling med. Og nu fremstod han der med Ynglingens Skik og Væsen, rank og skjøn fremvoksen i Moderens Billede, men med Frihedens og Frejdighedens kjække Miner, medens Barneblikket lyste op af den samme hengivne Hjertelighed som før. Det havde altid paa en Maade bedt for sig under Barndommen, nu gav det den Forsikring, at han vilde Alle saa vel!

Endelig fik Herluf dog Magt over sin Natur, og han bød Broderen det Velkommen, som han af Hjertet mente. Men han var og blev tung, medens Andreas, da omsider hele Familjen var samlet, gav Glæden frit Løb, — talte spøgfuldt med Alle, lo til sine egne Ord, gik fløjtende hen over det spejlblanke Gulv og svingede rundt med Olden, der rent glemte al Betænksomhed, og var nær ved at slaa bag op som en vild Hest. Selv Laura tabte hurtigt Brudens undselige Præg og hengav sig med Liv og Sjæl i Stemningen.

Alt dette sad Herluf stille og tog i Agt. Aldrig havde Laura været saa skjøn som i denne Sommerfugleleg med Broderen! De mødtes og de skiltes, de lo til hinanden, de henkastede Ord — efter hans Skjøn saa løse som Støvfnug, men det hørtes alligevel

som naar to Smaafugle kvidre omkaps. Der var uvilkaarligt kommet Toner og Klang i Livet, og medens han hørte dette, kunde han ikke undlade at høre Lydløsheden fra før. — Langsomt og lig et Varsel, steg en Skygge op af Sjælen, men han trodsede den, han havde endnu en Lyskraft at sætte imod! Om nogle Dage var hun hans Hustru. Hvor var det Mørke, som kunde overskygge den Vished?

Imidlertid vedblev de Unge i Glædens vekslende Leg, Laura mer og mer med barnagtig Lyst, Andreas med Ynglingens stigende Beundring, og de Ældre saa til med blandet Udtryk; thi de forstod, at dette dog var en Legen med Ild. Der blev spejdet hen til Herluf og givet Vink til Laura, som hun slet ikke mærkede; men omsider var Tiden rykket frem til det Punkt, hvor Madam Lydia kunde gjøre sin Ret gjældende, og da hun i den aabne Dør indbød til Aftensmaaltidet, fik Laura et saa megetsigende Blik, at hun pludselig tog sig sammen i Alvor og saa hen til Herluf, ventende paa at følge ham til Bordet.

Andreas havde fulgt med dette Minespil og forstod det som en Æresret, der tilkom den Ældste — det var jo i den Tanke han var opvokset, og i den hans Broderfølelse endnu var rodfæstet; han tren derfor tilbage fra hende og saa med Glæde, at hun lagde sin Arm i Herlufs, samt bøjede sit Hoved med ydmyg Blidhed imod hans strenge Aasyn; alt dette klædte hende jo saa vidunderligt!

Ved Bordet var han overstrømmende munter og rev hurtigt Alle med i en skjemtende Ordveksel, selv Herluf maatte nu og da tilsmile ham sit Bifald, uagtet den hele Maade var ham som en Tale i et ukjendt Sprog og det uvilkaarligt smertede ham at se Laura afkaste den Bluferdighedens Tvang, hun hidtil havde baaret. — Imidlertid gik Andreas over til Skildringer af sin Rejse og af de fremmede Steder, han havde besøgt, hvoraf det snart bevistes, at han alt havde været mere end en Maaned borte fra Holland, før Herlufs Skrivelse var bleven afsendt til ham.

„Men paa den Maade," sagde Olden, „veed Du jo ikke Noget om det, som forestaar?"

Nej — Andreas forsikrede leende, at han var saa uvidende som et Barn i Moders Liv; men at han paastod sin Ret til at vide Alt, baade Løst og Fast.

I dette Øjeblik rømmede Stadshauptmanden sig og slog til Lyd paa Glasset. Men før han med Sirlighed fik Servietten lagt fra sig, var Olden sprunget op, og uden at ense Noget, løftede han sit Glas og sagde: „Velkommen til Bryllup!"

„Hvis Svoger tillader", afbrød Stadshauptmanden spydigt, „skal jeg have den Ære at præsentere Parret. Højærværdige Magister og Sognepræst Herluf Nordal og Husets Datter." —

„Pinedød min Datter!" skreg Olden og slog i Bordet.

„Jeg gjentager Husets Datter, Laura Alida Olden," vedblev Enevoldsen, „ved hvis lykkelige Forening der kun fattedes en Broder, og derfor være denne Broder ønsket af os Alle — Velkommen!"

Glassene stødtes sammen, og en vis Larm tog Noget af Forvirringen bort fra de to Brødre, der uvilkaarligt slog Øjnene ned for hinanden, medens Lauras Aasyn overgødes af en mørk Rødme. Men Stunden efter faldt en Stilhed over Alle, og der ventedes paa et Svar af den Hjemvendte, en Lykønskning af Broderen. Den kom dog ikke, uagtet han sad med Haanden sluttet om sit Glas. Han var sunken tilbage paa Stolen og havde Blikket ufravendt fæstet paa Laura; det var som Efterretningen havde lamslaaet ham. „Laura," hviskede han, mere som en Tanke end som en Tale.

„Ja, som sagt," afbrød Olden, men et „Hys" fra Lydias skarpe Aande standsede ham i rette Tid; hun vidste, hvor det „Ja, som sagt" førte hen.

Endelig mødtes Brødrene i et Blik, hvor Andreas snart veg for Aandens Overmagt ligesom i gamle Dage, og følende det Urigtige i sin Opførsel, løftede han Glasset og med et Par forvirrede Ord lykønskede han Parret.

„Du var lige ved at tabe baade Næse og Mund, Du stakkers Gut!" udbrød Olden.

„Det kom og saa pludseligt", lempede Madam Lydia smilende.

„Ja, det kom uventet," sagde Andreas med mere Fatning og søgte nu at slaa den spøgfulde Tone an paany; men Røstens glade Fylde lod sig ikke eftergjøre, Glasset havde faaet en Brist og Grundklangen var fortabt.

Da Lydia fulgte Broder Rolf til Døren den Aften, sagde hun med en vis Myndighed: „Nu ser Du, jeg havde Ret i, hvad jeg spaaede for tre Aar siden, da han var her. — Det var paa høje Tid, eller —".

„Spar Resten," afbrød Stadshauptmanden. „Det er ikke Umagen værd at se tilbage, naar man er naaet frem. Godnat!" Dermed gik han, og Madam Lydia gik tilbage til Storstuen med Lyset i Haanden for at undersøge Fodmærkerne paa det blanke Gulv; at hun fandt flere end hun havde ventet, beviste hendes fortrædelige Miner, og da hun lidt efter traf Olden, idet han tren ud fra Andreas' Sovekammer, fik han det Spørgsmaal kastet mod sig: „hvad han nu havde vaaset ud?" Hvortil Olden troskyldigt sagde Sandheden: han havde fremholdt for Andreas, at det var Bestemmelsen, og den fik Alle finde sig i — den man skal ha' — den faar man. Til hvilken Bevisgrund Lydia fortrak Ansigtet med et Haansmil, som nok kunde sige saameget som: Snak! Kan man ikke faa den Ene, saa tager man den Anden.

Med disse to højst forskjellige Vejmærker for sig gik Ægteparret tilsengs og sov roligt. — Laura

hvilede efter en urolig Stund paa det Samme, medens Brødrene hver for sig stod med brændende Sjæl foran et Tidsspørgsmaal. „Var jeg kommet ifjor, som jeg havde bestemt, havde jeg vundet hende," sukkede Andreas med Panden trykket mod Vindusruden og stirrede haabløst ud i Natten. — „Var han kommen før, havde jeg tabt hende," sagde Herluf, og en vild Kraft flammede ud af hans Øjne, idet han følte, at han vilde fastholde hende mod hele Verdens Angreb.

Men i samme Stund var og Lykkens Tempelbue sprængt, og et Skyggefølge af Frygt, Mistro, Skinsyge og Nag flokkede sig om hans Leje, hvor Kampen tog sig op igjen, lige fra Barneaarene af.

Næste Morgen hilste Andreas paa Laura som Broderens Forlovede. Det faldt da lidt stivt i Begyndelsen, Laura var undselig og stille, han var venlig, men sørgmodig. Dette Forhold løsnede imidlertid Lidt efter Lidt paa sig, og hen ad Dagen kom Noget af det barnlige Kammeratskab tilbage; men Undseelsen paa den ene Side og Sørgmodigheden paa den anden blev, og derfor spøgte de med hinanden som to bedrøvede Børn.

Senere kom Herluf og tog sin Ret; han havde igjennem Natten kæmpet for den mod hele Anfægtelsens Skyggehær, den var smertevunden! — men tryg var han alligevel ikke, saalidt som den nogensinde er tryg, der fastholder med Magt. Imidlertid herskede Godhed og venligt Forhold mellem Brødrene;

Andreas var mild og føjelig, og Herluf følte sig i Skyld til ham ved alle de nagende Tanker, Skinsygen havde rejst.

Saa blev nu efterhaanden Forholdet mere jevnt. Laura blussede atter af barnlig Glæde, naar Andreas gik hende imøde med en Spøg, og kun af og til for en Sitren gjennem hende, naar han ligesom greb sig i et Udbrud af Henrykkelse og da veg tilbage fra hende.

Under denne Kamp, som Alle paa en Maade deltog i, skjønt det blev holdt hen i Taushed, var der dog et Forhold, som blomstrede frodigt — ligesom visse Planter i en trykkende Luft! Det var Kjærligheden mellem Fader og Datter. Aldrig havde Laura før hængt sig saa kjærlighedsfuldt ved hans Arm, eller saa ofte lagt sit smilende Ansigt ind til hans. Det var som hun uafladeligt trængte til at give ham et Kjærtegn, og Moderens halvskjulte Ærgelse derover gik hende upaaagtet forbi. Der foregik i det Hele en Forvandling med hende, en underfuld Udfoldelse af Sjæl og Legeme i Forening, hvori Barnligheden endnu skinnede frem — men Barnet forsvandt.

Under dette vekslende Spil af den kvindelige Bevidstheds Opvaagnen, hvorved en Fylde af Smaaevner spirede frem og smykkede hendes Skjønhed, som Naturen smykker den grønne Eng med brogede Blomster, sad Brødrene hver for sig med iagttagende Blikke, og medens Andreas i Overvældelsen af sin

Følelse sænkede Øjenlaagene som for en Blænden, glødede Herlufs Blik af Lidenskabens stigende Flamme, og uagtet han sad stille, ja næsten som bunden til Stedet, skjalv han dog i Uro og tænkte hvert Øjeblik at styrte til og rive hende ud af Faderens Arme.

Imedens stod nu Tiden ikke stille, men gik sin rolige Gang forbi disse Mennesker, hvoraf Nogle jog paa den, og Andre holdt den tilbage. Den første Uge var forbi og tre Dage af den næste efter Andreas Komme; der stod nu kun to Dage tilbage til Bryllupsdagen, hvilket lettede lidt paa den Side, hvor Spændingen var værst. Stadshauptmanden pustede ud, og Lydia mønstrede med Sikkerhed sit bugnende Forraadskammer; kun Herluf sad endnu med Magtsproget i sin inderste Tanke og holdt truende fast.

Det gik mod Aften og mod det Klokkeslæt, da Herluf som sædvanlig var ventet i den Oldenske Familje. Det var aldrig overskredet, uagtet han jo vidste, at Broderen derved fik mange Timer forud for ham, da aabnedes Døren, og Andreas tren ind; der var noget Lydløst i hele hans Maade, selv da han langsomt efter en kort Hilsen gik hen over Gulvet i den rummelige Stue. Herluf var sunken tilbage i Stolen og fæstede sit luende Blik paa ham. — Hvad vilde han?

Omsider stod Andreas stille foran ham, og til Trods for hans let bevægelige Miner udtrykte de dog i denne Stund en urokkelig Beslutning.

„Jeg rejser," sagde han stilferdigt.

„Rejser Du?" spurgte Herluf opfarende.

„Ja", svarede Andreas, og hans Bryst arbejdede tungt. Han gik endnu en Gang op og ned af Gulvet og stod da stille paany.

„Ja, jeg rejser. Vil Du vide Grunden?"

„Nej", sagde Herluf mørk, og stød fra sig med Haanden.

„Du skal blive fri. Hvad kan jeg ogsaa sige Dig, som Du ikke allerede veed."

„Jeg veed Ingenting", afbrød Herluf.

„Fordi Du Ingenting vil vide," sagde Andreas, og der funklede en vis Stolthed over hans Aasyn. „Naa, Du kan have Ret. Imidlertid faar Du høre, hvad jeg har at sige Dig — mod en anden Kant." — Herluf saa paa ham, som vilde han befale ham at tie, men Andreas vedblev:

„Du skal være uræd; jeg vil bare sige, at der ligger et Skib for Handelshuset derhjemme, som tager Last ind her nordpaa, det afgaar om en Ugestid; jeg har god Grund til at tro, at min Nærværelse kan være til Nytte, og jeg rejser imorgen ved Daggry herfra — — Du forstaar mig?"

Herluf drog et stønnende Suk, men svarede ikke. Det var som om der væltedes en frygtelig Last paa ham, og han kunde ikke staa imod.

„Det er det Regnskab, jeg skylder at aflægge", vedblev Andreas med sin stille Overvægt. „Vil Nogen forstaa det anderledes, det raader ikke jeg

for. — Men Du skjønner — at vi nu ses for sidste Gang."

„Hys!" afbrød Herluf, og hans Blik flammede vildt op.

„Hvorfor ser Du saadan paa mig? Hvorfor husker Du mig paa, at der en Gang var en ond Tid, en ond Tanke mellem Dig og mig?"

„Hvorfor husker Du mig paa det?" for Herluf op og rejste sig foran Broderen i hele sin Styrkes og Aands Overmagt. „Hvem har lettest for at glemme, Du eller jeg? Du var som en Blomme, der frededes bag et Hegn; jeg var som en vild Urt, der vokser i Gangene. Hvis det Onde trivedes i mig og det Gode i Dig, hvem gav Fostringen?"

„Lad de Døde hvile," bad Andreas.

„Uretten er ikke hos de Døde, men hos de Levende. Det, som er gaaet bort, er udenfor Ansvaret, men det, som kaldes tilbage, maa staa for Dommen."

„Du er streng, Broder."

„Den, som har haardt at strides med, bliver haard; hvor Du har sat Blom, har jeg sat Torn, kom mig ikke for nær."

„Men hun, som skal gaa Dig saa nær, hvordan skal hun værge sig?" udbrød Andreas med Fortvivlelsens Mod.

„Nu kommer Du mig for nær, var Dig!" truede Herluf. Hans Ansigt blev hvidt som en kalket Væg, og Øjnene flammede med Lyn, han var

at se til som Naturen, der svulmer af et Uvejr. — Andreas veg uvilkaarligt ræd tilbage, og der gik en Stund, hvori ingen af dem talte. Men Andreas var for veg til at staa i den Kamp, og han vidste jo med sig selv, at han var parat til al god Gjerning.

„Bro'r!" udbrød han, og Taarerne styrtede frem af hans lyse Øjne. „Lad os ikke strides. Husk, at Du sidder inde med den bedre Del, og at jeg gaar fattig ud af dette Møde."

Herluf svarede ikke og rørte sig ikke. Det var som om han stod og holdt sig selv bunden, at ikke Vilddyret skulde springe frem; det var maaske ogsaa Alt, hvad han magtede i Stunden.

„Farvel, Bro'r!" hulkede Andreas og gik til Døren. Med Dørtaget i Haanden vendte han endnu en Gang sit smukke, kjærlige Aasyn mod Herluf og sagde: „Husk vor Mo'r!" — Saa gik han — og Brødrene mødtes ikke mere her i Livet.

Først længe efter at den Bortilendes Trin ikke hørtes mere, sank Herlufs sammenslyngede Arme ned fra Brystet; med et stønnende Suk kastede han sig ned paa sin Stol, og her blev han siddende til ud paa Natten. Hvad Slutning der droges af hans Udebliven fra det sædvanlige Aftenbesøg, fornemlig nu ved Broderens pludselige Rejsebestemmelse, overvejede han ikke med en Tanke. Han var standset foran Sjælens mørke Grunde, de spejlede hverken Himmel eller Jord, men kun hans eget uformelige

Billede. Sent paa Natten gik han tilsengs og sank straks i en dyb Søvn, men den gav ham hverken Glemsel eller Hvile; da Legemets Øje lukkede sig for den ene Afgrund, aabnedes Sjælens Syn for den anden.

Det var som han opslugtes af et kulsort Vand, hvis Bølger slog sammen om ham, og han stred vildt for at naa frem til det eneste Fodfæste, som fandtes paa Bredden; men ved Siden af ham svømmede en Anden mod det samme Punkt. Sky undveg han Synet af ham, thi han vidste det var Broderen, og han vidste, at de bønfaldende Øjne vare rettede mod ham, men han vilde ikke se dem. — Og fremad bar det gjennem de tunge Vande med al Livsens Magt; den, som kom først, var reddet! Og Broderen rækkede efter ham, han lukkede Øjnene, han hængte sig ved ham, han stødte ham fra sig; ingen Barmhjertighed — En af To!

Da gled en Lysning hen over Vandet, sitrende som Gjenskinnet af en straalende Mælkevej, han saa Broderen løfte Armen imod det, han saa det formede sig til en Skikkelse i hvide Klæder, et Kvindeaasyn blev synligt, to Arme rækkede sig imod den Synkende og bar ham hen til Bredden, det var Moderen! — Saa fik Broderen 'Hjælp, medens han blev overgivet til Døden. En vild Vrede luede op i hans Sind, der skulde ikke staa en Grænse for hans Magt! Med overmenneskelig Styrke kastede

han sig imod den stejle Bred, borede Fingrene ind i de brustne Sten til Blodet sprang frem, bed i de nedhængende Vedbendrangler og holdt fast med hele Legemet, medens Vanddybet sugede ham til sig med slugende Drag. — Da vandt han et Fodfæste! hængende i Klungerrosens sejge Grene, trykkende Tornen ind i sit blødende Bryst hivede han sig op over til det sidste Sprang — da stod han paa Højden! Han aandede op efter Kampen, og han drog Kjendsel paa Stedet. Det var Tronstolen, hvorfra han havde forkyndt sit Herredømme over Døden! nu var den gjenvunden, sejre vilde han, og han havde sejret. Hvad agtede han Rædselsvejen, Maalet var jo naaet! — Stærk og stolt rejste han sig i Livets og Kraftens fulde Majestæt. — Da aabnedes Skyen, der rugede over ham som en svullen Kæmpekrop, og et flammende Lyn for ud; i det Samme slog de tunge Vande sammen om ham som store, knugende Arme. Og Drømmen brast.

Da Herluf aabnede Øjnene for den virkelige Verden, gav Dagens Virke allerede et mangedobbelt Gjenlyd omkring ham. Han sprang op som En, der kaster Lænken og gaar mod Frihedens aabne Dør. — Det var langt hen paa Formiddagen, Broderen var altsaa væk, Bruden var hans! ikke ved Uret, men ved Ret og Pligt. At Lykken var som en afbladet Blomst, hvor kun det tørre Bæger staar tilbage, at Broderen vinkede ham fra det Fjerne med blege, graadsitrende Træk, at Moderens døde

Aasyn keg frem af Lauras frygtsomme Miner, hvad ensede han det! Lidenskaben var Styringsmanden, og han det blinde Følge.

Da han senere paa Dagen gik til det Oldenske Hus, var han som et rodhugget Træ; det Hele bærer sig samlet oppe, men et Fingertryk, og det falder.

Her var han nu ventet med en vis Vanghed, som ved Synet af ham alligevel ikke fik Ord; hans Miner viste tydeligt enhver Tilnærmelse fra sig. Dog var der en Kamp at læse i hans Aasyn, som selv den enfoldige Olden gøs ved, og da Laura løftede sine Øjne til ham med det sky Blik, fyldtes det pludseligt af Taarer, og hun lagde sig mildt ind til hans Bryst.

I dette Øjeblik brast Herlufs hele Styrke; Trykket kom, og Træet faldt! Med et Støn greb han hende i sine Arme og holdt hende fast som et Rov! — Da blegnede han pludseligt og sank ned, hvor han stod.

Dette bragte naturligvis Alle paa Benene, og der blev gjort en Spektakel, som tydeligt forraadte, hvor stor Lettelsen var ved overhovedet at faa gjøre Noget. Han blev baaret hen i Kanapeen, og efter Skik og Brug den friske Luft saavidt muligt holdt borte fra ham ved Hjælp af Madam Lydias store Hovedvandsæg.

„Rigtigt!" nikkede Olden, fornøjet ved at se dette Fest-Møbel blive draget frem. Han havde nemlig skjænket Lydia det i Trolovelsesgave.

Stabshauptmanden havde vejet det i Haanden og mumlet: Otte—ti Lod! medens Lydia havde glædet sig ved Svampen, der saavist kunde holde Lugten et helt Aar! Olden alene havde sagt: „Ser Du, der staar to næbbende Duer paa Laaget med en Guldkrone over!"

Snart vendte dog de stærke Livsaander tilbage, og det første Glimt faldt paa Laura, der havde lagt sig paa Knæ ved Kanapeen og stirrede paa ham med en usigelig Skræk. For hendes Tanke stod det sikkert, at det var Sorgen over Broderens pludselige Afrejse, der havde foraarsaget dette, som og hans Udebliven Dagen før, og den heftige Sorg, hun selv havde følt derved, bragte hende nærmere til hans Hjerte i denne Stund end noget Øjeblik før. For Herluf var dette kjærligshedsfulde Syn en ny Livsvækkelse; han kastede med Vælde hele Svagheden af sig og sluttede hende paany i sine Arme, ja han saa at sige gjemte hende væk for de Andre og slap hende ikke den hele Aften.

Medens nu de to Dage før Bryllupet hengik i det Oldenske Hus med travle Tilberedelser, var hos Benedikte en Stilhed til Døden, og det uagtet her skete en stor og gjennemgribende Forberedelse til den samme Højtid; der var kun den Forskjel,

at her skulde ingen Gjæster bordsættes, ingen Skaaler drikkes og ingen Festmusik lyde!

Det var naturligvis en vel kjendt Sag, at Kjøbmand Clas Oldens eneste Barn, Byens skjønneste Jomfru, skulde have Bryllup med den højværdige Magister og Sognepræst Herluf Nordal, samt og at Vielsen imod den almindelige Skik, der krævede Stuevielse, skulde foregaa i Kirken. Alle talte derom, og selv Clamer Stub havde friske Anmældelser at bringe hver Gang han kom. Benedikte var altsaa vel vidende om Dagen, og det var hende ikke imod; thi ogsaa hun havde paa en Maade en Festklædning at tilskære og anordne, og uagtet det var et bitterligt tungt Arbejde gik hun dog til det med modig Sjæl og fortabte ikke et Øjeblik af den kostbare Tid.

Vel kunde hun give den Dødens sorte Farve, hun kunde slætte ud hvert Gjenskin af Fortidens Glæde og sætte Skilsmissen saa dybt, som den kolde Forglemmelse naar; men dermed var hun jo ogsaa skilt fra sig selv, og paa hvilken Grund skulde hun da rejse det nye Menneske? Nej, hvid skulde Klædningen være, ren skulde den skinne! Og saa begyndte Arbejdet. Dag og Nat blev der tvættet og renset: Der var det fejge Syn, som altid vilde stjæle sig til et Sideblik; der var Daarens fristende Udvej; der var den frugtløse Higen, — der var det smigrende Haab, som stjæler sine tusinde Rødder ind gjennem alle Livets Veje, — og der var endelig

Kvindehjertets evige Længsel! Hvilken Ve at faa alt dette revet løs fra Grunden! Hvilke blødende Saar der gabede efter!

Dog Benedikte gik paa med sit skjælvende Mod, der holdt ud netop fordi det var saa ræd for sin egen Afmagt. Og saa fik hun omsider den gamle Klædning aflagt og Stykke efter Stykke iført sig den nye!

Men vi veed, at Benedikte havde Begejstringens Evne, og den kan i Sandhed løfte op over mangfoldig Undertrykkelse. En begejstret Sjæl forvandler selve Smerten til Lyst og den nøgneste Mistillid til Haab. Herluf blev atter hendes kjære Tanke, skjønt ikke mere hendes Hjertes Lyst. Og Laura, Barnet, som hun havde vaaget over ved Dag og Nat, og som nu var fremvokset til at blive hans Brud, smykkede hun med alle Aandens og Legemets Forskjønnelser, at hun ret maatte kunne være ham til uforanderlig Fryd gjennem hele Livet. Og nu længtes ogsaa hun efter Bryllupsdagen! den skulde blive for hende en Festdag saa vel som for ham.

„Idag har min kjære Laura Bryllup,“ sagde hun om Morgenen til Morbroderen og Madam Warniche, og hun sagde det raskt, medens en dunkel Rødme flammede op i hendes Kinder, fordi hun nok følte, hvad hun skjulte.

„Du skylder ikke dem noget Godt, det jeg veed,“ sagde Klyver.

„Jo," svarede hun modigere. „Jeg skylder baade ham og hende det Gode. Jeg tror," vendte hun sig til Madam Warniche, „at vi tager os en liden Højtid ikveld, —"

„Saa skal jeg vel ud at hente Gjæster?" udbrød denne fornøjet.

„Halløj!" sagde Klyver oplivet og flyttede paa sig.

„Det kan være nok med En," svarede Benedikte.

„Mer end nok," brummede Klyver.

„Men heller ikke formeget, skulde jeg tro," drillede Madam Warniche.

„Nej, bevar's," rettede Gamlingen. „Den Mand er god for ti."

Det varede da ikke længe før Madam Warniche havde Bystadsen paa og i et straalende Humør skyndte sig forbi Vinduerne, hvor hun endnu vekslede et fornøjet Nik med Klyver, idet hun forsvandt gjennem det tilliggende Stræde. Imedens havde Benedikte travlt med at fremlede en Dragt, som passede til Dagen, det vil sige til Kirkegangen; thi i Kirke vilde hun, hverken han eller Laura skulde være uden hende paa deres Æresdag.

Der var en lysblaa Dragt, den havde hun baaret flere Gange, medens hun var mødtes med ham i det Oldenske Hus, hun syntes at mindes, at den klædte hende godt; men Rødmen steg op i hendes Kinder, og den blaa Kjole blev lagt hen under noget Andet, som dækkede godt. Saa var

der hendes Konfirmationskjole, den var hvid, men passede vist ikke, skjønt hun alt den Gang var lang og opløben; til Tankerne passede den derimod, thi den endte jo netop der, hvor hun nu atter skulde begynde. For snever var den vist under alle Omstændigheder, og desuden: hvad vilde Folk sige?

Men en stolt Tanke slog ned som en Rovfugl over denne fejge Bekymring, og der blev ikke Helt tilbage af den! Hvad havde hun med Folk at gjøre? Det var en ferdig Sag lige siden Morbroderens Fængsling og skulde ikke tages op igjen. Oplivet af Øjeblikkets Trods iklædte hun sig Dragten og saa til sin Forundring, at der for hendes Person var rigelig Plads. Benedikte vidste ikke selv, hvormegen Livskraft hun havde sat til paa sin haabløse Længsel og sit fristende Minde. Det suger mere Næring af en Kvindes Hjerte end en fuldtallig Børneflok!

Da Madam Warnicke kom tilbage med trillende Sveddraaber over sit røde Ansigt, der i Sandhed gav Gjenskin af det Glædesbud, hun havde forkyndt, maatte hun uden at tage Tøjet af sætte sig maalløs ned paa den første Stol, som fandtes; thi at se Benedikte iklædt hvid Kjole med en Række store, hvide Alabasterperler om Halsen, det gik ud over hendes Forstand! Imidlertid rejste hun sig lidt efter, aflagde sin Beskeed fra Clamer Stub, at han nok skulde sørge for visse Ting i den Anledning, men forresten havde faaet en slem Hikke, som

hindrede ham i at fuldføre det, hun skulde sige til Jomfru Arnesen.

„Hikke?“ gjentog Klyver.

„Ja, det gik ham rent paa Tvers,“ forsikrede Madam Warniche, „saa Taarerne randt ham ned over Ansigtet.“

„Hm,“ summede Gamlingen og nikkede. „Da faar I nok hente ned Kusten med Smuglerlommerne!“ Og han lo indvendig til sine egne Ord.

„Hys! tal ikke om det,“ afbrød Madam Warniche hemmelighedsfuldt, og med en Forundringsrysten paa Hovedet hen til Benedikte trak hun sig tilbage i Køkkenet for at overveje Resten med sig selv; thi om Benedikte havde klædt sig i Morbroderens gamle Skibsdragt, der hang oppe paa Loftet, havde hun ikke ymtet et Ord.

Saa var Middagsstunden forbi, og uagtet Benedikte gik om med et forklaret Aasyn, var der dog en stærk Spænding i hendes Sjæl. Det var som om hun nu skulde aflægge en offentlig Prøve paa Dygtigheden af det Arbejde, hun i Stilhed havde gjort, og en Bæven gjennemtrængte hele hendes Skikkelse. Men fremad maatte hun; der var ingen Tilbagegang mere mulig. Fremgangen var endnu Livet i Samfund med ham, tilbage gik det mod Døden og den evige Skilsmisse.

Omsider slog Klokken to, og indsvøbt i et Tørklæde, med Haanden fuld af dejlige Blomster, vandrede hun med faste Fjed til den temmelig langt

bortliggende Kirke, hvor Vielsen skulde foregaa. Hun følte Hvissken og Udraab ligesom en Elv suse forbi sig i Folkemængden, der ogsaa styrede mod Kirken, og for hvem hun i sin hvide Klædning var et Særsyn, ja næsten et forargeligt Særsyn; men hun var i denne Stund med Aand og Hjerte paa en højere Bane end den, Brolægningskommissionen havde afstukken, og Haanen traf hende ikke.

Benedikte havde itide begyndt sin Vandring; thi hun forstod, at Mængden vilde trænge paa for at overvære en kirkelig Handling, som ellers blev presset ind i de trange Grænser af en liden Stue, hvor enhver Højtidelighed forsvandt. Det varede heller ikke længe før Kirken var fyldt, og en dump Lyd, der ikke kom fra noget enkelt Sted, men fra alle Steder, gav en Fornemmelse, der mindede om Fare, men alligevel var højtidelig.

Endelig sloges Kirkedørene vidt op, Orgelet istemte et fuldttonende Præludium, og ind i Kirken tren Stadshauptmanden som Leder af Brudgommen, og da de havde taget Sæde ved Altret, kom Olden efter med Bruden og det hele statelige Følge.

Benedikte maatte rejse sig op, hun kunde ikke sidde saaledes hen i jevn Stilhed, hun maatte enten synke eller stige! Dybt følte hun, at Gud krævede Lydighed af hende i denne Stund mer end nogensinde før. Hun saa op til hans Billede,

som havde vist Lydighed indtil Døden, ja indtil Korsets Død, og hendes Kraft voksede.

Da istemtes Psalmen, og hun aandede op for at synge med høj Røst; var Sangen hendes Hjertes rigeste Tale, den skulde vel lyde her ved hans Højtid! Men hun kunde ikke, hendes Læber, hele hendes Sjæl var forstummet. Længere var hun da ikke kommet! Den hele Tilberedelse var da bleven til et udvortes Frihedsmærke, og i Sjælen laa hun endnu smertebunden og lammet!

Det korte Vers var imidlertid snart sunget, og Brudeparret tren frem for Altret. Hun havde siddet med lukkede Øjne under Sangen og søgt at løfte Sjælen op af dens smertelige Tyngsel, nu indtraadte Stilheden, og hun vidste, hvad der maatte komme: kunde hun ikke bære dette, hvad havde da det Hele gavnet til? Bedre hun havde skjult sig for Alles Øjne end trænge sig ind i Glædens Forsamling som en Forargelse!

Men Benedikte havde skuffet sig selv. De store Beslutninger kunne visselig undfanges i Begejstring; men for at bære dem frem i Handling maa der Udholdenhed til, først hvor den gaar som den sindige Arbejder ved Siden af sin højtflyvende Broder, faar Sagen Fremgang; thi medens Begejstringen flammer op som en himmelsk Lue, er Udholdenheden den voksende Kraft i Grunden.

Det varede dog ikke ret længe, før hun gjenfandt sit faste Mod i Farens Stund, og med det

aabnede hun Øjnene for et skjønt Syn; thi det var skjønt at se det Par, som stod for Altret, han i Kraftens stolte Fylde, og hun i sin unge Skjønheds Glans. Ved dette glemte Benedikte ogsaa alle Fortidens Skygger, og da Herluf med høj Røst besvor Eden: aldrig at elske nogen anden Kvinde, at forlade Fader og Moder og holde sig til hende alene, da følte hun i sin Sjæl den urokkeligste Forvisning om, at hermed var Guds Vilje besvoret, og at Herluf og Laura var et ret Ægtepar efter hans evige Bestemmelse.

Og da nu Vielsen var slut og Orgelet atter spillede Psalmen ind, fik Brystet det fulde Aandedrag tilbage og Hjertets Sangfugl sit Mæle, og til Trods for at Skikken ikke tillod Menigheden ved en slig Anledning at blande sin Røst i Sangen, stemte hun i med højtonende Røst, saa Alle vendte sig om med Undren for at udfinde, hvem det kunde være, der sang paa den Maade, og opdagede endelig med endnu større Undren den blege Sangerske. Men der var dog ikke En af den store, tætpakkede Menneskemasse, som ikke lyttede med tilbageholdt Rørelse, medens den herlige, lydfulde Stemme fyldte hele Kirkens Rum, saa det sang hen under Hvælvet.

Omsider var den hellige Handling slut, og Par om Par flokkede Følget sig atter til Udgangen. Da heldede Benedikte sig ud over Stolkarmen og nedlagde sine Blomster for Brudens Fod. En dyb

Rødme fløj over Lauras Ansigt ved at se det, og hun bukkede sig hastigt og optog et Par af dem, og idet hun gav Herluf en dunkelrød Nellike, trykkede hun et Kys paa den hvide Rose, hun havde beholdt for sig selv, og tilnikkede Benedikte sin kjærligste Hilsen. Men samtidigt med dette gav Herluf hende og sin Hilsen, og som en Gjenkjendelse fra Hjertens Grund sænkede han sit luende Blik i hendes aabne, hengivne Syn.

Og over det lukkede Benedikte sit Øje, hun havde set, hvad hun vilde se, alt det Andet var for hende kun Klædning og Maske! Men da hun atter gik sin modige Gang forbi den hviskende og tiskende Mængde, tænkte hun, at nu havde hun gaaet sin Prøvegang. Dog Mennesket udtænker sin Vej og Herren stadfæster dens Gang!

Lys og frejdig tren hun Stunden efter ind i Hjemmet igjen. Her var Alt ordnet paa festlig Maade. Stub var allerede mødt frem og i fuld Søndagspassiar med Madam Warniche, hvem han, i Anledning af en Kage, som højst indbydende paraderede midt paa Bordet, drillede med den Forsikring: at hun havde smisket sig ind hos Bageren ved at love ham bedste Sort Kruspapir, naar han en Gang himlede.

Saa gik Dagen ogsaa festligt hen i denne lille Kreds, hvor Hver gjorde Sit til Glæde og Opmuntring for de Andre.

Da Aftenen kom og Søndagspiberne bleve tagne frem, var Stub næsten overmodig, blæste ud og stoppede ind med saamange Omstændigheder, at gamle Klyver forsikrede: han havde en Fornemmelse af, at nu blev der klaret op paa Dækket og sat fra Land!

Senere blev det uundgaaelige Dambræt taget frem, og Stub forsvandt paa sin sædvanlige, hemmelige Maade, hvorved han altid havde Noget at famle med ude i Svalgangen og under Loftstrappen, snøftende saa stærkt for at dæmpe Lyden, at han derved røbede hele Foretagendet; han kom saa tilbage i en forunderlig formløs Skikkelse, hvorved det hørte med til Komedien, at han ikke blev set, og fik nu i Aftenens Løb den oprindelige Skikkelse tilbage i Forhold til som gamle Klyvers Kjolelommer fyldtes.

Da det endelig viste sig, at der mellem Smuglergodset var en Flaske gammel Vin, bleve Glassene hentede frem og det duftende Indhold skjænket i, og med højtidelig Mine rejste Stub sig og løftede Glasset til en Skaal for Benedikte. I Førstningen gik det godt, han havde en hel Del at sige, som hørte med til en pyntelig Skaaltale; men da det var opbrugt og den egentlige Hjertetanke skulde frem, kneb det haardt for ham. Til sin Redning slog han over i et vist Humor og forsikrede: at skulde han en Gang forfalde til Smuglerhaandværket, da var det, hvis han fik at vide, at

der et eller andet Sted i Kina eller Konstantinopel gaves en Farve, som kunde sætte Kulør igjen paa Jomfru Benediktes Kinder, og den ikke var til at faa Fingre i uden ved Smugling; da vilde han sige, at om hver Mand i denne By, baade bra' Folk og rette Skyldige, ikke regnede ham et Goddag værd, vilde han være Smugler baade for Gud og Mennesker. „Thi at se hende sidde der", og nu brast Stemmen, saa det gik op i en Fisteltone, „sidde der som En, der ligger Lig" —. Dermed var han slut; der var hverken Synken eller Stigen mere mulig i hans Røst, Resten stødtes ud i et Suk.

Benedikte var ved dette kommen lidt ud af den høje Ligevægt, hvori hun mere havde svævet end hvilet, og Taarerne vældede atter frem af hendes sænkede Øjne. Men den Kraft, som var vunden, skulde ikke tabes! Hvad hjalp det til, at hun ved den møjsomme Gang idag var naaet op paa Højden, naar det Hele blot var en Paradefart i Hjertet, et Festoptog, som Hverdagsstemningen faldt fra, og som tilslut endte med en usel Betlergang omkring paa alle de Veje, hvor Fejgheden viser hen for at slippe det strenge Tag i Sagen! Hun samlede sig stilferdigt, indtil hun følte sig ganske fast, da sagde hun: „Det kan være jeg er bleg, men mangen bleg Kind smiler til et glad Sind. Jeg er glad, Stub, jeg vil hellere sige: fro. Ja, jeg er saa fro, at jeg tænkte aldrig jeg kunde

blive det saadan til Liv og Sjæl. Gud unde mig at glæde Andre med min Glæde, da har jeg saavist naaet Lykkens Borg og sidder tryg for Savn og Sorg!"

Clamer Stub keg lidt sky hen til hende. Han var ikke nogen stor Sjælegransker; men den Glæde, hvorom hun talte, tyktes ham ikke ret at høre hjemme i Kjød og Blod. Nej, hvad det nu var eller ikke, hun laa Lig for hans Øjne. Men hellig skulde hun være ham, hvad hun end fortaug, det var hendes Ejendom. Og om han end var Snushane i alle andre Anliggender, her skulde han ikke forske med en Mine!

Saa ordnede Sagen sig paa denne Side i smaa Træk til det Aasyn, som den under en Aarrække kom til at bære, og Udgangen paa den stille Fest efterlod sig ikke noget Brud paa Livets Orden, der Dagen efter behøvede at oprettes ved Ruelse og Tværhed; thi den gled ud i et mildt Skjær, indtil det Hele var at se til som de Fuldmaanebilleder, hvori et Ansigt er afstukket ved et Par Streger hist og her, og hvori der kun findes en eneste Mine: Glædens Velbehagelighed.

Lidt anderledes tegnede Festen sit Billede paa den modsatte Side i det Oldenske Hus. Der var bleven omfavnet, kysset og græbt, som det sig burde, og dernæst spillet op en frydefuld Bordmarche, der kaldte Gjæsterne til Sæde omkring Festbordet, som straalede af det fineste Damask, Sølv=

opsatser med Krystaller og en Overfylde af Augustmaanedens skjønneste Blomster. Og nu begyndte de talløse Retter sin Rundgang; der var Intet til at lade gaa forbi! Alt var af udvalgteste Sort, og uagtet Madam Lydia sad i Højsædet ved Brudgommens venstre Side med et Hovedsæt paa, som syntes at kunne bøje selv en stivere Nakke end hendes, og med en Mine, som om hun aldrig havde sat en Fod i et Køkken, endsige havt sin Næsespids i et Krydderskrin, vidste hun dog indpaa Kornet, hvormeget Salt der var i dette, og hvormeget Peber i hint, samt Gangen i den hele Anretning. Derfor smilede hun ogsaa ejendommeligt, naar en af de Opvartende tren til med Fisken i højre Haand og Sausen i venstre; var det ikke eftertrykkeligt sagt ham: at fra venstre Side skulde Fisken bydes, og derefter Sausen, saa der ingen Vending behøvedes og den Ene ikke løb den Anden paa Armen? Men mødte da en slig Synder hendes Ansigt, da blev han ganske hed i Hovedet af det Smil.

Efterhaanden steg Højtidsgejsten op i selv den trægeste Spidsborger; thi Olden havde en god Vinkjelder, hvis Beholdning for en Del var gaaet i Arv fra Fader og Farfader, og hvis Alderdom i Sandhed gjenfødte Sjælens Ungdom. Den ene Skaaltale afløste nu den anden, medens Øjet flammede op og den viltre Natur gjorde adskillige Kast ud over Vedtægtens Bom, ja der kom en Stund, hvor Bommen rent forsvandt, saa der var fri

Passage! men da var ogsaa Bordsidningen slut, og Afmarchen begyndt. Den stod en Del tilbage i Højtidelighed for Indmarchen, men et Tilbagetog fører jo altid nogen Forvirring med sig.

Derefter blev Kaffen nydt, under hvilken Akt der uddeltes saamange gode Ord og blide Smil, saamange Venskabs- og Kjærlighedsbeviser, at skulde de Dagen efter have været indløste i Valuta, vilde mangen Mand og Kvinde være kommet tilkort, for ikke at sige gaaet Fallit. Men Nøgternheden har jo ogsaa sin Forret. Den er i lige velholden Stand, om og den protesterer Fantasiens Veksel. Efter et Pusterum af mindre betegnende Art, aabnedes Dørene paany for det store Spiserum, hvor Alt i en utrolig Fart var bleven ordnet til Dansen. Og nu gik atter Par om Par frem, medens Musikken spillede en Marche, hvorefter da baade Unge og Gamle svingede afsted i Takt og uden Takt efter Hvers Formue.

Men efter at Familjeforholdet havde nydt sin Ret, krævede Offentligheden sin. Udenfor Huset havde efterhaanden samlet sig en uoverskuelig Menneskemasse, Allesammen ventende paa at se Bruden blive ført til Dans. Vinduerne vare i den Anledning blevne afdækkede og frit Skue aabnet for Folket. Det var deres gamle Ret, og at forandre Noget heri vilde ikke være bleven taalt. Den Bergenske Almue var ikke til at spøge med paa den Maade.

Og nu blev Bruden kaldt frem, hvilket var et Bevis paa, at hendes Skjønhed var en almindelig bekjendt Sag. „Bruden! Bruden!“ skreg hundrede Røster i Munden paa hinanden.

„Kom, Barn,“ sagde Olden, der var lidt usikker i Laget, men fik dog et Vindu aabnet og sendte nu et Par gemytlige Nik ud til Folket, hvilket blev besvaret med et Hurra og et Par mindre respektfulde Vitser, der atter ledsagedes af Hurra og Latter. Da tren Laura frygtsomt hen i det aabne Vindu og nejede for Mængden. Et Øjeblik vare Alle lydløse ved Beskuelsen; men da til Gjengjæld satte de ind med et ustyrligt Bifald, som ytrede sig paa forskjellig Maade, indtil en Enkelt bød Stilhed og med svingende Hat skreg overlydt: „Den vakreste Brud i Byen længe leve!“ Raabet istemtes af Alle, og efter endnu en Hilsen tren Bruden tilbage, og Vinduet blev lukket.

„Den dejligste Brud i Byen!“ hviskede Herluf, idet han slyngede Armen om hende og søgte at fange hendes sky Blik med sine luende Øjne. Der gik en Bæven gjennem hende, som den, der sitrer gjennem en fangen Sommerfugl. Men Danserne, baade Unge og Gamle, trængte hid, og Bruden maatte give Hver sin Ret: danses ud af Ungdomslaget ved de Unge, og danses ind i de Giftes Kreds ved de Ældre. Saa fløj hun afsted som den løsslupne Sommerfugl, endnu med Guldet paa Vingerne, fulgt af Herlufs brændende Blikke.

Sent endte Festen, og efter at Brud og Brudgom vare ledsagede til deres Hjem og indførte med de Smaapuds og Formaliteter, som hørte til, tog man sig endnu en Efterslæt af Højtiden i Bryllupsgaarden, og det var fast utroligt, naar man betænkte den almindelige, menneskelige Koldsindighed, at Kjærligheden kunde faa en saadan Overhaand. Der var Kys og Omfavnelse til alle Sider, ikke Spørgsmaal om Mit og Dit! Der var en Oprindelighed, hvorpaa det skulde synes, at en ny Verdensorden kunde rejses, hvis ikke den havde været saa ustød paa Foden og saa meningsløs i Grunden. Pragtblomsten i dette Utopien var imidlertid Verten selv. Aldrig havde maaske Olden været saa lykkelig, han var i Sandhed ikke delt mellem Smil og Taarer; thi hans Latter græd og hans Taarer lo, og da Lydias Snerpethed mer og mer gav efter i den almindelige Opløsningstilstand, fik hun saamange Omfavnelser og blide Kjærtegn, saa Alle kunde have svoret paa, at der i den hele By ikke fandtes et mere forelsket Ægtepar.

Dermed endte det Bryllup, det var Glanspunktet i det Oldenske Familjeliv. Siden tæredes en Tid paa Levningerne; men der kom Dage, hvor ogsaa disse vare opbrugte, og de levedes alligevel, skjønt de behagede ikke!

Der fulgte de sædvanlige Søndagsmøder, Stabshauptmanden slingrede paa sædvanlig Maade hen over Gulvet og nød sin Overmagt som før, Lydia underskrev nu som altid hans Meninger med sine gnistrende Øjne, sin bevægelige Næsespids og sin sammensnerpede Mund, som alt tilsammen vidnede for den Enevoldsenske Ufejlbarhed. Men der var alligevel et Skaar i Lykken: Barnet var givet bort til en Anden, og det i Sandhed til En, som ikke delte sin Gave med Nogen.

Visselig var der aldrig vist en Indblanding tilbage, hverken af Madam Lydias eller Stabshauptmandens Myndighed, men der var lagt Noget i Vejen for, at Indblanding overhovedet kunde ske. Hvad det var, kunde ikke let forklares, men det føltes, og det var nok. Forøvrigt var det ikke andet end den Personlighedens Fornemhed, som rejste Afstanden mellem Herluf og alle Andre; et gemytligt Hverdagssamkvem laa ganske udenfor hans Omraade. Den straalende Rose, som var bleven plantet ind i hans Liv, syntes imidlertid ikke at trives godt i dette Indelukke. Var Luften der for kold eller for varm? Savnede den maaske en Middeltemperatur til sin Fremblomstren? Det var der Ingen, der vidste. Laura var stille, bleg og taus, og føjede sig efter sin Mands Vilje, og han var hendes Herre.

IV.

Skjebnen har sine Pusterum, hvori den synes at slumre Aar ud og Aar ind, medens den til andre Tider ligesom ligger paa Lur for med et Sprang at kaste sig over det udsete Offer. Men Skjebnen er og et underligt, ufatteligt Væsen, saa som det nu engang er bleven Skik at betragte den. Vilkaarligt griber den ind i de menneskelige Forhold og udpeger med Jernhaand den Vej, som skal følges; og medens den giver sig Udseende af at være Guds Bestemmelse, antager den dog til sine Tider et saa haanende Physiognomi, at den ligesaalidt kan have med Guds Vilje at gjøre, som Aben kan være skabt i hans Billede. Nej, Skjebnen er et ganske jordisk Væsen, er den jernhaarde Nødvendighed, som udvikler sig af alle jordiske Forhold, og egentlig i sin store Helhed det samlede Kompleks af hvad der til daglig Brug gaar om i Ordene: Ingen kommer videre end hans Nabo vil.

Og det er sandt, der ligger en Magt i hvert Menneske — Frihedens Drift — som fører Hand-

lingen frem efter den særegne Tankes Retning og Evne, og derved mødes man med Næstens Vilje paa et Felt, hvor de enkelte Viljer gaa over til at danne en Verdensvilje, og her maa da Slaget staa, som man kalder Skjebnekampen; thi et Menneske skal kæmpe for sin særlige Ret, som er hans Frihed. Men om nu Gud var Skjebnen? Om hans Bestemmelse var taget over hvert Menneske, ikke blot efter Indtegningen i Ministerialbøgerne, men fra Oprindelsens første Kime, hvor Menneskelivet udgaar som et Frøkorn af Guds eget Hjerte, hvor stod da Kampen? Der gives i almægtig Forstand en Grænse, hvor de jordiske Vilkaar høre op og hvor Evighedens begynde, men der staar Gud selv Vagt, og ve os, om vi begynde en Kamp med det Hellige!

I Herlufs Hjem var ført et uafbrudt stille, for Verden aflukket Liv. Naar han hver Søndag ledsagedes fra Kirken af den skjønne Hustru, som fulgte ham med sænkede Blikke og uden at give noget Tegn paa menneskelig Deltagelse, da gjennemtrængtes Folket af en dyb Forvisning om, at her var Eksemplet paa et kristeligt Ægtepar; thi aldrig syntes Lovens Ord: Din Attraa skal være til Din Mand, men han skal være Din Herre! at have staaet tydeligere indskrevet paa nogen Kvindes Aasyn end paa Lauras. Dog Underkastelse og Attraa er ikke Et, skjønt de vel kunne give sig en ydre Lighed.

Herluf gik forbi Alt med fornem Strenghed; at han i sin Præken atter var gaaet over til en forstenet Belærelse, var der Ingen, som kunde anke paa, thi hvem vidste det bedre? Jevnligt saas Biskoppen som hans Tilhører, og naar det lærde Foredrag var holdt, var der et højtideligt Bifald at læse i denne Overhyrdes velvillige Miner. Den Attest lod sig ikke vrage; Herluf var den mest yndede Prædikant i Byen, og hans Kirke stod overfyldt hver Søndag.

Han gik da kold og lidenskabsfri sin offentlige Vej og hædret som Faa, — men hjemme bag de lukkede Døre — og endnu dybere inde i Sjælens eget Indelukke, hvad var der? Ja, der var egentlig Kamp paa Liv og Død. Men da Skjébnen ikke lagde ham et Halmstraa ivejen, da Alting føjede sig efter hans eget Hang og Vilje, hvem kæmpede han da med?

Laura var, som vi veed, kun svagt aandelig begavet, hele hendes Evne laa i Hjertet, til et Hverdagslivs sarte Blomstren var der nok, men Herluf kunde ikke byde hende saa jevne Kaar! Hans Sjæl var Ild, og den Livsensdrik, han fordrede, kunde han ikke indsuge draabevis. Saa krævede han hver Dag det fulde Bæger, og Laura rækkede ham den sitrende Draabe!

Da rejste Lidenskaben sig med Vold, hans Hjerte forlangte en ildfuld, grænseløs Hengivelse. Laura gav det hun ejede, lagde efterhaanden Lidt til, som

hun røvede fra Livsroden, og vidste da ingen anden Udvej. Hans mægtige Kjærlighed kunde have farvet en Kvindes hele Liv, hvis hun var hans Mage, med Lykkens dybeste Lød, og givet Varme til Aandens kraftigste Udfolden, men det fine Flor, som kimede i Lauras indre Liv, sank hen som svedent Græs paa Marken, og hendes barnlige Aand var en Ørken.

Saa slap Herluf omsider Aandens Krav, slap det ubevidst, som han havde næret det: Fantasiens Vingefang sænkede sig trættet af den haabløse Flakſen i et trangt Rum. Dog endnu var den dejlige Kvinde der! thi dejlig var Laura endnu, selv i sin stille Henblegnen. Hun fyldte endnu hans Sjæl med Jubel, naar hun let som et viftende Blad henſvævede for hans Syn, eller hun i sit Hjertes trofaste Godhed strøg med Haanden over de tidlige Furer i hans Pande. Men selv da, naar hans Øje fyldtes med Vemodstaarer, fordi hun jo endnu var hans evigt ustilte Længsels Brud, skjalv hun tilbage for ham i sit Hjerte. Hvad kunde Altsammen hjælpe, de store Kaar, det rige Tilbud, hun magtede det jo ikke!

I Aarenes Gang opstod dog endelig en Grublen i Herlufs Sjæl, og han søgte at klare sig Forholdet. Det var ikke længer Barnets Skyhed, han stred med, det var et Hjerte, som ikke elskede, og hvad var derved at gjøre? Da foregik der en mægtig

Forandring med ham selv, som og i derks huslige Liv. Det var som om alle Samholdets finere Traade brast; det skete ikke paa en Gang, thi de vare efterhaanden slidte saa tynde, at et Aandepust kunde sprænge dem, men det synlige Tegn kom pludseligt. Fra en uafladelig Henrykkelse, der gav sig tilkjende for hende i Smaat og Stort, slog nu hans Sjæl over i skiftende Stemninger. Dage og Uger kunde gaa hen, hvori han med mørkt Aasyn gik hende forbi, som kjendtes han ikke ved hende, eller som stod hun dybt under ham; fik han da uventet et Glimt at se af hendes taarefulde Øjne, styrtede han sig imod hende og rev hende til sig i lidenskabelig Smerte, og hans Kjærligheds dæmpede Ild brændte stærkere end nogensinde.

Men i denne Kamp sank hendes Barnestjerne ned i et bundløst, rullende Hav; hun kunde ikke modstaa længer. Hun havde kun en eneste Følelse, og det var Skræk. Fra hvilken Side end Strømmen kom, hun gøs i sit Hjerte. Da svandt Barneskjønheden fra hendes hele Skikkelse, en vis ræd Modstand gav hende en Lighed med haardt opdragne Børn, hvis gamle Ansigter ere saa hjerteskærende at se. Men hvor meget hun end led, og hvor listelig end Madam Lydia pillede ved Forhænget for at kigge ind bagved, det lykkedes dog aldrig at udforske Grunden; hun var i sin Trofasthed urokkelig.

Tiden gik, og den gnaver raskt paa selv de ædleste Baand, hvor Lykken hver Dag og Stund spinder til af Evighedens Guld.

Da kom en højtidelig Foranledning, hvor Unge og Gamle forenede sig om en Festanordning. Der blev besluttet at afholde et Borgerbal, og det i en saa stor Udstrækning, som Rummet tillod. En Opfordring skete til Herluf, og et vist Hensyn tillod ham ikke at undslaa sig. Da han berettede Laura herom, gav hun som sædvanlig sin stilferdige Indrømmelse; hvad kunde han ville, som hun satte sig imod! Men efterhaanden som Ordningen til det festlige Møde optog hendes Tanker, fik hendes Ansigt sit barnlige Udtryk igjen, og Herluf saa forundret paa hendes livlige Syslen.

Da Dagen kom, og hun i sin Brudeklædning frygtsom tren frem for ham, skjalv han af glad Bevægelse. Der stod hun jo atter som hans Ungdoms Brud, endnu hans Hjertes Lyst og Kval — endnu hans Længsels Maal! Det var næsten med en lykkelig Følelse han traadte ind i Festsalen ved hendes Side, og da hun senere bevægede sig med yndefuld Skik blandt Gjæsterne, overstraalende dem Alle selv i sin blegnede Skjønhed, kom en saa dyb Medlidenhed op i hans Hjerte, at han lovede sig selv: hun skulde ikke sidde som en fangen Fugl, kuet under hans Haand, hun skulde følge Ungdomsskik, klæde sig festligt og juble med de Andre.

Besjælet af denne gode Tanke, hvori han for et Øjeblik slap sig selv, fik hans Aasyn et lykkeligere Præg, og Laura gik fra og til i hans Nærhed med en Blidhed i Væsen og Blikke, som hensatte ham i en ny Tilværelse af Fred og Glæde. Det var lifligt for ham at følge hendes dejlige Skikkelse, som Alle henryktes ved at se, thi hun var jo dog hans! Det Smil, som fængslede dem, var hans, det Blik, som atter havde faaet Stjernen tændt, var hans, og den hurtige Rødme i hendes blege Kinder endnu Blomsten paa hans mørke Vej. Da rejste sig atter et livsmodigt Haab i hans Bryst: endnu kunde Lykkens Borg indtages! De store Veje aabnede sig for hans Syn, og Fantasien slog ud med de trætte Vinger.

Fra dette festlige Møde var Vejen for Laura snart aabnet til flere. Hendes ærefulde Stilling, hendes bluferdige, sædelige Skik i Forening med hendes store Skjønhed lukkede alle Døre op paa vid Væg, og da Herluf tillige blev modtaget som den højtærede Gjæst, udspandt sig Lidt efter Lidt et selskabeligt Forhold mellem ham og den mere højtstaaende Del af Befolkningen. Om Menighedens Præst, det var det Samme; den højlærde Magister og stolte Person var han overalt. Men Laura var dog Hovedtiltrækningen; for hende blomstrede Smil og gode Ord paa alle Veje, og der hengik ikke lang Tid, før hun var Solen i enhver

Forsamling, og hvor hun ikke var, der savnedes det Bedste.

Imidlertid sank Huslivets Sol atter ned til sit lave Stade i Synskredsen; der faldt vistnok endnu et Skjær fra den, men det varmede ikke. Den Glæde, som Herluf en kort Stund havde hengivet sig til, fik ingen Næring fra Grunden, og den døde hen. Vistnok holdt Lidenskaben fast, men i Stedet for Gudinden favnede den en Sky! Han kunde vel tage Haanden, bøje det lokkede Hoved til sit Bryst og fange Blikket med sit ildfulde Syn, men give det Kjærlighedens Liv, kunde han ikke. Og saa kom atter og med fornyet Kraft de voldsomme Udbrud tilbage.

Dog nu holdt hun dem lettere ud, han havde selv aabnet hende en Vej til Lindring! Den tause Beundring, hun mødte i Mændenes Blikke, fristede hende til Glæde. Hun længtes ogsaa paa sin Maade efter Kjærlighed. Da klædte hun sig med bankende Hjerte til Fest, prøvede Smykker med smilende Miner og lod sig ikke længer overskygge af Herlufs mørke Aasyn. Trak han sig tilbage i en Slags kold Ensomhed, hvor man mere skyede end søgte ham, da lod hun ham om det; hendes Vej var paa Lyssiden, var der, hvor Beundringen kom hende imøde og gav hende de smigrende, forlokkende Smaaord, som hun jo aldrig havde faaet, og som hun dog med sin Natur trængte til. Det Lidenskabens Sprog, med en Evigheds Vægt paa hvert

Ord, som Herluf havde talt ind i hendes lyttende Øre, havde paa en Maade været for stort til at trænge ind i hendes Hjerte, derfor var der endnu tomt Rum og Plads for Andre!

Da det nu efterhaanden viste sig, at hun var modtagelig for den Slags Smaasandhed med Løgn i Grunden, blev der rig Anledning til at indsamle. Der var i hendes Sjæl ikke en Spire til Troløshed, men der var en taabelig Lyst til Smiger. Det var en Sødme, som hun indsugede med stigende Lyst, og i Slapheden, som det efterlod, voksede Trangen uafladeligt. Nu smykkede hun sig ikke længer til sin egen Glæde, men til en Fangst af denne forlokkende Tale. Hendes Tanker drejede sig om det, og hendes Hjerte bankede det imøde. De sænkede Øjne løftede sig med dristigere Blik, hendes Smil blev til Latter, og hendes blidt hensvævende Gang fik Flaneriets løse Skik. Endnu fløj der nok en Rødme op i hendes Kinder, naar et skjult Haandtryk fulgte med Beundringens Ord, men den Skamfuldhed, hun følte, gjemte hun væk ligesom Børn, der tro at skjule sig ved at lukke for Øjnene. Hun lo og var glad i den flimrende Lysstrøm, og hun kunde ikke se, at den førte mod Afgrunden.

Tung havde Herluf i længere Tid staaet og med halvaabnet Syn set til ved dette farlige Spil; men pludseligt vaagnede han. Der henkastedes en Ytring i hans Nærhed, den var af forblommet Art, men han havde ikke altid været Tilskuer ved Livets

Banket, og han forstod den, — hvem gjaldt den? Der for en pludselig Anelse gjennem hans Sjæl, og han fulgte med sit skarpe Blik de Talendes Miner. Da fløj hans Hustru forbi i det Samme i Dansen, hendes Ansigt glødede, og hendes Danser kastede et stjaalent Blik derhen, hvor han stod; de Samtalende gav Vink til hinanden, Herluf vidste nok.

Imidlertid holdt han sig stille til Dansen var forbi, og det blev en lang Forventen! Det var en af de Danse, hvor Parrene skiltes og Hver gik sin Vej, en Slags Prøvegang med samtlige Herrer og Damer, indtil Turen endte med at forene de Skilte, som da i en overstadig Lystighed svingede rundt med hinanden.

Herlufs Syn var ikke længer omtaaget, med luende Blikke fulgte han hendes flagrende Skikkelse: stod hun stille foran en Enkelt med hint fristende Lag, hvorved hun skjult udkaarede ham alene mellem Hundreder? Nej, hun var ens mod Alle. Det opretholdt ham, uagtet hans stolte Sjæl led tusindfold Kval ved at se det Bluferdighedens Slør, hun selv for hans Øjne altid havde baaret, nu flyve søndret om for Vinden, og den kaade Ungdom fange hver sin Flig. Saaledes udskiftedes altsaa hans Livs dyreste Eje! Der kom en vild Energi over ham; men med Koldsindighedens Ro gik han langsomt og med fornem Anstand hen til det Sted, hvor hans Hustru havde taget Plads, og hvor hun sad blussende som en Rose efter den hurtige Dans.

Han tog hendes Haand med tilsyneladende Venlighed og saa hende fast ind i Ansigtet.

„Vil Du følge mig hjem, jeg er træt?" spurgte han.

Laura havde rejst sig op idet han kom, og da han tog hendes Haand i sin, skjalv hun sammen; thi den var kold som Is, og hver Nerve sitrede i den.

„Har Du hørt mig, Laura?" spurgte han atter. Hun saa op til ham med et angstfuldt Blik, og hendes Læber bævede. „Saa kom med," lagde han stilferdigt til, tog hendes Arm i sin, hilsede med værdig Anstand og skred sikkert gjennem den leende, snakkende Forsamling til Udgangen med sin Hustru.

I Taushed fulgtes de hjem og i Taushed gik hver til sin Stue. Men medens Laura dødslammet af sin Skræk omsider sov ind og derved forsvandt fra det Hele, sad Herluf i sit Studereværelse med en fortærende Vredes hele Aarvaagenhed over sig. Denne forsvandt dog efter en kort Tid, lig en Bølge, der hvirvler sig op midt paa Havet og synker tilbage i sig selv, forbi den ingen Modstand finder. Men under det vilde Jag i Tankerne laa Ulykkens mørke Vanddyb, et Svartedige med sine Gjenfærd paa Stranden! Anfægtelserne lode ikke vente paa sig.

Hvad var der tilbage af hele Livets stolte Tragten? En forraadt, besvegen Mand, besvegen

af hende, som han havde hengivet hele sin Kjærlighed, som han havde løftet saa højt ved sin stolte Ære, som han knælende havde ofret en næsten guddommelig Tilbedelse! Dette hans Hjertes dyre Guld havde hun forkastet, medens hun pyntede sig med Flaneriets usle Skuepenge! Saa havde Broderen taget fra ham Barnelykken, saa ranede nu Hustruen fra ham hans Manddomsglæde, saa var han plyndret for al sit Livs Ære og Ret!

Morgenen gik frem i Vintertaagens Graasky og keg nøktern ind paa hans lidenskabelige Smerte. Det dæmpede den lidt; Dagen giver ikke altid Nattens Tanke Medhold. Men Herluf var alligevel for dybt rammet til at tage imod det opvaagnende Livs friske Trøstegrunde. Ulykken sad fast i hans Hjerte, og han havde Kraft til at fostre den. Thi medens Tusinder med Smerte kunne føle en ulykkelig Hændelse, er der kun Faa, som eje Grundkraften til at føle en Ulykke.

Hen paa Dagen mødtes han med sin Hustru, men han saa hende ikke; mekanisk bevægede de sig forbi hinanden, og Ingen af dem talte et Ord. Paa denne Maade hengik flere Dage. Da dæmrede Længslen efter den elskede Hustru atter frem i hans Sjæl, og han følte Trang til en Forsoning. Han gjorde et og andet Forsøg paa at glide væk over det Skete og tage Forholdet op, hvor hin Begivenhed havde afbrudt det; men Laura var og blev som en skjælvende Fugl, der saalænge man

ikke gjør Tegn til at fange den, sidder stille, men ved den mindste Rørelse flyver op.

Hendes Sjæl var saa fuld af Angst og Bæven ved Tanken paa en Samtale, der i mangfoldig fordoblet Maade stod for hende som den truende Overhøren af en ulært Lektie i Barndommen. Hun følte sin Skyld, men hun ræddedes for Dommen.

Herluf glødede af Uvilje, og denne voksede til en vild Vrede: hvad var hun, at hun undveg hans Kjærligheds ufortjente Gave! Glemte hun, at hun var Hustruen, og at han var hendes Herre! Skyede hun ham, nægtede hun ham den Tilbøjelighed, som hun havde tilsvoret ham for Herrens Alter! Rasende, som om han maatte sprænge hele Livet, vandrede han op og ned af Gulvet, indtil Nattens Stunder skred frem og Stilheden bredte sig over Alt.

Da standsede han endelig med en Beslutning, tændte raskt sit Lys, rettede sig stolt, som kastede han en uværdig Tilstand fra sig, og gik ud af Stuen til det Værelse, hvor Laura var.

Hun havde lagt sig til Sengs og sov trygt. Han stod et Øjeblik uvis med sig selv og lyste hen over det sovende Ansigt. Det var blegt som Døden. Mørke Skygger tegnede sig omkring de sænkede Øjenlaage og i Tindingens fine Hulning; Kinderne vare indsunkne og Læberne smerteligt sammentrukne, det hele Aasyn var som dødsmærket. Det blev en for-

færdelig Aabenbarelse! Det var altsaa paa denne knækkede Blomst han vilde trampe med sin Naturs vilde Pukken paa sin Ret! En usigelig smertelig Medlidenhed betog ham, og han bøjede sig hen for at aande et Kys paa hendes Pande.

Da slog hun Øjnene op, Lidelsen havde hulet dem, og Blikket var mørknet i den hemmelige Kamp. Først saa hun uvist paa ham, han satte Lyset fra sig og bøjede sig atter imod hende, da udstødte hun et vildt Skrig og rækkede afværgende Hænderne frem.

Herluf rejste sig op og sænkede endnu en Gang sit luende Blik i hendes opskræmte, forvildede Syn. Da drog han et Suk og gik — en Verden laa imellem dem.

Da han atter stod paa sit Værelse, gik Lidt efter Lidt en frygtelig Stevning frem af det henrundne Liv imod ham: Havde han i sin Kjærligheds pludselige Fremvækst spurgt om hendes Hjertes Vilje — havde han prøvet Styrken af det Kar, hvori han egenmægtigt havde indplantet den? havde han maalt Aandernes Jevnlighed? havde han agtet Frihedens Ret? Og endelig: havde han ikke set Broderens Henrykkelse tænde et nyt Lys i hendes Aasyn, og deres Barnehjerter flyve mod hinanden som to Fugle, der kjende sig at være Mager — kunde han nægte at have set dem blegne og sitre i Skilsmissens Stund, da han med sin egenmægtige Fordring var traadt til og havde skilt dem? Og siden

den Tid, havde han ikke med dæmonisk Lidenskab stormet an imod hende, saa hendes Væsen ligesom var bleven søndret, og der nu kun var tilbage en pyntesyg Flane, saasom hun i den sidste Tid havde vist sig og som han for nogle Dage siden selv havde set hende, eller og hin affalmede Kvinde, som laa derinde paa sit Leje lig et jordslagent Lin? Kunde han med den evige Sandheds aabne Øie over sig fornægte Noget af dette?

Et Jammerssuk præssede sig frem af hans Bryst: hvorfor vare disse Spørgsmaal ikke komne før? Han havde altsaa i Stedet for at tænde Alterlyset over Kjærlighedens Sakramente antændt den evige Ild, som fortærer Sjælen, han havde brydtes med Englen!

Fra denne pludselige Aabenbarelse sank han ned i et Dyb af Rædsler, hvorfra han ingen Udgang fandt. Hvad skulde han gjøre, hvormed frelse hende og give hende den tabte Herlighed tilbage? Var der intet Svar at faa der, hvorfra de strenge Spørgsmaal gik ud? Var den almægtige Gud kun Tugteren, men ikke Hjælperen tillige? Han saa op til Billedet af den korsfæstede Frelser, som usikkert gik frem i det dæmrende Morgenskjær, han havde jo sagt: jeg giver mit Liv til en Igjenløsnings Betaling for de Mange. Kunde han da igjenløse hende med sit Liv? Hvor var Svaret?

Paa denne Maade gik Natten hen, men da Dagen kom, gav den ingen Lindring; den bragte

kun det Tryk, som Forstiltheden paalægger, thi Ingen skulde se paa ham, at han af Englen var styrtet ned i de redningsløse Dybder! Senere paa Dagen mødtes han med sin Hustru; hun gik som en levende Død i hans Nærhed, medens han tilsynelabende var fattet, Ingen af dem talte.

Da Mørket atter kom, sad han i sit Værelse og lod paany Tanken stige ned i Sjælens mørke Dybder, hvor den nu som før kun mødtes med Anklagen i vekslende, mangfoldiggjort Skikkelse. Det var som han med Vold havde stormet hele Livet, som om hvert Skridt havde været et tiltrodset Eje. Han havde hidtil med stolt Iver lagt det strenge Maal paa Andre, nu sad han der og maalte om igjen, og Retten blev mindre og mindre paa hans Side.

Da hørtes listende Fjed imod Døren, og han lyttede spændt. Var det maaske hende, ak, den usigeligt Elskede, fra hvem hans Hjerte dog aldrig kunde skilles! Og virkelig aabnedes Døren, og med et brændende Lys i Haanden tren Laura ind. Det syntes først, som hun var kommen i et husligt Ærinde, og hun satte Lyset fra sig paa Bordet; men Kraften til at give sig et andet Udseende svigtede hende pludseligt, og hun sank højtgrædende paa Knæ foran ham.

Herluf følte sig dybt rystet ved dette Skue; han rørte sig ikke, han talte ikke, han saa kun ufravendt paa hende. Ogsaa hendes Blik klaredes Lidt

efter Lidt for Frygtens Skyhed, og Hjertet lyste op i det fra hele sin oprindelige Barnegrund.

„Forlad mig, min Husbond!“ bad hun med sitrende Læber.

Herluf følte hendes Ord som et Stik i Hjertet. Ham, den Syndebesværede, bad hun om Forladelse, hendes Lykkes og Uskylds Ransmand! Det tyktes ham, som Gud maatte sende sit Lyn og nedslaa ham til hendes Oprejsning. Hans Hjerte fyldtes med Vemod, Alt vilde han gjøre for hende, med Livet vilde han oprette hendes Tab, hvor var det Sted, han kunde træde til og ofre det? „Herrens Velsignelse over Dig,“ sagde han og lagde sin Haand paa hendes Hoved; men Haanden skjalv, og han tog den hastigt til sig igjen. Da saa hun med en pludselig Skyhed op til ham. „O, se ikke saadan paa mig!“ stønnede han. „Staa op, Laura, Du skal have Fred for mig, det sværger jeg for Guds Aasyn!“

Laura rejste sig op og saa et Øjeblik uvist paa ham, hun forstod ham ikke. Hun havde følt en nagende Bebrejdelse over sin letsindige Opførsel, det var den milde, føjelige Hustru, som havde knælet for ham, hvorfor tog han hende ikke i sine Arme, som han plejede?

Endnu en Gang bøjede hun sig blidt imod ham; men han rørte sig ikke, hans Aasyn var blegnet hen som i en Dødskulde, men der lyste en Klarhed over det og ud af hans Øjne, som for-

skrækkede hende, hun vidste ikke selv hvorfor. Hvor kunde hun og tænke sig, at han i dette Øjeblik skilte sig fra hende for hele Livet? Hun var jo kommen for med samlet Sjæl at give ham et Tilbud i Liv og Død!

Saa gik hun uberoliget fra ham. Hun havde beredt sig paa ydmygt at erkjende sine Fejl og begynde et nyt Liv ved hans Bistand; det hele Forsæt var nu falden fra hinanden, og hun vidste ikke, hvad hun skulde holde sig til.

Men Tiden belærte hende. Herluf var fra denne Dag fuldkommen forvandlet, og hans blege, smertebundne Ansigt mødte hende som naar en Forbigaaende giver et venligt Gjenkjendelsestegn, men forresten gaar videre med sin egen Sag. Det hændte vistnok, at hans luende Blikke pludseligt fæstede sig paa hende og ligesom rev hende til sig i en lidenskabelig Sorg; men det Lys sluknede ligesaa hurtigt som det blev tændt, og der bredte sig en Frastand imellem dem, som hun hverken ejede Mod eller Magt til at overskride. Da samlede hun sig saa godt hun kunde, gik sin ensomme Gang og gjorde sin huslige Gjerning. Hun kunde ikke forstaa den store Forvandling uden fra det Synspunkt: at hans stolte Sjæl havde følt sig dødelig krænket ved hendes upassende Færd, og at han i sin Strenghed havde rejst et uoverstigeligt Skjel imellem dem.

Med denne Overvejelse slog hun sig som sagt til Ro, men Marven i hendes Ungdomsliv hen-

tæredes, og hun falmede som en Blomst i Skyggens Indelukke. Skamfuld veg hun tilbage for ethvert Samtræf med Mennesker, og Faderen alene beholdt sin gamle Ret ufordelt. Det syntes da som Livet gik sin uforandrede Gang, men Ingen uden Mand og Hustru vidste, hvor dyb Skilningen var mellem Før og Nu. Skjebnens rivende Strøm skød mellem dem, og de gik hver paa sin Side med Hjertens Ve og Længsel, men Overgangen var dog ikke at finde. Om Sivet bøjede sig fra den ene Bred og Furuen sine mørke Grene fra den anden, en Samflætning til fælles Livsvækst var ikke mulig, thi enten maatte den Ene brydes eller den Anden oprykkes med Rode.

Dog hvad var hendes stilferdige Sorg imod hans lidenskabelige Smerte! Hvor fast og afmaalt han end gik frem paa sin Bane, hvor stolt han end holdt sig oprejst overfor de spejdende Øjne, som i Søndagsmøderne med Stabshauptmanden og Madam Lydia vare fæstede paa ham, der var alligevel en Blødhed i hans Hjerte, som taarefuld længtes efter en Menneskefavn, et kjærlighedsfuldt, lindrende Ord.

Han laa i Støvet for Herrens Aasyn og vaandede sig i sin vilde Smerte, han bøjede sig under Christi Kors, men Lindringen kom ikke. Da tog han omsider sin Tilflugt til en jordisk Støtte og udøste sin Kval i et levende Bryst. Han skrev til sin Biskop efter Tidens Skik og Aand, tiltalende

ham som den paa Kirkens Stige Gud nærmere stillede, for Hvem han i Underdanighed og Ruelse skriftede sin Synd.

Første Brev.

Højværdige, velbyrdige Herre Bisskop! min Broder i Christo.

Saasom jeg haver anraabt Herren min Gud at være mig naadig efter sin Miskundhed og indblæse mig med en ny Aande, at jeg maatte vandre efter hans Retferdigheds Vilje, og jeg haver raabt som den Forladte i Ørkenen, da vender jeg mig til Eder og ansøger om Eders jordiske Bistand, og tager min Tilflugt til Eders højlovede Retferdighed og store Kundskab i Herren.

Broder i Christo, jeg vil bekjende for Eder: jeg er som den Vildfarende, der drages af tvende Veje og hvis Syn er blindet for det Rette; I høre mig i Kjærlighed. Jeg havde taget den Bestemmelse for Gud at leve ensomt mit Jordelivs Dage og ofre mig til hans hellige Tjeneste efter al min Aands Formue; thi mit Hjerte var i Ungdommens Aar betagen indtil Døden af en Kvindes Dejlighed, og jeg kjendte, at min Kjærlighed var en fortærende Ild, som opslugte Sjælen og bortskyllede Livets Blomster lig Bjergstrømmen, der i sin Styrtning ej enser Andet end sin egen mægtige Vilje. Men min Time slog!

Huldsalig som en Lilje i Dalen stod min Hustru for mit Øje, og mit Hjertes Lyst optændtes paany. Det Fængsel, hvori jeg havde indelukket min Manddoms Tragten, sprang op af sit Stenge, og hendes Dejlighed blev mit eneste Begjer. Fra den Tid tjente jeg Herren med ringe Forsæt og skrømtet Vilje.

Nu tilspørger jeg Eder min Herre og Broder: hvor er min Retferdiggjørelse?

Jeg modtog min Hustru af signende Hænder, og for Herrens Alter tilsvor hun mig sit Hjertes Tro. Som Guds Bud er til Manden: at han skal forlade Fader og Moder og holde sig til sin Hustru, og til Kvinden: at hendes Tilbøjelighed skal være til sin Mand, men han skal være hendes Herre, saa har jeg og handlet derefter. Sandelig! jeg forlod den ganske Verden og holdt mig til min Hustru. Mine Dages Gjerning søgte at love hende, mine Nætters Hvile var i hendes liflige Sjæls Fred. Men jeg var betagen indtil Døden af min Kjærlighed, og den gik som en Ildslue hen over hendes Livs Blomster, saa hun veg tilbage for mig i Frygt, veg og svandt hen som Dagen for Nattens Skygge. Men jeg fastholdt hende, thi hun var min Hustru og jeg var hendes Herre.

Broder og Ven! jeg raaber til Eder af min Sjæls Vaande: hvor er min Retferdiggjørelse? Ej den evige himmelske, thi den er i Naaden ved Jesum Christum, men den, som her paa Jorden

tilkommer det syndige Menneske, at det maa kjendes for Ret: hertil og ikke videre, her staar Skjellet mellem Mit og Dit.

Andet Brev.

Dage og Uger ere hengangne siden jeg sidst nedskrev min Bekjendelses første Tale til Eder, højværdige Herre og Overhyrde; men Sorgens Strømme i mit Hjerte gaa frem med høje Bølger, og jeg styrer hen mellem tvende Strande; ikke kan jeg lande paa den Ene og ikke paa den Anden af dem; thi hendes Dejlighed er mit Livsens Brød, og dog hungrer jeg, og Forsagelsen er min dyre Frelse, men dog kæmper jeg til Døden.

Og nu spørger jeg Eder min Broder i Christo: kan et Menneske tage de store Skjebnegaver med egen Haand? Kan han sige: se det og det er efter mit Begjer, jeg tiltager mig Magt derover med min Vilje, og det skal vorde min Ejendom for Tid og Evighed?

Eller bør det et Menneske at sige: Alt, hvad jeg annammer, annammer jeg af Herren, fra ham udgaar min Skjebne, i ham fuldbyrdes den. Han er min Sjæls Lov og min Haands Bud, thi ikke en Spurv falder til Jorden uden hans Vilje.

Hvor er min Retferdiggjørelse?

Tog jeg med egenvillig Magt, i Elskovslysten, den dejlige Kvinde og tvang hende ind i mit Livs

mørke Afslukke (thi mørk som hint skrækkende Dige mellem Fjeldene var altid min Sjæls Grund og min Tankes Veje) og sad hun der og forkom som den Fangne i Røverens Borg, — hun, hvis Sjæl var saa lys som den hvide Due, der paa stille Dage hensvæver i Luften og drager Solglansen efter sig i lange Straaler, — ak! da har jeg jo sønderbrudt hendes Hjertes Paulun og da ve mig!

Men haver Gud tilsammenføjet Sjælene og lagt Haand i Haand, saa vi ere „et ret Ægtepar" for Gud og Verden, hvo vover da at staa mod Skjebnens Fuldbyrdelse? Hvad han haver anordnet fra Evighed af, det være Ret evindeligen! Din Tilbøjelighed skal være til Din Mand, men han skal være Din Herre, hvem vover da at klandre min Ret?

Tredje Brev.

Aaret er henrunden, siden jeg sidst talte min Kummers Sag for Eder, min højværdige Foresatte og Broder. Jeg haver skuet Eder Ansigt til Ansigt mange Gange, men mit Hjerte veg tilbage, og mine Læber taug. Kun her i Nattens kummerfulde Time aabner jeg den skumle Dør til mit Fængsel og beder Eder træde derind, at I maa se og dømme Fangen efter Eders Visdom.

For et Aar siden var hun endnu min Hustru, hvad er hun nu? Hun henlever Dagene i En-

somhed, og jeg henlever dem i Ensomheden med hende, men Livet er affalmet for os Begge. Hvad bør det mig at gjøre? Jeg skjælver, naar jeg gaar forbi hendes lukkede Dør, som den ustraffede Indbrudsmand, der holdes retferdig af Menneskene. Er jeg da en Ransmand for Gud? — Jeg vil bekjende for Eder.

Der var en Tid, da jeg havde en Broder; den er forbi, thi vi ere for evigt adskilte! Ak, Tanken om ham rører ved mit Hjerte, som naar et Dødsbud banker paa i Natten. Han fratog mig min Moders Kjærlighed, saa tænkte jeg; men mit haarde, gjenstridige Sind kunde ikke oplades for den, det var Sandheden. Da saa jeg ham bøje sin Hug i henrykt Elskov til min Brud, jeg saa hendes Hjertes lukkede Knup aabne sit Bæger imod ham, jeg saa deres Sjæle blandes lig to rødmende Skyer, der glide over i hinanden, og det bliver til en Eneste med højere Glans, men jeg skilte dem alligevel, ja jeg skilte dem! thi hun var min Brud og min vordende Hustru, Gud havde føjet vore Skjebner tilsammen. Min Broder taug stille med sin Følelse, og ve ham, om han havde røbet den for hende! Sandelig, han var kommet at staa for min Vredes Dom. Men han drog væk, og jeg afholdt ham ikke, thi hvor var hans Ret? Havde han frataget mig min Brud, da var jo han Lovbryderen og jeg den Forurettede. Jeg saa hans blegnende Aasyn, jeg saa Smertens Brydning i hans Legeme, men

jeg forbarmede mig ikke, — min afdøde Moders truende Øjne saa paa mig fra hver en Krog og hvert et skygget Sted, men jeg veg ikke, jeg tog min Ret. For Guds Aasyn svor jeg Eden, som aldrig tør brydes, og hun tilsvor mig den samme. Guds Vilje ske!

Ak, min Sjæl er vildfarende som i den vejløse Ørken. Naar jeg fuldkommede Guds Bestemmelse, hvi talte da samtidigt Dommens Røst i min Sjæl og sagde: Du haver skilt, hvad Gud havde tilsammenføjet; Du selv, der Du pukker paa Lovens Bud, er Lovbryderen i Dit Hjerte, thi Du satte en Voldshandling i Stedet for en Ret. Da optændtes mit Hovmod, og jeg tilspurgte Herren min Gud: Hvi indgav Du Sjælen det stærke Forlangende efter hende, saa Døden stod rede til at tage den Gave, hun forsmaaede? Herre! hvi ledte Du de store Strømme ind i mit Hjerte, at de maatte opsluge al min Betænkning?

Men jeg er jo Din Skabning og kan ikke afvige fra Din Vilje, Du udpeger Vejen og sætter Maalet, min Skjebne maa fuldbyrdes. Din Vilje ske.

Dog Dommens Røst hørtes atter i Sjælen og sagde: hvi vover Du at spørge Herren Din Gud, Du, som fik af ham de store Gaver, som alle vare Lykkens Tilbud. Du holdt Hjertets fulde Strømme fangen i Selvhedens Indelukke, saa de voksede til en Flom, der overskyllede al Din Livsgjerning; hvi

ledte Du dem ikke ind over de tørre Steder i Aanderne, at de frugtbargjorde Ørkenen? Du fik den stærke Lue i Sjælen, den brændende Attraa til at fuldkomme store Handlinger, hvi forvænte Du den, saa den blev til Kjødets Ild, der fortærede Dit ganske Livs Blomster? Du fik Stolthedens Lyssøjle i Din Aand, at Du maatte løfte Jordens Ære imod den Højeste, hvi lod Du den staa som Forfængelighedens flagsmykkede Mastetræ, det Dristigheden bestormer og afklæder? Dig blev skjænket Selvtugtelsens stærke Ris, at Du maatte udrense Hjertet og klare Herrens Stier i Din Sjæl, men det blev til Tungsindets vandkolde Slanger i Din Haand, og i kraftløs Rugen fortabte Du Livets aabne Spor. — Jeg kunde ikke svare Et til Tusinde.

Da greb Angeren fat i mit Hjerte, som hine Eumenider, dem Oldtiden kjendte og frygtede, og som med luende Svøber jog den Skyldige fra Sted til Sted i Brødens Erkjendelse. Ak, kunde jeg lægge al min Skyld paa Christum, saa jeg fangede Hvile for min Sjæl! Men da maatte de tvende Veje jo blive til en. Da maatte jeg bekjende: se, jeg haver handlet efter min syndige Vilje, og Ting ere fuldkommede, som aldrig burde være skete, — Gud vær mig Synder naadig! — Men hvor er da Bestemmelsen fra Evighed af — hvor er Skjebnens Veje?

Min Sjæl taber sit Lys, mørke Gestalter vælte sig i de bundløse Dybder, — der er tvende Veje, hvilken skal jeg følge? Skal jeg følge Christum efter, da maa jeg forsage, da er jeg Selvskyldneren for Gud; men skal min Skjebne opfyldes, da, ak, Du hulde Kvinde! hvi forsager jeg da?

Fjerde Brev.

Jeg haver nu tilbragt en mærkelig Tid. Der kom et dybt Mørke over min Sjæl, men midt i det et pludseligt opflammende Lys, og jeg saa tilbage, hen over en anden Slægt. Da aabenbarede Herren sig som den Almægtige over Menneskens Børn og Ingen foruden ham. Og han forkyndte Skjebnen for de ufødte Slægter og sagde: hertil skal Du komme og ikke videre, her skulle Dine stolte Bølger lægge sig. Men Himmel og Jord skjalv ved hans mægtige Budskab. Folkene kom til, bøjede sig og sagde: Ske Din Vilje, som i Himlen saa og paa Jorden!

Men da forsvandt det høje Himmelsyn, og Jordens Skyggedale aabnede sig for mit Blik. Menneskens Søn gik frem og sagde: Jeg er Vejen og Livet, den, som tror paa mig, skal ikke dø evindeligen. Da kom Folkene atter til og spurgte: Haver da Gud opladt for Dig sine skjulte Tanker, kunne hans Visdoms Raad bøjes? Og Menneskens Søn svarede dem: Alt, hvad I bede ham om i mit

Navn, skal vorde Eder tildelt, den, som vil komme til Faderen, skal komme til mig; thi Faderen er i mig og jeg i Faderen. Da slap Folkene den evige Styrer og fulgte med Christum, og de bad i hans Navn, at deres Skjebner maatte udslættes og forandres efter Hver sin Maade. Men da sagde Christus: Menneskens Søn skal dø Synderens Død, at det maa sandes, hvad Profeterne have forkyndt, og Herrens Raad fra Evighed af maa vorde fuldkommet.

Da slog Vanvid min Sjæl, atter gik de tvende Veje frem for mig, jeg kunde ikke forlade den ene, ikke vælge den anden, og Afgrundene var til begge Sider.

Højværdige Biskop, min Broder i Christo, forund mig Eders Visdoms Vejledning. Hvilken Vej skal jeg følge, hvilken skal jeg aflade? Skal jeg gaa der, hvor den almægtige Gud viser hen og siger: det er Din Vej, saasom den fra Evighed er lagt, og min Lov kan ikke bøjes. Da svarer jeg: Din Vilje ske, o Herre! Min Skjebne maa fuldbyrdes efter Din Visdoms Slutning; hvor kan Skabningen rejse sig mod Skaberen? Eller skal jeg gaa paa den anden Side og bede: Herre Christus, jeg haver handlet syndigt efter min Attraa og daarligt efter min Forstand, aftvæt min Skyld med Dit hellige, dyrebare Blod, at jeg maa finde Naade for min himmelske Fader — —.

Skyldig eller ikke skyldig?

Femte Brev.

Tiderne skifte, men min Sorg omskifter ikke. Den strenge Vinter er atter gangen mig forbi, dens Aasyn skuede mig i Møde med Gjenkjendelse. Ogsaa jeg var den nøgne Grund, som Barfrosten strøg hen over med sin haarde Aande, intet lunende Snelag, ingen duggende Taage, kun Nødvendighedens stivfrosne Spor.

Jeg kjender tilfulde mit indre Aasyn; det som gaar Verden til Møde er bleven mig fremmed, men jeg ser undrende Blikke fæste sig paa det, som vilde de udforske mine Træk. Ja, vissselig er min Livsens Styrke brudt, og jeg er bøjet som en alderstegen Mand; men hver Dag er som et Aar for min Oplevelses Bevidsthed, og nu er mer end tvende Aar henrundne, vel er jeg da gammel over al jordisk Maal og Maade.

Men i mit Hjerte er Striden ikke ældet. Min Kjærlighed staar end i Ungdoms Kraft, den lader sig hverken døde eller formindske. O, var det efter Skjebnens Bud hun blev min Hustru, da gik jeg ved Herrens Haand hen til hende og tog hende i min Favn til Døden skilte; thi vel skulde hun lære at bøje sig for Herrens den Almægtiges Vilje og Bestemmelse.

Ak, min højværdige Broder, vel tildømmer I mig at være en opsætsig Herrens Tjener; thi Kampen i min Aand aflader ikke. De skilte Veje

ere som tvende Stridsmænd, der hver for sig gange drabeligen paa, men Sejr fanger hverken den Ene eller den Anden. Mig tyktes det, at hvis den ganske Verden geraadede i samme haarde Strid, da skulde Livets faste Spor udslættes under Kæmpernes Stormgang, og det Evige ikke mere kjendes i Tiden. Thi om det Evige ikke stander helt, hvad Under da, at det Timelige adsplittes.

Dog giver jeg ikke Kampen tilkjende for Verden, jeg klæder mig i det Udvortes med Stolthedens Maske og gjør min Pligt Fyldest efter Ordet. Ilden i min Aand antænder intet Kirkelys for Herren, den fæster kun irrende Luer paa min Vej. Jeg taler Prækenens Ord med stærk Røst, men mit Hjerte fylder dem ikke med Kjærlighedens Marv; det er som Apostelen siger: et klingende Malm og en lydende Bjælde. Men der var en Tid, da der var idel Forfængelighed i mit Hjerte. Jeg saa Menneskenes stolte Veje, de førte til Højhed og Vælde i denne Verden, og det evige Maal var udslættet. Jeg saa Ærens Højsal aaben for den dristige Kæmper, men i sit Hjertes Haardhed bar han Skam for Gud. Jeg saa Alt dette med Gjennemskuelsens Syn, dog min Sjæl forargedes ikke. I min Aand sprang Kraftens Kilder, og jeg kjendte mig skikket til store Gjerninger. Men det Store blev til det Ringe, og det Ringe til det Store, jordisk Gunst var mine Ønskers Maal og Overmagten min Højheds Stjerne. Da steg jeg op paa

Herrens Talerstol, og med Guds strenge Kaldelse legede jeg Forfængelighedens Skjul; hans Magt omvendte jeg til min Magt, hans Viljes Befaling til min Hovmodigheds Basunlyd. Det blev mig en fristende Mættelse for min Ærgjerrigheds Hunger at iklæde mig Almagtens Herredømme og herske over Aanderne ved Herrens Forkyndelse. Jeg saa Menneskene bøje sig for mig som for den, der var sat til at skalte og valte med Herrens Gods, og det smigrede min stolte Hug. Men jeg vidste i mit Hjerte, at jeg var ingen ret Præst efter Guds Vilje, og at han, som ser i Løndom, skulde betale mig det aabenbare. Dog vedblev jeg med min Myndigheds Adfærd og hæftede det ydmyge Ord som Paradisets Ordensstjerner paa mit Forfængeligheds og Verdslighebs Bryst.

Ve over mig! Nu skjønner jeg tilvisse Herrens hellige Krav, men nu er mit Hjerte atter Forræderen, og jeg forkynder atter Ordet, som var min Tunge et klaprende Hjul, der ikke kjender Akfen, hvorom det drejer sig, og ikke Vejen, hvorhen det styrer.

Ak min Broder! jeg haver fortæret mit eget Hjerte; det er det afbrændte Hus, hvor kun skaldede Mure staar igjen lig Benranglen af den Døde, og desuagtet gaar Striden endnu sin Gang, som Stormens vilde Aander i Ruinen. Der er tvende Veje, der er tvende Veje! Herre Fader! vær barmhjertig, skil dem, saa jeg paa den Ene ikke øjner

den Anden, eller saml dem i Et, saa jeg skuer Alt samlet i Dig til evig Tid.

Min Hustru skrider mig forbi som den, der dvæler i Skridtet og venter paa at standses. Hun ser med Mildhed paa mig og gaar mig ængstet tilhaande; ak, hun kjender ikke min Koldsindigheds Grunde.

„Ske Din Vilje, som i Himlen saa og paa Jorden", bad Frelseren, og han lod Herrens Vilje fuldkommes, at der ikke skulde være nogen anden Hersker i Himmel eller paa Jord end han, den Mægtige over Skyen, som havde skabt Mennesket i sit Billede. Men hvorved skal jeg kjende Guds Vilje? Er den optegnet i mit Hjerte eller i hans hellige Ord? Ak, jeg spørger som den Forvildede efter den tabte Sti. Ve over Den, som fik Synet opladt for de tvende Veje!

Har jeg ved min Koldsindighed forkrænket Herren og fordristet mig til at lægge Raad op imod hans Raad, saa min Skjebne ej kan fuldbyrdes efter hans Vilje, eller er min Forsagelse ham et velbehageligt Offer for Jesu Skyld?

Hvor er min Retferdiggjørelse?

Sjette Brev.

Se, om jeg gaar Forsagelsens Vej alene, mon da ikke min Vilje fører an? Skal jeg ikke gaa frem efter min Beslutnings faste Opgjør og ikke som

Offeret i fortabt Hengivelse? Skal jeg døde mit Livs Glæde, da bør det sig vel, at jeg med Liget i Haanden fremtræder for Herren og siger: se, Herre, her er mit dødede Kjød og Blod, modtag mit Smertens Offer. Da vorder det til min Retferdiggjørelse; thi et Menneske maa handle efter menneskelig Maade, og Retferdiggjørelsen er hans Værgemaal, saasom han jo skal fremmøde for Dommen.

Christus retferdiggjorde sig ved sin Lidelse og Død, thi ogsaa over ham var Dommen hos den Mægtige fra Evighed. Saa vorder jeg da retferdiggjort ved ham, thi han er Vejen og Livet, og uden vi følge med ham, komme vi ingenlunde til Faderen. Men se, paa Korset staar skrevet: vil Du fange Retferdiggjørelsen ved mig, da gak hen og gjør som jeg, forlad Alt og følg mig efter. Dette er en gruelig Tale, saasom Gud haver sat mig her i Livet til at fuldkomme hans Vilje: at Slægter maa fødes og forgaa, og Jordens Veje maa udjevnes og forherliges; thi skal jeg forlade Alt, da udslætter jeg jo i mit Hjerte Menneskehedens hellige Bud, helligede af den Almægtige selv fra Evighed af, udslætter min Skjebne!

„Du skal forlade Alt og følge mig efter." Ja, det vil sige: Du skal afføre Dig det gamle Menneske, hvori Dit Hjerte sidder som en udslukket Arne og Din Hug kun er til at mætte Dig selv, og Du skal iføre Dig det nye, hvor Kjærligheden giver Lys og Varme til Dit Medmenneske, og hvor

Du døder Dit eget Jegs Forherligelse; thi Gud vil elskes over alle Ting. Og da falder Læret af, Gudsbilledet ganger frem, og Aabenbarelsen sker Fyldest!

Ak min Broder og højværdige Mester! jeg sidder i Jordens Skyggedale og stirrer paa de himmelske Ting, og vel kommer jeg ikke videre end Herren haver opladt mit Syn. Men om jeg opnaar den stærke Vilje i Gud, at døde mit Kjøds Vilje og følge Jesum efter, der ligger dog Noget tilbage paa den Vej jeg forlod, som raaber efter mig, lig den Borgende raaber efter Skyldneren; thi som den himmelske Fader kræver Retferdiggjørelse, saa kræver og Menneskens Lov. Og her staar jeg atter ved skilte Veje.

Hvormed skal jeg retferdiggjøre mig for hende? Christus offrede sit Liv til en Igjenløsnings Betaling for de Mange, og Apostelen siger: Livet er den største Offergave. Ak! Livet tykkes mig en ringe Offergave, om jeg dermed kunde betale min Gjæld til hende. Herre, min Gud! hvad staar optegnet i Dit evige Raad?

Jeg tugter mine Tanker, at de ikke skulle forraade min Sjæl, men da lægger jeg Legemet til Hvile i Herren, min Aand slipper sit strenge Værgemaal, og jeg beder: Din hellig Engleskare en Skanse om mig slaa! Men Drømmen fuldbyrder Hjertets brudte Vilje. O min Hustru, Du Elskelige! Dit hulde Aasyn skuer ind i mit, og Din unge Skjøn-

hed henrykker min Sans — hvor er Ansvarligheden? Er jeg mine Drømmes Vogter? Jeg lagde min værgeløse Sjæl i Guds Haand; styrede han den da efter sin evige Raadslutning, imedens min Aand laa bunden og dens formastelige Opsætsighed var lammet? Hvor er Svaret?

Dagene komme og gaa efter Omskiftelsens Lov fra Evighed af; men Menneskens Sjæl er som et henflagrende Løv, hvormed Vindene drive Spil. Hvor skal jeg samle Tankerne til et prøvende Skue, at jeg kan fange en Beslutning, der række fra Jord til Himmel og lægger det usvigelige Spor foran mig?

Er Gud ikke Gud, fra Evighed til Evighed den Samme? Er der Omskiftelse i hans Væsen, kan hans hellige Vilje forandres?

O kunde jeg udløse hende af det haarde Fangenskab! Var hendes Liv i Fare, og kunde jeg gjenkjøbe det med mit Blod, jeg vilde ikke drage et Suk, men give mig hen til hendes Frelse. Men ak! det er hendes Hjertes Liv, som synker tyst og haabløst i Fortabelsens mørke Vande; hvad skal jeg da gjøre, hvad skal jeg lade? Hvor finder jeg en Udgang paa min Vaande?

Der lagde hun sig ind til mit Bryst og sagde: „Kjender Du ikke mere Din Guldbronning?" Jeg trykkede hende heftigt til mig og vendte mig pludseligt fra hende, som kjendte jeg hende ikke, og hun gik nedslaaet sin Vej.

Herre i Himlen! dæk mit Syn med Blindhed, saa jeg ikke skuer hendes elskelige Skikkelse, eller slaa min Sjæl med Lammelse, at jeg ikke ser Engelen i de hvide Klæder!

Disse Breve, som vare nedskrevne med større og mindre Mellemrum i henved to og et halvt Aar, naaede aldrig sin Bestemmelse. De henlagdes mellem andre Dokumenter og kom først længe efter for Lyset. Maaske vare de heller ikke bestemte til at læses, men blot nedskrevne i den Form, hvori de lettest gave Udtryk for Smertens Vankelmod; betydningsfulde i Stunden — siden som et udblæst Vejspor.

Fortællingens Gang i disse Aar ligger da paa det Nærmeste aabenbaret i Brevene, dog berette de Intet om Lauras egentlige Liv; thi at hun gik ham mildt tilmøde og stille forbi, var kun de udvortes Tegn; der kunde selv i hendes Natur nok arbejdes med skjulte Kræfter, og det blev der ogsaa. Hun forargedes mangengang over hans haarde Sind: han saa hendes bitre Anger over den Krænkelse, hun i sin Letsindighed havde tilføjet ham, han vidste, at hun siden den Tid havde lukket af for al Livets Solskin og sad trofast indestengt med ham alene; men desuagtet gik han hende koldsindig forbi, hyllet i sin Stoltheds Kaabe, medens hun bar Synderindens ydmyge Dragt! Dog arbejdede hun

ikke helt forgjeves; havde hendes Godhed ikke hindret de onde Tankers Vækst, skulde deres Husliv være bleven en Tornesti, hvor de begge havde revet sig tilblods — nu derimod gik de i sorgfuld Enighed, og der var Fred omkring dem.

Til Trods for dette var der dog efterhaanden opkommet en Mistro mellem Folk, og man oplod sine spejdende Øjne. Men Herluf gik sin stolte, ensomme Gang, var sin Hjords aarvaagne Hyrde, var i Kirken den lærde Taler og forresten uigjennemtrængelig som Fjeldet. Laura derimod forraadte bestandig Noget, det var ikke Stort, men det var nok til at nære Mistanken. Den behøver jo det mindste Fodfæste og den ringeste Næring, som nogen jordisk Frembringelse kræver! Hendes blege Aasyn, der aldrig overskinnedes af et Smil, hendes Skyhed for alle Mennesker gav Tanker, og disse fostrede Meninger — Spiren naturligvis altid større end Frøet selv. Snart stod det ogsaa fast, at hun var ulykkelig, paa hvad Maade, det vidste man rigtignok ikke; men hendes pludselige Tilbagetrukkethed, efter at hun med en saa uforbulgt Lyst havde hengivet sig til selskabelig Fornøjelse, blev endelig til Skjæven, som efter nogen Tid at have siddet i hendes Øje, nu flyttedes over i Herlufs, som en forstørret Udgave: Manden var skinsyg paa sin Hustru og derfor lukkede han hende ind i Tvangslivet ved sin Side!

Fra dette Synspunkt gav Nogle ham Retten og Andre hende, men Enden paa det Hele blev dog, at der snakkedes paa Sladdermaner om det stille Ægtepar, der i sin Afsluttethed var ganske uvidende herom. Ja de vare — hver for sig — saa dybt optagne af sin egen Sjæls Tilstand, at de end ikke mærkede det underlige, halvt formelle og halvt forbitrede Væsen, som mødte dem om Søndagen paa det fortsatte Pligtbesøg hos Forældrene. Det kom rigtignok aldrig til et Gjennembrud, men det rugede dog over Stemningen som en tung Uvejrssky og udlod sig stundom i et „Haha!“ af Stabshauptmanden, som endte med et „Ja“, hvislet ud gjennem Lydias sammenknebne Tænder, medens Næsetippen næsten hagede sig fast i Læberne, og de mørkerøde Pletter paa Kinderne brændte over i hendes gnistrende Øjne.

Under det at Uvejret saaledes her gav sit Varsel i Smaalyn og fjern Torden, var der i Benediktes stille Liv ogsaa trukken mørke Skyer sammen, om ikke til Uvejr, saa dog til ængstende Dage.

Gamle Klyver var efterhaanden sunken mere sammen, og derved saa svækket, at han tilslut havde maattet opgive sin Ankerplads ved Bordet — ikke at tale om sin Smuglerpost ved Søndagsmøderne — og havde taget Sengen fat. Hans Bevidsthed var omtaaget, og Kræfterne svandt i langsom Synkning

som Sandets Rinden i et Timeglas. Af og til glimtede det dog i Aanden, og der kom en forunderlig Barneglæde over ham, naar han samlede sig i Gjenkjendelsen af de Omværende, men da søgte han ogsaa straks efter Clamer Stub paa dennes Plads ved Ovnen, og en bedrøvet Mine viste sig ved ikke at finde den gamle Ven.

Men paa dette Punkt var det engang en givet Sag, at Madame Warniche kastede det store Husforklæde, fik Byforklædet bundet paa, en Sløjfe stukket under Hagen, og for afsted det bedste hun kunde for at melde det til Stub, et Budskab, som blev belønnet med saamange gode Ord og oplivede Miner, at Madame Warniche selv baade lo og græd af Glæde. Og nu havde den agtpaagivende Toldbodsmand gjerne lagt ti Fingre paa hvert Øje for at slippe hurtigt fra sin Ekspedition og ile afsted til det kjære „Trehjerter".

Men naar han da endelig var fri og stormede afsted gjennem den livlige Strandgade, banende sig Vej mellem de gabende Bønder og de ilende Borgere, ikke ensende de Forbigaaende, kun passende Snittet til at gjøre en fordelagtig Krydsning gjennem Mængden, — da var Alle enige i: at nu var Stub paa Spor efter en Smugler.

Og det var han ganske rigtig; kun var den gamle Smugler ikke længer istand til at spille sin Rolle. Kuften med de side Lommer var hængt paa Loftet, og Madam Warniche stod ikke længer med

sit fornøjelige røde Ansigt og smaa polisse Øjne ved hans Side for at hjælpe ham Smuglerfrakken paa. Det Hele havde faaet et andet Udseende; om ogsaa Døden gaar frem med lydløse Fjed, naar man veed den er paa Vejen, er Spøgen forbi.

Uagtet det vistnok ingen stor Sorg kunde være for nogen af Parterne, at en Olding omskiftede det trætte Liv med Gravens Hvile, var der dog Sorg over dem Alle. De havde nu siddet tilhuse med hinanden i en Aarrække, en liden sluttet Kreds, hvoraf Clamer Stub havde dannet det faste Lukke, og nu skulde den brydes. Men mildt og godt var Alting lempet, og naar som sagt de lyse Stunder gik op over dem og Stub ankom styrtende til Døren, men listende som en Podagrist gjennem Svalgangen ind i Sygestuen, kom endnu mangt et Glimt af det gemytlige Samliv for Dagen; thi om ogsaa Stub satte sin andægtigste Mine op, var han dog saa indvortes glad, at Glæden skinnede igjennem ligesom den røde Undervæv i et fortladent Stof.

„De skal aldrig forivre Dem, vi har god Tid," hviskede gamle Klyver da og nikkede med et Glimt af den gamle Gemytlighed hen til Madam Warniche, som sad flittig ved sit Kruspapir.

„Ak! det er nok ikke til Jer, Fa'r Klyver," svarte hun. „Det er til ham, rige Clas i Møllen."

„Haa, haa!" fortsatte Gamlingen. „Da gi'r I ham det Bedste og gjemmer Skrabet til mig; men da spøger jeg!"

„Vorherre fri os!" skreg hun. „Det blir nok Jer, som kruser til mig. Men skulde det bli' anderledes, saa skal jeg love Jer, at I skal faa baade rigeligt og godt."

Gamlingens svage Tanke havde dog allerede forladt det Punkt og vendt sig mod et andet. „Jeg synes her er kommet en Snushane i Stuen?" hviskede han hen til Clamer Stub, idet han gjorde sig Umage for at løfte Næsen med en liden Snusen. „Kanske er der Smugleri i en syg Mands Seng?"

„Det ikke," svarede Stub polisk. „Men Gud veed, om I ikke har forstukket Noget et eller andet Sted før I gik tilsengs. En gammel Smugler er mere sejglivet end en gammel Odder. Gad nok vide, om jeg saa efter ude mellem Gryderne."

„Stop ham!" satte Gamlingen i. „Han er ikke til at tro. Gaa I ud og se, Madam Warniche."

„Se vel efter under Køkkenbænken," sagde Stub med sit fornøjeligste Ansigt.

Der hørtes et Øjeblik efter hendes overraskede Opskrig ude i Køkkenet, og da hun atter viste sig havde hun begge Hænder fulde af gode Sager.

„Sa' jeg det ikke nok!" udbrød Stub. „Ja, der gaar Mangt for sig i dette Hus."

„Som Vorherre husker paa," sagde Benedikte med en Taare i sine smilende Øjne.

„Ja, ja, ja," hviskede den Syge og nikkede til Stub. „Som Vorherre husker paa." Og med

denne Tanke laa han smilende hen en Stund. Men snart var det lyse Strøg passeret, og hans Aand gled atter ind i det taagede Strøg. Og atter gik Dage hen, hvori han tilsyneladende ikke vidste Noget om sig selv eller Andre.

Efter at en Tid var gaaet hen saaledes, hændte imidlertid det Mærkelige, at uagtet Legemet var henfalden i den yderste Afmagt, rejste hans Aand sig til en større Klarhed og Forstaaelse. Han vidste, at Døden var nær, at hans Liv kun var en flagrende Gnist over Asken, og i denne Bevidsthed tog han endnu engang Støtte af Benedikte. Naar hun læste for ham, og naar hun bad, talte han til Herren gjennem hendes Røst. Men naar hun i Aftenskumringen sang en Psalme for ham, medens Madam Warniche sad i sin Krog og nikkede, og hun med hans svage Haand i sin følte Jordens Baand løsne omkring sig og hendes Sjæl blev saa fro, at hendes Røst løftede sig, som om den tonede over i en himmelsk Harmoni, da sitrede og Oldingens Sjæl i en Tone, som Sukket over Harpens Strenge, og han gled ind i de milde Lysstrøg, hvor det Jordiske opløser sig i det Himmelske og den ene Ret viger for den anden uden Strid eller Anfægtelse. Livets Aftenklokker tonede sammen med Morgenklokkens Kimen fra Evighedens Strande.

Uger hengik, og aldrig havde Benedikte før været saa enig med sig selv om Guds Vilje. Det var som al Strid nu var forbi og hun skulde gaa

sin stille, uforstyrrede Gang mod Graven, ja det var næsten, som hun alt saa den aaben ved Siden af Morbroderens, og at hun kun havde at ordne og beskikke sit Hus for at følge ham. Livets almindelige Maal kunde jo ikke anlægges paa hendes ensomme Tilværelse, hun havde ingen Gjerning at frembære til Vækst, til Blomstring eller Udsæd for det Kommende, hun havde kun sig selv at blive ferdig med.

Paa dette trøstefulde Standpunkt løftede Begejstringen atter sine Vinger til en Flugt over Livet. Hendes Hjerte havde lidt, men dets Ungdom var ikke udtæret, den svulmende Tone var endnu i hendes Bryst, og straalende Vidder for hendes Syn. Og underfuldt løb fra denne Højde hendes Sang ud i den stille Aften. —

Paa en af disse Aftener, hvor hun som sædvanlig sad med den Syges Haand i sine og efter at Sangens sidste Toner var gleden hen som en Hvisken, bøjede sig lyttende imod ham, tyktes det hende, at Livet pludseligt var standset. „Morbroder!" bad hun og strøg ham over Panden.

„Hvorfor kalder Du?" aandede han svagt op. „Jeg talte jo netop med Præsten."

„Morbroder!" sagde hun fattet. „Jeg henter Præsten, han bor ikke langt herfra, og jeg er i Øjeblikket tilbage." Den Gamle nikkede bifaldende, og efter at hun havde tændt Lyset og ladet det

skinne hen over hans Ansigt, satte hun det fra sig og ilede ud af Stuen.

Dette var sket saa hurtigt, at hun først udenfor Husdøren stod stille med sin Betænkning: det var sent — Kirkeklokken slog elleve Slag, og Taarnvægteren istemte sin trøsteløse Sang — hvad skulde hun gjøre? Turde hun briste sig til at vække Præsten, som selv var en gammel Mand? Imidlertid var hun steget ned over den lille Stentrappe og stod paa Gaden. Fra den modsatte Side af Huset kastede Havemuren sin Skygge hen over Jordvejen og dunklede Augustnattens gjennemsigtige Mørke. Stammerne af de gamle Lindetræer, som i brede Mellemrum stode tæt op til den forfaldne Mur, syntes større i Skyggen, og deres mægtige Kroner, hvorpaa ikke et Blad rørte sig, saa ud som om Natten her havde samlet sig til en rugende Sky.

Det var med ængstet Følelse Benedikte tog sine første Skridt ud over Vejen, men pludseligt stod hun atter stille. I Skyggen rørte sig Noget, et Menneske stod lænet ind til en af de høje Stammer. Da gjennemfor hende den Tanke, at det var Clamer Stub, som her tog sin beskedne Post for at udspejde Tilstanden i Huset, og med taknemligt bevæget Hjerte gik hun med udrækket Haand imod ham. „Kjære, staar De her!“ hviskede hun.

„Benedikte!“ lød det hviskende tilbage, og to rystende Hænder greb om hendes Haand.

„Herluf!" udbrød hun forfærdet, da den mørke Gestalt tren ud af Skyggen.

De stod begge tause og saa paa hinanden. Raadløshed og Overraskelse bandt deres Tunge. De havde siden Bryllupsdagens Møde i Kirken ikke set hinanden; hun havde med Vilje holdt sig borte fra hans Veje, og han havde glemt hende.

„Tilgiv, at jeg skræmte Dig!" sagde han. Det var ham, som stode de atter som Barndomsvenner for hinanden.

Benedikte skjalv ved denne uventede Tilnærmelse, og hendes Hjerte slog voldsomt. „Herluf, hvorfor er Du kommen, hvad er der sket Dig?"

Han svarede ikke, men en vild Smerte flammede imod hende fra hans Blik; det var Svaret: han var ulykkelig, ikke meget eller mindre, saasom Ordet udstykkes, men i hele Meningens forfærdelige Omfang. Der var ingen Himmel, som lyste, ingen Jord, som bar, der var en Sjæl uden Hold.

„Herre i Himlen! hvad staar jeg her og glemmer!" afbrød hun sin Overvældelse. „Veed Du, Herluf, inde ligger min gamle Morbroder paa sit Dødsleje, han længter efter en Præst, og jeg er paa Vej —" Pludselig greb hun sig i en Tanke: „Men Du er jo Præst, hvad behøver jeg at hente nogen anden! O, dersom Du vilde nedlade Dig — nej, se ikke saa straffende paa mig, jeg mener det ikke ondt, jeg mener — dersom Du vilde have Medynk med en Stakkel, som ikke mere har det rette Ord — — ak,

kom med, Herluf!" Og tagende hans dybe Suk for et Svar, ledte hun ham ved Haanden ind gjennem de smaa Rum til Stuen.

Her var det stille, som om den Gamle alt havde udaandet. Bange listede Benedikte hen til Sengen og lyttede, nej — endnu levede han! — fra saa svag en Grund havde hun i den sidste Tid mangengang løftet hans Bevidsthed til fuld Kjendskab af de Omværende. Og glemmende alt Andet, hengav hun sig nu i det huldende Arbejde, kaldte først sagte med sin tonende Røst, saa lidt højere og ligesom løftende Aanden fra Trin til Trin; da skinnede omsider det blege Livslys frem i hans Ansigt paany.

„Ak, Benedikte!" hviskede han. „Jeg snakkede med Din Mor om det Du veed nok. Hun sa', at hun vidste godt, hvem rette Skyldige var. Men der laa endnu et Stykke Vej imellem os, og jeg kunde ikke rigtig se hende. Saa var det, at Du begyndte at synge, og da tog vi paa at høre efter beggeto, og blev der ingen mere Snak af dengang. — — Hvorfor synger Du ikke — — er Du kjed af det?"

„Ak nej, velsignede Morbror!" sagde Benedikte grædende, „jeg troede jo Du vilde tale med Præsten." Gamlingen var dog efter at have talt atter falden tilbage i sin Halvsøvn og havde ikke hørt hendes Svar. „Jeg skal synge for Dig, Morbror," hviskede hun, og aandende op et Par Gange af det spændte

Bryst, istemte hun atter Psalmen med skjælvende Stemme. Dog Lidt efter Lidt fik den sit stille Hold tilbage, og underfuldt udfyldte den nu Rummet med sin tonende Fylde.

Herluf var bleven staaende midt paa Gulvet med Hænderne foldede over Brystet, beredt til at fremtræde i sin usvækkede præstelige Anstand ved den Syges Leje. Men efterhaanden som Sangen fyldte Stuen, fyldte den og hans Sind, og det indvortes Menneske rejste sig op i hele Følelsens Vælde og afkastede Formalitetens Klædning. Taarer strømmede ham over Kinderne, og hans Hjerte slog de gamle, fulde Slag. Al Stridens Kval løsnede fra Sjælegrunden lig Skorpen af en Vunde, hvor det friske Blod perler frem. Sorgen blev levende, og Forhærdelsen var sprængt.

Da begyndte den Gamle at tale, og Herluf lyttede; thi nu taug og Sangen, og det var jo paa Tonens Vinger han var stegen saa højt, at han i et Aandedrag kunde afkaste det gamle Menneske og skue Aabenbarelsens Lys.

„Benedikte," hviskede den Syge.

„Jeg er her, Morbroder," sagde hun og bøjede sig over ham, og da han ikke svarede, sang hun endnu et Vers af Psalmen, dæmpet og henaandende, som en Moder synger over det indslumrende Barn.

„Morbroder," hviskede hun lidt efter; „Morbroder," kaldte hun ængstet. Men pludselig taug hun; thi en brat Sammensynken af hans hele

Skikkelse sagde hende, at han havde overskredet den Grænse, hvorfra en Røst i denne Verden endnu kan kalde tilbage. Da sank hun ned paa Knæ ved Sengen og bad grædende Fadervor.

Der hengik en Stund, saa rejste hun sig og gik mod Herluf. Hun standsede et Par Skridt fra ham, og der opkom en ængstende Tvivl i hendes Sind: hvad skulde hun sige ham, hvor skulde hun begynde, hvormed skulde det ende?

Stunden efter sade de Haand i Haand ved hinandens Side, og Herluf udøste sit Livs bitre Kval i hendes Hjerte. Vildt styrtede Sjælens lidenskabelige Smerte frem i Ord, og hun saa ind i en Afgrund, hvor hun ingen Redning øjnede. Fast holdt han hendes Haand omsluttet, som vilde han synke, hvis han slap den, og dog skjalv denne Haand i hans af kvindelig Svaghed, thi den var jo med hendes arme Hjerte i Pagt.

„Stød mig ikke fra Dig, Benedikte!" udbrød han, da hun bævede sky tilbage for hans heftige Ord. „Jeg er et forfærdet Menneske, hvor jeg ser hen, er Skræk. Jeg har bestandig, naar jeg saa Dig, følt mig draget til Dig med den gode Magt i min Sjæl. Og naar jeg hørte Dig synge, aabnede der sig for mig et andet Liv. Det Store, jeg havde tænkt at blive, var jeg alt bleven, naar Du sang. Derfor gik det ogsaa paa en Gang op for mig som et Lys midt i Skrækken: at Du jo levede og rørte Dig i min Nærhed, og at jeg havde siddet der

aarvis og henſmægtet i min Sjæls Ørken, medens der et Par Skridt fra mig var en levende Kilde, jeg kunde lædske mig ved."

„Herluf, Du tiltror mig Formeget," afbrød hun, mere for at neddæmpe ſit eget Hjertes lykke-lige Følelſe end for at drage Noget af paa hans trøſtefulde Mening.

„Nej, Benedikte, Kjære! jeg, ſom har Smerten, kan bedſt dømme Lindringen. Jeg har nu i længere Tid hver Aften ſneget mig hid til Din Bolig, naar Skumringen faldt paa, for at ſtaa uſet i Skyggen og lytte til Din Sang, og ſelv naar Du taug, har jeg ſtaaet der, ſtøttet ind til det gamle Træ, lukket Øjnene i og tænkt mig herinde hos Dig, og jeg er da gaaet trøſtet tilbage."

„Men Laura?" hviſkede hun.

„O, Laura! Har Du da ikke forſtaaet mig, Benedikte? Er min Kjærlighed udſlukket? Ak, den er meget mere vokſet; men mit Syn er bleven op-ladt for Synden i min Attraa. O, ſtød mig ikke fra Dig, jeg er et fortabt Menneſke!"

Hun havde rejſt ſig op og ſaa hen til den ſtille Morbroder, hvis Hænder hun havde foldet over Bryſtet, og fra det ſaa hun atter paa det ſmerte-furede Anſigt foran ſig. Det ſyntes, ſom hun overvejede, og en kort Stilhed fulgte. Da tog hun Herlufs Haand i ſine Hænder. „Hør mig, Herluf, Du tør ikke forſage. Du har de ſtore Kræfter i Aanden, og Du ſkal ſamle dem, eller de ſplitte Dit

Liv. Hvad kan det hjælpe til, at Mennesket skyder op til en Storvækst, naar der ingen Marv lægges ind! Saml Dig, Herluf, tag Christi Kors paa og følg ham efter."

„Jeg har altsaa selv styret min Skjebne?"

Benedikte betænkte sig, men der skinnede et Lys i hendes skjønne Øjne, som kun antændes i en klar og samlet Aand. „Du fortalte, at Du hin Dag lod Din Broder drage væk, skjønt Du vidste med Dig selv, at Du tog hans Lykke, thi Du havde jo set de To bøje sig mod hinanden som Mager. Er det ikke saa?"

„Men min Ret?"

„Din Ret? Kan Hjerterne tildømmes hinanden ved lovlig Ret? Der gives kun en Ret for Hjertet, og det er Guds Kjendelse."

„Men Guds Kjendelse, Benedikte?"

„Vidste Du ikke, at Du gjorde Uret? Fik Du ikke senere at vide, at Du havde begaaet Synd? Hvem sagde Dig det? Ak, Herluf! er det mig, som skal lære Dig?"

„Jeg er en Ulykkelig, Benedikte," stønnede han. „Jeg vejleder mig selv til Døden, thi jeg gaar paa tvende Veje."

„Den, som elsker Gud over alle Ting, har en lige Vej."

„Jeg har elsket hende over alle Ting!" hviskede han hen for sig og syntes at synke fra al anden Bevidsthed ved Mødet med denne Tanke. Men

Benedikte forstod, at det var Afgrunden, han svimlede over, og at hans Aand maatte ledes paa en anden Vej.

„Du, som har en Menighed at vejlede!" udbrød hun med begejstret Sind. „Du, som er kaldet til at trøste og velsigne de Mange!"

„Hys!" afviste han, og det var, som han stød En fra sig. „Der var idel Svig i min Gjerning, jeg gjorde den af et hult Hjerte. Man kan ikke tjene Gud og Verden."

„Jo, Herluf, thi Gud er i Verden, naar Verden er i Gud."

„Naar Verden er i Gud?" gjentog han mørkt. „Du henviser paa Forsagelsens Vej?"

„Ak, jeg henviser ikke paa nogen Vej, jeg føler kun af mit ganske Hjerte, at Gud er der, hvor Mennesket fornægter sig selv og giver sin Glæde hen for en Anden — —"

„Kjender Du Forsagelsens Marter?" spurgte han strengt.

Et raskt Svar laa hende paa Læberne, men hun tog det betænksomt tilbage. „At forsage er til mit eget Behov, at ofre er til Andres. Christus gav sig selv hen i Døden, at vi maatte vinde Livet." — „Det evige Liv," rettede Herluf.

„Men det evige Liv fortabes i Jordlivet," sagde hun.

„Ja!" udbrød han, idet han rejste sig op og syntes at gribe sig i en Tanke. „Ve over dem,

som leve sig selv til Død, tifold Ve over den, som med sit eget Liv døder en Andens."

„Grib ikke ind i Guds Raad, Herluf," afbrød Benedikte.

„Har Du ikke selv betydet mig, at jeg bærer selvforskyldt min Egenviljes Last?"

„Kast den af, Herluf! læg Hjertet i Offerskaalen."

„Livet er den største Gave, Du kan give, siger Apostelen."

„Saa giv Livet, om intet Ringere kan baade!"

Der faldt en Stilhed efter. Herlufs Blik hvilede forskende paa hende, da tog hun paany hans Haand og tren med ham hen foran den Døde. „Nu Farvel for denne Gang, Herluf!" hviskede hun.

„Skal jeg gaa som en Udvist fra Din Dør, Benedikte?"

Hun saa paa ham, det lyse Skin af en stor Tanke var der ikke mere, og Græmmelsens Træk drog atter de mørke Skygger efter sig. Ak! der var næsten Intet tilbage af det stolte, herlige Aasyn, som hun saa uudsletteligt har indtegnet i sit Hjerte. Og dog var det bedre saaledes. Som han der stod for hende, kunde hun med ufristet Sind hengive sig til hans Trøst og Husvalelse. „Hvis Du kan finde Fred for Din Aand og Lindring for Dit Hjerte i min Nærhed, Herluf, da være Du velkommen til hver Stund," svarede hun højtideligt.

„Tak, Benedikte! Der gav Du mig et godt Tilsagn. Jeg ser en anden Vej!" Saa gik han rask og besluttet fra hende.

Endnu stod hun en kort Stund hensunken i sin dybe Sjælerørelse. Herren tog, Herren gav, Herrens Navn være lovet! Da gik hun trøstefuldt, løftet, med det nye Livsspor for sig til en kort Hvile.

Først blev dog Madam Warnicke underrettet om det Skete, og der blev givet den gamle Ven et taarefuldt Farvel; men efter dette sov hun videre, og Benedikte hensank atter i sin vemodige og dog saa lykkelige Grublen. Den Hvile, hun havde troet at kunne hengive sig til, kom ikke; Legemets Træthed forsvandt i Sjælens nyligt opvaagnede Liv. Da aabnede hun et Vindu og hengav sig i Skuet af Nattens Billede. Forunderlig blødt smeltede Alting sammen i det varme Halvmørke. Ikke paa noget Sted trængte Dagens skarpe Vaaben igjennem Nattens Slør; der var Fred i Himlen og paa Jorden! Hun følte sit Hjerte lettet og dog svulmende af en større Følelse, men det Gode og Glade udvider jo Hjertet ved sin Fylde, medens det Onde og Mørke snører det sammen. Hun havde i disse Aar ikke staaet i noget godt Forhold til sine Medmennesker, thi om hun end kunde glemme den Uret, hun selv havde lidt, den Krænkelse, som var overgaaet Morbroderen, laa altid som et Uvejrs Tryk over Sjælen, hvorfra der ved det mindste Ord fløj ud et Lyn. Benedikte

var ikke just skabt til at finde sig i det; der var en stor Kampdygtighed i hendes Natur. Nu tyktes det hende paa en Gang saa let at tilgive; den gamle Mand havde udstridt, og hun selv havde vundet en Retferdiggjørelse for sit Hjerte, som var større end noget menneskeligt Tilsagn, den var en Naadegave fra Gud! Saa blev i denne Stund alle Mennesker gode og velmenende, og med fredfuldt Sind vilde hun hengive sig til Sjæleplejen af den elskede Ven.

Saa forunderligt gribende er Skuet ud over en sovende By i Nattens Stille for den ensomt Vaagende, der søger at samle sig i et fast Forsæt; thi det ser jo ud, som om Alt føjede sig efter hans Tanke, og som om Alt stod stille og lod Beslutningen gaa sin uhindrede Gang. Men ve over dem, som stole paa Nattens fredelige Tilsagn! Byen er en sovende Drage; den puster ud, men den tæmmes aldrig. Dagen lyser op, den strækker sig og bliver var! Den natlige Overenskomst mønstres af dens tusinde Øjne, gribes af dens tusinde Hænder og kastes til Grams, snart i letsindig Raadhed, snart i skinsyg Modvilje og snart i ondskabsfuld Iver. Kun Faa staa stille og bese den med god Vilje; men selv disse kunne ikke frelse den fra Dommen.

Se, der er Skjebnen! Denne store i Natten rugende Masse med de tusinde Viljer og Omskiftelser, af hvis Æltning og Brydning ethvert

Menneskes naturlige Indlæg fremgaar forvansket eller forbedret, ombannet bestandigt.

Fra dette Møde opranbt en ny Tilværelse for dem begge. De vare som to Skibbrudne drevne iland paa den samme Kyst og delte Glæden over den uventede Frelse, uden at spørge sig selv, om Redningsgrunden kunde opholde det Liv, de havde kæmpet for.

Istedenfor at drive planløs om i de tiltagende Aftener, ilede nu Herluf, saasnart Skumringen faldt paa, hen til Benediktes lille Bolig og sad her med hende i stille Samtale, hvori hendes rige Hjerte udfoldede sig som et knoppende Træ, der kuet af Forsommerens Strenghed blomstrer sent paa uvant Tid. De trængte til hinanden, og det alene giver Hold. Stundom sad han Time efter Time i Taus-hed, medens Benedikte rækkede Haanden til Madam Warniches Arbejde, naar Hastværk var paa Færde; men et Blik og et Smil sagde mer end mange Ord kunde have udtømt: hvor vel han følte sig, og hvor taknemlig han var. Tid imellem sang hun en af sine rørende Sange med dæmpet Røst; da rejste han sig og rettede sin høje Skikkelse, som væbnede han sig til en Kamp, thi da aabnedes atter Fanta-siens Veje, og hine underfulde Egne med Lys og stærke Farver gik frem for ham. Da var der endnu et Liv at erobre, Lykkens Land var stort og rigt og mange vare Tilgangene. Saa ledede Benedikte ham efterhaanden fra Mørket mod Lyset og fulgte

selv med; der hvælvede sig ingen Vaarhimmel over deres Vandring, men Luften var høstlig klar.

Selv Madam Warniche tyktes at være traadt ind i en mere fornem Tilværelse. Hun forstod ikke Sagen, men hun tog den, som den viste sig for Øjet. I Førstningen mente hun, at hun maatte flytte ud i Køkkenet med sit fornøjelige Sørgearbejde; men Benedikte vilde dette ikke, og saa blev hun paa sin Plads, og naar Stemningen løftede de Andre, løftede den hende med. Hun kom visselig ikke ud over den Region, hvor hun mødtes med Erindringen om sin salig Peter, men dette Møde var dog efter Klyvers Død blevet lidt mere selskabeligt, idet hun uvilkaarligt slog de to Salige sammen og syntes, det var nok saa hyggeligt, at Warniche havde faaet en gammel Kjending op til sig.

Der var kun een Skygge i dette stille Hengivenhedens Paulun, og den kom fra Vennen, Clamer Stub. Han havde naturligvis Ingenting at klage, han kom til sit sædvanlige Søndagsbesøg og blev taget imod med den samme Godhed; han havde arvet gamle Klyvers Plads, havde sin Søndagspibe hængende i Krogen, drev sit Smugleri imellem Madam Warniches Gryder paa Køkkenbænken, og da Herluf aldrig kom om Søndagen, var han ogsaa den eneste Hane i Kurven, men han vidste dog det, han vidste, og der kom ved denne Viden Mere tilsyne af Snushanen end før. Det var, som der stak et veritabelt

Smuglergods enten under Sengen eller bag Ovnen, ja selv Madam Warnicke i sin Firkant blev af og til bespejdet med et af hans lynende Blikke.

Alligevel gled Livet hen i mild Lysning, og der var hin Fred over Sjælen, som aldrig opstaar i den skyldige Bevidsthed. Et Forhold, sluttet udenfor Loven, kan være stort og gribende paa sin farefulde Højde, men Fred giver det ikke. Her sad jo blot to Kæmpende, der tog Lægedom for sine Saar, og deres varme Hjerters Godhed gød sin Balsam deri. Guds Øje saa dem, hvor var Den, som vilde forarges?

Herlufs præstelige Virke rejste sig op som af en Gjenfødelse. Det var, som om hans indre Livs Fylde tog til for hver Præken; en Strøm af rige Følelser bølgede hen i Ordet, og store Syner aabenbarede sig. Nu først fik hans Livsgjerning Varme af Sjælens Ild! Han var løftet over Tidens Trældom, og han talte ud af den mægtige Rørelse, som Skjebnekampen havde fostret i hans Sind. Han levede ikke længer for sig selv i sin Smertes Indelukke, han levede og rørtes i Samfund med hver Sjæl omkring sig; deres Kamp blev hans, deres Sorg og Glæde hans. Han havde vel nok før skredet frem med oprejst Pande, men det var Stolthedens kolde Sejr; den Pande, det Aasyn, han nu med Frejdighed løftede, var Kjærlighedens Kraft til den gode Gjerning. Nu kunde han gaa foran dem i Striden, Store og Smaa, Usle og Fortabte,

fremad gjennem Livets og Skjebnens Elende, op mod den evige Forherligelse!

Men hvoraf kom det Særsyn, at den forhen saa overfyldte Kirke ganske langsomt tømtes? Nu, da den rene, ublandede Vin iskjænktes for Menigheden af en sandferdig Herrens Tjener? Var der da en skjult Gift blandet ind i, laa der en Øgle paa Bunden? Var det ikke den samme Mand, hvis Lærdomsry var gaaet vide over Land og som Folk havde trængt sig sammen i tætte Skarer for at høre, selv de, som ikke forstode ham? Eller rettere: var det ikke den samme store Taler, kun med den Forskjel, at Hjertet var blevet levende i Ordet, og at han havde afkastet Præstens hule Form og sat et Menneske isteden?

Alle disse Spørgsmaal opstod ikke hurtigt og heller ikke paa en Gang i Herlufs Sjæl, men de kom langsomt snigende og fyldte ham med Forundring og Uvilje, der efter en Tids Forløb gik over til Vrede. Det stolte Sind rejste sig atter til Kamp, men denne Gang havde det en god Sag at stride for. Han gik strengt irette med sig selv og udsatte den yderste Formue af sin Evne for at gjøre sit Kald Fyldest. Det var ikke dengang Skik at drive Menighedsplejen over i det Smaa, og kun den tilkaldte Præst gik ind i Husene; men Herluf besøgte mangen Lidende og Trøstesløs, og hans Haand var aaben for den Trængende; han var i sin hele Færd imødekommende, mild og overbærende.

Paa denne Maade gik han omkring og udstrøede Kjærlighedens Frø til alle Sider — hvorfor blev det nedtraadt af de Forbigaaende eller opædt af Himmelens Fugle? Han var den lærde Mand, den kloge Tænker, hvorfor undgik hans Kaldsbrødre ham, hvorfor hilsede den højværdige Overhyrde Bisskoppen saa koldsindigt paa ham? Det var, som han maatte staa stille og se sig omkring for at opdage den skjulte Grund.

Han saa Intet. Den lurende Stilhed, hvormed Rygtet omgiver den Bagtalte, gjennemtrænges ikke af den udvortes Sans; Anelsen hvisker til den Skyldige, men den Uskyldige faar intet Varsel.

Da kom der en Dag, hvor Herluf modtog et Brev fra Bisskoppen, der med en Del Forbehold antydede en tvivlsom Sag, for hvis Skyld den Højærværdige udbad sig en Samtale med ham.

Herluf mødte frem med godt Mod og med den stolte Værdighed, som han altid havde baaret og som han kun havde aflagt foran sin Menighed, at han maatte komme den nærmere i kjærligt Samfund.

Den højværdige Overhyrde behøvede ogsaa hele sin Myndighed for at staa imod den Mands overlegne Blik, til hvem han agtede at berette en Bysladder. Og da han endelig kom frem med den, anrettede han den galdefyldte Ret med saameget Sødt som muligt: det var visselig kun et ædelt Venskabsstykke af Herluf, at han hver Aften skjult

af Mørket gik til et fattigt udseende Hus, hvor en gammel Kvinde boede sammen med en Yngre, og hvor han i uskyldig Moro tilbragte Tiden, men Forargelsen var givet, og ve den, fra hvem Forargelsen kom — det var bedre o. s v.

Herluf stod som lynslagen og overskuede i et Øjeblik hele Sagen: Derfor tømtes Kirken mer og mer, derfor betragtedes han som det skabede Faar i Hjorden! Det hjalp ikke, at Guds Øje havde set Alt, Verdens Øje havde kigget med, og det havde taget Forargelse af, hvad det havde set. Med stolt Fatning takkede Herluf for Varslet og gik, medens Overhyrden havde belavet sig paa en ganske anden Udgang paa Mødet. Men uagtet Herluf i sine Breve havde afdækket hele sin Sjæl for Bispoppen, var det ham dog ikke muligt i denne Stund at fortro sig til ham; hans Retferdiggjørelse hvilede paa en altfor dyb Grund til at han kunde fremdrage den for det onde Rygtes Fortolker. Da han gik, havde Bispoppen alligevel en Fornemmelse af Mandens Uskyld, og det beskæmmede ham i hans egen Tanke, at han havde tjent Fornedrelsen.

Imidlertid var Herlufs Hjerte pludselig fyldt med en ny Strid, og den korte Hvile var forbi. Det hjalp ham ikke, at han rejste sin Bevidsthedes stolte Modstand, at han gik væbnet med tusinde skarpe Sandhedens Ord; den, som skjulte Løgnen, havde Ordene ligesaa skarpe, og Gud satte intet Kjende paa den Retferdige.

En vild Vrede rasede i hans Sind. Trods vilde han byde Verden, Foragt vilde han kaste paa dens usle Løgn! Men Verden er en bøjelig Masse; gaar man lige mod den, giver den synlig efter, men er man vel forbi, løber den sammen igjen. Det tusindtungede Rygte var overalt og intetsteds; det var ikke en Fjende, han kunde træde op imod og sætte Livet ind — til Død eller Sejr, — det var hin usunde Luft, som tager Forfriskningen fra Aandedraget, Næringen fra Brødet og Hvilen fra Søvnen, det var med et Ord Livets Forvisnen.

Han gik dog denne Dag som de andre til Benedikte, men han gik tidligere: hele Verden skulde se hans ærlige Færd! Men hans Sjæl var urolig, og der tilflød ham ingen Lindring fra hendes ædle Hengivenhed. Da han forlod hende, var det med en bitter Følelse, og hun stod fortabt tilbage — alt det Vundne syntes pludselig tabt. Næste Dag kom han efter, men hans Væsen var som Dagen før, og hun vovede ikke at gaa ham imøde med sit Hjerte. Saa sad de sammen, men uden Samfundsfornemmelse, han fulgte sin Harmes skjulte Løb og hun sin voksende Bedrøvelse. Da han gik, var det som han betænkte sig paa at sige hende Noget, men i hendes Ansigt havde Frygt og Tvivl allerede stivnet de blødgjorte Træk, og de tyktes ham uden Medfølelse. Han saa mørk paa hende og gik.

Dette betog hende med en smertelig Overvældelse, og hun segnede ned paa en Stol, som om

hun pludselig blev berøvet en Støtte. Madam Warnicke, som ved Herlufs strenge Udseende havde følt sig beklemt og var flygtet ud til sine Gryder, kom nu ind og ilede hende til Hjælp. Men Benedikte syntes i denne korte Fraværelse at have tabt alt det Trøstefulde og Gode, som hun i den lange mørke og tunge Vinter saa rigeligen havde spredt omkring sig, og uagtet Madam Warnicke var hende tro som Guld, tog hun dog det Forsæt at tale med Clamer Stub om Sagen. Hun var ganske vist fuldpakket med Sladder, thi der kom jo Ingen forbi hende paa hendes Vej, som ikke standsede for at fritte hende ud, og da tillige berette hende om de skammelige Rygter, som gik, Noget, hun efter sin Mening klarede sig bedst fra ved at give den Forsikring: at hun Intet vidste; men hun vogtede sig ikke for, at Nysgjerrigheden trives bedst ved det Hemmelighedsfulde og at det Aabenbare piner den til Svindsot! Til Clamer Stub havde hun imidlertid Intet sagt, ligesaalidt som han til hende.

Da nu tilfældigvis Dagen efter var en Søndag, og da Clamer Stub kom uforhindret til den sædvanlige Tid, skjønt den gamle Fart efterhaanden var sagtnet betydeligt af tilligemed Frejdigheden, blev han af Madam Warnicke lukket inde i Butikken, og her mente hun da at fortælle ham en mærkelig Nyhed ved at berette om den skammelige Sladder, som havde udbredt sig om Benedikte; thi det var Benedikte, som fik den egentlige Skyld;

det var hende, som lige fra Opholdet i Oldens Hus havde søgt at drage ham til sig, og det var af den Grund hun var bleven udvist af Huset, Noget, man ikke havde begrebet før; nu lod Sandheden sig tilsyne! Derfor havde hun staaet og sunget der ved Vielsen imod al Skik og Brug samt udmajet sig i hvid Kjole! Og nu havde hun endelig faaet ham i sine Garn, saa han forlod Hustru og Alt og sad hos hende hver Kveld og hørte paa hendes Tralallen — tvi over slig Ægteskabsdjævel!

Men Clamer Stub vidste forud Alt hvad hun kunde berette, kun ikke det Sidste; derfor hørte han skarpt efter, og det gamle energiske Træk fløj over hans Ansigt. Han trykkede velvilligt Madam Warniches Haand og gik forsigtigt, som da gamle Klyver laa paa Dødslejet, ind i Stuen.

Her sad Benedikte paa sin Plads ved Vinduet som ellers, men Udtrykket i hendes Ansigt var atter forstenet, der var hverken Sorg eller Frygt at læse, der var kun Døden. Hun hilste paa ham, hun talte med ham, men det var uden Tanke; hun søgte at færdes mellem dem, som hun var vant; men det var som man flytter en Stol fra et Sted til et andet — Legemet bevægede sig, men der kom ingen Livsrørelse ud af det. Stub nævnte ikke det Skete, han lod et Ord falde om Det og Hint, som intet Svar udkrævede, og sad saa forresten aarvaagen og

iagttagende som Lægen ved den Syge under en afgjørende Krise.

Da han omsider forlod det kjære Søndagsasyl, var han uvis med sig selv; thi vistnok havde han lagt den faste Plan, at tage sig sin kjækkeste Formyndermine paa og gaa til Herluf, for i gamle Klyvers Navn at affræve ham det Løfte, at blive borte fra Benedikte; men her var noget Andet for Haanden, som han vel maatte overveje. Det kunde ikke hjælpe han nægtede det for sig selv: hendes Hjerte var skjænket til en Anden, og denne Anden var ham saa langt overlegen, at om han havde ligget som en ussel Færingsbaad lige for Boven af et Rangskib for fulde Sejl, han kunde ikke været mere sikker paa at blive oversejlet. Men saa kastedes der et Redningstoug ud til ham fra selve den stolte Sejler: Herluf var gift Mand! hvad kunde han byde hende Andet end Skam, hvad kunde der opdrættes af hele den Omgang Andet end Ulykke? Dette gav et godt og sikkert Tag, som han ikke slap af Haanden! Det stod da saa fast som Gud i Himlen, at hvad der end skete ham, den højværdige Magister og Sognepræst Herluf Nordal skulde finde sin Mand i Clamer Stub!

Det Oldenske Hus var under alt dette hverken lukket for eller hævet over Sagen, tvertimod! det bugnede af Rygter. Det havde den hele Vinter

været et Pakhus for Venners og Naboers Indstuvning af alle Sladderens usunde Varer; intet Under, at Luften var tung at indaande, hvilket baade Herluf og Laura havde følt uden at kjende til Aarsagen. Heller intet Under, at da Stadshauptmanden bragte den betroede Efterretning om Herlufs Indkaldelse for Biskoppen, det da gav en Sprængning i Tag og Vægge, og at hele Sammenholdet paa engang brast.

„Det var paa Tide, at Herluf blev krævet til Regnskab af den faderlige Myndighed", sagde Madam Lydia, men mente naturligvis Broderen; Olden var vistnok Fader, men faderlig myndig havde han aldrig været.

Længe nok havde man i Taushed set til! Lauras kummerfulde Liv skrev mere og mere tydeligt sine Runer i hendes blege, afmagrede Ansigt; men til Trods for Alt var det ikke muligt at aflokke hende et Ord. Havde Madam Lydia raadet, var Stormen brudt løs for længe siden; men her som i alt Andet havde hun sin Herre over sig. Stadshauptmandens løftede Finger var det Scepter, som nedstemmede enhver Ophidselse; der var Noget, som skulde betænkes, og det vidste de med hinanden.

Sagen var den, at Herlufs Formue, som vi veed, ifølge Stadshauptmandens kloge Forsorg var indsat i det grundfaste Oldenske Handelshus. Men det Grundfaste var en Tradition, som allerede før Clas Oldens Tid stod som en gylden Taarnfløj

over en vaklende Mur, og han var jo ikke den, der kunde sætte Støtter til, endsige bygge Grunden op paany. Han kunde til Nød holde sig i et givet Spor, og det var hvad han havde gjort, indtil Svoger Enevoldsen skimtede Løsheden og tren til med al sin Kløgt for at holde igjen paa den. Selv havde han i god Tro sat sin Formue ind, og det gav jo unægtelig Ret til at lade Myndigheden følge med.

Men det Oldenske Hus tren ved Lauras Ægteskab med Herluf over i et nyt Stadium. En Svigersøn, som ikke alene var en berømmelig Lærd, men og havde en stor Formue, krævede uvilkaarligt, at der udfoldedes en vis Glans. Paa dette Glanspunkt, hvor Olden uforandret holdt sig til sit eget jevne Spor, havde Enevoldsen da svunget sig op med hele sin dæmoniske Pathos og taget tilbage — ialfald tilsyneladende — den Overmagt, han hin Dag i Oprøret havde tabt ved den uhøviske Transport gjennem Byens Gader. Hvis endnu En og Anden paa hans snehvide Pantalons saa Plætterne fra Rendestenen, da betog en Hæderskaal med et Par smigrende Ord, tømt i et Glas af den traditionelle Vin, snart Synet slig utilbørlig Skarphed.

Men Stabshauptmanden var desværre heller ikke den, som kunde rette paa det synkende Murværk; det Hele, han udrettede med al sin Snedighed, var at sætte forgyldte Sirater paa Revnerne. Ødelæggelsens Værk blev kun forhalet, ikke standset.

Da det omsider stod klart for ham, at her var Alt at tabe, Intet at vinde, trak han forsigtigt sin Formue ud og lod da staa til, saalænge det kunde bære, uden dog at fradrage sin sædvanlige Medvirkning i Affairerne. Det Uforudsete kunde jo indtræffe, og han var i hvert Fald sikret.

Efterhaanden var dog flere og flere Sten faldne ud, og Skaden bleven saa aabenbar, at den ikke længer stod til at dække med Sirater. Det var denne Bevidsthed, som havde holdt igjen paa Familjeforargelsen, men det var tillige den, som nu endelig væbnede Stadshauptmanden med alle Ondskabens Vaaben imod Herluf; thi endnu havde han Overmagten, endnu var der en vis pompøs Maade at slippe Uretten paa. At kunne moralsk tilintetgjøre Den, han havde Uret imod, var for ham et Middel til Retferdiggjørelse. Ydmygelsen førtes da over paa en anden Grund!

Begivenheden med den bifkoppelige Indstevning blev derfor modtaget af ham med en vis Triumf, og i Samfund med Søster Lydia bestemtes nu et Anfald mod Herlufs fornemme Taushed. Tiden var let at vælge; thi Søndagen var efterhaanden bleven den eneste Dag, hvor Familjebaandet respekteredes, og den næstfølgende Søndag blev selvfølgelig bestemt.

Da Dagen var kommen og det tause Ægtepar havde indtaget sin vante Plads i Familjen, syntes Alting at være ved det Gamle. Maaltidet blev

indtaget i Fred, og selv Kaffen blev nydt i Stilhed; men da Legemet saaledes havde modtaget sin ubeskaarede Pleje, rømmede Stabshauptmanden sig til sin stolte Hærfærd, og den trykkende Stilhed blev brudt.

Hans Tale var dog ikke den længe tilbageholdte Vredes Udbrud, der ved sin Sandhed nedbrød enhver Modsigelse som visne Straa, det var en kold, velledet Strøm af Bevisførelser, som ikke et Øjeblik slap Indvendingen ind og først endte der, hvor Svaret æskedes. I det Øjeblik rettede Enevoldsen sig til hele sin Længde og saa fast paa Herluf, og der fulgte en lang Taushed.

Herluf sad bøjet og saa mørkt hen for sig; hans Liv havde faaet saa dybe Grundstød, at om dette Anløb var kommet til eller ikke, var ham paa det Nærmeste det Samme.

„Jeg tør kanske paa Søsters og Svogers Vegne samt paa den dybt beskæmmede Hustrus udbede mig et Svar af Deres Højærværdighed?" sagde Stabshauptmanden haanende; nu havde han Manden under sig!

Med Ordet beskæmmet løftede Herluf Ansigtet til Laura; følte hun det og som en Beskæmmelse? For første Gang i lange Tider saa hun ham frit i Øjet igjen; en dyb Rødme flammede hen over hendes blege Aasyn, og Barmen hævede sig af tunge Aandedrag. Hans Blik var som fasttryllet ved Synet af hende. Da vendte hun sig med en let

Rejsning af Hovedet imod Stabshauptmanden, som havde stemmet den ene Haand i Siden og ventede med overlegen Foragt paa Svaret.

„Hvem vover at sige, at jeg er beskæmmet?“ spurgte hun med dirrende Læber.

„Barn!“ skreg Lydia op. „Hvor vover Du at sætte Dig op imod Din kjødelige Morbroder?“

„Jeg sætter mig ikke op mod Nogen,“ svarede Laura. „Men jeg vil ikke, at Nogen skal sige, at jeg er en beskæmmet Hustru.“

„Rigtigt talt, Barn!“ udbrød Olden og slog med Haanden ned i Lænestolens Arm.

„Hys!“ bød Lydia.

„Er det Dig, som skal svare?“ spurgte Stabshauptmanden med sin slæbende Uforskammethed. „Lad hans Højærværdighed svare for sig selv; han er jo Ordets Tjener og kan naturligvis svare os Tusinde til Et.“

Laura saa angst paa Herluf, hvis mørke Blik begyndte at gløde af den Naturvildhed, som hun selv saa dybt ræddedes for. Da vendte hun sig som greben af en Indskydelse mod Enevoldsen. „Naar han ikke svarer, da veed jeg Aarsagen, men den veed ikke Nogen af Jer. Han tier, fordi det er min Skyld. Talte han, maatte han jo sige Jer mine Fejl, og det vil han ikke.“

„Laura!“ hviskede Herluf, og hans Blik flammede henrykt imod hende.

„Men hvad siger Du, Barn! Du er jo vanvittig!“ udbrød Madam Lydia.

„Nej, jeg er ikke, Mo'r,“ svarede Laura stilferdigt. „Der var en Tid, da min Mand led Haan og Spot for min Skyld, thi jeg var letsindig; jeg tog hverken hans eller min Ære i Agt. Jeg skammer mig for mig selv, naar jeg tænker paa det. Men Gudskelov! Herluf reddede mig; havde jeg dengang fulgt Jeres Raad, saa havde jeg nu været det I siger, en beskæmmet Hustru — — men Beskæmmelsen var da kommen fra mig selv.“

Hun havde talt med skjælvende Stemme og afbrudt, men det mødte dem Alle som en Aabenbarelse af en Styrke, den Ingen havde tiltroet hende.

„Ak! forlad mig min store Synd, Laura!“ udbrød Herluf og sank ned paa Knæ foran hende med sine foldede Hænder trykkede over Øjnene. For ham vare Alle de Andre ikke mere nærværende.

„Der hører Du,“ vendte Lydia sig til Broderen, „han vedgaar det jo selv.“

„Endnu har hans Højærværdighed ikke værdiget mig et Svar,“ sagde Enevoldsen og lo saa smaat.

Da Herluf var staaet op, havde Laura ogsaa rejst sig og gik nu imod Moderen med udrækket Haand. „Farvel, Moder!“ sagde hun. Men Lydia vendte sig forarget fra hende; da gik hun hen til Faderen, gav ham det Kys, han var vant til at

faa, og tren derefter hen til Herluf, som syntes at have tabt alt Andet af Syne end hende.

„Gaar Du fra Dine Forældre og giver ham Ret? Hvem skal da værge om Din Ære?" hvæsede Lydia.

„Den værger jeg bedst ved at følge min Mand," svarede Laura.

„En Mand, som holder sig til en Anden," fortsatte Lydia fra Toppunktet af sit Raseri. „Som sidder Aften efter Aften hos den snedige Mamsel, der allerede her havde fanget ham i sit Garn med Sang og Kunster — —"

„Benedikte!" skreg Laura, grebet af en pludselig Aabenbarelse.

„Ja, hende netop!" lo Madam Lydia. „Hun havde Garnet udkastet efter Flere, men det lykkedes hende Gudskelov ikke."

„Hys!" vinkede Stabshauptmanden energisk.

Herluf havde nærmet sig Døren; men pludseligt vendte han sig og gik med langsomme Skridt tilbage midt i Stuen. Der var noget Frygteligt over ham, det var som han fra hvert af de stille Skridt kunde gjøre et Tigerspring imod dem.

„Herluf, Søn!" udbrød Olden, ilende hen til ham med sin kjærlige Inderlighed, slog Armene om ham og vinkede Laura med Hovedet. „Kom hid, Du og Laura, vi skal ikke overile os, vi skal ta' det med Lempe, det Gode er det Bedste." Og han strøg ham ned over Armene, over Ryggen og

klappede ham paa Kinderne som et Barn. „Ser I, Folk," vendte han sig til sin Lydia og til Svogeren, som om de havde været en hel Snes Udenforstaaende. „Jeg har fulgt denne Mands Far til Jorden — —"

„I andet Sørgepar," haanede Stadshauptmanden.

„Ganske rigtigt, Ehrenreich Nordal var min bedste Ven, og jeg var den Nærmeste til det. Men saa blev hans ældste Søn min Svigersøn, og det var ikke efter min Tanke, for jeg saa, at den anden Bror passede bedre til det Brug end denne, og det tænkte de Unge ogsaa, men saa havde jo Vorherre en anden Mening, og dermed Basta! Men at jeg tog den Mands Penge under min Myndighed, det var hverken min eller Vorherres Vilje, og naar jeg nu er en ruineret Mand, som med det Første kan vente mig samme Husanvisning, som engang gamle Klyver fik — —"

„Fa'r!" raabte Laura og kastede sig grædende ind til ham.

Men Olden slyngede den ene Arm om hende og den anden om Herluf. „Ja, Barn, saadan er det, Din Mands Formue er sat overstyr i dette syndige Hus."

„Sat overstyr!" gjentog Stadshauptmanden. „Ha, ha, ha!"

„Ja, ja, Svoger ler, men jeg græder, for det er en slet Handling, og jeg siger: skal den Mand

gaa med Skamme ud af mit Hus, da er han en plyndret Mand, og da er det værst for dem, som blir tilbage."

„Jeg vil raade Svoger til at gjøre Følge," haanede Enevoldsen.

„Ja, Fa'r!" udbrød Laura. „Vær med os. Herluf vil tilgive Dig og tilgive os Alle!" og hun lagde det graadfulde Ansigt til sin Mands Bryst.

Han strøg med Haanden kjærtegnende henover det. „Kom, lad os gaa herfra," bad han, og med en kold Hilsen gik han ud af Stuen, Armen endnu slynget om Laura og Haand i Haand med Olden.

Der fulgte dem en kort Haanlatter af Stabshauptmanden; det var den sidste Hilsen, Herluf tog med sig fra sit Barndoms og Ungdoms Hjem.

Denne pludselige Aabenbarelse af hans ruinerede Formuesomstændigheder satte dog ikke Herlufs Sind i stærkere Bevægelse end det allerede var. Det kunde under andre Forhold have oprørt hans Forstand, hans verdslige Følelse overhovedet, aldrig hans Lidenskab. Men baade Olden og Laura tænkte sig ikke den Sag saa hastig udjevnet; de vare dog begge opdragne i en vis Respekt for Penge, og da de sad sammen for i den gamle kjærlige Smaasnakken at samraade sig med hinanden, stod det urokkelig fast i deres ærlige Sjæle, at Herluf var

baade forraadt og plyndret af den Familje, som havde tilsagt ham sit usvigelige Værgemaal, og at de havde at skamme sig for ham deres hele Levetid.

Da Aftenens sidste Time slog, vare de ogsaa lidt efter lidt blevne enige i, at hvor ondt det end kunde være for dem at skilles, var det dog det Retteste, at Olden gik tilbage til sin Aftægtskrog igjen. Kunde han ikke gjøre andet Godt, han kunde i det mindste dække for det Hul, som hans Fraværelse vilde have revet og hvorigjennem Folk hurtigt vilde være komne paa Spor efter det skjulte Sammenhæng. Derimod bleve de hurtigt enige i at mødes hver Dag i hendes Hjem og i det Hele at være sammen saa tit og saa længe, som Folkesnakken tillod. Med disse stilferdigt tagne Beslutninger skiltes disse To, hvis Hjerters Tanker vare hinanden saa lige, og som i al deres Enfoldighed dog aldrig paa Yderlighedens Grænse tog Fejl af den rette Vej.

Da Laura var bleven alene og hendes inderste Tanke gik frem, var det Benedikte, hun mødtes med. Der var hurtigt draget en lige Linje mellem det nyligt Hørte og det i Baggrunden dæmrende Barndomssyn, hvor hun var bleven vækket ved Dørens Aabning og i Lampens Skin havde set Herluf træde ind, samt at hun lidt efter var staaet op, dreven af Skræk for, at han skulde gjøre Benedikte Fortræd, og havde da set hende staa omsluttet af hans Arme.

Hun ejede ikke Mistro i sin Sjæl, og Skinsyge vidste hun ikke hvad var; hendes Naturgrund var saa enkel, ren og god, at om ogsaa et saadant giftigt Frø blev nedlagt, det kunde ikke spire. Hendes første Tanke, den Slutning, hun drog ud af sin lille Overvejelse, var: at hans heftige Kjærlighed, som hun vel vidste ikke var et Bedrag, havde ved hendes letsindige Opførsel vendt sig fra hende; hun kjendte hans stolte Hjerte og vidste, at den Krænkelse, at se sig aabenlyst holdt for Nar af en flanende Ungdom, det kunde han aldrig tilgive hende. Ak! hun syntes, at hun maatte nedkaste sig for hans Fod, at han kunde gaa hen over hende som over et Støvfnug. Havde han søgt hen til Benedikte, da var det, fordi han vidste, at hun var værdig til hans Hengivenhed, han var ikke troløs, — hvor kunde det kaldes Troløshed! hun havde været troløs mod ham, og det havde han nu straffet hende for. Det kunde ikke nytte, at en underlig murrende Pine i Sjælen vedblev at mane frem den Tanke: han holder af en Anden og jeg er forstødt. Hjertet gav den ikke Lov til at tage Overmagten, og med denne Følelse forenede sig stadigt den skrækkelige Bevidsthed, at han var bleven bedraget af hendes egen Fader; thi det kunde jo ikke hjælpe, at hun vel vidste, hvem rette Skyldige var, det blev dog Faderen, som maatte bære Ansvaret.

Medens hun saaledes sad i sit Kammer og lod Nattens første Time gaa hen med sin stilferdige

Spekulation, var imidlertid Herluf i et forfærdeligt Sjælsoprør. Han havde tiet til Alt, han vidste knap selv hvorfor; men frygteligt havde det hobet sig op i Sjælen, og tilslut havde det været for ham, som han maatte knuse Stadshauptmanden med et eneste Slag. Men da Laura havde rejst sig saa modigt og taget hans Forsvar, aabenbaret saa ydmygt sine Fejl og staaet ligesom overstraalet af himmelsk Skjønhed imod den mørke, uhyggelige Baggrund af disse to haanende og arrige Mennesker, havde hans Hjertes Lidenskab atter rejst sig af den dybe Forkuelse, og han kunde have taget hende i sine Arme og stormet selve Himlen for sin Kjærligheds Ret.

Da hørte han Olden gaa bort, han indsugede lyttende de kjærlige Ord, hvormed Fader og Datter skiltes, ak! han længtes selv til Døden efter hendes huldende Kjærtegn! Saa hengik atter en Time. Vægteren sang Ellevesangens tungsindige Kvæde, det mørke Dige gik frem for hans indre Syn, det var som maatte han kaste sig ud i det og finde Svalning for sit Hjertes Brand. Da lukkedes en Dør; han lyttede, aabnede omsider sin egen Dør paa Klem; en smal Lysstrime skød hen over Gangen fra Lauras Kammer, hun sad da oppe, tænkte hun maaske paa ham, ventede hun paa ham? Han listede med højt bankende Hjerte hen til hendes Dør.

I dette Øjeblik rejste Laura sig op, hun stod indhyllet i sin hvide Natklædning og stirrede frem

for sig med drømmende Syn. Hun vidste ikke selv, hvordan det var gaaet til, men midt i Tanken om Benedikte var Andreas' Skikkelse gaaet frem for hende. Hun saa ham hin Morgen, da han tog den pludselige Afsked; hans smukke Ansigt var gjennemfuret af Smerte, og da han paa broderlig Vis rakte hende sin Haand, tumlede han hulkende ned paa Knæ foran hende, trykkede hendes Klædning ind til sit Ansigt og ilede Stunden efter bort uden at sige et Ord. Ak! hun vidste med sig selv, at hun i hint Øjeblik havde følt det, som om hendes Hjerte skulde briste. Men hun havde ikke sveget sin Pligt, nej! Hun havde forjaget hans Billede af sin Sjæl, og hun havde bøjet sig for Herrens Raad fra Evighed af. Men nu var hun forladt! Da kom det fristende Syn tilbage, det saarende Minde blev saa trøstefuldt at følge. Hun saa Andreas, saasom han havde været hin Dag, han kom, og endnu ikke vidste Noget om, hvad der skulde ske. Saa lys og glad! De Par Stunder bleve til et helt Liv! Faderen og han gik paa hver Side af hende, Rankenaturen vendte tilbage, snart hængte hun sig ved den Ene, snart ved den Anden, hun følte tydeligt, at Andreas tog hende op i sine Arme og løb overmodigt hen ad Gulvet med hende, medens Faderen sprang efter for at gribe dem. Da pludseligt trykkede han et Kys paa hendes leende Mund; Andreas! raabte hun og slog i Raadhed ud efter ham. Laura skjalv sammen ved i Natstilheden at høre Navnet udtalt,

men udstødte i det samme et gjennemtrængende Skrig; thi Herluf stod i den aabne Dør.

Hun blev staaende som rodfæstet og saa paa ham, medens han segnede ind til Dørkarmen og en Dødsblegheb bredte sig over hans Ansigt. De taug begge. Laura forstod, at han havde hørt hende udtale Broderens Navn, hvad skulde hun sige, hvad skulde hun gjøre, hun ræddedes for ham og for sig selv.

En Stund gik hen, da tren Herluf nærmere, lukkede Døren og gik langsomt imod hende. Hun saa op; han var forfærdelig at se til. Det var som naar en Myrdet vender tilbage for at udpege sin Drabsmand. Hun kunde ikke staa oprejst for ham, hulkende kastede hun sig med Ansigtet mod Gulvet.

„Ikke saa, Laura!" sagde han, og han løftede hendes skjælvende Legeme og lagde hende hen paa Sengen.

„Ak, forlad mig!" bad hun og løftede Hænderne imod ham.

„Vær ikke bange, Laura," sagde han, men Røsten var som hans Aasyn, den talte ikke fra denne Verden. Lidt efter lidt syntes han at kæmpe sig op til en Beslutning, men det var som naar en Olding gaar mod et Bjerg.

I Lauras Sjæl var kun Rædsel; havde hun ejet det store Syn, som skyder forbi alle Misvisninger og tilslut flammer op i en stærk Beslut-

ning, der klarer Alt, da havde hun, og hun alene, kunnet frelse ham i denne Stund; men hun kom ikke udenfor sin Aands Rækkevidde, og Skjebnen kom ikke videre end hun.

„Jeg hørte Dig kalde paa Andreas," fortsatte Herluf efter en lang Stilhed, hvori hun af Rædsel holdt for Øjnene. „Der var en Stund, da jeg ogsaa kaldte paa ham; men jeg vidste, han var borte. Jeg vidste, at han elskede Dig, og jeg saa, Du elskede ham, men jeg havde Lovens Ret, og jeg tog Dig, knuste Dit Livs Blomster, og trodsede Guds Tilsigelse i mit Hjerte. Jeg er en forbandet Mand. Hvormed skal jeg fri Dig ud af min Synd, hvordan skal jeg give min Bro'r tilbage den Ret, jeg har plyndret ham for?"

Han rejste sig pludseligt op fra Sengekanten, hvor han havde siddet, og vildt fægtende ud i Luften gik han hen over Gulvet, som om han slog sig igjennem en usynlig Modstand. Da standsede han med Et og vendte sig imod hende: „Jeg sværger ved den evige Gud, at Du skal blive fri!"

Og med disse Ord forlod han hende; men medens hun hensank i en fortvivlelsesfuld Graad, til Smerten omsider veg for Trætheden og hun sov ind, gik Herluf frem og tilbage i sin Stue, der længe lukkede sine mørke Vægge om ham som en Grav, indtil Morgenlyset skinnede ind og syntes at kræve Handling af ham.

Ja, han vilde handle! han havde endnu en Vilje i sin Aand, som kunde ramme ned en Pæl i Kjødet, og som kunde bryde Vej for en Beslutning. Han vilde kæmpe med sin Skjebne! Det var, som han følte et Livshaab røre sig i Sjælen. Han var skabt for Kamp; lettet strøg han Haaret fra Panden og saa sig om i Stuen, som om han søgte en Fjende. Han vilde ikke bryde sin Omgang med Benedikte, aabenlyst for Verdens Øjne vilde han færdes med hende som med en Ven. Hendes Aand var stærk som hans, og hendes tonende Sang var for hans Sjæl som Nattens Dugfald for den solbrændte Jord. Han havde endnu aldrig ejet en Ven, hun skulde være hans Ven for Gud og Verden. Og Laura? Ak, hende skulde han vogte som sin Øjesten; Fred og Mildhed skulde aande om hende, hun — hans Broders Brud!

Med denne Tanke stod han stille; Ulykkens Sky trak atter sammen over hans Pande, han lukkede Øjnene som for en Svindel og skød fra sig med begge Hænder. Kunde det nytte, han vilde lyve for sig selv? Han vidste jo det, han vidste!

I dette Øjeblik bankedes paa hans Dør. Han bød sit Kommind!, og Clamer Stub stod for ham.

„Hr. Pastor," tog han Ordet, uden at ense Herlufs mørke Blik. „Jeg har et Ærinde fra en gammel Ven, skjønt han ligger i Jorden; det er den hæderlige Borgermand, Skibskaptain Klyver." Han saa vist paa Herluf, men i dennes Miner

rørte sig ingen Sindsbevægelse af nogen Art. „Jeg kaldte ham Smugler, men det var af Venskab, forstaar De; havde han været en veritabel Smugler, var jeg ikke traadt over hans Tærskel, om han og havde en Engel ved Siden af sig, thi vel er jeg en læg Mand, og kan ikke vide saa god Besked om Engle og Sligt, men jeg tror dog nok, at Jomfru Benedikte kan siges at være en Engel, saa som man nu har dem i denne Verden."

Han standsede og ventede paa et Svar, men Herluf forstod, hvor Manden vilde hen, og han mødte ham med hele sin kolde Formalitet.

Dog dette tog ikke Modet fra den lille Mand, dertil var det for grundfast. „Som sagt," blev han uanfægtet ved. „Gamle Klyver var min Ven. Før sin Død sa' han til mig: „Nu faar De tage Vagten, Stub." „De kan kalde mig en Smugler for Vorherre," svarte jeg, „om jeg ikke skal være paa min Vagt til Døden løser af." Jeg har heller ikke forladt den, og hvis jeg har trykket en Finger paa Øjet ved visse Ting, saa er det forbi jeg tænkte: „hun har din Forstand ti Gange, Clamer, hun veed nok, hvad hun gjør, hun kan bedst selv holde Smuglerne ude, det velsignede Menneske!"

Her brast Stemmen, og de forræderiske Taarer begyndte sin Rislen; men da Herlufs Øjne fremdeles mødte ham med det kolde, stolte Syn, harmedes han over sin Veghed, en vild Vrede fløj op i ham, og for den ramlede enhver Betænkning over-

ende. „Men,“ vedblev han, „der er mange Slags Smuglere, der er dem, som gaa med Kongeflag paa Toppen, og hvad værre er, de sætte Helligaandstegnet i Stavnen, de høre Satan til!“

„Hys!“ bød Herluf og mødte med et frygteligt Blik den lille energiske Mand.

„Hvad!“ fnøs Stub og viste det Hvide af sine smaa Øjne. „De? Hys ikke mig ud, Helligaands-Smugler! De ventede til den Gamle var død, og som Aanden knapt var af ham, saa kom De, — smygende i Skyggen, og smygende ind i Hjertet, — thi det er Ulykken, at hun bærer Dem i sit Hjerte, og at hun har gjort det lige fra hun traf sammen med Dem i Oldens Hus. Hvad De den Gang har sagt eller gjort, det maa De bedst selv vide, men saameget veed jeg, at fra det Hus kastedes den første Sten paa hende, og det skulde undre mig, om ikke Nidsyge stod ristet i den. Og siden levede hun paa et Haab, som gik den Vej, hvor saamangen Mands Haab er gaaet. Da De saa giftede Dem, tog hun sig et nyt Forsæt, og hun har gjennemført det, jeg havde nær sagt, som en Mand, hvis jeg i denne Stund ikke skammede mig paa Mandens Vegne. Nej, hun gjennemførte det som en brav Kvinde. Og saa kommer De med Deres Helligaands-Miner, nej, det kan ikke nytte De vinker, tale vil jeg, ud skal det til sidste Pluk! — Saa sætter De Dem hen i Løndom for at nyde Godt af hendes velsignede Hjerte, men ser De, Hr. Pastor, det er

det, jeg kalder at smugle, og hvis Vorherre der trykker en Finger i Øjet, da er han ikke den Mand, jeg havde tænkt. Men han gjør det heller ikke, og jeg gjør det lige saa lidt! Det kan være, De i Deres Højlærdhed kalder mig en Nar, det kan og være, De tænker som saa: at naar hun en Gang har givet Dem sit Hjerte, saa har De Lov til at beholde det; men jeg skjønner mig ikke paa Fiks-Fakserier, Deres Højærværdighed, jeg er simpelthen Vagtmand, og kommer De igjen, der De veed nok, jeg sover ikke paa min Post —"

„Sig ikke et Ord mere," afbrød Herluf strengt, idet han tørrede Sveden af sin Pande og aandede op som efter en Afmagt.

Stub taug, men det var ikke efter Ordre; det var fordi Rørelsen atter betog ham og Taarerne paany rislede ham ned over det blussende Ansigt. Han havde imidlertid et rakst Lag til med et Par Strøg af sit Tørklæde at overfare hele Ansigtet, og da saas det ikke, at han havde græbt.

„Benedikte!" udraabte Herluf pludseligt og bredte Armene, men de sank ligesaa hurtigt tilbage, og han stod som en slagen Mand.

„Ja, De kan gjerne kalde paa hende, men det er noget sent betænkt," sagde Stub. „Forresten vil jeg ikke opholde Dem længer, jeg har sagt Dem, hvad De kan rette Dem efter, Farvel!" Stub tog sin Stok ved Siden og lagde Haanden paa Dørtaget.

Herluf saa op som af en Drøm, han veg nogle Skridt tilbage og udbrød atter i dybeste Smerte: „Benedikte!“

„Ja, Benedikte, Benedikte!“ sukkede Stub, satte sin Hat paa og gik. Men han gik ikke til Toldboden, han gik til Madam Warniches lille Hus. Han var vistnok ellers paa det Rene med, at den, som tjente Kongen, tjente Gud; men i denne Stund skilte han dog Begrebet, og syntes der var Grund til en Gang imellem at tjene Gud alene.

Da han tren ind i Stuen, sad Benedikte paa samme Sted som Dagen før og hensunken i den samme Forstenelse. Stub var ikke just, hvad man kalder: en fin Mand, men han havde noget Fint i Sjælen, og han forstod sig paa en skjult Sorg. Det var ham hurtig klart, at her var et Indsnit i Saaret bedre end Forhærdelse, thi et stærkt Menneske var bedre faren med en Kamp paa Liv og Død overfor Virkeligheden, end med afslappet at vige tilbage for en usynlig Fjende.

Han tog en Stol og satte sig hen til hende. Stunden efter tog han hendes Haand, som hun lod ligge viljeløs i hans. „Benedikte,“ sagde han stilferdigt, „jeg kommer fra Hr. Nordal.“ Hun for sammen og saa spørgende paa ham. „Jeg sa' ham min Mening rentud, og jeg haaber og tror, at han vil finde sig i Ret og Billighed.“

Hun rejste paa sig og tog sin Haand tilbage. „Hvad har De sagt ham?“ spurgte hun.

„Jeg talte som jeg tænkte, Benedikte. Jeg sa', at det var en Mand uværdigt at smyge sig ind og ud i et hæderligt Hjem ved Aftentide. Den, som gaar en ærlig Gang, kan gaa ved Dagen. Jeg spurgte, om han vidste, at han dermed stillede Dem op paa Torvet, saa hvert Menneske kunde kaste Sten paa Dem, nej, ikke Sten, men Skarn; thi et ondt Rygte slaar ikke ihjel, det bare udskæmmer."

„Et ondt Rygte?" gjentog Benedikte forskrækket og rejste sig helt op.

„Ja, Jomfru Benedikte, et ondt Rygte."

„Hvor har Nogen kunnet lægge Ondt i det?"

„Er han ikke en anden Kvindes Mand?"

Benedikte stod et Øjeblik i Uvished, da gik hun raskt hen over Gulvet for ligesom at trodse sig frem. „Jeg skal ikke drage et Suk over den Ting, hvad har jeg med Folk at gjøre?"

„Men, Hr. Nordal, har han heller ikke med Folk at gjøre?"

„Herluf?" spurgte hun. „Ak, han staar vel ren baade for Guds og Menneskers Syn."

„Sig hellere, at han staar som en Forpæstet, Benedikte, thi sandelig, der er ikke En, som ønsker at hilse ham over en Vej, og hans Kirke er, Gud forlade mig Ordet, som et Vinhus, der er gaaet af Brug. For hver Kirkedag er der mindre og mindre Folk, der vil ret snart ikke være Andet end de tomme Bænke tilbage, saameget mere som Hans Højærværdighed Bispen har givet ham Varsel —"

„Hvorom?" afbrød Benedikte.

„Om at føre en mere sædelig Vandel."

„Almægtige Gud!" udbraabte hun. „Ak Herluf! Herluf!"

„Ja, han sa' ogsaa „Benedikte!" Men det er ikke nok at raabe „Herre, Herre!" Naar han vidste, at han ejede Deres velsignede Hjerte, og lige fra første Stund han kjendte Dem — —."

„Det vidste han ikke," for hun heftigt op.

„Jo, han vidste, Jomfru Benedikte, vi talte jo om det." Men i det Samme slog det som et Lyn ned foran ham: Herluf havde ikke vidst det, det var ham selv, som havde forraadt det.

„Gud i Himlen!" stønnede hun, „har jeg ikke vaaget over min Hemmelighed som en Fugl over sin Rede?"

Stub havde rejst sig op, men sank nu overvældet ned paa Stolen igjen. „En Fugl over sin Rede!" gjentog han sorgfuldt.

„Og nu er det altsaa dog aabenbaret, ak, da har jo Verden Ret til at haane mig!"

„Nej, den har ikke, Jomfru Benedikte! og den skal aldrig faa det, saalænge der er en Blodbraabe i mig. De gjemte Deres Hemmelighed, som en Fugl gjemmer sin Rede," han tørrede rafkt sit Ansigt, som om han kunde have Lyst til at flaa det, og tog sig da energisk sammen. „Hør mig, Jomfru Benedikte, det er mig som er rette Skyldige, for det er mig, der har sagt ham det."

„De?" spurgte Benedikte, idet hun gik lige imod ham.

„Ja, jeg tænkte jo, han vidste det."

„Hvorfra vidste De det?"

„Jeg? ak, Benedikte! hvad gætter ikke et forelsket Menneske sig til — en Nar, — et Fæ! Husk hvad gamle Klyver sa': De er en Snushane, Stub! Ja, jeg er ikke andet end en gemen, fordømmelig Snushane, og jeg er ikke værdig til at sidde her i Deres Stue, jeg er værre end den værste Smugler, ja, det er jeg!"

Under dette Udbrud, som styrtede frem med en Heftighed, der hvert Øjeblik tog baade Mælet og Aanden fra ham, havde han fjernet sig fra hende, og skydende sig langs med den kalkede Væg nærmede han sig Udgangsdøren som En, der ikke er ret sikker paa, hvad der kan følge efter.

„Kjære!" udbrød Benedikte, rækkende Haanden imod ham.

„Gud velsigne Dem, Jomfru Benedikte!" jublede han, var med et vældigt Skridt henne hos hende, tørrede Ansigtet og stod foran hende som om han vilde sige: gjør med mig, hvad De vil, træd mig til Støv under Deres Fod, læg mig som en Hund udenfor Deres Dør, blot giv mig Lov til at være med Dem!

„Ja, ja, nu veed jeg, hvad jeg har at vente," sagde Benedikte fattet. „Han vil skamme sig ved

mig, og hun, som jeg har elsket saa højt, hun vil forbande mig. Ak Laura, om Du vidste!"

„Fat Mod, Jomfru Benedikte! De veed nok, Rette Skyldige, rette Skyldige kommer nok for en Dag."

Benedikte var gaaet hen over Gulvet, nu stod hun pludselig stille: „Hvem rette Skyldige end er, over mine Læber skal ikke udgaa nogen Dom, og den, som er min Ven, handler ligesaa."

„Det gjør han, Benedikte," sagde Stub. „Men den, som kaster Sten eller Skarn?"

„Faar kaste, til han bliver træt."

„Godt, jeg forstaar Dem: Det duer ikke i den Sag at kaste omkaps. Men det siger jeg Dem, at hvem som taler Ondt om Dem, taler Ondt om mig, og jeg er ikke lang at tøje. Herre Gud! tilgiv mig min Synd imod Dem, jeg kan med Sandhed sige: jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde."

„Det er det Mindste, jeg kan gjøre," hviskede hun træt.

Endnu stod han en Stund, men da Benedikte havde sat sig hen paa sin Plads igjen og syntes helst at ville være alene, bød han Farvel med et Suk og gik. Ude i Gangen kom Madam Warniche ham i Møde, og da hun saa Kalken paa hans Kjole, tog hun rasst fat med at børste ham af. „Herre Gud, Mojø! hvor har I været, I ser ud som en kalket Væg?"

„Jeg har været i Skammekrogen, Madam Warnicke," sagde han kort.

„Ak, I snakker, I velsignede Menneske!"

„Der er kun En i dette Hus, som er velsignet, Madam Warnicke, enhver Anden ufortalt, og jeg er ikke værdig til at løse hendes Skotvinge."

Dermed gik Clamer Stub, ganske langsomt og besindigt og med fuldt Overlæg; thi hvert Menneske, han mødte, Gammel og Ung, Mand eller Kvinde, skulde forstaa det: at han var væbnet til hendes Forsvar, og Gud naade dem, om han opdagede deres skjulte Miner!

Denne pludselige Vending i Forholdene var Stub, naar han skulde være ærlig mod sig selv, ikke uvelkommen. Han var slet ikke smaalig af Natur, men det, at Herluf sad der hver Aften og tog i Overmaal den Lykke, som han den hele Uge stred ærligt for at turde nyde hver Søndag, kunde han med sin bedste Vilje ikke ret finde sig i. Dog Stub var en Hædersmand; saa som han havde handlet, var det efter Samvittighedens Tilsigelse og ikke af Nid.

Imidlertid brændte der et Nag i hans Hjerte; for første Gang i sit Liv harmede han sig over, hvad han havde gjort. Den Kvinde, han vilde beskytte med sit Hjerteblod, havde han krænket i hendes helligste Ret, havde givet en Mand, en gift Mand, Vink om, at der var Fuglens Rede! Det Ord Fuglerede blev ved at gjentage sig for ham

og gjorde hans Synd endnu større, thi han vidste ikke noget mere Rørende i denne Verden end slig en lille Fugl, der sad med sine kloge Øjne og vogtede paa sin Rede. Han følte mer og mer, at Harme over en udspekuleret Smugler var slemt; en ustillet Hjertelængsel var meget værre; men værst af Alt var den evigt nagende Selvbebrejdelse; den tærede i Sandhed Livets Marv. Og da mente Stub, at vist ikke var der et Menneske mere ulykkeligt end han.

Men havde han kastet Blikket tilbage paa den Mand, som han for nogle Timer siden havde forladt i den rummelige, ved sine mange Bogrækker imponerende Stue, da havde han nok betænkt sig, om han endog ikke var istand til halvt at gjennemskue Omfanget af hans Kval.

Den frygtelig bratte Aabenbarelse af Benediktes sande Forhold til ham havde revet fra ham hver Støtte, og han svimlede over Afgrunden. Og denne Afgrund var ikke den Lovens Kløft, som gabede mellem ham og hende, heller ikke den Uret, han havde begaaet ved i hin Nat at indgive hende den haabløse Lidenskab, det var i et gjennemtrængende Klarsyn at se hele sit forspildte Liv, den dybeste Afgrund for et Menneskes Fod.

Hun havde elsket ham, hun med det store Hjerte og den stærke Aand, hun med den lifligt tonende Sjæl! Og hun var traadt tilbage i Livets Skygge for ubemærket at vogte over sit Hjertes

Løndom og bevare sin Kjærlighed ren for Herren! Hun havde staaet der i Kirken og sunget hans Højtid ind, havde lagt Blomster for Foden af hans Brud, var gaaet tilbage til sin Afkrog igjen, havde optaget sin stille Gjerning og sunget til den! sunget, saa selv han, hendes Livs Ødelægger, tilslut fik en Kvægelse for sit syge Sind ved som en Betler at staa udenfor hendes Dør og indsamle Smulerne af den rige Naadegave, hun tildelte Andre.

Og imens havde han ladet Lidenskaben spille op til sin Bærsærkergang, havde tilrevet sig med Vold Alt, hvad hans Attraa begjerte, og trættet med Vorherre, fordi han ikke vilde overtage Ansvaret. Thi vistnok var det svært at tjende Guds Vilje fra egen Vilje, men han havde dog forstaaet den; i de store Afgjørelser havde den talt, som fra Evighedens Dybder, op af hans egen Sjæl, han havde ingen Undskyldninger.

Og hvor var nu Udvejen? Hvor var det Sted, han kunde gjennembryde Skjebnens snærende Garn? At sige til sig selv: Du skal forsage, Din Livsvej skal være den øde Ørk, hvori intet Frø kan spire og ingen Fugl bygge Rede, Du skal tage Korset paa og følge Jesum efter — han følte i denne frygtelige Stund, at det vilde være ham en let Sag. Hvad var Fremtiden desuden for ham Andet end et sønderbrudt Kar — men dermed gav han ingen Gjenløsningsbetaling for de Andre, hvis Liv han havde forødt.

Dog ogsaa det at tage Korset paa og følge Jesum efter, er ikke saa snart gjort som det er tænkt. Det kræver en større Viljemagt end nogen anden Stordaad i Livet, og lader sig ikke gjennemføre med et Styrketag, saalidt som ved en aandelig Afmagt.

Men Herluf gik paa med det sønderbrudte Mod saa langt han kunde. Retferdiggjørelsens brændende Spørgsmaal var ikke mere hans Tankes nagende Orm; han bar Ansvarets uhyre Byrde og gik Dommen i Møde. Christus havde sagt: „Fader! ske som Du vil, og ikke som jeg vil"; der var da Vejen givet, der var Naadehjælpen, der Frelsen! Der tabte Døden sin Braad og Helvede sin Sejr.

Med dette for Øje arbejdede han ærligt i Kirkens Tjeneste. Den glimrende Taler var rigtignok forsvunden, men Herluf var en sand Præst for sin Menighed. Men for det Første smagte denne Næring slet ikke, som tilfløð den fra de samme Læber, hvorfra den forhen havde modtaget saa mangt et glimrende Skuebrød, der aldrig var bleven fordøjet, og dernæst var Manden en Gang for alle mistænkt. Det kunde ikke hjælpe, at han fra sit blødende Hjerte talte Livsens Ord til dem. Talte han i Ydmyghed, var han en Hykler, lod han Tordenen fra Sinai rulle for deres Øren, haanede man ham, og Haanet er en hæslig Kraft i Mennesket, som Intet staar sig imod. Det hjalp heller ikke, at Herluf i ydmyg Venlighed mødtes med

Menighedsfolket, man huskede hans Stolthed og kaldte dette for Fejghed, thi Mennesket vil beherskes, og Ingen er sikrere paa at kunne dette end han, som stiller sig udenfor deres Rækkevidde; hvem de kunne indhente, ville de forbi, og det opnaas ikke altid paa ærlig Maade.

Saa stod da Herlufs nye Prækestol, som han af saa svære Prøvelser havde bygget sig, ikke fastere end Børnenes sivflættede Gjøgestol, — En kunde holde den oppe, en Anden blæse den omkuld. Men han veg ikke. Naar et Par Tilhørere sad hist og her i den rummelige Kirke, hvor før Hundreder havde pakket sig sammen for at lytte til hans kolde Ord, da saa han den gamle, stammende Præst for sig, der trofast til Døden havde forkyndt Guds Ord af Hjertet, som han var kaldet til at gjøre det, for et Par fattige Mennesker, der mere af Vane end af Trang hver Søndag omskiftede sine smaa Rum med Kirkens højthvælvede Stue. Denne gamle Mand, som var død i hans Arme, tog han nu til sit Hjertes Skjold og Værge, og det tyktes ham, som havde han en Medbroder og Fører.

Dog Herluf satte hver Dag og Stund til af sin Livskraft paa denne Vandring, og der kom en hurtig Slut paa hans Evne. Han var skabt til en Kamp i Staal og Harnisk, ikke i Forsagelse, Striden imod Skyggerne udtømte Livets Marv.

Det syntes imidlertid, som om denne Forandring mildnede og jevnede lidt paa Sagen. Den

havde pludselig sprængt sig ud i en videre Kreds, men havde og ligesaa hurtigt draget sig sammen igjen. Herluf kom ikke mere til Benedikte; han kunde efter denne sidste Aabenbarelse ikke se hende, og hun ventede ham heller ikke. Rygtet søgte da en Tid efter nyt Byggemateriale, men fandt det ikke, og tog da paa at omforme og udvide Bygningen ved Hjælp af det gamle, der kunde jo gjøres det Utrolige ud af et saa haandgribeligt Stof som det nærværende!

Laura gik ydmyg og som en Bønfaldende ved Siden af sin Husbond, thi hans Mildhed og stille, nøjsomme Liv var for hendes Hjerte som en uafladelig Bebrejdelse; men Faderens jevnlige, oftest daglange Ophold i hendes ensomme Hjem, var baade for ham og hende en Lægedom, og naar de sade ved hinandens Side, smaasnakkende om Livets dagligdags Forhold, var der en saa mild Hygge udbredt over dem og den lille Stue, at det saa ganske ud som Lykke.

I det Oldenske Hus herskede Stabshauptmanden imidlertid med udstrakt Myndighed; thi at Skinnet af det Velstaaende endnu holdtes oppe over det Faldefærdige, kunde han med Rette tilkjende sig Æren for. Men uagtet Madam Lydia nok til det Yderste erkjendte hans Herredømme, var det dog som selv hun følte en Torn hist og her paa Beundringens Vej. Enevoldsen var, som alle moralsk Fejge, tillige skjult brutal, og naar han enten ikke

kunde glimre med sine aandelige Pakhusvarer, eller forsmaaede at gjøre det, var han et simpelt, kjedeligt Hverdagsmenneske, der fik selv Søster Lydia til at gabe. Kun naar det Onde kom op i En af dem og fik sin Gjenpart vækket hos den Anden, da var hun i samme Aandedrag det spillende Firben, og han den spottende Dæmon.

Den, som tilsyneladende led mest under Tingenes nye Stilling, var Clamer Stub. Han var hverken legemlig eller aandelig udstyret til ret længe at gaa omkring med Selvbebrejdelsen; det var for ham en Fredløshed, som snart vilde føre til Undergang. Imidlertid var Lykken ham saa god, at han fik en heftig Forkølelse, og maatte gaa til Sengs; det gav en Afbrydelse. Og da Benedikte efter et Par Dage uventet tren ind til ham og lagde sin Bedrøvelse over hans Sygdom saa kjærligt for Dagen, kunde han gjerne have staaet op i samme Stund som en helbredet Mand, saa gjennemstrømmet blev han af Lyksalighed.

Martha-Kone, som i denne Kummerstid kun havde opnaaet for al sin Omhu at blive tilraabt med „Kone", fik nu sin Yndlingstitel Kone-Pige, i Forening med saamange Vink og Blink og „I veed nok" og „Skynd Jer lidt", at hun fløj ud og ind som en Kat i Blæst, medens Stub, rejst paa den ene Albue, holdt sig livfuldt oppe mellem Dynerne.

Det varede da heller ikke længe, før Kone-Pige tren ind med en Bakke, hvis Besætning af Krystalglas, Karaffer, Syltetøjskopper og Kagefade klirrede og funklede med en saa festlig Indbydelse, at Stub trodsede alle Formaninger og satte sig helt opreist i Sengen, vinkende til Karaffen, pegende paa Glassene og givende Tegn til Syltetøjet, medens han i et væk smilede og nikkede til Benedikte, saa hele Ansigtet gled ud i en Sol.

Dette Besøg gjentoges i de følgende Dage, og Stub laa saa smilende i sin Seng som en af de lykkelige Øer i det stille Ocean, og havde for den Sags Skyld ikke højere Ønske end at være syg og sengeliggende sin Levetid. Dog Alt har sin Grænse, og da Benedikte skjønnede, at Stub i Grunden var vel tjent med at komme ud af denne Henrykkelses-tilstand, udeblev hun, og Stub mældte sig rask.

Men der er noget farligt ved Mundsmagen! Det at se Benedikte i sit Hus, at se hende siddende i sin Nærhed, at blive rækket et Glas Drikke af hendes Haand, at høre hende tale paa den milde, huldende Maade, som hun havde talt til gamle Klyver, det var Altsammen Noget, som en Gang smagt, i høj Grad fristede Appetiten. Og se, da hændte det Mærkelige, at Clamer Stub blev sygelig. Han gjorde sin Gjerning fuldt ud paa Toldboden, var som sædvanlig rundt i alle Kasser, Kister og Kroge paa de ankommende Fartøjer, var rap som et Lyn til at slaa ned over den, som syntes at

have Noget i Baghaanden, men desuagtet erklærede han sig for **sygelig**, satte et Ansigt op til sig selv som Halvmaanen til en Storm, og lagde sig til Sengs en Dag i Ugen.

Om Kone-Pigen skjønnede Sygdommen, er ikke godt at vide, hun gik om med en Mine, som syntes at tyde hen paa et vist Skjøn; men at hun forstod, hvad Medikament der kunde raade Bod paa den, det beviste hun. Det var sikkert, at hun paa slige Dage havde et Ærinde i den Kant af Byen, hvor Benedikte boede, og at Madam Warniche fik et Vink om Tilstanden, det hun da hastigt afgav til Benedikte og med en saa bekymret Mine, at naar hun i det Samme satte sig hen for med et Suk at tage fat paa sin Papirkrusning, var der tilsyneladende ikke meget Haab om Clamer Stubs Liv. Benedikte vandrede da selvfølgelig ud til ham og tog Sygeplejen op igjen, saa godt det lod sig gjøre med en frisk Mand, der til Trods for al sin Umage ikke kunde holde Ansigtet i Sygeligheds-folderne, naar hendes elskede Skikkelse viste sig i Døren.

Saa levedes der til alle Sider videre paa et Slags vaklende Hold, der vistnok kunde bære oppe for en Tid, men umuligt støtte et helt Liv.

Herlufs stærke Vilje til at gjøre Loven Fyldest gav ham ingen Støtte, thi netop indenfor Lovens

Grænse laa det sprængende Skjebnestof. Alle Udgange vare lukkede; om han gik paa med Vold eller med Læmpe, der var ingen Fremtid at vinde; overalt hvor han traadte stødte han an mod Skaarene af sit søndrede Liv.

En Gang endnu havde det været som om Skjebnen gjorde ham et Tilbud til Frelse: da han saa uventet erfarede, at Benedikte elskede ham og i de mange Aar havde bevaret ham sin Kjærlighed ren og udelt. Det forekom ham som han skulde kunne leve paa den Bevidsthed alene; give Gud, hvad Guds var, og holde Loven i uforkrænket Agt. Men da kom Verden med sin Raadighed; Mistanken stod der, den lod sig ikke rokke! og Jorden sank under hans Fod, medens Afgrunden aabnede sig. Livets Røst forstummede, og op af Haabløshedens Dybder skreg Skjebnedommen imod ham: Din Gjerning er forspildt, thi Tvivlen vrænger af Dit Hjertes Sandhed. En Kvindes store Kjærlighed har Du forødt, Din Broderret har Du traadt under Fødder. Med Englen har Du kæmpet — — Fortabt!

Saa kunde han tilslut ikke fatte sig selv og sin Tilværelse uden som et rustent Stenge, en tværsat Sten over den Vej, hvor Andre skulde frem. Og med denne Tanke gik han rundt i Sjælens vildende Mørke, søgende som Dyret i Buret hvileløst efter en Udgang. Imedens gjorde han dog sin præstelige Gjerning Fyldest. I Kirken var det eneste

Sted, hvor han følte sin Ret. Uden Bitterhed og uden Afladelse gik han did, besteg med sænkede Øjenlaage og uden at vakle Prækestolen, skjønt Gjenlyden af hans Skridt i den tomme Kirke slog smerteligt tilbage paa hans Hjerte. Saa havde han atter det trøstefulde Møde med den gamle, stammende Præst, der i sin Dødsstund ligesom havde udnævnt ham til sin Efterfølger, og han fulgte, men ak! som Skyggen følger Livet. Den gamle Præst var gaaet paa til sidste Dag med en viljefast Sjæl, Herluf gik paa med sit brudte Hjertes farveløse Idræt. Det tyktes nok som hans Svaghed var Forsagelse; men naar Mennesket opgiver sig selv, opgiver Skjebnekampen, da er det ikke Forsagelse, men Svaghed.

Under dette gik nu Sommeren hen. I det Oldenske Hus havde Stabshauptmanden, saa længe det lod sig gjøre, holdt en Sikkerhedsfane oppe over Forretningen ved Hjælp af sin dæmoniske Autoritet; men det var et farligt Støttepunkt, thi Alle sigtede efter det i Skjul. Man kan og dække saa godt man vil over en virkelig Tilstand, der bliver dog Steder, hvor den blotter sig selv, og er først et saadant opdaget, falder snart hele Skjulet. Havde Olden i sin hjertelige Enfoldighed vedblevet at skjøtte sin Handel, var der hengaaet lang Tid, inden man havde nænnet at se ham paa Fingrene; Stabshauptmanden derimod paadrog sig uvilkaarligt Opmærksomhed, og der blev ikke altid raabt Hurra,

naar han med ondskabsfuld Kløgt svingede Sikkerhedsfanen.

En af dem, som syntes at drage Autoriteten stærkt i Tvivl, var lille Clamer Stub. Han var i den senere Tid bogstaveligt efter Enevoldsen som en Hveps efter en Sukkertønde. Dette var en ny Opdagelse for den stolte Patricier, at se en slig Plebejer gaa sig i Vejen med den mest gjennemtrængende Uforskammethed, og ikke lade sig forjage ved nogen Spotteglose, end ikke den mest udsøgte af Lageret. Hvad betød det?

Stabshauptmanden var dog snart paa det Rene med, at det kunde ikke være Andet end hin, hundrede Gange fordømte, Naturens Opstand imod Optugtelsen overfor Benedikte, som havde ført ham denne Snushane paa Sporet. Der var imidlertid ikke Andet for end at jage ham fra sig og dække sig saa godt han kunde.

Dette mærkede Stub sig nøjagtigt og det var ham ikke imod; han vilde ganske rigtig hævne Benedikte, hvis hele Livshistorie han under de mange Sygebesøg endelig stykvis havde indsamlet. Begivenheden med ham og Herluf havde aabnet Fortroligheden, og da det Største var sagt, fulgte det Mindre bagefter. Og herved fik Stub et velkomment Vaaben i Hænde. Han hverken turde eller kunde lade sin Forargelse gaa ud over Herluf, det var jo det Samme som at lade den gaa ud over hende, som endnu bar ham i sit trofaste Hjerte,

men Stabshauptmanden, det var just det rette Maal for hans Snushanenatur. Slig en Paradesejler, hvor der ikke fandtes et Rum i Lasten saa stort som en Fyrsvamp, der ikke var indstuvet med Kontrabande og røvet Gods. Han skulde have den Ære at hilse paa ham ved Lejlighed!

Da hændte det en Morgenstund som Nordlands-stevnet netop var aabnet, at Stub med det for-nøjeligste Ansigt af Verden sprang i en Baad ved Toldbodbryggen, og staaende oprejst med Hatten i Haanden lod Vinden lufte hen gjennem sit Haar, der syntes at være unaturligt sammenpakket oppe paa Hovedet, næsten som en Fuglerede, men som her i det friske Luftdrag løsnedes af Tvangen, og følgende Bækstens naturlige Fald blottede en Isse, der var lige saa skinnende som Mandens Pande, men gav forresten Ansigtet et endnu fornøjeligere Udtryk. Da Baaden havde lagt til ved Tyske-bryggen, var Stub med et energisk Sprang oppe paa Land, og idet han ganske usædvanligt stak Næsen frem, var Snushanen umiskjendelig.

Ved den Oldenske Stue laa en Nordlandsjagt ind til Bryggen, og Udskibningen af Tran og Fisk var i fuld Gang. En Stund stod Clamer Stub og saa til med den ligegyldigste Mine af Verden, endelig vendte han sig med samme Mine og gik indenfor i det aabne Pakhusrum, hvor Til-maalningen af Tran og Vejningen af Fisken gik for sig. Her var anbragt over et stort Træ et

Maal, som, naar det var fuldt, hvælvedes og tømtes for atter at fyldes. Clamer Stub saa længe til med et velvilligt Smil, en af Maalerne skulede hen til ham og likte ham ikke. Nordlandsfaren stod hos med dum Paapassenhed, det Hele var præget af et sløvt Hastværk.

„Det tager Tid med at faa det Maalet fuldt," sagde Stub venligt.

„Det tager den Tid, der trænges," blev der svaret. Nordlandsskipperen saa nysgjerrig paa den lille Mand, som blandede sig i det, der ikke kom ham ved.

„Der skulde ikke være en Læk et eller andet Sted?" spurgte han muntert, greb raskt til før Nogen kunde hindre det og løftede Maalet, hvor Trannen ganske rigtig silrede ud gjennem et Par Huller i Bunden. „Det er forstandig gjort," sagde Stub, fremdeles fastholdende Maalet og løftende det op mod Dagslyset. Nordlændingen begyndte at rase og skreg paa Falskneri.

I det Samme ankom Stadshauptmanden med et Par andre Kjøbmænd og tren forundrede ind. „Ah!" udbrød Enevoldsen, da han saa Stub. „Hvad forskaffer mig Æren af et saadant Besøg?"

„En simpel Snushaneforretning, Hr. Stadshauptmand. Der er et Par slemme Huller i Deres Tranmaal; jeg er ræd, at Deres Ære gaar til Spilde. Ja undskyld, jeg har andre Ting at passe."

Og dermed strøg Clamer Stub ud af Pakhuset uden at ense Nogen af de Tilstedeværende.

Dette gav et vildt Optrin. Nordlændingen var styrtet affted for at hente sine Folk til Vidne og ankom med en hel Flok, som han havde skreget sammen, netop da Stub fandt det passende at gaa. Han saa, at Sagen nu var i gode Hænder! Blev den ogsaa truet ned paa en Side, den vilde række Hovedet op paa en anden. Saa stod han Stunden efter igjen i Baaden med Kursen mod Toldboden og fløjtede falskt saa det peb hen i den blanke Luftstrøm, medens han samlede omhyggeligt de løsnede Haarduske og fik dem tvunget op i den modsatte Retning.

Paa Børsen mødte Stadshauptmanden ikke frem den Dag; men han var der alligevel, og hans Ryg fik fine slemme Mærker, og det sporedes, at hans egen giftige Yngel var den værste. De, som havde taget Lærdom af hans Haan og fulgt ham som et Slags Skjolddragere, vendte nu sit Friløb imod Anføreren og levnede ham ikke et Naaleøje at komme igjennem. Det kunde ikke hjælpe ham, at Mistanken nævnte Andre, der ogsaa gjorde Brug af Hansernes gamle Misbrug med falsk Vægt og Maal, Beviset holdt sig til sin Mand, og Stadshauptmanden var fældet.

Da Olden mødte frem paa Børsen, en Akt, han trods sin Umyndighedstilstand aldrig forsømte, overøstes han med Skamord. Men Olden var en

ærlig Mand, og vi vide, at han paa et vist Punkt kunde rejse sig. Aandeløs styrtede han ud af Børsen og hen til sit Pakhus, rev op af en Krog det gamle henslængte Maal, greb et Lod, som stod ved Vægten, og med disse Ting ilede han tilbage. Kastende dem midt paa Gulvet, satte han i et Graadhyl, og svor med fem Fingre løftet, at han aldrig havde, med sit Vidende, forkortet Nogen sin Ret.

Men det blev ikke derved! Olden var nu en Gang begyndt, og han standsede ikke før han havde kastet alle Fortielserne overbord, saavel den, at Svogeren havde draget sin Kapital ud af Handelen, som og den, at Herlufs Formue var tabt. „Summa Summarium, Clas Olden er fallit!“ Med det Jammerssuk forsvandt han fra Børsen.

Denne Aabenbarelse virkede som et Tordenslag paa hele Kjøbmandslauget; men alligevel var der En og Anden af de Ældre, som rørtes ved denne aabenlyse Færd, og som samraadedes om at støtte Olden. Han hørte jo dog hen til den faste Stok, og hans Fald ligesom vanklædte en hel Række; der maatte gjøres Noget!

Da fremkom Olden med det Forslag, at lade Sagen bero, indtil han havde skrevet til sin anden Plejesøn i Holland og forhørt sig, om han maaske vilde sætte sin Formue ind i Handelen og overtage det Hele, det var jo da paa en Maade fra Fader til Søn.

Denne Frist blev ham efter nogen Overvejelse og under gode Garantier tilstaaet, og Andreas fik ved ét Sejlskib nogle Uger senere Plejefaderens Brev med Beretningen om Husets sørgelige Skjebne.

Saaledes klarede Olden ganske godt for sig og gik fredlyst omkring imellem Folk, medens Stadshauptmanden greb til den sidste Tilflugt: at foragte dem, samt med Indignation at kræve sin Afsked fra den Hæderspost, Byen havde skjænket ham; man var ikke værdig til at beholde ham! Men alle falske Hold falde hurtigt, naar det første Stød er givet. Byen gav ham uden en Beklagelse den Afsked, han havde søgt, og havde vissselig sparet ham Ulejligheden, hvis han havde givet Tid et Par Uger. Paa den nuværende Trone, som han byggede sig af temmelig usle Brokker, fulgte ham ingen Smigrere; den eneste Værdighed, han beholdt, var Søster Lydias Beundring, og da de Begge vare lige galdefyldte, nød de i Forening den Respekt, som det Skadelige altid aftvinger Folk. Der findes Flere, som bygge sin Magt op af Andres Fejghed, end der findes af dem, som med Mod vinde sit ærlige Herredømme.

Da kom efter nogen Tid et Svar fra Andreas; han vilde med det Første afsejle fra Holland, haabende ved gunstig Vind og Vejr snart selv at være tilstede for at paase det Fornødne og yde sin villige Hjælp.

Dette Brev satte et straalende Mod i Clas Olden. Han lo og han græd, fulgte Ehrenreich

Nordal til Jorden og afhentede Andreas fra Fartøjet i en flagsmykket Baad, Alt i et Aandedrag. Og da han berettede den glade Tidende for Laura, var der en saadan hovedkuls Fremstyrten snart af en glad Forhaabning, som kom leende til Verden, og snart af en forblommet Ytring, der fødtes med et Suk og begravedes under Bestemmelsen, at det var som de i Fødslen sprang Buk over hinanden. Derfor mærkede han sig heller ikke Lauras dødelige Bleghed, og at hun maalløs havde modtaget hans Budskab; han fik sagt, hvad han trængte til at sige, og var da med Hatten i Haanden ude af Døren igjen, der var Mange, som skulde underrettes! og det var ingen taabelig Indbildskhed, men et godtroende Hjertes Tanke, naar han mente, at den hele By sad og ventede paa hans glade Budskab.

Da Laura var bleven alene, stod det som en skrækkelig Ulykke for hende. Hvorledes vilde et Møde mellem Brødrene kunne ske efter alt det, som nu var hændet, og under den mørke, sindssyge Tilstand, hvori Herluf for hver Dag sank dybere ned? Hun bar paa saamegen hemmelig Sorg og Frygt, at Andreas' Komme for hende ingen Lys eller Lindring spaaede, men kun Ulykkens Forøgelse.

Hun bad til Gud om en Udvej; Graad fyldte hele hendes Hjerte, og haabløs sad hun og stirrede omkring sig, som søgte hun en synlig Hjælp. Da hørte hun Herluf komme tilbage ud over Kvelden

og, som han plejede, gaa til sit Værelse uden at tale med Nogen, og der bævede en Tanke gjennem hendes Sjæl, den laa saa nær, men tyktes hende dog som en Kaldelse fra Herren: Hun vilde gaa ind til ham og sige ham, hvad hun tænkte, og faa hans Raad og Bistand.

Stunden efter traadte hun skjælvende over hele Legemet ind til sin Mand. Han sad rugende over sit Tungsind som sædvanlig og for sammen ved Synet af hende; men han taug.

Et Øjeblik stod hun aandeløs; Skrækken havde jaget hendes Hjerte som Falken den vilde Due, men Modet kom tilbage, et frygtsom, lidet Mod, der dog aldrig veg i Farens Stund. „Herluf," sagde hun, „Din Bro'r kommer, han vil redde Fa'r ud af Forlegenheden, derfor kommer han."

Herluf saa paa hende med sit gjennemtrængende Blik. Det svimlede for hende, og hun lukkede Øjnene.

„Ak, red mig, Herluf, lad ham ikke komme!" hulkede hun og sank paa Knæ foran ham.

Herluf rejste sig med en pludselig Kraft, drog hende op til sig, strøg med Haanden de klare, trillende Taarer af hendes Kinder og kyssede hendes Pande. „Redde Dig, Laura? Ja, jeg skal redde Dig! Gaa Du til Ro, Kjære! — — vi tales ved imorgen."

Dermed slap han hende, og hun gik trøstet tilbage.

Næste Dag kom Olden igjen og strøg nu lige ind til Herluf selv. Og her udgød han sig paa sin forvirrede Maade over Andreas, Ligfølget, Guds Bestemmelse contra hans Bestemmelse, Afhentningen i Flagbaaden, den udmærkede Vind, som Vorherre lod blæse fra Holland stik imod den norske Kyst for at vise Svoger Enevoldsen, at der var Hjælp at faa fra andre Kanter! Han omfavnede tilslut sin kjære Plejesøn, som han bad Gud velsigne, kyssede ham paa hver Kind, og styrtede videre frem paa sit Triumftog.

Herluf skrev den hele Dag, lukkede sine Breve ned i sin Pult og ordnede forskjellige Dokumenter, som medtog Størstetiden af den korte Augustaften. Da lukkede han sin Dør af og gik.

Henne i Svalgangen stod han stille foran Lauras Dør og lyttede, da aabnede han den og tren ind. Hun for skræmt op ved hans uventede Komme og saa sky paa ham. Han blev staaende indenfor Døren.

„Laura," sagde han mildt, „forlad mig min Skyld!" Han gik imod hende, og hun stod op. „Vær ikke mere ræd for mig, Laura, nu kan Du være tryg."

Der var en saa sorgfuld Mildhed i hans Røst og i hans Blik, at hun kunde ikke taale at se det, men brast i Graad og lagde sig ind til hans Bryst. Her strøg han hende endnu en Gang over de fine Kinder og saa længe inderligt paa hende. „Ak,

min Guldbronning! Du falmede og visnede i min Gaard."

Saa trykkede han et Kys paa hendes Læber, sukkede et Farvel og gik.

Hun stod overvældet og lyttede efter hans faste Skridt, som fjernede sig fra Husdøren. Saa god og mild havde han ikke før været, hvorfor havde hun den underlige Skræmsel i Sindet, at hun ligesom maatte vige tilbage ved hans Nærmelse? Det skulde overvindes! Naar blot Andreas ikke kom, vilde hun nok faa Magt over sig selv og vænne sig til Herlufs Maade, og da skulde det endnu blive saa godt!

Klokken var over ti, Madam Warniche var gaaet til Ro, og Benedikte sad i Krogen bag det aabne Vindu. Luften var lummervarm og fyldt med Torden, det var som de store Lindetræer langs Havemuren sov, saa stille og tungt hang Løvet paa de svære Grene. Levkøjerne henne i Madam Warniches Vindusfang og den store, mørkerøde Nellike hos Benedikte, fyldte Rummet med sin krydrede Duft. Der var Lydløshed overalt, og i det underfulde Halvmørke var det som der udrugedes en Begivenhed, hvorved baade Land og Vand stod lyttende med tilbageholdt Aande. Benedikte sad længe, som lyttede hun efter Nogen. Hendes Hjerte

svulmede af Længsel. Ak! hvorfor havde Verden taget den Glæde fra hende, at sidde her i Aftenstilheden og synge hans vilde Sind til Ro!

Da aabnedes Døren ude i Svalgangen, Trin lød nærmere, og Herluf stod for hende.

„Herluf!“ udbrød hun og gik ham i Møde.

„Ræddes Du for jeg kommer saa sent?“ spurgte han. „Det har sin Aarsag, skjønner Du.“

„Det kan jeg tænke,“ svarede hun sagte. „Sæt Dig, Herluf, Du ser træt ud.“

„Jeg faar snart Hvile,“ sagde han og smilede til hende.

„Hvad er det, Herluf, mit Hjerte vil sprænges, hvad har Du for?“

Han saa sig omkring. „Her var godt at være,“ sagde han og hensank et Øjeblik i Tanker.

Benedikte skjalv, hvad stod for?

Da løftede han Ansigtet og saa hende fast i Øjet. „Tak for Din Kjærlighed, Benedikte!“

„Ak, jeg blues!“ sukkede hun.

„Blues Du, fordi Du fulgte Guds Tilsigelse? Du, som ikke veg ud af Sporet hverken i Strid eller Nød!“

„Jeg blues for Dig, Herluf, ikke for Gud, han har set min Tanke, det har ikke Du.“

„Ja, ve over den, som maa blues for Gud!“ sukkede han. Da slog Kirkeklokken langsomt elleve Slag, det hørtes i den dumpe Stilhed som om de rammedes ned i Jorden, og Taarnvægteren sang.

Herluf lyttede og Benedikte stod i aandeløs Forventning.

„Saa," sagde Herluf, da Sangen var endt. „Nu er Dagen slut og vender ikke mer tilbage. Husker Du hin Nat, Benedikte, da Du sang Vægterverset efter i det aabne Vindu?"

„Du veed jo, at jeg aldrig har glemt det, Herluf."

„Da sang Du Livet ind for mig, syng det nu ud, syng „Dagens Gravsang" om Du mindes den?"

„Tror Du, jeg har glemt de Ord, som Du har udtænkt, Herluf!"

„Saa syng den her i min Arm, Kjære!"

„Ja, Herluf," hviskede hun. „Men naar Hjertet græder, hvordan kan det da synge?"

„En Gravsang ikke?"

Hun aandede tungt og foldede sine Hænder. Hans Arm omslyngede hende fast; men der var en gruelig Forskjel paa denne Omfavnelse og hin første i det lille Kvistkammer; kun holdt denne, hvad den lovede, og det gjorde ikke hin. Saa istemte hun med bævende Røst og sang de tungsindige Ord, som Herluf i sin Smerte havde digtet dem til den ellevte Time:

Nu stiger Natten sorte,
Og Gravens Klokke slaar,
Af Dødens mørke Porte
Skyfølget tyst fremgaar.

Gud vogte min syndig Sjæl! —
Du Dag, som randt,
Du Haab, som svandt,
Mit ganske Livs Farvel!

„Tak!“ hviskede han og saa hende endnu en Gang ind i Øjet med sit luende Blik. „Mit ganske Livs Farvel!“ udbrød han, trykkede et Kys paa hendes Læber og slap hende af sin Arm.

„Herluf!“ skreg hun, „hvad har Du for?“

„Jeg gaar nu min Soningsgang, Benedikte.“

„Jeg følger Dig, Herluf!“

„Det gjør Du ikke. Fra nu af er jeg alene med Gud, han er mit Vidne og min Dommer.“

Dermed gik han, og Benedikte stod raadløs tilbage. „Hvad skulde hun gjøre? Skulde hun adlyde hans Befaling? Det strenge Syn, hvormed han viste hende fra sig, var det ikke en Sjæls Urokkelighed, som skilt fra alt Jordisk gaar frem i ensomt Møde med Gud?“

Der var en gruelig Vaande i hendes Sjæl. Det tyktes hende umuligt at blive her i Ro, medens han gik den frygtelige Vej i Nattens Øde. Men hvor skulde hun søge ham, og hvis hun fandt ham, maatte hun da ikke skjælve tilbage paany ved den samme mægtige Urokkelighed i hans Blik? Dog inde kunde hun ikke være! Ud af det lumre Mørke maatte hun, hvorhen det saa bar.

Og ud gik hun, op over Landevejen, indover til det mørke Dige. Det var jo Forfærdelsens Vej for de Mange, hvem Dødens Mørke fristede væk fra Livets kvalfulde Lysning; — hvem kunde vide!

Da hun endelig stod ved Bredden af Søen og det sorte Vandspejl af og til skinnede op i de krydsende Lyn, ligesom naar en vild Glæde farer over et truende Aasyn, vidste hun endnu ikke, hvad hun skulde gjøre, hun holdt blot Aandedraget tilbage og lyttede.

I det Samme strøg en Skikkelse forbi hende, dog uden at bemærke hendes Nærhed. Den kom inde fra Isdalen og forsvandt i det dybe Mørke under Ulrikken. Det var ham! Hun havde gjenkjendt ham, men hendes Tunge var lammet og hendes Fod var som vokset fast til Jorden.

Da hørte hun Aareslagene fra en Baad, der roedes hastigt frem over Vandet. Den kom nærmere og nærmere, omsider lagde den hen under det fremspringende Fjeldstykke ved Ulrikkens Fod. En underlig, enstonende Sang istemtes, det var som en gammel Psalmetone, men pludseligt ophørte den, og i det Samme skimtede hun en Skikkelse paa Fjeldknudens Top.

Hendes Hjerte sammensnøredes, og al Livsens Kraft forgik hende, blot lytte kunde hun, men kunde hun høre? Det tyktes hende, som om Skikkelsen paa Fjeldknuden talte stærke Ord, saa det

gav Gjenlyd omkring i Natten, men hvad sagde han? Det forstod hun ikke.

Da for et takket Lyn ned over det mørke Fremspring. Hun saa Herluf overskinnet af det, der hørtes et Fald i Vandet med dump Gjenlyd, hun udstødte et vildt Skrig og sank til Jorden.

Rundtom var atter den dødeligste Stilhed, kun nu og da afbrudt af et kort Tordendrøn, der trak sig indover Isdalen.

Da en livsfrisk Sommermorgen gryede frem af Nattens lumrende Mørke og Himlen stod høj og klar over Svartediget, svømmede en Baad omkring uden Styrer, og de usle Aarer plaskede efter ligesom et Par affældige Haandlangere i Arbejdsherrens Spor. Og op gjennem Dalen gik en dødslammet, ensom Kvinde, hvem Livets vaagnende Herlighed var en uforstaaelig Tale. Hun havde havt et Møde med Dødens Rædsel, og hvad hun end saa herefter med Legemets Øje, for Sjælens Syn stod Billedet af den lange Nat foran Dødens Vand, og over det gik aldrig mere Dagen op.

Henad Formiddagen drev den styringsløse Baad med Aarerne ind paa Sandskrænten, og der blev givet Agt; thi hvor Baaden var landet, vilde nok følge en Sandgraver efter! Henad Dagen blev det undersøgt, og da viste sig, at der laa To i Stedet for En, den Ene med et fast Tag i den Anden. Han havde ikke sluppet for Livets Pris!

Men den Ene af disse To vilde jo dø, og dersom da den Anden ikke vilde slippe ham, — maatte han følge ham i Døden.

Saa blev nu adskilt, hvad Døden havde forenet, og Herlufs Lig blev roet til den anden Bred, hvor snart efter Udsendinge fra Byen modtoge det. Og medens Præsten ved en velvillig Underskyden af Sindssygdom, som det store Pengetab gav fuld Troværdighed imellem Folk, fik en herlig Begravelse, fik hans blege Stalbroder en Plads i Skamkrogen paa den nærliggende Kirkegaard og afsluttede her den mørke Familjesaga.

Det gav Rystelse og Rædsel i Herlufs stille Hjem, hvortil Olden i den senere Tid mere og mere henregnede sig; det gav en triumferende Opvækkelse mellem de to sidste Spirer af det Enevoldsenske Hus, der i sin Fornedrelsesstand endnu bevarede Familjetraditionen, — og det tog Livets sidste Modstand fra Benedikte.

Hendes Hjertes Mage var gaaet bort, thi det forekom hende, som om han ikke var død, men var gaaet en mørk, forfærdelig Vej, der førte fra Livet til Døden. Paa denne Vej fulgte hun ham i Angst og Bæven, men med en Længsel, der hurtigt tærede hele Livet ud.

Da ankom efter en Tid den ventede Broder og delte Ulykkens Rædsel med de Efterladte, og naar han med Laura og Olden sad sammen i deres sorgfulde Hjertes Enighed, og den Ene søgte at dække det mørke Syn for den Anden, var den ulykkelige Mands Minde fredlyst i det Hjem, hvor han med Vold havde villet bygge Lykkens Tempel, og hvorfra han i Sjælens Fortvivlelse var gaaet Tidens og Evighedens Anordninger forbi og selv havde affastet det Legeme, som forargede ham.

Andreas Nordal var ikke mere den heftige Yngling med det næsten kvindeligt smukke Ansigt, som da han i Henrykkelse havde kastet sig paa Knæ for Laura og med graadfuldt Aasyn havde sagt Herluf det evige Farvel; der var kommet Fasthed og en vis Stolthed over ham, som klædte ham godt, thi den afdøde Moders skjønne Øjne lyste endnu med en blid Sjæls Klarhed over det Hele. Han var, som vi veed, ikke udstyret med store Evner, men de, han havde, vare blevne godt udviklede; han var en flink, snarraadig Handelsmand, der ved Dannelse og Kundskab nok kunde tage det op med en gammeldags Handelsstok, selv om Tonnemændene gik ham lidt overseende tilmøde og ved sine guldknappede Stokke lod klinge Millionærens Højsang. Andreas forstod at dæmpe den med Dannelsens Vellyd, og hvor svagt den end hørtes, blev det dog den, som i det paafølgende Aarhundrede ringede hin til Graven.

De Oldenske Affairer vare heldigvis ikke saa svækkede, som de vare forviklede, og lode sig ved Tilskudet af Andreas Formue hurtigt ordne. Det blev da vedtaget, at han, efter at have gjort sine Forpligtelser Fyldest i Holland, skulde vende tilbage og indplante et nyt Firma paa den gamle Grund. At Olden, sin Natur tro, uagtet sin dybe, sandferdige Sorg over Herluf, allerede føjede Andreas og Lauras Hænder sammen i sine Tanker som det rette Ægtepar, derom vidnede enkelte lykkelige Smil tilligemed en ny Styrtning af Taarer; men da han Intet sagde, ville vi overlade ham til eget Ansvar, trøstende os til, at hans Lydia endnu holdt ham lidt i Ørene, naar Digternaturen gik over Optugtelsen.

Der gik et Aar hen, og i Aarstidernes Skiften gror Græs selv paa de smertehøjnede Grave. Da Andreas kom tilbage, var hans Aasyn klaret og den forspildte Lykkes haarde Træk mildnede. Og nu gik han til det svære Arbejde: at gjennemsøge og ordne Broderens efterladte Papirer. En mægtig Skyhed havde afholdt ham fra med et eneste Blik at trænge ind i den Ulykkeliges Efterladenskab, og Laura havde følt det Samme. Saa var Alt henstaaet under Laas og Lukke til han atter kom.

Han havde siddet den hele Dag med sit vigtige Foretagende, og med en Slags smertelig Lyst for-

dybet sig i Broderens mangehaande Aandsudbrud. Men da han aabnede de aldrig læste Breve til Bi-skoppen, traf hans Sjæl sig sammen i en saa for-færdelig Smerte, at han syntes Hjertet maattet briste. Og dog vedblev han at gjennemblade og søge; det var som han syntes, der maatte findes et Ord til ham, en Hilsen fra Broderhjertet! Han havde jo dog elsket Herluf saa højt, og at han ikke i alle disse Aar havde skrevet ham til, det var fordi han tænkte, at Broderen helst ønskede det saa. Men nu i Døden ingen Forsoning!

Da for han pludseligt sammen, her var det han søgte! Under strømmende Taarer læste han Brevet, som Herluf havde skrevet den sidste Dag han levede.

Til min elskede Broder!

Det mørkner mod den lange Nat,
min Tid er maalt, min Vej er sat,
hør mig, o Broder kjære!
Jeg sidder i den korte Stund
og lysner over Sjælens Grund, —
vil Du min Dommer være?

Jeg tog Din Brud! — Dit unge Liv
jeg virked' ind med Sorg og Kiv,
jeg vilde Lykken tvinge.
Men Lykken er en Frilandsfugl!
jeg tvang den i et Trældomsskjul,
og knækket var dens Vinge.

Misund mig ej, min Broder god,
det Kys paa Læbens Rosenblod,
det Glimt af Øjets Stjerne.
Thi Kysset voldte mig min Død,
og Øjets blanke Stjerne sköd, —
og Gud var i det Fjerne.

Saa gik jeg frem med Stormen mod,
med Flammen i mit Hjerteblod,
og for mig Ørknens Træde.
Med Lovens Bogstav i min Haand
og Lovens Torden i min Aand,
det blev saa karg en Glæde!

Nu, sig mig Du, som jeg bestjal,
om Du har kjendt den Jammerdal,
hvori en Mand kan stride:
med Livets Attraa i sit Bryst
og i sin Haand al Livsens Lyst —
og dog maa Hunger lide —?

O, Broder med det blide Sind!
kan Du forstaa den Ørkenvind,
som drev paa mine Veje?
Kan Du forstaa den vilde Magt,
som brød med Gud sin Barnepagt —
for Lystens Guld at eje —?

— — Jeg mindes vel Dit sidste Ord,
Dit Livs Farvel — „husk paa vor Mo'r!"

— O ja, min Broder kjære!
Hint strenge Øjes brustne Syn
har manet ind sit Rædselslyn
i Sjælens tunge Lære.

Ak, Dagen rinder, Livets Dag
sig sænker som det strøgne Flag,
snart synker Tidens Fæste.
Nu gaar det mod den stille Nat,
der har jeg mig et Stevne sat,
Gud raader for det Næste! —

Og nu — tag hen den Rosenknop!
Aand mildt de sunkne Blade op,
mig var den evigt lukket. —
Farvel, Farvel, Du hulde Bro'r!
Du lyse Billed af vor Mo'r — —
Gud høre Afskedssukket!

Laura sad i sin Stue med Faderen, medens Andreas var indelukket i Herlufs Værelse. Og atter lyttede hun med bankende Hjerte som efter Noget, der med Skræk maatte træde frem for hende fra den Afdødes tyste Indelukke. Selv Olden var beklemt og pustede af og til et Suk ud i Stilheden.

Da aabnedes Døren, og Andreas tren ind med Brevet i Haanden. Han kunde Intet sige, men rækkede det til Laura med Tegn til at læse det.

Hun tog det med skjælvende Haand og læste, medens Andreas gik hen til Vinduet og stirrede ud imod den stigende Aftenskygge og Olden læste med fra Siden.

„O, Herluf!" udbrød hun hulkende, medens Faderen gav sig Luft i enkelte Graadhyl og som sædvanlig under Sindsbevægelsen løb rundt i Stuen og fægtede ud med Armene.

Da tren Andreas og hen foran hende med det graadfulde Ansigt.

„Tag hinanden i Guds Navn, Børn!" sagde Olden, idet han slog Armene om dem Begge. „Vorherre har bestemt Jer for hinanden. At han siden bestemte sig om igjen, nu, det skal vi ikke snakke mer om, han maa bedst vide det. Men saa- meget er vist, at han, som er gaaet væk, han under Dig hende vel."

„Men Du, Laura?" spurgte Andreas, skuende ind i hendes sorgfulde Øjne.

„Ak!" afbrød Olden, „hun har havt Dig i Hjertet al sin Tid, det veed jeg bedst — jeg har kjendt det paa mig selv."

Det blev to graadfulde Hjerters Møde, men Kjærligheden glimrede dog hen derover, som Solen efter en regnfuld Nat.

„Ja, nu har Du faaet Dig en vakker Støtte at hænge Dig ved; det er noget Andet end mit gamle Kadaver," sagde Olden, medens han løb om- kring i Stuen, søgende efter sin Hat for at komme afsted med Nyheden. —

Ja, visselig havde den skjælvende Ranke faaet en Støtte, som den kunde blomstre op ved; den havde længe nok pisket om for Stormen.

Nu kom der da atter Liv i det Oldenske Hus, og Lydia traadte ind i sit herskende Kald som Festanordnerske, medens Olden gik omkring som en glad, overmodig Mand og Broder Enevoldsen gjennemsøgte Pakhuset fra Øverst til Nederst, for med de gamle Beholdninger endnu engang at sno sig op af sin Stol, slaa til Lyd paa Glasset og kaste en bengalsk Flamme over Stadshauptmands-Ruinen.

Og saa kom Bryllupsdagen — den veritable Bryllupsdag, som Olden udtrykte sig, uden dog at gaa Bestemmelsen for nær eller glemme Tributen til det Svundne. Blomster i Rigdomsfylde, gode Ord og kjærlige Blikke fylkede sig om den dejlige, blege Brud, der uden Slør, med en Krans af hvide Blomster i det guldglinsende Haar, gik til Kirken ved sin Brudgoms Side.

Der var en underlig, vemodig Stilhed over de Hundreder af Tilskuere, som fra Vinduer og Døre og langs med Gaden stode opstillede for at se det mærkelige Par, som Alle paa en Maade følte havde været uretferdigt skilt, og som nu efter tunge Prøvelser endelig var bleven samlet.

Men da Parret under Orgelets Præluderen traadte ind ad Kirkedøren, skjalv Bruden tilbage, og den elskede Støtte maatte give sit synlige Hold.

Imidlertid fattede hun sig hurtigt; det Sørgefølge, som hun havde set møde Brudefølget, gik jo ud af Kirken, det andet gik ind. Hendes skjønne Øjne tindrede i strømmende Taarer, men et Blik fra Brudgommen kastede Regnbuens Glans derover. De havde jo Begge gaaet Smertens Vej for at finde Lykken — de turde smile til den.

I dette Øjeblik tren en skjælvende Kvindeskikkelse hid og rækkede en Haandsfuld Blomster hen til Bruden. Laura saa op — det var Benedikte.

Endnu holdt hun Blomsterne hen til hende; hun havde jo fostret dem med et helt Livs Smerte, de vare vel værd at agte! Desuden talte det udslukkede Blik og den rystende Haand et Sprog, som nok et Hjerte kunde forstaa. Laura forstod det ogsaa, og tagende Blomsterne, kyssede hun dem og hviskede: „Tak, kjære Benedikte!“, nikkede elskeligt til hende og fulgte sin Brudgom til Alteret.

Med dem fulgte nu ogsaa Mængdens Opmærksomhed, og da Benediktes blege Skikkelse atter gled ind i den Krog, hvorfra den var kommet frem, var der Ingen, som gav videre Agt paa hende.

Saa sad hun nu der fredlyst i sit Skjul, men endnu langtfra fredlyst i sin Sjæl. Mægtigt havde det rystet hende at gjense den Brud, som hun her for femten Aar siden havde set fremgaa ved Herlufs Side, og hendes Legems knækkede Rør sank under det knusende Tryk. Ak, men han var nu løst og fri, var hendes i Tid og Evighed!

Men Tiden randt ud, og Evigheden — hvad vidste hun om den?

Da istemtes Psalmesangen. Hun lukkede de trætte Øjne, og en Række af lysende Skikkelser gik frem for hendes indre Syn: glade, talende Mennesker, legende Børn ind imellem, hilsende og vinkende, Ungdomsmod og Skjønhed, Dagen frisk og ny over Alle. Ak, det var Livets Veje! Men pludseligt formørkedes den, og en ujevn Sti lagde sit Spor ind mellem høje Fjelde, et sort Vand funklede op i Lynblinket fra en rugende Natsky, hun hørte et Fald i Vandet, som gav en dump, skrækkelig Gjenlyd. — Det var hans Dødsvej! Hendes Legeme rystede, Hænderne famlede om sig, men Sjælen vedblev sin mørke Vej. Hun maatte følge ham gjennem Forfærdelsens Mørke, hans Vej var hendes Vej, hun maatte søge ham til evig Tid.

Nu sluttede Vielsen; de vare givne til hinanden med de samme Ord, som for femten Aar siden havde skilt dem, og Psalmesangen begyndte paany. Da gled en Lindring ind i Benediktes Kval; efterhaanden bredte sig straalende Vidder over det mørke Vand, og hendes Sjæl løftede sig mod en ny Dag. Hun gjennemtrængtes af en underlig Bevidsthed. Hun følte sig baaret af Luftens Strøm, sejlende som en vild Svane henover Jorden. Men paa en Gang slog Vingerne ud, og en Tone slog fra hendes Bryst, som fyldte Rummet mellem Himmel og Jord og klang igjen fra alle Skyhvælvets Grænser.

I dette Øjeblik lukkedes Kirkens Døre efter den stille Brudefærd. At endnu En af Følget sad tilbage, vidste Ingen. Først da de mange Timer efter aabnedes paany, fandt man i en afsides Stol en død Kvinde, paa hvis hentærede Ansigt Ingen kunde læse den Døendes underfulde Saga.

Dette vakte en Del Opsigt, og den Døde fik sin Dom. Nogle gav den strengt og mente: at Døden var hendes Straf, Andre: at den var hendes Benaadelse. Kun Clamer Stub vidste, hvad han vidste, og det gav Suk og Graad til en Tid og harmfuld Vrede til en anden. Men forresten stod han i Sagens udvortes Gang som en Mand. Han sørgede for Benedikte's Begravelse, og den blev, som han vilde det, en storartet Protest mod rette Skyldige, hvor han saa end forstak sig. Og til Trods for sin dybe Smerte gik han foran det rigeligt sammenkommanderede Ligfølge med en Mine, som om han førte en Smuglerbande frem til et Undersøgelseskontor.

Senere tog han med Kone-Pigens Tilladelse Madam Warniche til sig, vistnok for at gjøre en god Gjerning, men dog fornemlig for at have En i sin Nærhed, med hvem han ret af Hjertens Trang kunde tale om Benedikte.

Da et Par Aar var gaaet, blev Clamer Stub virkelig syg og maatte tage sin Afsked; da tog han fat paa et Arbejde, som — da det varede hans hele Levetid ud, uden at blive ferdigt — vel

maatte kaldes uoverkommeligt. Det var nemlig, som sidste Protest, et Gravmonument over Benedikte. At der var henstillet et Trækors med hendes Navn paa Graven og forresten en hel Blomsterhave, hvori den mørkerøde Nellik, som hendes Yndlingsblomst, til Overfylde var repræsenteret, det var altsammen foreløbigt; det egentlige Monument var under Arbejde, det vil sige i Udkast, og paa dette Udkast var det Stub arbejdede.

Desværre kom det ingen Vej, thi for det Første var den lille Mand ikke Tegner og for det Andet i sine Planer mere Digter end Billedhugger. At Monumentet skulde være af italiensk Marmor, det stod fast, men dets Form var overordentlig svævende og fremviste paa en Gang mindst fire Monumenter i sin Ide. Der var altid en af de rette Skyldige stillet ved en Side, som om han vilde stjæle sig forbi med et Smuglegods, og paa den anden Side Clamer Stub, styrtende sig efter ham med lange Fingre og Negle, som Næbbet af en Fiskehøg. Sommetider var det et Slags Hus, til andre Tider et Skib. Og jo mere urimeligt det var, destomere svor han paa, at Sligt havde han set i Hundredvis paa sine Rejser.

Det var imidlertid hans Livsopgave, og hvis den ikke lykkedes, da var det ikke af Mangel paa energisk Vilje. Men lykkedes det ham ikke at rejse Marmormonumentet paa hendes Grav, hans tro=

faste Beundring og Hengivenhed til Døden satte hende dog et Ærestegn, som ikke udslættedes.

Men længe efter at alle disse Skikkelser vare hensmuldrede til Støv og deres Minde udslættet, levede Herlufs mørke Saga i Folket, og Folket digter altid noget til. Naar ved den ellevte Time Taarnvægterens Sang lød tungsindigt som et Varsel om Død henover Byen, da mente de at høre Herlufs egne Ord, dem han i Dødsvaanden havde skrevet og henlagt paa Vejen til Svartediget; og naar i Høstnatten de stærke Taager flokkede sig under Ulrikken eller dreves henover Vandet i sælsomme Former af de klagende Vinde, da var der Mange, som troede at have set Aanderne af de for tidligt Døde stige op af Vandet og samle sig omkring Fjeldknuden, hvor den vilde Præst holdt sine Taler over den uindviede, aldrig fyldte Grav.

Og da kom Anelsen til med sine hviskende Meninger, da tænkte de, at der dog vist gaves Forhold, der kunde bøje selv det stolteste Menneske dybere i Støvet end alle Verdens Haandgribeligheder og Love. Men Anelsen naar alligevel ikke videre end Hver for sig og i sin Tid kan føle og lide.

Der gives Fødsler i Tiden, som ikke passe ind i Tidens Form, og naar de desuagtet maa iføre sig den, gaa de under sjælelig — eller de sprænge

i det Udvortes Livets Grundvold. Dog, hvilke Endringer end Tiden bringer, om end der ligger en passende Form ferdig til hvert Individ, der vil bestandig gives Mennesker, som træde i Strid med det Bestaaende og som synke i Skjebnekampen. Der vil til evige Tider høres det Ord, at en Fortvivlet selv har aabnet Gravens Dør, og der vil gættes og dømmes, — selv Loven giver jo i denne Sag sin strenge Kjendelse; men den Ulykkelige, for hvem alle Livets Tilgange lukkedes, staar udenfor Verdens Dom og er alene med Gud.

Til dette Møde have vi fulgt Herluf — ikke videre.

Saa skifter det Bestaaende, det lysner over Menneskenes Tanker og selv Naturens Aasyn forandres i den evige Vekslen. Svartediget er ikke men, hvad det var i gamle Dage; vistnok lukker endnu dets sorte Vande sig over mangen Ulykkelig, for hvem Livets Vilderede er bleven til et Mørke uden Udgang; men det jager ikke længer sin Skræmsel op gjennem Dalen, og Overtroens mørke Saga staar omskinnet af lyse Billeder.

Men naar Beskueren tager sig en Lystvandring langs med Søens venstre Bred og standser ved Indgangen til Isdalen, hvor fordum det gamle Bondehus laa, og han da løfter Synet fra det stille Vandspejl, som endnu Intet gjengiver uden

sin egen hemmelighedsfulde Afgrund, op til Ulrikkens trodsige Pande, da strejfer Øjet et mindre Fremspring, hvorfra der ligesom udgaar en Trusel, uagtet Naturen har smykket det med Rangler af vilde Roser og Vedbend. Dette er Herlufs første og sidste Talerstol og bærer endnu den Dag idag Navnet „Prækestolen“.

2

